

Το βιβλίο Νέα Αεγύπτου

145

1

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ

ΤΗΣ

ΕΠΙ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑΤΩΝ

ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Πρὸς συγκρότησιν τῆς Γ' περιοδικῆς πανηγύρεως

ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΩΝ

Τελεσθησομένης

Ἐν Ἐττει

1875.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ

ΤΗΣ

ΕΠΙ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑΤΩΝ

ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ,

Πρός συγκρότησιν τῆς Γ'. περιοδικῆς πανηγύρεως

ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΩΝ,

Τελεσθησομένης ἐν ἔτει 1875.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ τῆς ἐνάρξεως τῶν Ὀλυμπίων καὶ τῆς συστάσεως
τῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἄρθρον 1. Ἡ ἐπίσημος ἐνάρξις τῶν Ὀλυμπίων τελεσθήσεται ἐν Ἀθήναις τὴν πρώτην Κυριακὴν μετὰ τὸ Πάσχα τοῦ προσεχοῦς ἔτους 1875, ἐν τῷ ἐπὶ τούτῳ καταστήματι. Θέλουσι δὲ διαρκέσει ταῦτα τέσσαρας ἐβδομάδας πλήρεις, κηρυχθησομένης τῆς λήξεως αὐτῶν τὴν πέμπτην καὶ τελευταίαν Κυριακὴν ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως.

Ἄρθρον 2. Ἡ διεύθυνσις καὶ ἐπιστάσις τῶν Ὀλυμπίων ὑπάρχει ἀνατεθειμένη εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων καὶ τῶν Κληροδοτημάτων Ἐπιτροπὴν.

Ἄρθρον 3. Αἱ κατὰ τὸ ἄρθρον 4 τοῦ περὶ συστάσεως τῶν Ὀλυμπίων Β. Διατάγματα Ἐπιτροπῆς θέλουσι διορισθῆ ὑπὸ τῶν κκ. Νομαρχῶν ἐκ συνεννοήσεως μετὰ τῶν κκ. Ἐπαρχῶν ἐντὸς τοῦ προσεχοῦς μηνὸς Αὐγούστου, προεδρευόμεναι ὑπ' αὐτῶν τούτων ἐν ταῖς πρωτευούσαις τῶν Νομῶν καὶ Ἐπαρχιῶν.

Αἱ ἐπιτροπαὶ αὗται θέλουσι ἐπιμελεῖσθαι, ἐκάστη κατὰ τὴν περιφέρειαν αὐτῆς, τὴν ἐπιτυχῆ διαξαγωγὴν ἀπάντων τῶν

ἀφαιρώντων τὴν συγκρότησιν τῶν Ὀλυμπίων κατὰ τὸν παρόντα Κανονισμόν καὶ τὰς εἰδικὰς ὁδηγίας τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Ὀλυμπίων.

Τοιαῦται ἐπιτροπαὶ δύνανται νὰ σχηματίζωνται καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ εἰς τὰς προξενικὰς ἑδρας, προεδρευόμεναι ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων προξένων, ὑποπροξένων καὶ προξενικῶν πρακτόρων.

Θέλουν συστηθῆ καὶ προπαρασκευαστικαὶ ἐπιτροπαὶ κατὰ δῆμους, συγκεῖμεναι ἀπὸ τὸν δήμαρχον, ἀπὸ τὸν πρόεδρον τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου, καὶ ἀπὸ τρεῖς ἄλλους τῆς ἐκλογῆς αὐτῶν ἐκ τῶν ἐγκριτωτέρων καὶ πρὸς τὸν προκείμενον σκοπὸν καταλλήλων δημοτῶν.

Αἱ ἐπιτροπαὶ αὗται θέλουν προεδρευέσθαι ὑπὸ τῶν κκ. δημάρχων.

Ἡ ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων ἐπιτροπὴ δύναται νὰ παραγγείλῃ τὴν σύστασιν εἰδικῶν ἐπιτροπῶν, ἢ νὰ πέμψῃ εἰδικούς ἀπεσταλμένους αὐτῆς εἰς ὅσα μέρη ἤθελε θεωρήσει τοῦτο ἀνχγαῖον.

Ἄρθρον 4. Αἱ κατ' ἐπαρχίας ἐπιτροπαὶ θέλουν σύγκεισθαι ἐκάστη ἐκ πέντε μελῶν, ἥτοι, ἐκ τοῦ Οἰκονομικοῦ Ἐφόρου, τοῦ δημάρχου τῆς πρωτεύουσας καὶ τριῶν ἐκ τῶν εἰδημονεστέρων κατοίκων.

Εἰς τὰ μέρη, ἔνθα ὑπάρχουσι γεωργικὰ συμβούλια, ἐμπορικὰ ἐπιμελητήρια, εἰδικὰ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα καὶ ἐργαστᾶσια δημόσια ἢ ἰδιωτικὰ, θέλουν ληφθῆ κατὰ προτίμησιν ὑπ' ὄψιν εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν εἰρημένων ἐπιτροπῶν τὰ μέλη αὐτῶν κατὰ λόγον τῆς εἰδικότητος ἐκάστου.

Ἄρθρον 5. Τοὺς καταλόγους τῶν διορισθησομένων ἐπιτροπῶν ἐν τε τῷ ἐσωτερικῷ καὶ τῷ ἐξωτερικῷ θέλουσι φροντίσει οἱ κκ. Νομάρχαι, ἐπαρχοὶ καὶ πρόξενοι νὰ πέμψωσιν, ὅσον ἐνεστὶ τάχιον, εἰς τὴν τῶν Ὀλυμπίων ἐπιτροπὴν ὅπως αὕτη τεθῆ καὶ μετ' αὐτῶν εἰς ἄμεσον ἀνταπόκρισιν ἐν ἀνάγκῃ.

Ἄρθρον 6. Αἱ ἐπιτροπαὶ θέλουν δημοσιεύσει τὰς συνεπεῖα τοῦ παρόντος κανονισμοῦ καὶ τοῦ προγράμματος τῆς ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων ἐπιτροπῆς περὶ συγκροτήσεως τῆς Γ' Ὀλυμπιακῆς ἐκθέσεως, ἐκδιδομένας ἐκάστοτε ὁδηγίας, προσκαλοῦσαι διὰ πρακτικῶς ἄπαντας τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ λάβωσι μέρος εἰς αὐτήν.

Ἄρθρον 7. Αἱ ἐπιτροπαὶ, ἐκτὸς τῶν γενικῶν προσκλήσεών των, θέλουν καταβάλλει καὶ ἰδιαιτέρως πᾶσαν ἐπιμέλειαν, ὅπως διαγείρωσι τὸν ζῆλον καὶ τὴν ἀμιλλαν τῶν βιομηχάνων καὶ τῶν παραγωγῶν, ἀπευθύνουσαι ὀνομαστικὰς προσ-

κλήσεις πρὸς τοὺς ἐπιστημότερους αὐτῶν καὶ νοημονεστέρους, καὶ ἐνισχύουσαι αὐτοὺς ἀπ' εὐθείας καὶ διὰ τῶν κατὰ δῆμους προπαρασκευαστικῶν ἐπιτροπῶν, ἵνα ἐτοιμάσωσιν ἐκ τῶν προϊόντων καὶ ἔργων αὐτῶν τὰ ἀξία λόγου διὰ τὴν ἐκθέσιν, ὅπως κατασταθῆ αὕτη πληρεστέρα, καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἐκθέτας ἐπωφελεστέρα. Τὸ δὲ ἀποτέλεσμα τῶν κατὰ τοῦτο ἐνεργειῶν των αἱ ἐπιτροπαὶ θέλουσι κάμει ταχέως γνωστὸν εἰς τὴν τῶν Ὀλυμπίων ἐπιτροπὴν.

Ἄρθρον 8. Αἱ ἐπιτροπαὶ αὗται, ἅμα τῇ συστάσει των, θέλουσι υποβάλλει εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων τὰς παρατηρήσεις καὶ σκέψεις των, ὡς πρὸς τὰ μέσα δι' ὧν φρονούσιν, ὅτι δυνατὰ νὰ δοθῆ περισσότερα ὠθησις διὰ νὰ λάβωσιν μέρος, ὅσον οἷόν τε, περισσότεροι εἰς τὴν ἐκθέσιν, κατανοοῦντες τὸν κύριον σκοπὸν ταύτης.

Βραδύτερον δὲ θέλουσι συναρξῆ καὶ υποβάλλει εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ἐκθέσιν, περιγράφουσαν τὴν ἐν ταῖς οἰκείαις ἐπαρχίαις γενικὴν κατάστασιν τῆς γεωργίας, τῆς κτηνοτροφίας, τῆς ναυτιλίας, τῶν τεχνῶν καὶ τῆς βιομηχανίας ἐγγένει, μὲ εἰδικὴν σημείωσιν τῶν ἐν αὐταῖς παραγομένων προϊόντων, ἢ κατασκευαζομένων ἔργων, ἐπὶ τῇ θάσει τῶν σταλησομένων ὑπὸ τῆς τῶν Ὀλυμπίων Ἐπιτροπῆς ὁδηγίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ τῆς παραδοχῆς καὶ τῆς κατατάξεως τῶν προϊόντων.

Ἄρθρον 9. Τὰ περὶ κατατάξεως τῶν ἐκθεμάτων κανονισθῆσονται δι' εἰδικῶν κανονισμῶν, προσεχῶς δημοσιευθησομένου.

Ἄρθρον 10. Ἄπαντα τὰ ἐκθέματα, διὰ νὰ γίνωσι δεκτὰ εἰς τὴν ἐκθέσιν, προαπαιτεῖται νὰ ἦναι προϊόντα ἢ ἔργα τῆς Ἑλληνικῆς γεωργίας ἐν γένει, τῶν τεχνῶν καὶ τῆς ἐν γένει βιομηχανίας, παραχθέντα ἐντὸς τοῦ Κράτους παρ' Ἑλλήνων, ἢ ξένων κατοικούντων ἐν αὐτῷ, εἴτε παρὰ τῶν ἐκτὸς τοῦ Κράτους Ἑλλήνων, νὰ ἦναι προϊόντα, ἢ ἔργα, αὐτοῦ τοῦ ἐκθέτου, νὰ ἐξετάσθωσιν προηγουμένως παρὰ τῶν ἀρμοδίων ἐπαρχιακῶν καὶ προξενικῶν ἐπιτροπῶν, καὶ νὰ ἐγένοντο δεκτὰ, ἐπίσηνα-πιτομένων πρὸς τοῦτο καὶ τῶν περὶ τῆς παραδοχῆς των ἀποδείξεων.

Ἄρθρον 11. Τὰ προϊόντα τῶν ἐκθετῶν, ὅσοι ἔλαβον βραβεῖα εἰς τὰς προηγουμένας Ὀλυμπιάδας, ἢ εἰς παγκοσμίους ἐκθέσεις, γίνονται δεκτὰ καὶ ἀνεπιπροξενιστάως.

Άρθρον 12. Ἰδιαιτέρον τμήμα, ἐν τῷ καταστάματι τῆς ἐκθέσεως, θέλει εἶσθαι προσδιορισμένον διὰ τὰς ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς εἰσαγομένας μηχανὰς καὶ ἐργαλεῖα.

Άρθρον 13. Βίς τὴν ἔκθεσιν δὲν εἶναι δεκτὰ

α) Τὰ μὴ δυνάμενα νὰ διατηρηθῶσι κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐκθέσεως χωρὶς νὰ φθαρῶσι.

β) Τὰ ἐπικίνδυνα καθιστάμενα μὲ ὄλας τὰς περὶ αὐτῶν προφυλάξεις.

γ) Ὅσα ἄλλα ἢ ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων Ἐπιτροπῇ δὲν ἤθελε θεωρηθεῖ κατάλληλα διὰ τὴν ἔκθεσιν.

Άρθρον 14. Τὰ εἰς ζύμωσιν ἢ ἀνάφλεξιν ὑποκείμενα θέλουσιν γίνεσθαι δεκτὰ ὑπὸ ἰδιαιτέρους ὄρους καὶ προφυλάξεις.

Άρθρον 15. Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὴν ἐθνικὴν ἔκθεσιν θέλουσιν παρουσιασθῆ εἰς τὸ οἰκεῖον δημαρχεῖον, ἢ πέμψει εἰς αὐτὸ αἰτησίαν των, διὰ νὰ ἐγγραφῶσιν εἰς τὸ ἐπὶ τοῦτο ἀνοιχθισμένον βιβλίον τῶν ἐκθετῶν.

Άρθρον 16. Τοῦ βιβλίου τούτου ἰκανὰ ἀντίτυπα θέλει στείλει ἢ τῶν Ὀλυμπίων Ἐπιτροπῇ πρὸς τοὺς νομάρχας, καὶ τοὺς ἐπαρχοὺς, ὅπως φροντίσωσι νὰ παραδοθῶσι εἰς τὰς δημοτικὰς ἀρχὰς, καὶ νὰ γίνῃ χρήσις αὐτῶν ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

Τοιαῦτα βιβλία θέλουσιν ἀποσταλῆ καὶ εἰς τοὺς κκ. προξένους πρὸς χρῆσιν τῶν παρ' αὐτοῖς ἐπιτροπῶν.

Ἡ ἐπιτροπῇ συνιστᾷ ἰδιαιτέρως, ἵνα ἀπευθύνωνται εἰς τὸν ἐγγραφόμενον ἐκθέτην κατὰ σειράν ἐρωτήσεις περὶ μιᾶς ἐκάστης τῶν ἐπιγραφομένων ἐν ταῖς στήλαις πληροφοριῶν. Νὰ σημειοῦται ἐφ' ἐκάστης ἢ ἀπάντησίς του, καὶ νὰ ὑπογράφηται εἰς τὸ τέλος ἰδιοχειρῶς ἢ δι' ἄλλου.

Ἐπιθυμεῖ δὲ ἡ ἐπιτροπῇ τῶν Ὀλυμπίων, ὅπως τὸ βιβλίον τοῦτο εἰς μὲν τὰς πρωτεύουσας τῶν νομῶν καὶ τῶν ἐπαρχιῶν κρατῆται παρὰ δύο ἐκ τῶν μελῶν τῆς Ἐπαρχιακῆς Ἐπιτροπῆς, εἰς δὲ τοὺς δήμους παρὰ τῶν δημάρχων καὶ τῶν εἰδημονεστέρων ἐκ τῶν δημοτικῶν ἐπιτροπῶν.

Άρθρον 17. Τὰ βιβλία ταῦτα θέλουσιν εἶσθαι ἀνοικτὰ ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος κανονισμοῦ μέχρι τῆς πρώτης Φεβρουαρίου 1875. Μετὰ δὲ τὴν προθεσμίαν ταύτην τὰ βιβλία θέλουσιν κλεισθῆ παρὰ τῶν εἰρημένων ἐπιτροπῶν, καὶ ὑπογραφόμενα παρ' ὅλων τῶν μελῶν θέλουσιν ἀμέσως ἀποσταλῆ εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων Ἐπιτροπῇ.

Άρθρον 18. Τὰ διὰ τὴν ἔκθεσιν προϊόντα θέλουσιν παραδοθῆ ὑπὸ τῶν ἐκθετῶν ἐντὸς τῶν προθεσμιῶν τῶν ὀρισθησμένων δι

εἰδικῶν ὁδηγιῶν τῆς τῶν Ὀλυμπίων Ἐπιτροπῆς εἰς τὰς οἰκειὰς δημοτικὰς ἐπιτροπὰς ὑπὸ τούτων δὲ πέμπονται εἰς τὸ διοικητικὸν κατάστημα τῆς ἐπαρχίας διὰ νὰ συσκευασθῶσι πρὸς ἀποστολὴν ὑπὸ τῆς Ἐπαρχιακῆς ἐπιτροπῆς.

Άρθρον 19. Πρὸς τοὺς παραδίδοντας τὰ ἐκθέμενα θέλουσιν δίδει διπλοτύπους ἀποδείξεις παραλαβῆς ἐν μὲν τῇ πρωτεύουσῃ τὸ γραφεῖον τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Ὀλυμπίων, ἐκτὸς δὲ τῆς πρωτεύουσας αἰ κατὰ τόπους Ἐπιτροπαί.

Άρθρον 20. Ἡ ἐξέτασις τῶν ἐκθεμάτων θέλει ἐνεργηθῆ ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τῆς ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων Ἐπιτροπῆς.

Άρθρον 21. Μετὰ τὴν παραλαβὴν τῶν ἐκθεμάτων ἐκάστη ἐπαρχιακὴ ἐπιτροπῇ ἀποστέλλει αὐτὰ εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων μετὰ τοῦ ὀριστικοῦ καταλόγου τῶν ἐγγραφέντων ἐκθετῶν κατὰ δήμους, τὸν ὅποιον θέλει συντάξει ἐπὶ τῇ βάσει τῶν μερικῶν βιβλίων, περιέχοντα κατὰ στήλας ἀπάσας τὰς περὶ ἐνὸς ἐκάστου ἐκθέτου σημειουμένας πληροφορίας, καὶ θέλει ὑποβάλλει αὐτὸν μεθ' ὅλων τῶν βιβλίων εἰς τὴν Ἐπιτροπῇ τῶν Ὀλυμπίων, ἐπιφέρουσα καὶ τὰς παρατηρήσεις τῆς περὶ ἐκείνων τῶν βιομηχανικῶν καταστημάτων, ἅτινα διὰ τὴν σημαντικότητά των καὶ τὸ εἶδος των ἤθελον διακρίνεσθαι, καὶ τῶν ὁποίων τοὺς διευθυντὰς ἤθελε κρίνει ἀξίους τῶν ἰδιαιτέρων συστάσεών της.

Άρθρον 22. Οἱ ἐκθέται δύνανται ν' ἀποστείλωσιν εἰς Ἀθῆνας καὶ ἀπ' εὐθείας τὰ ἐκθέματά των, καθ' ὃν ἤθελον ἐγκρίνει αὐταὶ τρόπον, ἢ αἰ ἐπαρχιακαὶ ἐπιτροπαὶ ἤθελον ταῖς συστήσει ὡς τὸν καταλληλότερον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τῆς ἀποστολῆς καὶ τῆς τοποθετήσεως τῶν προϊόντων.

Άρθρον 23. Ἡ εἰς τὸ κατάστημα τῆς ἐκθέσεως ἀποστολῇ τῶν ἐκθεμάτων θέλει ἐνεργηθῆ ἀπὸ τὰς ἀρχὰς Νοεμβρίου 1874 μέχρι τέλους Φεβρουαρίου 1875, κατὰ τὰς περὶ τούτου ὁδηγίας τῆς ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων Ἐπιτροπῆς. Μετὰ δὲ τὴν προθεσμίαν ταύτην δὲν γίνονται δεκτὰ, ἐκτὸς ἰσχυρῶν λόγων, περὶ ὧν θέλει ἀποφασίζει ἐκάστοτε ἡ ἰδία Ἐπιτροπῇ.

Άρθρ. 24. Τὰ ἀποστελλόμενα ἐκθέματα πρέπει νὰ ᾖναι καλῶς συσκευασμένα πρὸς ἀσφαλῆ μετακόμισιν. Νὰ τίθηνται ἐν καθαροῖς καὶ ὄλοις καινοῖς κιβωτίοις καὶ ἀγγεῖοις. Πρὸ πάντων δὲ διὰ τὰ ὑγρά πρέπει νὰ λαμβάνωνται προφυλάξεις, ὥστε αἰ περιέχουσα

αὐτὰ φιάλαι καὶ τὰ ἀγγεῖα νὰ ὦσι καλῶς κεκλεισμένα διὰ
πυμάτων ὄλων νέων νὰ περιτυλίσσωνται μὲ χόρτα ἢ ἄχυρα,
καὶ νὰ συσκευάζωνται εἰς κιβώτια, ἔχοντα θέσεις ἐπίτηδες διὰ
φιάλας ἢ ἀγγεῖα πῆλινα.

Εἰς τὰ κιβώτια ταῦτα δὲν πρέπει νὰ τίθωνται τὰ ἐκθέματα
ἐκεῖνα, τὰ ὅποια εἴτε ὡς ἐκ τοῦ θάρους των δύνανται νὰ ἐπι-
φέρωσι θραύσιν τῶν φιαλῶν καὶ ἀγγείων, εἴτε ὡς ἐκ τῆς φύ-
σεώς των κηλιδόνονται καὶ ἀποβάλλουσι πᾶσαν ἀξίαν, ἐάν
χυθῶσιν ἐπ' αὐτὰ ἐκ τῶν συναποστελλομένων ὑγρῶν. Αἱ ἐπιτρο-
παὶ θέλουσι ἐπιστήσῃ ἰδιαιτέραν προσοχὴν εἰς ταῦτα πρὸ τῆς
ἀποστολῆς τῶν ἐκθεμάτων, τηροῦσαι καὶ τὰς ἐκδοθησομένας
συμπληρωτικὰς ὁδηγίας τῆς τῶν Ὀλυμπίων ἐπιτροπῆς.

Ἄρθρον 25. Τὰ προϊόντά των θέλουσι ἐπιγράφει οἱ μὲν
ἀποστέλλοντες αὐτὰ, κατὰ τὸ ἄρθρον 19, πρὸς τὴν οἰκίαν ἐ-
παρχιακὴν ἐπιτροπὴν ἐκθέται ἠπρὸς τὴν Ἐπαρχιακὴν Ἐπι-
τροπὴν . . . . . ἐκθέτης . . . . . δήμου . . . . . » αἱ
δὲ συσκευάζουσαι αὐτὰ τακτικώτερον καὶ ἀποστέλλουσαι εἰς
τὴν ἐκθεσιν, ἐπαρχιακαὶ ἐπιτροπαὶ θέλουσι ἐπιγράφει « Πρὸς τὴν
Ἐπιτροπὴν τῶν Ὀλυμπίων, ἐπαρχία . . . . . δήμος . . . . .
δοχείων, δεμάτων ἢ κιβωτίων αὐξων ἀριθ. . . . . »

Ἄρθρον 26. Τὸ ποσὸν τῶν σταλησομένων προϊόντων δὲν
πρέπει νὰ ᾖναι οὔτε πλέον οὔτε ἔλαττον τῶν ἀπαιτουμένων
πρὸς θεβαίωσιν τῆς ποιότητος αὐτῶν, κατὰ τὰς περὶ τούτου
ἐκδοθησομένας εἰδικὰς ὁδηγίας ὑπὸ τῆς ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων
Ἐπιτροπῆς.

Ἄρθρον 27. Τὰ ἔξοδα τῆς ἀποστολῆς τῶν προϊόντων εἶναι
εἰς ἕαρος τῶν ἐκθετῶν, ἐάν δὲν ᾖθελον καταβάλει αὐτὰ οἱ
δῆμοι.

Ἄρθρον 28. Ἡ ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων Ἐπιτροπὴ θέλει λά-
βει πάντα τὰ κατάλληλα μέτρα διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῶν προϊ-
όντων ἐν τῷ καταστήματι τῆς ἐκθέσεως, ἀλλὰ δὲν θέλει εἶσθαι
ποσῶς ὑπεύθυνος διὰ πᾶσαν τυχὸν βλάβην αὐτῶν ἢ ὑπεξαί-
ρεσιν. Εἰς τοὺς ἐκθέτας θέλουσι δοθῆ ἅπασαι αἱ εὐκολαὶ πρὸς
διατήρησίν των.

Ἄρθρον 29. Τὰ ἐκτεθέντα δὲν δύνανται νὰ ἐξαχθῶσι τοῦ
καταστήματος πρὸ τοῦ τέλους τῆς ἐκθέσεως καὶ ἀνευ ἀποφά-
σεως τῆς ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων ἐπιτροπῆς.

Ἄρθρον 30. Ἡ ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων ἐπιτροπὴ συντάζει καὶ
καὶ δημοσιεύει, πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐκθέσεως, τὸν ἐπίσημον
κατάλογον ὄλων τῶν ἐκθεμάτων κατὰ νομοῦς, ἐπαρχίας καὶ

δήμους μετὰ τῶν ὀνομάτων τῶν ἐκθετῶν καὶ τῶν κυριωτέρων
σημειώσεων περὶ τῶν ἐκθεμάτων αὐτῶν.

Ἄρθρον 31. Ἐφ' ἐκάστου ἐκθέματος θέλει τεθῆ ἰδιαιτέρα
ἐπιγραφή, φέρουσα τὸν ἀριθμὸν τοῦ γενικοῦ βιβλίου ὑφ' ᾧ
κατετάχθη, τὸ εἶδος τοῦ προϊόντος ἢ ἔργου, τὴν συναγωγὴν
εἰς ἣν ἀνήκει, καὶ τὴν τρέχουσαν ἐν τῇ ἀγορᾷ τιμὴν αὐτοῦ
κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐκθέσεως, ὅπως ᾗθελε προσδιορίσει αὐτὴν
ὁ ἐκθέτης.

Ἄρθρον 32. Συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 6 τοῦ ἀπὸ 19 Αὐγού-
στου 1858 Β. Διατάγματος, οἱ Ἑλληνοδῖκαι περὶ τὴν κρίσιν
τῶν θραβευθησομένων προϊόντων καὶ ἔργων θέλουσι ἔχει ἰδιαι-
τέρως ὑπ' ὄψιν μετὰ τῶν ἄλλων τὴν χρησιμότητα αὐτῶν,
τὸ ὀλιγοδάπανον τῆς παραγωγῆς καὶ τὴν τελειότητά των
ἐπομένως οἱ ἐκθέται ὀφείλουσι νὰ σημειώσιν ἀκριβῶς τὴν τιμὴν
τῶν προϊόντων ἢ ἔργων αὐτῶν εἰς τὴν κατὰ τὸ προηγούμενον
ἄρθρον ἐπιγραφήν.

Πᾶσα ψευδὴς σημείωσις θέλει τιμωρεῖσθαι κατ' ἀπόφασιν τῆς
τῶν Ὀλυμπίων Ἐπιτροπῆς διὰ τῆς ἀφαιρέσεως τοῦ προϊόντος
ἐκ τῆς ἐκθέσεως καὶ τοῦ ἀποκλεισμοῦ τοῦ ἐκθέτου ἐκ τοῦ δια-
γωνισμοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ τῆς ἐσωτερικῆς ὑπηρεσίας καὶ τῆς ἀσφαλείας
καὶ εὐταξίας τῆς ἐκθέσεως.

Ἄρθρον 33. Ἡ γενικὴ διεύθυνσις τῆς ἐσωτερικῆς ὑπηρεσίας,
καὶ ἡ ἐπαγρύπνησις περὶ τῆς ἀσφαλείας καὶ εὐταξίας τῆς ἐκ-
θέσεως, ἀνατίθεται εἰς πενταμελῆ ἐκτελεστικὴν ἐπιτροπὴν, συγ-
κεκμημένη ἐκ τοῦ ἀντιπροέδρου τῆς τῶν Ὀλυμπίων ἐπιτροπῆς
ὡς προέδρου αὐτῆς, καὶ ἐκ τεσσάρων μελῶν τῆς ἰδίας, ἐκλεγο-
μένων παρ' αὐτῆς.

Ἡ ἐκτελεστικὴ ἐπιτροπὴ θέλει ἔχει ὑπ' αὐτὴν ἔφορον εἰδι-
κὸν ἐπὶ τῆς ἐκθέσεως, καὶ τοὺς ἀναγκαίους βοηθοὺς.

Ὁ γραμματεὺς τῆς τῶν Ὀλυμπίων ἐπιτροπῆς θέλει ἐκτελεῖ
καὶ τὰ χρεῖα τοῦ γραμματέως τῆς ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς.

Ἄρθρον 34. Χρὴν τῆς ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς εἶναι νὰ ἐπι-
βλέπῃ καὶ διευκολύνῃ τὴν ἐκτέλεσιν ὄλων τῶν ἐν τῷ καταστή-
ματι τῆς ἐκθέσεως ὑπηρεσιῶν, ἰδίως δὲ νὰ ἐπιτηρῇ καὶ νὰ ἐκ-
τελῇ διὰ τοῦ ἐφόρου καὶ τῶν βοηθῶν τὴν κατὰ τὰ μηχανο-
σμένα κατὰ τὰς καὶ τοποθέτησιν (instalation) τῶν ἐκθεμά-

των. Νὰ λαμβάνη γνώσιν τῶν παραπόνων καὶ τῶν αἰτήσεων τῶν ἐκθετῶν καὶ νὰ ἱκανοποιῇ αὐτάς. Νὰ προκαλῆ νέας διατάξεις παρὰ τῆς τῶν Ὀλυμπίων ἐπιτροπῆς. Νὰ χορηγῇ τὰς δεύσας πληροφορίας καὶ εὐκολίας εἰς τοὺς Ἑλλανοδικὰς πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων αὐτῶν.

Ἐπὶ τῇ γνωμοδατήσει τῆς ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς ἢ ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων προσδιορίζει τὴν ἀριθμὸν, τὴν μισθοδοσίαν ἢ ἀμοιβὴν τῶν ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν τῆς ἐκθέσεως, καθὼς καὶ τῶν δι' ἐκτάκτους ὑπηρεσίας προσλαμβανομένων προσώπων.

Καθήκοντα τοῦ προσωπικοῦ τούτου εἶναι ἡ τοποθέτησις, ἡ ἀσφάλεια καὶ ἡ τήρησις τῆς ἐν τῷ καταστήματι εὐταξίας, κατὰ τὸν εἰδικὸν περὶ τούτου κανονισμὸν τῆς ἰδίας ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς.

Ὁ διορισμὸς, ἤτοι ἡ πρόσληψις τοῦ προσωπικοῦ, γίνεται ὑπὸ τῆς ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς.

Ἄρθρον 35. Αἱ αἰθουσαι τῆς ἐκθέσεως θέλουσι εἶσθαι ἀνοικταὶ καθ' ὅρισμέναν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἐπὶ πληρωμῇ δικαιώματος εἰσόδου, προσδιορισθησομένου ὑπὸ τῆς τῶν Ὀλυμπίων ἐπιτροπῆς.

Ἐξαιροῦνται αἱ ἡμέραι, καθ' ἃς αἱ ΑΑ. ΜΜ. ἤθελον ἐπισκέπτεσθαι τὴν ἐκθεσιν.

Ἄρθρον 36. Οἱ ἐκθέται θέλουσι εἰσέρχεσθαι ἄνευ πληρωμῆς καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐκθέσεως ἐπὶ τοῦτο δὲ θέλει τοῖς δοθῆ προσωπικὸν εἰσιτήριο παρὰ τῆς ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς τὸ εἰσιτήριο τοῦτο ἀφαιρεῖται, ἂν ἤθελε γείνη χρῆσις αὐτοῦ παρ' ἄλλου προσώπου.

Ἄρθρον 37. Ἰδιαιτέρον εἰσιτήριο θέλει ὡσαύτως δοθῆ εἰς τοὺς Ἑλλανοδικὰς καὶ εἰς τὰ μέλη τῶν ἐπαρχιακῶν ἐπιτροπῶν, ἅτινα ἤθελον διαμένει εἰς τὴν πρωτεύουσαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ τῆς ἐξετάσεως τῶν ἐκθεμάτων καὶ τοῦ διορισμοῦ τῶν Ἑλλανοδικῶν.

Ἄρθρον 38. Ἡ ἐξέτασις τῶν ἐκθεμάτων θέλει ἐνεργηθῆ ἀπὸ Ἑλλανοδικὰς, ἤτοι τριμελεῖς εἰδικὰς ἐπιτροπὰς, διορισθησομένας κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐκθέσεως καὶ κατὰ τὸ ἄρθρον 5 τοῦ περὶ συστάσεως τῶν Ὀλυμπίων Β. Διατάγματος ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν, κατὰ πρότασιν τῆς τῶν Ὀλυμπίων ἐπιτροπῆς. Μὴ παρευρισκομένου τακτικῶς εἰς

τὰς συνεδριάσεις Ἑλλανοδικοῦ τινος, ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ ἀντιπροέδρου τῆς τῶν Ὀλυμπίων ἐπιτροπῆς, ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν διορίζει ἀντικαταστάτην αὐτοῦ.

Εἰδικὴ ἐπιτροπὴ Ἑλλανοδικῶν θέλει ὀρισθῆ δι' ἐκάστην συναγωγὴν προϊόντων, δυναμένη ἐν ἀνάγκῃ νὰ προσλαμβάνη καὶ ἀνὰ δύο εἰδήμονας, οἵτινες θέλουσι ἔχει μόνον συμβουλευτικὴν ψῆφον. Ἐὰν παρουσιασθῆ ἀνάγκη, δύναται νὰ διορισθῶσι καὶ πλείοτεραι τῆς μίας εἰδικαὶ Ἐπιτροπαὶ Ἑλλανοδικῶν διὰ τὴν αὐτὴν συναγωγὴν.

Ἄρθρον 39. Εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν Ἐπιτροπῶν τούτων θέλουσι ληφθῆ ὑπ' ὄψιν καὶ ὅσα ἐκ τῶν μελῶν τῶν Ἐπαρχιακῶν ἢ Προξενικῶν Ἐπιτροπῶν ἤθελον διαμένει ἐν τῇ Πρωτεύουσῃ.

Ἄρθρον 40. Ἐκάστη Ἐπιτροπὴ Ἑλλανοδικῶν ἔχει ἓνα εἰσηγητὴν μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς, ἐκλεγόμενον ἀπὸ αὐτὰ κατὰ πλειονοψηρίαν καὶ προεδρεύοντα αὐτῆς.

Ἄρθρον 41. Οἱ ὡς μέλη τῶν Ἐπιτροπῶν τῶν Ἑλλανοδικῶν διοριζόμενοι ἐκθέται δὲν δύναται νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὸν διαγωνισμὸν τῆς συναγωγῆς, ἐν ᾗ διορίσθησαν.

Ἄρθρον 42. Ἐὰν ἐκθέματα τινὰ ἀνήκωσι εἰς περισσοτέρας συναγωγὰς, ὁ πρόεδρος τῆς συναγωγῆς, ἐν ᾗ κατετάχθησαν, συνηνοούμενος μετὰ τῶν προέδρων τῶν σχετικῶν συναγωγῶν, θέλει προκαλεῖ τὴν σύστασιν μικτῆς Ἐπιτροπῆς ἐξ ἴσου ἀριθμοῦ μελῶν συγχευμένων, ἧτις θέλει ἐξετάζει αὐτά.

Ἄρθρον 43. Ἐκάστη Ἐπιτροπὴ ἐξετάζει ἰδίᾳ τὰ ἐκθέματα ἐκάστης συναγωγῆς, καὶ διακρίνει ὅσα ἐξ αὐτῶν θεωρήσει ἄξια βραβεύσεως, συντάττει ἐπὶ τοῦτο πρωτόκολλον, ἐν ᾧ καταχωρίζονται τὰ κριθέντα ἄξια βραβείων, καὶ οἱ λόγοι τῆς προτιμήσεως αὐτῶν, καὶ γνωμοδοτεῖ περὶ τῶν ἀνηκόντων εἰς τοὺς ἐκθέτας βραβείων. Αἱ γνωμοδοτήσεις γίνονται κατὰ πλειονοψηφίαν ἐν δὲ ἰσοψηφίᾳ ἢ τοῦ προέδρου νικᾷ.

Ἄρθρον 44. Αἱ περὶ βραβείων προτάσεις συζητούμεναι καὶ παραδεχόμεναι παρ' ἐκάστης Ἐπιτροπῆς, ὑποβάλλονται εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ Συνεδρίου τῶν Ἑλλανοδικῶν, τὸ ὅποῖον ἢ παραδέχεται αὐτάς, ἢ παραπέμπει πρὸς ἀναθεώρησιν εἰς τὰς ἰδίας Ἐπιτροπὰς ἐν περιπτώσει δὲ, καθ' ἣν Ἐπιτροπὴ, ἢ Ἐπιτροπαὶ, ἤθελον ἐπιμένει εἰς τὰς γνώμας των, ἢ ἡ συνεδρίασις αὐτῶν ἤθελε κατασταθῆ ἀνεπίκτος, τὸ Συνέδριον τῶν Ἑλλανοδικῶν ἀποφαίνεται ὀριστικῶς περὶ τῶν ἀπονεμητέων βραβείων.

Ἄρθρον 45. Τὸ Συνέδριον τῶν Ἑλλανοδικῶν σύγκειται ἐκ

τῶν μελῶν τῶν εἰδικῶν Ἐπιτροπῶν ὅλων τῶν συναγωγῶν, καὶ προεδρεύεται ὑπὸ προέδρου προτεινομένου ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τῶν Ὀλυμπίων, καὶ διοριζομένου ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἑσωτερικῶν.

Αἱ ἀπαράξεις τοῦ Συνεδρίου τῶν Ἑλληνοδικῶν γίνονται κατὰ πλειοψηφίαν. Διὰ τὸ ἵνα πληρῆς τὸ Συνδριον πρέπει νὰ εἶναι παρόντα τοῦλάχιστον τόσα μέλη, ὅσος εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰδικῶν Ἐπιτροπῶν τῶν συναγωγῶν. Ἐχει δὲ γραμματεῖα, ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Ὀλυμπίων ἐκλεγόμενον.

Ἄρθρον 46. Ἡ ὀριστικὴ ἀπόφασις τοῦ συνεδρίου τῶν Ἑλληνοδικῶν ἐπὶ τῶν βραβείων ὑποβάλλεται εἰς τὴν ἐπικύρωσιν τῆς ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων Ἐπιτροπῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄.

Περὶ βραβείων.

Ἄρθρον 47. Τὰ ἐν τοῖς Ὀλυμπίοις ἀπονειμησόμενα βραβεῖα εἰσὶ

- 1) Τὸ χρυσοῦν νομισματόσημον α. καὶ β'. τάξεως
- 2) Τὸ ἀργυροῦν νομισματόσημον α. καὶ β'. τάξεως
- 3) Τὸ χαλκοῦν νομισματόσημον καὶ
- 4) Ὁ ἔπαινος.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω νομισματοσήμων θέλουσιν ἀπονειμηθῆ καὶ χρηματικὰ βραβεῖα εἰς εἰδικὰς ἐξαιρετικὰς περιστάσεις, ἀ-
τινα ὀρισθῆσονται διὰ τοῦ περι βραβείων Β. Διατάγματος.

Θέλουν ἀπονειμηθῆ ὡσαύτως χρηματικὰ βραβεῖα

Εἰς Μουσικὰς συνθέσεις.

» Σκοποβολήν.

» Ἴπποδρομίαν.

» Ἀμαξοδρομίαν.

» Λεμβοδρομίαν.

» Ἀναρρίξις ἐπὶ τοῦ ἰστοῦ, καὶ λοιποὺς σωματικοὺς ἀγῶνας.

Ἄρθρον 48. Τὸ χρυσοῦν νομισματόσημον ἀπονέμεται εἰς βράβειον τῆς ἀνεγνωρισμένης ἐξαιρετικῆς ἀξίως καὶ ἐξιδιασμέ-
νης ικανότητος, διακρινομένης μεταξὺ ὅλων τῶν εἰς τὴν συνα-
γωγὴν ὑπαγομένων προϊόντων. Ὡς τοιοῦτο δὲ δὲν δύναται νὰ
προταθῆ, εἰμὴ διὰ συλλογὰς λίαν πλήρεις καὶ λίαν διδαστι-
κάς εἰς ἀνακαλύψεις καὶ βελτιώσεις σημαντικὰς, γενομένας
εἴτε ἐπὶ τῶν προϊόντων, εἴτε ἐπὶ τῶν μέσων τῆς παραγωγῆς
αὐτῶν διὰ τὴν εἰσαγωγὴν καὶ σύστασιν σημαντικῶν βιομηχα-

νικῶν καταστημάτων, εὐκολονότων μεγάλως τὴν παραγωγὴν
καὶ τὴν κατανάλωσιν τῶν προϊόντων.

Ἄρθρον 49. Τὸ ἀργυροῦν νομισματόσημον, τὸ χαλκοῦν καὶ
ὁ ἔπαινος θέλουσιν ἀπονέμεσθαι πρὸς βράβειον τῶν κατ' εἶδος
προόδων, καὶ ὡς τοιαῦτα δύναται νὰ προταθῶσιν ἐπὶ πραγμα-
τικῇ ἀξίᾳ διὰ τὴν βελτίωσιν τοῦ σχήματος, τῆς ποιότητος
καὶ τῆς τιμῆς ἐκάστου τῶν προϊόντων καὶ ἔργου.

Ἄρθρον 50. Εἰς τὰς ἐπὶ τῶν βραβείων προτάσεις τῶν αἰ
Ἐπιτροπῶν καὶ τὸ Συνδριον τῶν Ἑλληνοδικῶν θέλουσιν ἔχει
ὑπ' ὄψιν τὴν κατὰ τὰ ἐκτεθέντα πραγματικὴν ἀξίαν τῶν προϊ-
όντων, καὶ οὐχὶ τὸν ὀρισθέντα ἀριθμὸν βραβείων δι' ἐκάστην
συναγωγὴν, ἥτις ἐτέθη κατ' ἀνώτατον ὅρον, ἐμπεριλαμβανομέ-
νων ἐν αὐτῷ καὶ τῶν ἐπαίνων.

Ἄρθρον 51. Αἱ ἐπιτροπῶν θέλουσιν ἐξακολουθεῖ εἰς τὰς περὶ
βραβείων ἐκθέσεις τῶν τῆν ἐξῆς τάξιν.

Α. Ἱστορία, ἥτοι, εἰσαγωγὴ συνοπτικὴ μὲν, περιγραφικὴ
ὅμως τῶν σημαντικωτέρων προϊόντων ἐκάστης συναγωγῆς.

Β. Πρόοδος ἀπὸ τὸ 1870 μέχρι τοῦ 1875.

Γ. Χαρακτήρ, ἐκτέλεσις, χρήσις, ὠφέλεια καὶ τιμὴ.

Δ. Συμπεράσματα, παρουσιάζοντα

1) Τὴν βαθμολογικὴν κατάταξιν ὅλων τῶν προϊόντων ἐκά-
στης συναγωγῆς, ὅσα ἐκρίθησαν ἀξία βραβεύσεως μετὰ τοῦ ἐφ'
ἐνὸς ἐκάστου προταθέντος βραβείου, προστιθεμένης, πρὸς γνῶ-
σιν τῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ τῆς σημειώσεως τῶν ὑπὲρ καὶ κατὰ
ψήφων.

2) Τὰ ὀνόματα τῶν παραγωγῶν καὶ τεχνιτῶν, οἵτινες δια-
κρίνονται διὰ τῆς ἐπιμελείας καὶ ἐμπειρίας τῶν, καὶ τοὺς ὁποίους
ἤθελε κρίνει ἀξιόους τελειότερας εἰς τὸ ἐπιτήδευμά των ἐκπαι-
δεύσεως ἢ ἄλλων ἐνισχύσεων.

Ἄρθρον 52. Αἱ περὶ βραβείων γνωμοδοτήσεις τῶν Ἑλληνο-
δικῶν θέλουσιν δημοσιευθῆ ἀντίτυπα δὲ αὐτῶν θέλουσιν δοθῆ
πρὸς ὅλα τὰ μέλη τῶν Ἑλληνοδικῶν, τῶν Ἐπαρχιακῶν Ἐπι-
τροπῶν, πρὸς τοὺς βραβευθέντας ἐκθέτας, πρὸς τὰ γεωργικὰ
συμβούλια, καὶ εἰς τὰ ἐμπορικὰ ἐπιμελητήρια.

Εἰδικαὶ διατάξεις.

Ἄρθρον 53. Κηρύττεται στέφανος χρυσοῦς μετὰ ποσότη-
τος χρηματικῆς, ὀρισθησομένης ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τῶν Ὀλυμ-
πίων, ἀναλόγως τῶν εἰς χεῖράς της διαθεσίμων χρηματικῶν
μέσων, ὡς μέγα βραβεῖον, προσδιοριζόμενον ἀπὸ τὸν ἀγωνοθέ-

την τῶν Ὀλυμπίων, τὸν αἰδιμον πατριώτην Εὐαγγέλην Ζάπταν, εἰς ὄντινα ἤθελεν ἀναδειχθῆ, ὅτι ἔχει τὰ ἀκόλουθα προσόντα, ὅπως αὐτολεξεὶ διαγράφεται εἰς τὴν διαθήκην αὐτοῦ.
« Καὶ μὲ τὴν ἀμετάβλητον αὐτὴν ὑποχρέωσιν, ὅπου ὀψέποτε
» φανῆ τις Ἕλληνα, πράττων ἢ φέρων κατόρθωμα ὑπὲρ
» τῆς κοινῆς Ἑλληνικῆς πατρίδος, τὸ ὁποῖον νὰ ἐπιδοκιμα-
» σθῆ παρ' ὅλου τοῦ ἔθνους καὶ τῆς Κυβερνήσεως, τότε ἐξ
» ὅλου τοῦ εἰσοδήματος τῆς τετραετοῦς αὐτῆς πανηγύρεως τῶν
» Ὀλυμπίων ν' ἀφαιρηθῶσι μόνον τὰ ἐξόδα τῆς τετραετοῦς
» ἐκθέσεως καὶ μὲ τὰ περιπλέον ἢ Ἐπιτροπῇ νὰ φτιασῆ ἓνα
» χρυσοῦν στέφανον διὰ νὰ στέψῃ τὸν ἥρωα τούτον ἐν τῇ
» μέσῃ τῆς γενικῆς συναθροίσεως πρὸς τιμὴν αὐτοῦ καὶ δόξαν
» τοῦ ἔθνους ὀλοκλήρου· συγχρόνως νὰ τοῦ δώσῃ καὶ τὰ πε-
» ριπλέον χρήματα ὅπου ἔμειναν ἐκ τοῦ φτιασίματος τοῦ γε-
» φάνου, πρὸς χαρὰν αὐτοῦ καὶ ἀφοσίωσιν τῶν ὁμοίων του
» ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνικοῦ μεγαλείου.»

Ἄρθρον 54. Ἡ ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων Ἐπιτροπὴ πρὸς ἐμφύ-
χωσιν τῶν διακεκριμένων τεχνιτῶν καὶ παραγωγῶν, καὶ σύμ-
φωνα πρὸς τὸ πνεῦμα καὶ τὸ γράμμα τῆς διαθήκης τοῦ αἰ-
διμου ἀγωνοθέτου τῶν Ὀλυμπίων, θέλει προκαλέσει τὴν σύστα-
σιν λαχείου πρὸς ἀγορὰν τῶν τελειότερων καὶ χρησιμωτέρων ἐκ
τῶν βραβευθέντων ἐκθεμάτων.

Ἄρθρον 55. Δι' ἰδιαίτερου προγράμματος θέλουν κανονισθῆ
τὰ περὶ διαγωνισμοῦ τῶν ζώων.

Ἄρθρον 56. Δι' ἰδιαίτερου προγράμματος θέλουν κανονισθῆ
τ' ἀφορῶντα τὰς τελετὰς καὶ τὴν τάξιν, καθ' ἣν θέλουσιν ἐκ-
τελεσθῆ οἱ ἀγῶνες καὶ ἀπονεμηθῆ τὰ νομισματόσημα καὶ χρη-
ματικὰ βραβεῖα.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 15 Ἰουλίου 1874.

Ὁ ἀντιπρόεδρος

Η. ΕΜ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ.

Ὁ γραμματεὺς

Κ. Φωστήροπουλος.

Ἐθεωρήθη καὶ ἐγκρίνεται

Ἐν Ἀθήναις τὴν 25 Ἰουλίου 1874.

Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν

Α. Γ. ΒΟΥΛΓΑΡΗΣ.

ΟΛΥΜΠΙΩΝ ΠΕΡΙΟΔΟΣ Γ΄.

ΕΤΟΣ 1875.

ΕΙΔΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ

ΚΑΤΑΤΑΞΕΩΣ ΤΩΝ ΕΚΘΕΜΑΤΩΝ

ΚΑΤΑ

ΣΥΝΑΓΩΓΑΣ ΚΑΙ ΚΛΑΣΕΙΣ.

ΟΛΥΜΠΙΩΝ ΠΕΡΙΟΔΟΣ Γ΄

ΕΤΟΣ 1935.

ΕΙΔΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ

Κατατάξεις τῶν ἐκθεμάτων κατὰ συναγωγὰς
καὶ κλάσεις.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ Α΄.

Ὄρυκτὰ καὶ μέταλλα.

- ΚΛΑΣΙΣ 1.** Ὄρυκτολογικαί, γεωλογικαί καὶ παλαιοντολογικαὶ συλλογαὶ μετὰ καταλόγου καὶ περιγραφῶν τῶν συνιστῶντων τὰς συλλογὰς ὄρυκτῶν καὶ ἀπολιθώσεων, καὶ γενικοὶ ἢ καὶ μερικοὶ χάρται τῆς Ἑλλάδος.
- » **2.** Μεταλλευτικὰ προϊόντα, οἷον μεταλλίτις μολύβδου, χαλκοῦ, χρωμίου, σιδήρου, μαγνησίου, γαιανθράκων, ἀνθρακίτου, γραφίτου, θείου, καὶ ἐξαγόμενα τῆς μηχανικῆς προπαρασκευῆς τῆς μεταλλίτιδος, οἷον κόνεις, ἰλὺς, ἐκβολάδες καὶ τὰ παρόμοια· διαγράμματα μεταλλείων καὶ στατιστικαὶ τούτων πληροφoρίαι.
- » **3.** Μεταλλουργικὰ προϊόντα, χρήσιμα εἰς τὰς τέχνας καὶ τὴν βιομηχανίαν, ὡς θεῖον, κόκ, μολύβδος, χαλκός, χυτὸς σίδηρος, χάλυψ κτλ. Ὡσαύτως λιγνὺς, θειοῦχα μέταλλα, σκωρία καὶ τὰ τούτοις ὅμοια, καὶ πληροφoρίαι στατιστικαὶ τῶν μεταλλουργικῶν ἐργῶν.

- ΚΛΑΣΙΣ 4.** Όρυκτά βιοφελούς και τεχνικῆς χρήσεως, οἷον
 μυλόπετραι, γύψος, σμύρις, μαγνησίτις ἢ
 λευκόλιθος, θηραϊκῆ γῆ, λιθογραφικαὶ πλά-
 κες, μίλτος, ὠχρα, πηλοὶ διάφοροι, κεραμι-
 τες, ποάνθρακες καὶ πετρέλαιον.
- » 5. Όρυκτά χρήσιμα εἰς τὴν ἀγαλματοποιίαν καὶ
 τὴν οἰκοδομικὴν, οἷον μάρμαρα, πῶροι,
 τιτανόλιθοι συμπαγεῖς, γρανίται, ὄφιται,
 ψάμμοι, τίτανος, πλάκες κτλ.
- » 6. Αὐτοφυῆ ἰαματικὰ ὕδατα, καὶ περιγραφαι-
 τῶν θέσεων, ἐν αἷς ἀπαντῶνται καὶ αἱ ιδιό-
 τητες τῶν ὑδάτων τούτων.
- » 7. Ἄλας θαλάσσιον καὶ ὄρυκτον, χρυσόκολλα,
 στυπτηρία, θεϊκὸς σίδηρος (βιτριόλι) κτλ.—
 Διαγράμματα ἀλικῶν, ὄρυχείων καὶ λατο-
 μείων, καὶ στατιστικαὶ πληροφορίες.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ Β΄.

Προϊόντα γεωργίας, κτηνοτροφίας, κηπουρικῆς,
 κτηνογεσίας, ἀλιείας καὶ τῶν δασῶν.

- ΚΛΑΣΙΣ 8.** Σιτώδη.—Σιτηρά· Σῖτος, κριθή, βρίζα (σίκα-
 λη), βρόμη, ἀραβόσιτος, κα-
 λαμβόκιον, ὄρυζα, κέγχρος.
- » Ὄσπρια· Κύαμοι, ἐρέβυνθοι, φάση-
 λοι, φακαί, ὄροβος, λάθυ-
 ροι, θέρμοι (λούπινα), ἄ-
 ρακος, πίσσα.
- » Ρίζαι ἐδώδιμοι· Κολοκάσια, γεώ-
 μηλα, κρόμμυα, σκόροδα.
- » 9. Καπνά.
- » 10. Ὑφαντικαὶ καὶ βαφικαὶ ὕλαι· — Βάμβαξ εἰς
 καρύκια καὶ μὴ ἐκκοκισθεῖς, ἦτοι σύσπορος,
 λίνον, κάνναβις, σπάρτον, ἀθάνατος (ἀγάθια)
 καὶ ριζάρια.
- » 11. Βομβυκοτροφία·—κουκούλια.
- » 12. Μελισσοτροφία·—μελόπητται, μέλι καὶ κηρὸς
 κίτρινος.

ΚΛΑΣΙΣ 13. Κτηνοτροφία καὶ προϊόντα αὐτῆς.—(Τὰ ἀνή-
 κοντα εἰς τὴν Κλάσιν ταύτην
 θέλουσιν ἀποτελέσει ἰδίαν ἐκ-
 θεσιν ἐκτὸς τοῦ καταστήματος)
 ἦτοι,

Ζῶα ζῶντα· Πρόβατα, αἶγες, χοῖροι, βόες,
 ὄνοι, ἵπποι, βούβαλοι, κάμηλοι,
 κύνες διαφόρων προορισμῶν
 ὄρνεις κατοικίδιοι, περιστερὰ,
 χῆνες, νῆσαι κλπ.
Μαλλία ἀπλυτα, τρίχες αἰγῶν,
 ὄστᾶ καὶ κέρατα.
Δέρματα ζῶων, οἷον βοῶν, βου-
 βάλων, προβάτων, ἀρνίων, αἰ-
 γῶν κλπ.

- » 14. Κηπουρικῆ·—Καρποὶ χλωροὶ, ἀκρόδρυα καὶ
 πάντα τὰ κητριώδη.
 Φυτὰ καὶ σπέρματα κηπουρικὰ,
 ἦτοι λαχανικὰ παντοῖα καὶ
 σπόροι αὐτῶν.
 Φυτὰ καὶ σπέρματα φυτῶν τοῦ
 καλλωπισμοῦ καὶ ἀνθοδέσμαι.
- » 15. Δασικά· — Ξυλεία ναυπηγικῆ, οἰκοδομικῆ,
 σιδηροδρόμου, ἐπιπλοποιίας,
 σκευοποιίας, θερμάνσεως.
 Βαλανίδια, κηκίδες, φλοιὸς πεύ-
 κης, χρυσόξυλον, πρινοκόκκι,
 τραγάκανθα, φλοιοὶ δένδρων,
 ἀλατζουχέρι, ροῦδι, κλπ.
 Ῥητίνη καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς παρα-
 γόμενα· νεύτι, κολοφώνιον
 (σανδαλός), κατράμι, πίσσα·
 Αὐτοφυῆ φυτὰ, ἀρωματικὰ καὶ
 ἰατρικά.
 Αὐτοφυεῖς τροφαί· ἀμμανίται,
 ὕδνα, κοχλῖαι, βολβοὶ κλπ.
- » 16. Προϊόντα κτηνοτροφίας καὶ ἀλιείας.—Δέρματα
 ἀγρίων ζῶων καὶ πτηνῶν.

σπόγγοι, κοράλλια και ὅ,τι ἄλλο χρήσιμον ἀλιεύεται.

Στατιστικαὶ πληροφορίες.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ Γ'.

Χημικαὶ τέχναι.

ΚΛΑΣΙΣ 17. Προϊόντα χημικὰ χρήσιμα εἰς τὰς τέχνας καὶ τὴν φαρμακευτικὴν.

Προϊόντα φαρμακευτικὰ, ὕδατα μεταλλικὰ καὶ ἀεροφόρα τεχνητά.

» 18. Λιπαρὰ οὐσίαι:—Ἐλαιον ἐκ τῶν πυρρήνων, σάπωνες κοινοί, κηρὸς λευκὸς καὶ αἰ ἐξ αὐτοῦ λαμπάδες.

» 19. Μύρα καὶ κοσμητικὰ ἐν γένει:—σάπωνες εὐώδεις, ἀποστάγματα εὐώδη, ἔλαια εὐώδη, μυραλοιφαί (pomades) καὶ λοιπά.

» 20. Πυρεῖα παντὸς εἶδους.—Χρώματα καὶ βαφαὶ ἀνοργάνου ἢ ὀργανικῆς οὐσίας:—θερνίκια παντὸς εἶδους, ταυρόκολλα, ἀμυλλον, κηρωτὰ πανία, μελάνη γραφικὴ καὶ τυπογραφικὴ, βουλοκέρια κλπ.

Στατιστικαὶ πληροφορίες.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ Δ'.

Ἐδώδιμα καὶ τὰ τούτοις παρεπόμενα.

ΚΛΑΣΙΣ 21. Προϊόντα ἀλευροποιίας:—ἄλευρα, μάζαι διάφοροι, οἶον φιδές, μακαρόνια κλπ., παξιμάδια, γαλέται ναυτῶν καὶ ἄλλα, ἄρτοι, χόνδρος (μπλουγούρι), γαλόχονδρος (τραχανάς).

» 22. Προϊόντα ζαχαροπλαστικῆς:—Ζυμαρικὰ, γλυκὰ ἐκ διαφόρων καρπῶν ἢτοι ζωμός αὐτῶν πεπηγὸς καὶ αὐτούσιοι καρποὶ (πελτέδες, κομποστάι), τσοκολάτα, λουκούμια κλπ.

ΚΛΑΣΙΣ 23. Σίκερα:—Οἶνοι, οἰνόπνευμα ἀπλοῦν, ρακαὶ διάφοροι, ροσόλια, ροῦμι, κονιάκ, ζύθοι κλπ.

» 24. Ὄξος, καὶ τὰ δι' αὐτοῦ σκευασμένα ἐδώδιμα.

» 25. Καρποὶ ἀπεξηραμένοι, ἢ ἄλλως πως παρεσκευασμένοι.
Σταφίδες παντὸς εἶδους: ἔφημα (πετμέξι), ρετζέλια, γλευκότηται καὶ γλείκινα δελτάρια (χαίμαλιά).

Σύκα, δαμάσκηνα, ζίζυφα, πιστάκια, ἀμύγδαλα, καρύδια, λεπτοκάρυα, χυλὸς δοματῶν.

» 26. Ἐλαῖαι διαφοροτρόπως διατηρούμεναι.

» 27. Ἐλαιόλαδον.

» 28. Τροφαὶ ζωϊκαί:—Χοιρομήρια, λουκάνια, ἰχθεῖς παστοί, καὶ ἠλιόκαυστοι. ὀκταπόδια, σπηῖαι, ἀστακοὶ ἀπεξηραμένοι, ὠσάριχα, βούτυρον, τυρὸς

Στατιστικαὶ πληροφορίες.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ Ε'.

Ὑλαι καὶ ἔργα κλωστικῆς, ὕφαντικῆς, πλεκτικῆς, καὶ πάντα τὰ πρὸς ἔνδυσιν.

ΚΛΑΣΙΣ 29. Βάμβαξ ἐκκοκισμένος καὶ ἐστιβαγμένος, μάλλια πλυμένα.

Νήματα βαμβακερὰ, λινὰ, καννάβινα καὶ πάσης ἄλλης φυτικῆς οὐσίας.

Νήματα μάλλινα.

» 30. Μέταξι.

» 31. Νήματα παντὸς εἶδους βαμμένα.

» 32. Ὑφάσματα βαμβακερὰ, μάλλινα, μεταξωτὰ, ἐκ σπάρτου, ἀθανάτου (ἀγαβίας), ἀπλὰ ἢ σύμμικτα, ἄβαφα καὶ βαμμένα, ἢ τυπωμένα.

» 33. Τάπητες καὶ μάλλινα κλινῶν σκεπάσματα.

» 34. Ἔργα στριπτικῆς, πλεκτικῆς καὶ ὕφαντικῆς νήματα στριμμένα.

Τρίχαπτα (πλεκτά, δανδέλες) ταινίαι, συρίτια, γαϊτάνια και τὰ ὅμοια.

ΚΛΑΣΙΣ 35. *Εργα πλεκτικῆς και ὑφαντικῆς συμπεπιλημένα—φέσια, σκουτι, σκαλτσσκοῦτι, σαγάκι, βελέντσαι, ράσον.

» 36. Τρίχες πλυμένοι και ἐστριμμένοι, ὑφάσματα τρίχινα· σάκκοι, διαάκια και λοιπά. Σχοινία λινά, καννάβινα και τρίχινα.

» 37. Ἐνδύματα ἀνδρῶν και γυναικῶν· χειρόκτια πέτσινα.

» 38. Καλύμματα τῆς κεφαλῆς και πάντα τὰ πρὸς κόσμησιν αὐτῆς· ἦτοι, πῖλοι ἀνδρῶν, γυναικῶν και παιδῶν, φαινάκια παντὸς εἶδους. Κτένια και διαλυστῆραι. *Αἴθη τεχνητὰ, κομώσεις (chignons).

» 39. Ψῆκτρα διαφόρων εἰδῶν, ράβδια, ἀλεξιβρόχια, ἀνεμιστήρια. Στατιστικαὶ πληροφορίες.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΣΤ'.

*Εργα θυρσοδεψικὰ και τὰ ἐξ αὐτῶν σκευαζόμενα.

ΚΛΑΣΙΣ 40. Δοραὶ βεδυρσευμένοι παντὸς εἶδους.

» 41. Ὑπόδεσις ἐν γένει.

» 42. *Εργα ἐκ σκύτους ἐν γένει, ἱμάντες, ἐφίππια, φάλαρα, βαλίτζαι και λοιπά.

» 43. Γουναρικὰ. Στατιστικαὶ πληροφορίες.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ Ζ'.

Κατεργασία μετὰ ἄλλων.

ΚΛΑΣΙΣ 44. *Εργα ἐκ χρυσοῦ και ἀργύρου· ἔργα λιθοκόλλητα· ἔργα ἐκ τιμῶν κραμάτων πρὸς οὐ-

κιακὴν χρῆσιν, τὴν λατρείαν και τὴν κόσμησιν.

ΚΛΑΣΙΣ 45. *Εργα σιδηρᾶ, χρήσιμα εἰς τὰς οἰκοδομὰς, τὸν οἰκιακὸν βίον και τὴν ναυτηλίαν.

*Εργα ἐκ ψευδαργύρου και λευκοσιδήρου.

» 46. Σκεῦη χάλκινα χρήσιμα εἰς τὸν οἰκιακὸν βίον.

» 47. *Ὀπλα παντὸς εἶδους, πλὴν τῶν πολεμικῶν.

» 48. Ἐργαλεῖα σταθμῆσεως ἦτοι διαφόρων εἰδῶν στατῆρες και πλάστιγγες.

» 49. Ἐργαλεῖα χρήσιμα εἰς τὰς ἐπιστήμας και τὴν ἰατρικὴν.

Στατιστικαὶ πληροφορίες.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ Η'.

Κατεργασία ξύλων.

ΚΛΑΣΙΣ 50. Συλλογαὶ ξύλων, παρεσκευασμένων οὕτως ὥστε νὰ γίνωνται καταφανεῖς αἰ εἰς τὰς τέχνας χρήσιμοι αὐτῶν ιδιότητες. — Ἐκαστον δέον νὰ φέρῃ τὸ κοινὸν ὄνομα, τὸ ἐπιστημονικὸν και τὸν τόπον ὅπου φύεται.

» 51. *Εργα ξυλουργίας και λεπτουργίας, χρήσιμα εἰς τὰς οἰκοδομὰς.

» 52. *Επιπλα ἐν γένει.

» 53. *Εργα τορευτικῆς και ξυλογλυπτικῆς.

» 54. *Εργα βαρελοποιίας.

» 55. Ψάθοι, κόφιοι, κάλαθοι, σαρώματα κτλ. Στατιστικαὶ πληροφορίες.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ Θ'.

*Εργα λίθινα, κεραμικὰ και ὑελουργίας.

ΚΛΑΣΙΣ 56. *Εργα λιθοξοϊκὰ· ἦτοι, βρύσαι, φορούσια ἐξωστῶν, κοσμήματα ἐστιῶν, και πάντα τὰ εἰς τὴν οἰκοδομικὴν και τὸν βίον χρήσιμα.

- ΚΛΑΣΙΣ 57. Ἔργα κεραμικῆς, χρήσιμα εἰς τὸν βίον καὶ τὴν οἰκοδομικὴν χύτραι, πινάκια (πιάτα), καὶ πάντα τὰ τοῦ μαγειρείου καὶ τῆς τραπεζῆς σκεύη. Τούβλα, κέραμοι, κοσμήματα ἀρχιτεκτονικὰ, κεράμια.
- » 58. Ἐλευργικὰ ἐν γένει.
Στατιστικαὶ πληροφορίες.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ Γ.

Γραφικαὶ τέχναι, βιομηχανικὴ ἰχνογραφία καὶ τέχναι τοῦ χάρτου.

- ΚΛΑΣΙΣ 59. Τυπογραφικὰ βιβλία ἔντυπα.
- » 60. Ξυλογραφία· χαλκογραφία· χαλυβδογραφία· λιθογραφία.
- » 61. Φωτογραφία.
- » 62. Χαρακτικὴ καὶ ὕλικὸν τυπογραφείων οἶον μῆτραι, στοιχεῖα καὶ κοσμήματα στερεοτυπία.
- » 63. Κοσμηματογραφία ἐν γένει· ἰχνογραφία βιομηχανικὴ· τοιχογραφία.
- » 64. Βιβλιοδετικὴ καὶ ἔργα ἐκ χάρτου.
Στατιστικαὶ πληροφορίες.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΙΑ΄.

Ἔργαλεῖα, σκεύη καὶ μηχαναὶ πρὸς συλλογὴν καὶ παραγωγὴν τῶν πρώτων ὑλῶν καὶ πρὸς μεταποίησιν αὐτῶν.

- ΚΛΑΣΙΣ 65. Ἔργαλεῖα καὶ μηχαναὶ μεταλλουργικῆς.
- » 66. » » σκεύη γεωργικὰ, κτηνοτροφικὰ, κηπουρικῆς καὶ ἀλιείας.
- » 67. » » σκεύη τῶν χημικῶν τεχνῶν.
- » 68. » » μηχαναὶ πρὸς παρασκευὴν τῶν τροφίμων.
- » 69. » » μηχαναὶ τῆς κλωστικῆς, ὑφαντικῆς, πλεκτικῆς καὶ ἱμαντουργίας.

- ΚΛΑΣΙΣ 70. Ἔργαλεῖα θυρσοδεψικῆς καὶ σκυτοτομίας.
- » 71. » κατεργασίας τῶν μετάλλων.
- » 72. » καὶ μηχαναὶ κατεργασίας ξύλων.
- » 73. » λιθοξοικῆς καὶ κεραμικῆς.
- » 74. » καὶ μηχαναὶ τῶν γραφικῶν τεχνῶν καὶ τῆς βιβλιοδετικῆς.
- » 75. Μηχαναὶ καὶ μέσα μεταφορᾶς.
- » 76. Ἔργαλεῖα καὶ μηχαναὶ τῶν μηχανοποιῶν, σιδηρουργῶν καὶ χαλκείων.
Στατιστικαὶ πληροφορίες.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΙΒ΄.

Πολιτικὴ μηχανικὴ, ναυπηγία καὶ στρατιωτικὴ τέχνη.

- ΚΛΑΣΙΣ 77. Σχέδια πόλεων, ἰχνογραφήματα δημοσίων ἔργων, δημοσίων οδῶν, σιδηροδρόμων, γεφυρῶν, ὑδρομύλων καὶ οἰκοδομῶν εἰδικῆς χρήσεως.
- Σχέδια φυλακῶν, νοσοκομείων, ἐκπαιδευτηρίων.
- Σχέδια συστήματος φωτισμοῦ, ἀερισμοῦ καὶ θερμάνσεως.
- » βιομηχανικῶν καταστημάτων.
- » 78. Πρότυπα, διαγράμματα καὶ σχέδια παντὸς εἶδους πλοίων καὶ νεωλκείων.
Ἐδρωγραφία, χάρται ναυτικοί.
- » 79. Στρατιωτικαὶ μηχαναὶ καὶ ἀποσκευαί.
Ὅπλα πολεμικά.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΙΓ΄.

Μουσικὴ καὶ Μουσικὰ ὄργανα.

- ΚΛΑΣΙΣ 80. Ὅργανα μουσικά.
- » 81. Μουσικαὶ συνθέσεις.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΙΔ'.

Καλλιτεχνία.

- ΚΛΑΣΙΣ 82. Ἀρχιτεκτονική. — Σχέδια δημοσίων και ιδιωτικῶν οἰκοδομῶν.
- » 83. Γραφική. — Ἐλαιογραφία, ὕδατογραφία.
- » 84. Πλαστική. — Ἀγάλματα, ἀνάγλυφα, προπλάσματα, φωτογραφία ἔργων πλαστικῆς.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΙΕ'.

Τὰ πρὸς ἠθικὴν και ὕλικὴν μόρφωσιν τοῦ λαοῦ και τὰ τοῦ βίου αὐτοῦ.

- ΚΛΑΣΙΣ 85. Σχέδια σχολείων τῆς κατωτέρας, τῆς μέσης και τῆς εἰδικῆς ἐκπαιδεύσεως, πρὸ πάντων δὲ ὑπὸ ὕγεινῆν ἐποψιν.
- » 86. Εἶδη γυμναστικῆς.
- » 87. Μουσικὴ διδασκαλία τοῦ λαοῦ, φωνητικὴ και ὀργανικὴ.
- » 88. Βιβλία διδακτικὰ τῆς κατωτέρας, μέσης και εἰδικῆς διδασκαλίας.
- Βιβλία ἔχοντα πρακτικὴν ἐφαρμογὴν εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν κτηνοτροφίαν και τὰς βιοποριστικὰς τέχνας ἐν γένει.
- Περιοδικὰ συγγράμματα εἰς χρῆσιν τοῦ λαοῦ.
- » » εἰδικῶν τεχνῶν και ἐπιστημῶν.
- » 89. Ἔργα ἐκπαιδευτηρίων.
- » 90. Ἔργα τοῦ γυναικείου φύλλου, γινόμενα κατ' οἶκον πρὸς τέρψιν και ἐνασχόλησιν.
- » 91. Ἔργα εἰδικῶν σχολείων. — Τὰ τῆς ἐν Ἀθήναις σχολῆς τῶν τεχνῶν, τῶν Ὀρφανοτροφείων και λοιπῶν ἀναλόγων καταστημάτων.
- » 92. Σχέδια καταστημάτων εἰς περιθαλψιν τοῦ λαοῦ.
- Ὁργανισμοὶ και στατιστικαὶ πληροφορίες περὶ νοσοκομείων γενικῶν και εἰδικῶν,

Ἰδιον 13
πρὸς Α'
Κατακ.

πτωχοκομείων, σωφρονιστηρίων, νοσοτροφείων.

- ΚΛΑΣΙΣ 93. Ὁργανισμοὶ και στατιστικαὶ πληροφορίες καταστημάτων και ἐταιριῶν εἰς οἰκονομίαν τοῦ χρήματος τοῦ ἐργατικοῦ λαοῦ. ταμειυτήρια, ἐνεχυριαστήρια, ἀλληλεπέικουροι ἐταιρίαι.
- » 94. Συλλογὴ τῶν ἐν χρήσει ἐνδυμασιῶν τοῦ λαοῦ, και δείγματα καταλληλοτέρας και εὐθυνοτέρας ἐθνικῆς ἐνδυμασίας ἀμφοτέρων τῶν γενῶν.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΙΣΤ'.

Ἔκθεσις ἀρχαίων ἐργαλείων και σκευῶν χρησιμευσάντων εἰς τὰς βιωφελεῖς τέχνας.

[Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.]

[Faint, illegible header text.]

[Faint, illegible text.]

[Faint, illegible header text.]

[Faint, illegible header text.]

[Faint, illegible text.]

[Faint, illegible header text.]

[Faint, illegible text.]

[Faint, illegible header text.]

[Faint, illegible text.]

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α΄.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ.

Προτάσει τοῦ Ἡμετέρου ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπουργοῦ ὑπὸ
ᾧσιν ἔχοντες τὰ ἄρθρα 7 καὶ 9 τοῦ ἀπὸ 19 Αὐγούστου 1858
περὶ συστάσεως τῶν Ὀλυμπίων Β. Διατάγματος, καὶ τὴν γνω-
μοδότησιν τῆς ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων καὶ τῶν κληροδοτημάτων
Ἐπιτροπῆς, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάττομεν.

Ἄρθρον 1.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν κατὰ τὴν Γ΄ συγκρότησιν τῶν Ὀλυμπίων
ἀπονεμησομένων νομισματοσήμεων καὶ ἐπαίνων, κατὰ τὰς δια-
φόρους εἰς Συναγωγὰς διαιρέσεις τῶν ἐκθεμάτων, προσδιορίζεται
ὡς ἑξῆς·

ΣΥΝΑΓΩΓΗ Α΄.

Χρυσᾶ ἀ. ἢ β΄. τάξεως	5
Ἄργυρᾶ » » »	20
Χαλκᾶ	20
Ἐπαινοὶ	40

ΣΥΝΑΓΩΓΗ Β΄.

Χρυσᾶ ἀ. ἢ β΄. τάξεως	5
Ἄργυρᾶ » » »	45
Χαλκᾶ	40
Ἐπαινοὶ	50

ΣΥΝΑΓΩΓΗ Γ΄.

Χρυσᾶ ἀ. ἢ β΄. τάξεως	2
Ἄργυρᾶ » » »	15

Χαλκᾶ	15
Ἐπαινοὶ	60

ΣΥΝΑΓΩΓΗ Δ'.

Χρυσᾶ ἀ. ἢ β'. τάξεως	8
Ἀργυρᾶ » » »	40
Χαλκᾶ	40
Ἐπαινοὶ	100

ΣΥΝΑΓΩΓΗ Ε'.

Χρυσᾶ ἀ. ἢ β'. τάξεως	10
Ἀργυρᾶ » » »	40
Χαλκᾶ	40
Ἐπαινοὶ	200

ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΣΤ'.

Χρυσᾶ ἀ. ἢ β'. τάξεως	5
Ἀργυρᾶ » » »	50
Χαλκᾶ	40
Ἐπαινοὶ	90

ΣΥΝΑΓΩΓΗ Ζ'.

Χρυσᾶ ἀ. ἢ β'. τάξεως	2
Ἀργυρᾶ » » »	25
Χαλκᾶ	25
Ἐπαινοὶ	90

ΣΥΝΑΓΩΓΗ Η'.

Χρυσᾶ ἀ. ἢ β'. τάξεως	2
Ἀργυρᾶ » » »	25
Χαλκᾶ	30
Ἐπαινοὶ	100

ΣΥΝΑΓΩΓΗ Θ'.

Χρυσᾶ ἀ. ἢ β'. τάξεως	3
Ἀργυρᾶ » » »	25
Χαλκᾶ	20
Ἐπαινοὶ	50

ΣΥΝΑΓΩΓΗ Ι'.

Χρυσᾶ ἀ. ἢ β'. τάξεως	2
Ἀργυρᾶ » » »	25
Χαλκᾶ	20
Ἐπαινοὶ	50

ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΙΑ'.

Χρυσᾶ ἀ. ἢ β'. τάξεως	5
Ἀργυρᾶ » » »	45
Χαλκᾶ	50
Ἐπαινοὶ	50

ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΙΒ'.

Χρυσᾶ ἀ. ἢ β'. τάξεως	3
Ἀργυρᾶ » » »	15
Χαλκᾶ	10
Ἐπαινοὶ	30

ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΙΓ'.

Χρυσᾶ ἀ. ἢ β'. τάξεως	2
Ἀργυρᾶ » » »	15
Χαλκᾶ	10
Ἐπαινοὶ	30

ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΙΔ'.

Χρυσᾶ ἀ. ἢ β'. τάξεως	6
Ἀργυρᾶ » » »	25

Χαλκᾶ	15
Ἐπαινοὶ	30

ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΙΕ΄.

Χρυσᾶ ἁ. ἢ β΄. τάξεως	4
Ἀργυρᾶ » » »	25
Χαλκᾶ	20
Ἐπαινοὶ	30

ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΙΣΤ΄.

Χρυσᾶ ἁ. ἢ β΄. τάξεως	2
Ἀργυρᾶ » » »	10
Χαλκᾶ	10
Ἐπαινοὶ	30

Ἄρθρον 2.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ὀρίζονται καὶ τὰ ἐξῆς χρηματικὰ βραβεῖα.

1. Εἰς τὴν κατὰ τὸ ἄρθρον 14 τοῦ καταστατικοῦ τῶν Ὀλυμπίων ἵπποδρομίαν, τὸ μὲν πρῶτον δρ. 500, τὸ δὲ δεύτερον δρ. 300.

2. Εἰς τοὺς κατὰ τὸ ἄρθρον 15 γυμνικοὺς ἀγῶνας, τὸ μὲν πρῶτον δρ. 100, τὸ δὲ δεύτερον δρ. 50.

3. Εἰς τοὺς τέσσαρας διαφόρους τρόπους τῆς λεμβοδρομίας ἀνά δρ. 100, εἰς δὲ τὴν ἰστοβάσιαν καὶ λεμβοδρομαχίαν ἀνά δρ. 50.

4. Εἰς τοὺς τέσσαρας τρόπους τῆς κολυμβήσεως ἐν ὄλῳ δρ. 150.

5. Εἰς τὴν σκοποβολὴν, τὸ μὲν πρῶτον δρ. 300, τὸ δὲ δεύτερον δρ. 100.

6. Εἰς τὴν τελειότεραν μουσικὴν συμφωνίαν Ἑλληνικῆς συνθέσεως μέχρι δρ. 600.

Χρηματικὰ βραβεῖα θέλουσι λάβει κατὰ τὰς εἰδικὰς ἀναλογίας καὶ οἱ ἐξῆς:

α. Μέχρι δρ. 1500 ὅστις ἔχει συστημένον τὸ τελειότερον κτηνοστάσιον μὲ τεχνιτὰ λιβάδια πρὸς ἀνατροφὴν καλῆς γενεᾶς παντὸς εἶδους βοῶν καὶ ἀγελάδων γαλακτοφόρων καὶ ἐκθέσει ἐξ αὐτῶν δι' ἕκαστον εἶδος τὸ τελειότερον.

β. Μέχρι δρ. 1000, ὅστις ἔχει συστημένον τὸ τελειότερον κτηνοτροφεῖον, ἐν τῷ ὁποίῳ νὰ τρέφῃ καὶ παχύνῃ δι' ἐτοιμῆς τροφῆς ζῶα πρὸς σφαγὴν, ἤτοι βόας, ἀγελάδας, μόσχους, χοίρους, καὶ πρόβατα, καὶ ἐκθέσει ἐξ αὐτῶν τὰ παχύτερα καὶ βαρύτερα ἐκάστου εἶδους.

γ. Μέχρι δρ. 1000 ὅστις συνέγραψεν ἢ μετέφρασεν ἀξίαν λόγου πραγματείαν, ἔχουσαν πρακτικὴν ἐφαρμογὴν εἰς τὴν γεωργίαν ἢ τὴν κτηνοτροφίαν, ἢ τὰς τέχνας ἐν γένει.

δ. Μέχρι δρ. 800, ὅστις ἐπενόησεν ἢ ἐφήρμωσεν τὸν καταλληλότερον καὶ πρακτικώτερον τρόπον πρὸς καταστροφὴν τῶν εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ἐπιβλαβῶν ζώων, οἷον ἀκρίδων, σκωλίκων.

ε. Μέχρι δρ. 1000, ὅστις εἰσήγαγεν καὶ διέδωσεν μετ' ἐπιτυχίας ὑγιᾶς εἶδος μεταξοσκωλήκων, καὶ ἐφήρμωσεν τὸ τελειότερον σύστημα βομβυκοτροφίας.

ς. Μέχρι δρ. 1000, ὅστις ἐπενόησε καὶ ἐφήρμωσεν ἐπιτυχῶς θεραπευτικὰ μέσα κατὰ τῶν ἀσθενειῶν τῶν φυτῶν καὶ τῶν δένδρων.

ζ. Εἰς τὸν διαγωνισμόν τῶν ἐξῆς ζῶων θέλουσι δοθῆ μόνον τὰ ἀκόλουθα χρηματικὰ βραβεῖα εἰς ἕκαστον εἶδος ἐκ τῶν ἐχόντων τὰ διὰ τοῦ εἰδικοῦ προγράμματος ὀρισθησόμενα πρῶτα.

Εἰς τὸν ἵππον	Δρ.	600
» » ταῦρον	»	600
» τὴν ἀγελάδα γαλακτοφόρον	»	600
» τὸν ἡμίονον	»	400
» » ὄνον	»	300

Προσδιορίζονται δρ. 3000 πρὸς ἀμοιβὴν τῶν μικροτέρων ἄλλων κατοικιδίων ζῶων καὶ πτηνῶν, ὅσα ἤθελον διακριθῆ ἐν τῇ ἐκθέσει κατὰ τὸ περὶ τούτων ἐκδοθησόμενον ἐν καιρῷ ὑπὸ τῆς ἐπι τῶν Ὀλυμπίων καὶ κληροδοτημάτων Ἐπιτροπῆς κανονιστικὸν πρόγραμμα.

Ἄρθρον 3.

Ἡ ἐπι τῶν Ὀλυμπίων καὶ τῶν κληροδοτημάτων Ἐπιτροπὴ θέλει ἐκδώσει εἰδικὸν πρόγραμμα κανονίζον τὸν τρόπον, καθ' ὃν θέλει ἐνεργηθῆ ἡ ἐξέτασις καὶ δοκιμασία τῶν διαγωνισθησομένων ἐν γένει προϊόντων καὶ ἔργων τεχνιτῶν ἢ διανοη-

τικών. Δι' ειδικῶν κανονισμῶν θέλουν ἐπίσης ὀρισθῆ τὰ προ-
σόντα τῶν εἰς διαγωνισμὸν ἐκτεθησομένων ζώων καὶ διαγραφῆ
οἱ ὄροι, ὑφ' οἷς θέλουν τελεσθῆ οἱ γυμνικοὶ ἀγῶνες, ἡ ἵπποδρο-
μία, ἡ λεμβοδρομία, ἡ κολύμβησις, ἡ σκοποβολή, ὡς καὶ ἡ
μουσικὴ συμφωνία Ἑλληνικῆς συνθέσεως.

Ὁ αὐτὸς ὑπουργὸς δημοσιεύσει καὶ ἐκτελέσει τὸ παρὸν Διά-
ταγμα.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 17 Ἰανουαρίου 1875.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ.

Δ. Γ. ΒΟΥΓΑΡΗΣ.

ΟΛΥΜΠΙΩΝ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Γ΄.

1875.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Ἀριθ. Πρωτ. 426.
Εγκ. 23.

Ἡ ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων καὶ τῶν κληροδοτημάτων
Ἐπιτροπή.

Πρὸς τοὺς ΚΚ. Νομάρχας, Ἐπαρχοὺς καὶ Δημάρχους.

Ἡ γεωργία ἐν γένει, ἡ πρώτη καὶ κυριώτερα πηγή τῆς παραγωγῆς παντὸς ὅ,τι εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἄλλην οἰκονομίαν τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἀναγκαῖον, ὑποδιαιρεῖται εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν δημητριακῶν ἐν γένει, εἰς τὴν καλλιέργειαν φυτῶν καὶ δένδρων καὶ εἰς τὴν κτηνοτροφίαν.

Ἡ ἐπιτροπή τῶν Ὀλυμπίων, ἰδιάζουσα μέρη μαν ὀφείλουσα νὰ καταβάλλῃ καὶ ὑπὲρ τοῦ τελευταίου σπουδαιοτάτου κλάδου τῆς ἐθνικῆς παραγωγῆς ἤτοι τῆς κτηνοτροφικῆς, ἥτις δυστυχῶς εἰς μόνην τὴν Α΄ Ὀλυμπιακὴν τοῦ 1859 ἔκθεσιν παρεστάθη, ὥρισεν ἰδιαιτέρον τμήμα ἐν τῇ προκηρυχθείσῃ Γ΄ Ὀλυμπιακῇ ἐκθέσει, εἰς ἃ προσκαλοῦνται νὰ παρασταθῶσι καὶ οἱ κτηνοτρόφοι καὶ ποιμένες τοῦ τόπου διὰ τῆς ἐγκαίρου ἀπο-

στολής ἐν αὐτῷ τῶν διαφόρων ἐκλεκτῶν ζώων καὶ πτηνῶν τὰ ὅποια τρέφουσι καθ' οἰονδήποτε τρόπον.

Ἐπὲρ τοῦ κλάδου αὐτοῦ ὀρίζονται εἰδικὰ βραβεῖα καὶ ἀμοιβαὶ κατὰ τὸν ἐπισυναπτόμενον κανονισμόν, εἰς ὃν παρακαλεῖσθε νὰ δώσητε ταχεῖαν καὶ πλήρη δημοσιότητα. Τὰ βραβεῖα ταῦτα δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι ἐνθαρρύνουσι πάντας ἵνα προσέλθωσιν εἰς τὸν προκείμενον διαγωνισμόν, χρησιμεύοντες καὶ ὡς παράδειγμα μιμήσεως πρὸς τοὺς συμπολίτας αὐτῶν.

Τὴν ὑπόθεσιν ταύτην εἰδικῶς πραγματευομένη ἢ παροῦσα, ἀντὶ πάσης ἄλλης ἀναπτύξεως, παραπέμπει ὑμᾶς καὶ τοὺς περὶ τὴν κτηνοτροφικὴν ἐνασχολουμένους, καὶ αὐτὸ τὸ κοινόν, εἰς τὴν μελέτην τῆς ἐν φυλλαδίῳ μετατυπωθείσης ἐκθέσεως τῶν ἑλληνοδικῶν τῆς Α'. Ὀλυμπιάδος, ἧς ἱκανὰ ἀντίτυπα ἐπισυναπόονται πρὸς διανομὴν εἰς τὰς δημοτικὰς ἀρχὰς καὶ τοὺς νοημονεστέρους κτηνοτρόφους καὶ ἄλλους. Ἐπὶ τοῦ περιεχομένου δὲ τῆς ἐκθέσεως ταύτης προσθέτομεν τὰς ἐξῆς παρατηρήσεις.

α.) Τὸ ἀντικείμενον τῆς πρώτης ἐν σελίδι 25ῃ παραγράφου, ἧτοι ἡ κατ' ὀλίγον ἀπόκτησις καὶ διατήρησις, δημοτικῆ δαπάνῃ, ἐκλεκτῶν ἐπιβητόρων κατ' εἶδος ζώων, ἀποτελεῖ σπουδαιότατον μέλημα τῶρα καὶ πάντοτε τῶν δημοτικῶν ἀρχῶν. Οἱ ἐγκαίρως προνοήσοντες περὶ τούτου κ. δήμαρχοι, καθὼς καὶ περὶ εἰσαγωγῆς σπόρων ἐκλεκτοῦ εἶδους δημητριακῶν καρπῶν, ἔσονται θεδαίως τῶν συμπολιτῶν αὐτῶν εὐεργεταί.

β.) Οἱ ἐν σελίσιν 26, 27 καὶ 28 ὑπολογισμοὶ, τὴν τότε ἀξίαν τῶν ζώων καὶ τοῦ προϊόντος αὐτῶν παριστάνοντες, μεταβάλλονται καθ' ὅλα σήμερον ἕνεκα τῆς βαθμολογικῆς ἔκτοτε ὑπερτιμήσεως τοῦ κρέατος, τοῦ ἐρίου, τοῦ θουτύρου, τοῦ τυροῦ καὶ τῶν δερμάτων. Ἐχομεν καὶ σήμερον τὸν αὐτὸν περίπου ἀριθμὸν αἰγοπροβάτων, διπλάσιον δὲ χονδρῶν ζώων, ἢ ὅσον καὶ κατὰ τὸ 1859, ἐξαιρέσει τῆς Ἑπτανήσου, τὸ εἰσόδημα ὅμως ἐκ τῶν εἰρημένων προϊόντων αὐτῶν δύναται νὰ ὑπολογισθῆ καὶ μέχρι τῶν 55,000,000 ἤδη, τὰ δὲ παραγωγικὰ ἐξόδα μέχρι τῶν 30,000,000, ὑπολειπομένου καθαροῦ ἐκ τῆς κτηνοτροφίας ἐσόδου 25,000,000 περίπου, ἐπὶ ὀλίκοῦ παραγωγικοῦ κεφαλαίου 110,000,000 περίπου, (παράβαλε ὑπολ/σμούς ἐν σελ. 28).

γ.) Οἱ ἐν σελίσιν 35, 37 καὶ 38 διαλαμβανόμενοι ἀριθμοὶ ἀξίας τῶν ἐξωθεν εἰσαγομένων κτηνοτροφικῶν προϊόντων, παριστάνονται σήμερον διὰ τῶν ἐξῆς πραγματικῶν ἑτέρων ἀριθμῶν, ἐξαγομένων ἀπὸ τοὺς ἐμπο-

ρικoὺς πίνακας. Εἰσάγομεν δηλ. κατὰ τὰ	
τελευταῖα ἔτη κρέας εἰς ζῶα ἀξίας περίπου. . .	δρ. 2,700,000
Βούτυρον ὁμοίως . . . . . »	400,000
Τυρὸν ὁμοίως . . . . . »	240,000
Τὸ ὅλον . . . . . »	<u>3,340,000!!</u>

δ.) Ἡ ἀντιπαράθεσις τῆς κατὰ τὴν Α'. Ὀλυμπιάδα ἐκθέσεως ἐπὶ τῆς κτηνοτροφίας, πρὸς τὸν παρασυναπτόμενον εἰδικὸν κανονισμόν, ἐφελκῆσει, δὲν ἀμφιβάλλομεν, τὴν σύντονον προσοχὴν ὑμῶν καὶ τῶν κ. δ'ημάρχων πρὸς ἐγγραφήν ἐκθετῶν καὶ τῶν διαφόρων μικρῶν ζώων καὶ πτηνῶν.

Κατὰ τὴν Β'. περίοδον τῶν Ὀλυμπίων τὸ 1870, ἡ ἐκθεσις ἀντικειμένων τοῦ κλάδου τούτου τῆς κτηνοτροφίας περιορίσθη ἐπὶ τῶν προϊόντων μόνον αὐτῆς. Ζῶων δὲ ἐκθεσις παντάπασι δὲν ἐγένετο, ἕνεκα δυσκολιῶν τινῶν ἄλλων καὶ ἰδίως ἕνεκα τῆς ἐποχῆς τῆς ἐκθέσεως τότε κατὰ τὸν μῆνα Νοέμβριον διὰ τὴν προκείμενην ὁμως ἐκθεσιν τοῦ 1875, καὶ ἡ ἐποχὴ βοηθεῖ καὶ αἱ δυσκολίαι τῆς μεταφορᾶς καὶ περιποιήσεως τῶν ἐκτεθησομένων ζώων αἴρεται πρὸς πλήρη εὐκολίαν τῶν ἐκθετῶν, παραπεμπομένων εἰς τὴν μελέτην τῶν ἐν ἀρθρῷ 3 τοῦ εἰδικικοῦ κανονισμοῦ τῆς κτηνοτροφίας διαλαμβανομένων.

Κρίνομεν ἐντούτοις ἀναγκαῖον νὰ προσθέσωμεν ἐνταῦθα τὴν παρατήρησιν, κύριοι, ὅτι μετὰ παρέλευσιν δεκαπέντε ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἐκθέσεως τοῦ 1859, ἡ κατάστασις τῆς κτηνοτροφίας οὐδεμίαν σχεδὸν ἀπέκτησε βελτίωσιν, οὐδεμίαν σχεδὸν ἔκαμε πρόοδον, καθόσον ἐκ τῶν πινάκων τῆς ἀριθμηθείσεως καὶ τῶν τελευταίων ἐτῶν καταφαίνεται. Ἐκ δὲ τῶν ἐμπορικῶν πινάκων θεδαίουμεθα ὅτι ἡ κτηνοτροφία ἡμῶν δὲν ἐπαρκεῖ ἔτι καὶ νῦν νὰ διαθρέψῃ τὸν ὑπάρχοντα πληθυσμὸν οὔτε διὰ κρέατος, οὔτε διὰ τῶν λοιπῶν προϊόντων αὐτῆς. Τὰ γενικὰ ταῦτα φαινόμενα, Κύριοι, εἶναι συμφέρον νὰ μελετηθῶσιν ἐσκεμμένως παρὰ τῶν Ἐπαρχ. Ἐπιτροπῶν, συμπεριλαμβανομένων εἰς τὰς σκέψεις ταύτας καὶ τῶν κυρίων Οἰκονομικῶν Ἐφόρων καὶ ἀπάντων τῶν Δημάρχων τῆς ἐπαρχίας, καὶ ἀνευρισκομένων τῶν κυρίων αἰτίων τῆς τοιαύτης κατὰ τόπους καταστάσεως τῆς κτηνοτροφίας, συνταχθῆ καὶ ὑποβληθῆ ἡμῖν ἐκθεσις εἰδικῆ δι' ἐκαστὴν ἐπαρχίαν, μέλλουσα νὰ χρησιμεύσῃ μεγάλως πρὸς τοὺς Ἑλληνοδικὰς καὶ εἰς τὴν ἀναζήτησιν τῶν προσφορωτέρων μέτρων διὰ τὰς ἀναγκαίας βελτιώσεις.

Δὲν ἀμφιβάλλομεν, κύριοι, ὅτι θέλετε θεωρήσει καὶ ὑμεῖς ὅσον εἶναι σπαυδαῖοι τὸ ἀντικείμενον καὶ θέλετε καταβάλλει πᾶσαν προσπάθειαν ὥστε τὸ παρὰ τῆς ὑμετέρας ἐπιτροπῆς ὑποβληθῆσόμενον ἔργον ἦ, ὅσον οἶοντε, τέλειον.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 23 Φεβρουαρίου 1875.

Ὁ ἀντιπρόεδρος

Π. ΕΜΜ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ.

Ὁ γραμματεὺς

Κ. Φωστήροπουλος.

Υ. Γ. Τῆς παρουσίας καὶ τοῦ συνεχομένου εἰδικοῦ κανονισμοῦ ἐγένετο καὶ εἰς ἓν πρόσωπον ἔκδοσις ἰδιαιτέρα, τῆς ὁποίας ἀποστέλλονται ἐγκλείστως ὡδε ἰκανὰ ἀντίτυπα, ἵνα τοιχοκολληθῶσιν εἰς τὰς θύρας τῶν νομαρχιακῶν, ἐπαρχιακῶν καὶ δημοτικῶν καταστημάτων, ὡς καὶ εἰς ἄλλα διὰ τοιαύτης τοιχοκολλησεως ὠρισμένα μέρη.

ΕΙΔΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ

ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑΣ.

Ἡ ΕΠΙ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΩΝ ΝΑΙ ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑΤΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὰς παραγράφους α. β. καὶ ζ. τοῦ ἄρθρ. 2 τοῦ ἀπὸ 11 Ἰανουαρίου ε. ε. Β. Διατάγματος περὶ τῶν ἀπονεμηθησομένων χρηματικῶν βραβείων ὑπὲρ τῆς κτηνοτροφίας

Διακηρύττει

Ἄρθρον 1.

Ἡ ἐκθεσις τῶν ζώων, ἀποτελοῦσα ἰδιαιτερον τμήμα κατὰ τὴν προσεχῆ ἐκθεσιν, περιλαμβάνει ἄρρενα καὶ θήλη εἶδη ἵππων, ἡμιόνων, ὄνων, βοῶν, προβάτων, αἰγῶν χοίρων καὶ κατοικιδίων ζώων καὶ πτηνῶν.

Διαιρεῖται δὲ εἰς τέσσαρας κατηγορίας

Ἡ πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει τὰ διὰ τὴν παραγωγὴν κρέατος, ἢ γάλακτος, καὶ διὰ τὸν τελειότερον τύπον αὐτῶν διακρινόμενα τῶν ἄλλων ἐγχώρια καὶ ἐγκλιματισθέντα ζένα καλῆς γενεᾶς εἶδη βοῶν καὶ ἀγελάδων.

Εἰς τὸν διατηροῦντα τέλειον κτηνοστάσιον τοιούτων πρὸς διάδοσιν ζώων, τρεφομένων ἐκ τεχνικῶν λειβαδίων, ἐκθέντα δὲ τοιαῦτα ἐκλεκτὰ ζῶα εἰς τὰ Ὀλύμπια, ἀποδοθήσεται βραβεῖον χρηματικὸν μέχρι δραχμῶν 1500. (Ἄρθρ. 2. §. α. Β. Διατάγματος.)

Ἡ δευτέρα κατηγορία περιλαμβάνει τὰ πρὸς σφαγὴν τρεφόμενα ἐν τελείῳ κτηνοτροφείῳ, ζῶα οἶον βόας, ἀγελάδας, μόσχους, χοίρους καὶ αἰγοπρόβατα.

Εἰς τὸν διατηροῦντα τέλειον κτηνοτροφεῖον τοιούτων ζῶων, καὶ ἐκθέντα τοιαῦτα, ὑγιᾶ καὶ λίαν κρεωφόρα, εἰς τὰ Ὀλύμπια, ἀποδοθήσεται βραβεῖον χρηματικὸν μέχρι δραχμῶν 1000. ("Ἀρθ. 2. §. 6. Β. Διατάγματος.)

Ἡ τρίτη κατηγορία περιλαμβάνει τὰ ἐκτεθησόμενα ζῶα, ὅπως ἂν τρέφονται, ἀρκεῖ νὰ ἔχωσι τὰ ἐφεξῆς προσόντα:

Ὁ ἵππος γὰρ ἔχη ἡλικίαν ἐτῶν 4 ἕως 7, νὰ ᾔηται ἄρτιος καθ' ὅλα, εὐσωμος καὶ νὰ παρουσιάζη, πλὴν τῆς ἐξωτερικῆς αὐτοῦ κομψότητος, τὸ τέλειον κατὰ τὴν σωματικὴν αὐτοῦ ἀνάπτυξιν καὶ τὴν ῥώμην, καὶ κατὰ τὴν γενεάν αὐτοῦ, καὶ νὰ ᾔηται κατάλληλος τῆς πρὸς τὰς εἰδικὰς ιδιότητάς του ὑπηρεσίας.

Ὁ ὄνος νὰ ᾔηται ἄρην καὶ νὰ ἔχη τὰ αὐτὰ κατὰ τὸ εἶδος του πλεονεκτήματα.

Οἱ βόες καὶ ἀγελάδες νὰ ᾔηται ἐκ τῶν τελειοτέρων ἐγχωρίων καὶ ἐκ τῶν ἐγκλιματισμένων τὰ τελειότερα εἰς τὸ εἶδος τῶν ζῶων, ἡλικίας 3—6 ἐτῶν, ἐκ τῶν γαλακτοφόρων ἢ κρεωφόρων Ἀγγλικῆς ἢ Ἑλβετικῆς γενεᾶς, ἢ ἄλλης ἀρίστης.

Τὰ τέλεια τῶν ζῶων τούτων τιμηθήσονται διὰ τῶν ἐξῆς χρηματικῶν βραβεῖων.

Ὁ ἵππος	διὰ δραχ.	600
Ὁ ἡμίονος	»	400
Ὁ ὄνος	»	200
Ὁ ταῦρος	»	600
Ἡ ἀγελάς γαλακτοφόρος	»	600

("Ἀρθ. 2. §. 7. Β. Διατάγματος.)

Τελευταῖον ἢ τετάρτη κατηγορία περιλαμβάνει πάντα τὰ μικρότερα ζῶα, τὰ τελειότερα εἰς τὸ εἶδος τῶν, διαιρούμενα εἰς κλάσεις κατ' εἶδος, ὡς ἔπεται:

ΤΜΗΜΑ Α'. τετράποδα.

ΚΛΑΣΙΣ Α'. πρόβατα.

1. Γενεᾶς μερινῶν ἐγκλιματισθείσης:			
ἄρρενα	Α'.	Βραβεῖον	δραχ. 100
»	Β'.	»	» 60
θήλη	Α'.	»	» 50
»	Β'.	»	» 30

2. Γενεᾶς πλατυούρων Καραμανίας, ρούντων τῆς Θεσσαλίας, μαυροκεφάλων (καραμπάτσι) Θράκης, ἢ ἄλλης ξένης ἀρίστης πολύγωνα:

ἄρρενα	Α'.	Βραβεῖον	δραχ. 80
»	Β'.	»	» 50
θήλη	Α'.	»	» 40
»	Β'.	»	» 30

3. Γενεᾶς ἐγχωρίου.

ἄρρενα	Α'.	βραβεῖον	δραχ. 50
»	Β'.	»	» 35
θήλη	Α'.	»	» 30
»	Β'.	»	» 20

ΚΛΑΣΙΣ Β'. Αἴγες.

1. Γενεᾶς Μελιτταίας, ἢ ἄλλης ἀρίστης γαλακτοφόρου καὶ πολυγόνου

ἄρρενα	Α'.	βραβεῖον	δραχ. 50
»	Β'.	»	» 30
θήλυ	Α'.	»	» 30
»	Β'.	»	» 20

2. Ἐγχωρίου γενεᾶς:

ἄρρενα	Α'.	»	» 40
»	Β'.	»	» 25
θήλυ	Α'.	»	» 30
»	Β'.	»	» 20

ΚΛΑΣΙΣ Γ'. Χοῖροι.

1. Γενεᾶς Ἀγγλικῆς, Γαλλικῆς ἢ ἄλλης ἀρίστης ἐγκλιματισθείσης ἐκ τῶν πολυσάρκων καὶ πολυγόνων.

ἄρρενες	Α'.	βραβεῖον	δραχ. 100
»	Β'.	»	» 75
θήλυ	Α'.	»	» 80
»	Β'.	»	» 50

2. Γενεᾶς ἐγχωρίου

ἄρρενες	Α'.	»	» 80
»	Β'.	»	» 50
θήλυ	Α'.	»	» 60
»	Β'.	»	» 40

ΚΛΑΣΙΣ Δ'. Βούβαλοι.

ἄρρηνες	Α'.	»	»	200
θηλύα	»	»	»	150

ΚΛΑΣΙΣ Ε'. Κύρες τέλειοι εις τὸ εἶδος των

1. Κυνηγετικοί λαγωνικά	Α'.	βραβεῖον δραχ.	50
»	Β'.	»	40
» Ἰχνηλάται	Α'.	»	50
»	Β'.	»	30
2. Ποιμνικοί κλ.	Α'.	»	50
»	Β'.	»	40
3. Οἰκοφύλακες	Α'.	»	40
»	Β'.	»	25
4. Ξένης ἀρίστης γενεᾶς διαφόρου χρησιμότητος	Α'.	»	80
	Β'.	»	50

ΚΛΑΣΙΣ ΣΤ'. Κούριαλοι.

Γενεᾶς ξένης καὶ ἐγχωρίου ἀρίστης.			
Ζεῦγος ἐξ ἄρρηνος καὶ θήλειος	Α'.	βραβεῖον δραχ.	15
	Β'.	»	10

ΤΜΗΜΑ Β'. Πτηνά.

ΚΛΑΣΙΣ Α'. Ὄρνιθες ἐν γένει.

1. Πετεινοὶ ξένης ἀρίστης γενεᾶς, ἐγκλιματισθέντες.			
Α'.	βραβεῖον	δραχ.	30
Β'.	»	»	20
Ὄρνιθες ὁμοίας γενεᾶς πολύσαρκοι ἢ πολύτοκοι	Α'.	βραβεῖον δραχ.	20
	Β'.	»	10
2. Ἐγχωρίου γενεᾶς πετεινοὶ	Α'.	»	20
»	Β'.	»	10
» ὄρνιθες	Α'.	»	20
»	Β'.	»	10

3. Κάπωνες οἱ εὐσαρκώτεροι	Α'.	βραβεῖον δραχ.	30
4. Φασιανοὶ ἄρρην καὶ θήλυ	»	»	40

[ΚΛΑΣΙΣ Β'; Ἰνδιάνοι.

1. Οἱ εὐσαρκώτεροι ἄρρηνες	Α'.	βραβεῖον δραχ.	20
»	Β'.	»	10
» θήλειαι	Α'.	»	15
»	Β'.	»	10

ΚΛΑΣΙΣ Γ'. Χῆνες.

1. Ξένης ἀρίστης γενεᾶς ἐγκλιματισθεῖσαι κατὰ ζεῦγος ἄρρην καὶ θήλυ	Α'.	βραβεῖον δραχ.	25
2. Ἐγχωρίου ἀρίστης γενεᾶς Ζεῦγος ἄρρην καὶ θήλυ	Α'.	»	20
	Β'.	»	15

ΚΛΑΣΙΣ Δ'. Νῆσσαι.

1. Ξένης ἀρίστης γενεᾶς ἐγκλιματισθεῖσαι κατὰ ζεῦγος ἄρρην καὶ θήλυ	Α'.	βραβεῖον δραχ.	20
	Β'.	»	15
2ον. Ἐγχωρίου γενεᾶς Ζεῦγος ἄρρην καὶ θήλυ	Α'.	βραβεῖον δραχ.	12
	Β'.	»	8

ΚΛΑΣΙΣ Ε'. Περιστεράι.

1. Ξένης ἀρίστης γενεᾶς ἐγκλιματισθεῖσαι Ζεῦγος ἄρρηνος καὶ θήλειος	Α'.	βραβεῖον δραχ.	15
	Β'.	»	10
2. Ἐγχωριοὶ ὁμοίως	Α'.	»	12
	Β'.	»	8

ΚΛΑΣΙΣ ΣΤ'. Κελαδοῦντα πτηνά.

1ον. Ἀηθόνες	Α'.	βραβεῖον δραχ.	40
	Β'.	»	25
2. Κανάρια γνησίας γενεᾶς καὶ νόθα	Α'.	»	20
	Β'.	»	15
3. Κόσιφοι	Α'.	»	20
	Β'.	»	15
4. Γαλιάντραι	Α'.	»	20
	Β'.	»	15

ΟΛΥΜΠΙΩΝ ΠΕΡΙΟ-
Βιβλίον έγγραφῆς ἐκθετῶν τῆς Κτη-

Ἀὐξὼν ἀριθμὸς ἐκθέτου	Ὄνομα ἐπώνυμον	Ζώων				Ἡλικία	
		Εἶδος	Ποσὸν	Γένος		Ἀρρένων	Ἐθλέων
				Ἀρρένων	Ἐθλέων		

ΔΟΣ Γ'. 1875.

νοτροφίας τῆς Ἐπαρχίας . . . . .

Γενεὰ			Χρόνος ἐγκλιματισσεως	Περιγραφή		Παρατηρήσεις
Ἐγχλωρίως	Ἀμιγῆς	Μιγῆς		Κτηνοστασίου	Κτηνοτροφείου	

Παρατηρήσεις	Προϊόντα		Κλάσεις	Επίσημο	Παρατηρήσεις
	Επισημο	Προϊόντα			

ΟΛΥΜΠΙΑ

ΤΟΥ
1859.

Α΄ ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ.

ΚΛΑΣΙΣ 4.

Κτηνοτροφία.

ΕΛΛΗΝΟΔΙΚΑΙ.

Παναγ. Έμ. Γιανόπουλος, μέλος του Έλεγκτικού Συνεδρίου και κτηματίας εν Ήλειά, εισηγητής.
 Αντόνιος Φ. Παππαδάκης, πρώην γεωπόνος και κτηνοτρόφος εν τῇ ἀλλοδαπή, νῦν δὲ κτηματίας εν Ἀθήναις.
 Χρ. Ζαχαρίτσας, κτηνοτρόφος και κτηματίας εν Ἀθήναις.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ.

Ἡ 4 κλάσις ἔλαβε τὴν φυσικὴν αὐτῆς διαίρεσιν εἰς ζῶα και εἰς προϊόντα αὐτῶν ὑποδιηρημένα εἰς κρέας, εἰς ἔριον προβάτων και αἰγῶν, εἰς τυρὸν και βούτυρον ἐν γένει, εἰς δέρματα, εἰς στέαρ, εἰς ὀστά, και εἰς κόπρον· ἐπὶ τέλους δὲ τάσσεται ἡ κτηνοτροφία.
 Εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ἐκτεθέντων ζῶων και τοῦ ἐρίου, ἔλαβον μέρος τὰ δύο μέλη τῆς ἐπιτελεστικῆς Γεωργίας ἐπιτροπῆς

Κ. Πρώτος, διευθυντής τῆς ἐν Τίρυνθι γεωργικῆς σχολῆς, καὶ Καμποκάσος, διευθυντής τῆς πρακτικῆς γεωργίας ἐν τῇ ἰδίᾳ σχολῇ· ἰδίως δὲ εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ἐκτεθέντων προβάτων τῆς ἰδίας σχολῆς, ἔλαβε μέρος τὸ ἕτερον μέλος τῆς ῥηθείσης ἐπιτροπῆς, ἥτοι ὁ Κ. Ν. Ἐμμανουήλ. Εἰς τὴν ἐξέτασιν δὲ τοῦ τυροῦ καὶ τοῦ βουτύρου, προσελήφθησαν ἔμπειροι πραγματογνώμονες οἱ κ. Μιχ. Σέρμπος καὶ Ἰωάννης Κουζουλούδης παντοπῶλαι.

Δέρματα ἀκατέργαστα δὲν ἐξετέθησαν.

ΜΕΡΟΣ Α'

Περὶ τῶν ζώων καὶ τῆς κτηνοτροφίας.

Τὰ ζῶα εἶναι οἱ πρῶτοι καὶ ἀναγκαιότεροι σύντροφοι, τοὺς ὁποίους ὁ δημιουργὸς ἔδωκεν εἰς τὸν ἄνθρωπον πρὸς διατήρησίν του. Ἐνῶ ἦσαν δι' αὐτὸν ἀναπόσπαστα ὅτε ἔμενον εἰς τὴν ἀγρίαν αὐτοῦ, ἢ τὴν βάρβαρον κατάστασιν, κατέστησαν πολὺ πλεῖστον εἰς αὐτὸν ἀναγκαῖα, ἀφοῦ ἐβελτιώθη διὰ τοῦ πολιτισμοῦ.

Τὰ πρόβατα καὶ αἱ αἴγες τρέφουσιν ἡμᾶς καθ' ἑκάστην μὲ τὸ γάλα καὶ μὲ τὸ κρέας των, μᾶς ἐνδύουσι μὲ τὸ μαλλὶ καὶ μὲ τὸ δῆμα των.

Οἱ βόες παρέχουσιν ἡμῖν ἐπίσης γάλα, κρέας, καὶ ἐργασίαν διὰ τῆς κινήσεως τοῦ ἀρότρου, ἢ τῶν ἀμαξῶν.

Ὁ ἵππος χρησιμεύει εἰς ἵππασίαν καὶ εἰς τὴν ταχείαν μετακόμισιν ἡμῶν· καθίσταται δὲ ἔτι χρησιμώτερος διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν πραγμάτων καὶ τῶν προϊόντων ἡμῶν, καὶ διὰ τὴν κίνησιν διαφόρων μηχανῶν τῆς βιομηχανίας καὶ τῆς γεωργίας.

Ὁ χοῖρος παρέχει ἡμῖν κρέας, καὶ εἰς τόπον, ὅπου εἶναι ἄγνωστος ἢ πάχυνσις τῶν βοῶν καὶ τῶν προβάτων, ἢ δὲν συνειθίζεται ἢ ἐκ τοῦ γάλακτος ἐξαγωγή τοῦ βουτύρου, οὗτος εἶναι τὸ μόνον ζῶον, ὅπερ παράγει τὸ ἀναγκαῖον λίπος, τὸ μᾶλλον εἰς τροφήν τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων χρήσιμον.

Αἱ παντῖαι ὄρνιθες, νῆσσαι, χῆναι καὶ περιστεραί, χορηγοῦσιν ἡμῖν τὴν προχειροτέραν, ὅσον ἐκλεκτὴν τροφήν, διὰ τῶν ὠῶν καὶ τοῦ κρέατος αὐτῶν.

Ὅλων τούτων τῶν ζώων καὶ τὸ δῆμα, καὶ τὰ ὀστά καὶ

αἱ τρίχες, καὶ τὰ πτερά, ἀναπληροῦσι πολλὰς ἄλλας τῶν ἀνθρώπων ἀνάγκας· ἢ δὲ κόπρος, λιπαίνουσα τοὺς ἀγρούς, καθίστα ἔπι μᾶλλον προσοδοφόρον τὴν γῆν, παράγουσαν ἀφθονωτέραν τροφήν δι' αὐτὰ ταῦτα τὰ ζῶα καὶ διὰ τὸν ἄνθρωπον.

Ὅλας τὰς εἰρημένας εὐεργετικὰς ιδιότητας τῶν ζώων, ἐδυνήθη ὁ πεφωτισμένος ἄνθρωπος νὰ ἀναπτύξῃ, καὶ δι' ἐπαυελημμένων βελτιώσεων νὰ δημιουργήσῃ, οὕτως εἶπειν, γένη εἰδικὰ καὶ ἐπιτήδεια δι' ἑκάστην παραγωγὴν, ὥστε νὰ λαμβάνῃ διὰ τοῦ μέσου τούτου ἀπὸ τὰ ζῶα τὸν ἀνώτατον ὄρον τοῦ προϊόντος αὐτῶν.

Τὰ μᾶλλον γαλακτοφόρα, τὰ εὔσαρκα καὶ τὰ μᾶλλον ἐριπόφορα ζῶα, ἐκτιμῶνται ἐκ τοῦ ὀλιγωτέρου ποσοῦ τῆς τροφῆς, ἥτις δαπανᾶται διὰ τὴν παραγωγὴν ἑκάστου προϊόντος· π. χ. τὰ ζῶα τὰ παράγοντα πολὺ γάλα, ὅποια εἶναι ἡ ἀγελάς, ἡ αἴξ, τὸ πρόβατον, δὲν δύνανται νὰ δώσωσι συγχρόνως καὶ σάρκας ἀναλόγους μὲ τὸ ποσὸν τῆς καταναλισκομένης τροφῆς· οὐδὲ τὰ εὔσαρκα τῶν ζώων τούτων καὶ ἄλλων, ἐμποροῦν νὰ δώσωσι καὶ ἀφθονον γάλα συγχρόνως· βοῦς, ἐπιδεικτικὸς παχύσεως, δὲν εἶναι κατάλληλος διὰ τὸ ἀρότρον, ἢ δὲ ἐργασία καὶ κίνησις, ἀντίκειται ἐν γένει εἰς τὴν παραγωγὴν πολλοῦ καὶ καλλῆς ποιότητος κρέατος· ἑκάστον λοιπὸν ζῶον τρέφεται, ἀναλόγως τοῦ εἶδους του, πρὸς παραγωγὴν τοῦ ἐπικρατεστέρου προϊόντος αὐτοῦ. (α)

(α) Εἰς ὅλας τὰς ἐπιχειρήσεις τοῦ παραγωγικῶς ἐργαζομένου ἀνθρώπου, ἢ φρόνιμος οἰκονομία τῶν ἐξόδων τῆς παραγωγῆς, καθίστησιν αὐτὴν εὐθυνωτέραν ἢ οἰκονομία δὲ αὐτὴ συνίσταται εἰς τὴν καταβολὴν ὅσον εἶναι δυνατὸν ὀλιγωτέρου κεφαλαίου χρημάτων καὶ χρόνου, πρὸς παραγωγὴν ὅσον εἶναι δυνατὸν πλειστέρου καὶ καλλιτέρου προϊόντος· τοῦτο εἶναι τὸ πρῶτον καὶ ἀσφαλὲς κέρδος τοῦ παραγωγῆ, τὸ δὲ ἐκ τῆς τιμῆς τοῦ παραχθέντος προϊόντος δεύτερον κέρδος, εἶναι ἀβέβαιον πολλᾶκις, παρακολουθοῦν τὸν νόμον τῆς προσφορᾶς καὶ ζητήσεως καὶ τὰς περιπετείας τοῦ ἐμπορίου. Ἐπὶ δὲ τῆς κτηνοτροφίας, ἐκεῖ ὅπου αὐτὴ ἀκμάζει καὶ κερδοσκοπικῶς καλλιεργείται καὶ διὰ πάντα ὑπάρχει λογαριασμὸς ἀκριβῆς, τὰ ἐξόδα τῆς ποιμάνσεως καὶ τῆς σταθμεύσεως, ὁμοῦ λαμβανόμενα, εἶναι πολὺ ὀλιγώτερα τοῦ ἐξόδου τῆς τροφῆς, ἥτοι τῆς ἀξίας τοῦ χόρτου. Οἱ ἡμέτεροι κτηνοτρόφοι οἰκονομοῦσι κακῶς μικρὰν

Ἡ Ἑλλάς, τόπος κατ' ἐξοχὴν κτηνοτροφικὸς ἐκ τῶν ἀρ-
χαιοτάτων αὐτῆς χρόνων, δὲν ἐνησχολήθη ἀκόμη εἰς τὸν ὠφε-
λιμώτατον χωρισμὸν τῶν γενῶν, καὶ διὰ τοῦτο ὁ κτηνοτρόφος
ἀπαιτεῖ σήμερον ἀπὸ τοῦ πρόβατόν του καὶ γάλα, καὶ κρέας,
καὶ μαλλί συγχρόνως, ὅσον εὐτελεῖ καὶ ἂν ἦναι τὰ τρία ταῦτα
προϊόντα τοῦ αὐτοῦ ζώου· ζητεῖ ἀπὸ τοῦς βόας του καὶ ἐργα-
σίαν, καὶ κρέας ὅσον ἄθλια καὶ ὀλίγα προκύπτουσι ἀμφοτέρω
ἐκ τῆς ἀπαιτήσεως ταύτης· πρὸς μόνας τὰς ἀγελάδας του εἶναι
ὀλιγώτερον ἀπαιτητικὸς, ἀφίνων ὀλόκληρον τὸ γάλα αὐτῶν εἰς
τροφὴν τῶν μοσχαρίων των.

Ἐν γένει δὲ, καὶ τὰ πρόβατα, καὶ αἱ αἴγες, καὶ αἱ ἀγελά-
δες, καὶ οἱ ἵπποι, καὶ οἱ χοῖροι, οἱ πρὸς πολλαπλασιασμὸν τοῦ
εἶδους των καὶ παραγωγὴν τῶν προϊόντων αὐτῶν προωρισμένοι,
γεννῶνται καὶ τρέφονται παρ' ἡμῖν ἐν τῷ ὑπαίθρῳ, περιπλα-
νῶνται διὰ τὴν τροφῆν βόσκοντα, καὶ μένουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖ-
στον εἰς τὰς μεταβολὰς τῆς ἀτμοσφαιρας ἐκτεθειμένα ἀνευ
κτηνοστασίων· μόνον τὰ οἰκόσιτα ἐκ τῶν εἰρημένων ζώων ἀπο-
τελοῦσιν ἐξαιρέσειν κατὰ τοῦτο καὶ μόνον, ὅτι, προφυλαγμένα
ἐκ τῶν μεταβολῶν τῆς ἀτμοσφαιρας, καὶ καλλίτερα τρεφόμε-
να, λαμβάνουσι τὴν δυνατὴν εἰς τὸ εἶδος των ἀνάπτυξιν, καὶ
παράγουσι τὸ μεγαλύτερον ποσὸν τοῦ κρέατος αὐτῶν· ἐκτὸς
τούτου, βελτιῶσιν ἄλλην δὲν ἀποκτωσιν.

Ἡ κτηνοτροφία εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν,
ἀριθμεῖ αἰγοπρόβατα μεταξὺ τεσσάρων ἕως τεσσάρων ἡμισυ ἐκα-
τομμυρίων, ἐκτὸς τῶν νεογενῶν τοῦ ἔτους ἐν τῷ καιρῷ τῆς
ἀπαριθμήσεως· ἀγελάδας καὶ βόας (ἐκτὸς τῶν ἀρωτήρων), περὶ
τὰς ὀγδοήκοντα χιλιάδας ὡσαύτως· ἡμίονους περὶ τὰς τριά-
κοντα χιλιάδας· ὄνους ὑπὲρ τὰς ἐξήκοντα χιλιάδας καὶ χοῖρους

ἐργασίαν, δι' ἧς δύνανται, ἐπὶ πασσάλων καὶ φραγμοῦ ἐκ κλά-
δων καὶ θάμνων, νὰ στήνωσι κατὰ τὸ φθινόπωρον ἀπλουστάτην
ἀλλ' ἱκανῶς κατάλληλον εἰς τὸ κλίμα ἡμῶν καλύβην διὰ χει-
μερινὸν κτηνοστάσιον τῶν ζώων των, τὸ ὅποιον, εἰς ὅλα τὰ
βόρεια μέρη ἀντιπροσωπεύει σπουδαῖον κεφάλαιον τῶν παρα-
γωγικῶν ἐξόδων, διότι ἀποτελεῖ πλήρη οἰκοδομὴν ἕνεκ τῆς
δομητήτος τοῦ κλίματος· κατασπαταλῶσι δ' ἀφ' ἑτέρου τὸν
πολύτιμον ἄρτον διὰ τῆς ἀτάκτου βοσκῆς· ἡ σπατάλη αὕτη
τοῦ χόρτου ἰσοδυναμεῖ μὲ τὴν σπικάλην κρέατος καὶ τῶν ἄλ-
λων προϊόντων τῶν ζώων. (Ὁρα καὶ ὑποσημ. σελ. 23)

μεταξὺ τῶν ἐβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν χιλιάδων, ἐκτὸς ἄλλων
τόσων οἰκοσίων τὰ βουβάλια, εἰς ὀλίγιστα μέρη τρεφόμενα,
καὶ αἱ κάμηλοι, εἰς μόνην τὴν Ἀργολίδα, Ἀμφισσαν καὶ Λαμίαν
οὐδέποτε ἐφθασαν, τὰ μὲν πρῶτα μέχρι τῶν χιλίων, αἱ δὲ κά-
μηλοι, μέχρι τῶν ἐξήκοντα· τοιαύτη οὖσα ἡ κτηνοτροφία ἡμῶν,
δὲν ἐπαρκεῖ εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ τόπου, ἢν ἔχει ἰδίως διὰ τὸ
κρέας καὶ διὰ τὰ ἀγχοφόρα ζῶα· καὶ διὰ τοῦτο κατ' ἔτος
εἰσέρχονται ἐκ τῆς ἡμέρου Τουρκίας ζῶα, ἐπτακοσίων περίπου
χιλιάδων δρχμῶν ἀξίας, πλειότερον τῆς ἀξίας τῶν ἐξαγομέ-
νων ὁ κυματισμὸς τῶν κατὰ τὰ μεθόρια τῆς στερεᾶς εἰσαγομέ-
νων καὶ ἐξαγομένων ζῶων, διὰ τὴν βοσκὴν καὶ μόνην, δὲν με-
ταβάλλει τὴν παθητικὴν ταύτην διαφορὰν. (6)

(6) Εἰς τρεῖς κυρίους κλάδους δυνάμεθα νὰ διαιρέσωμεν τὴν
γεωργίαν ἡμῶν, ἔχουσαν ἐφ' ἑαυτῆς προσηλωμένην τὴν κυρίαν
ἐνασχολήσιν τῶν πολλῶν κατοίκων τοῦ τόπου, ἧτοι εἰς τὴν
ἰδίως γεωργικὴν, εἰς τὴν δειροκομίαν καὶ εἰς τὴν κτηνοτροφι-
κὴν. Ἐκάστου τῶν κλάδων τούτων ὄρθον εἶναι νὰ ὑπολογίζεται
τὸ παραγωγικὸν κεφάλαιον ἐξ ἑνὸς καὶ τὰ παραγωγικὰ ἐξοδα
ἀφ' ἑτέρου, ἵνα ἐκτιμᾶται, κατὰ λόγον αὐτῶν, τὸ προκύπτον ὄφε-
λος. Ἐκ τοῦ συστήματος τούτου μύρια δίδονται ἀφορμαὶ καὶ
ὁ ἀσφαλέστερος ὁδηγὸς εἰς τὰς ὑπὲρ τῆς βελτιώσεως καὶ τῆς
προόδου τῶν κλάδων τούτων φροντίδας καὶ προσπάθειας τῶν
τε ἰδιοτῶν καὶ τῆς κυβερνήσεως· ἀλλ' εἰς τοιοῦτους ἐξηκριβω-
μένους ὑπολογισμοὺς δὲν ἐρθάσαμεν δυστυχῶς εἰσέτι, διότι
παροδικῶς μόνον συνειθίζομεν νὰ γράφωμεν καὶ νὰ λέγωμεν
περὶ τῶν ζωτικωτέρων ζητημάτων τοῦ τόπου, οὐδέποτε δὲ ἐμ-
μένομεν καρτερικῶς εἰς τὴν κατανόησιν καὶ τὴν ἐφαρμογὴν
τῶν ἐνδεδειγμένων βελτιώσεων, ὡσανεὶ ὑπῆρχεν εἰς ἄλλους
ἀνατεθειμένη ἡ φροντίς καὶ ἡ εὐθύνη τοῦ σκέπτεσθαι καὶ πράτ-
τειν ὑπὲρ τῶν συμφερόντων ἡμῶν· καὶ διότι ἐξ ἡμῶν, οἱ μᾶλ-
λον ἀνεπτυγμένοι τὸν νοῦν, καὶ ὄντες διὰ τοῦτο οἱ καταλλη-
λότεροι εἰς τὸ ἐργάζεσθαι ἐπιτυχῶς καὶ περὶ τὴν αὐξήσιν τοῦ
ὕλικου πλοῦτου, φεύγομεν τὰς περὶ βελτιώσεως τοῦ ἀγροῦ καὶ
τοῦ ποιμνίου φροντίδας, καὶ συνωθούμεθα εἰς τὰς πόλεις πρὸς
ἀναζήτησιν εὐζωίας, τὴν ὅποιαν οὐδέποτε δυνάμεθα νὰ εὐρω-
μεν, ἄτεργοι ὄντες καὶ πένητες· ὁ πρακτικὸς ἡμῶν βίος δὲν
συνάδει πρὸς τὴν ὁμαλήν καὶ βεβαίαν ἐπίτευξιν τῶν ἐπιθυμιῶν
ἡμῶν.

Τὸ μνησθὲν ποσὸν τῶν αἰγοπροβάτων, κατὰ σύγκρισιν πολλῶν ἄλλων ἐπικρατειῶν, εἶναι ἰκανῶς μέγα, ὅσον ἐλάχιστον εἶναι τὸ τῶν ἀγελάδων καὶ ἵππων· οἱ κτηνοτρόφοι ἡμῶν καὶ γεωργοὶ ἀποφεύγουσι τὴν διατήρησιν καὶ τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν μεγάλων ζώων, προτιμῶντες, μεταξὺ αὐτῶν, τὰ μικρότερα εἰς τὸ εἶδος τῶν, διὰ τὴν οἰκονομίαν τῆς τροφῆς τῶν· ἀπὸ δὲ τὸ πλῆθος τῶν μικρῶν, δὲν δύνανται νὰ ἔχωσι τὴν δέουσαν πρόσδοον, διὰ τοὺς προεκτεθέντας λόγους. Κατὰ τοὺς προκύψαντας ἐκ τῆς πείρας ὑπολογισμοὺς, δέκα μικρὰ ζῶα ἰσοδυναμοῦσι μὲ ἐν μέγα κατὰ τε τὴν τροφήν αὐτῶν καὶ τὴν πρόσδοον εἰς κρέας, γάλα, δῆμα, τοκετούς· τὸ μέγα ζῶον ὅμως παρέχει καὶ ἄλλην ὠφέλειαν, τὴν ἐκ τῆς ἐργασίας αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ διατὶ πρέπει νὰ προτιμᾶται ἢ διατροφή καὶ διατήρησις τῶν μεγάλων ζώων. Προσοχῆς ἄξιον καὶ τὸ διατὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα εἶναι τόσῃ μεγάλη ἢ καλλιέργεια τῶν αἰγῶν, ἐξισουμένη σχε-

Ἐντοσοῦτῳ περιοριζόμενοι εἰς τὸ θέμα ἡμῶν ἦτοι εἰς τὴν κτηνοτροφίαν, δυνάμεθα νὰ προσδιορίσωμεν ὡς ἔγγιστα τὴν ἀξίαν τοῦ παραγωγικοῦ αὐτῆς κεφαλαίου. Κατὰ τοὺς πίνακας τοῦ ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν, ἐννέα κατὰ συνέχειαν ἐτῶν ἀπὸ τοῦ 1852—1860, ἐν οἷς καὶ τὰ δύο δυστυχή διὰ τὴν κτηνοτροφίαν ἔτη 1852 καὶ 1857, ὁ μέσος ὄρος τῶν ἐν Ἑλλάδι τρεφομένων ζώων, ἐκτὸς τῶν νεογνῶν αἰγοπροβάτων, τῶν δυετῶν μόσχων καὶ πῶλων καὶ τῶν ἀροτήρων βοῶν καὶ ἵππων, εἶναι αἰγοπρόβατα 4,476,000· ἀγελάδες, ἵπποι, ὄνοι, βούβαλοι κλπ. 251,000· χοῖροι μετὰ τῶν οἰκόσιτων 190. Ὅθεν συμπεριλαμβανομένων τῶν νεογνῶν εἰς τὸ ἐτήσιον προϊόν τῶν προσοδοφόρων, καὶ τῶν ἀροτήρων βοῶν καὶ ἵππων θεωρουμένων ὡς παραγωγικὸν κεφάλαιον τῆς γεωργίας, ἔχομεν τοὺς ἐφεξῆς ἀριθμοὺς, ἀνταποκρινομένους εἰς τὴν σημερινὴν ἀξίαν τῶν ζώων.

4,476,000	αἰγοπρόβατα, πρὸς δραχ. 12 δραχ.	53,712,000
251,000	ἀγελάδες, ἵπποι, ὄνοι, βούβα- λοι κλπ. πρὸς δραχ. 120	» 30,128,000
190,000	χοῖροι νομάδες καὶ οἰκόσιτοι πρὸς δραχ. 25	» 4,750,000
	Ὅλικόν παραγωγικὸν κεφάλαιον τῆς κτηνοτροφίας.	» 88,582,000

δὲν μὲ ἐκείνην τῶν προβάτων (γ) καὶ τοῦ φαινομένου τούτου ἢ αἰτία ἀναφέρεται εἰς τὴν σφόδρα περιορισμένην καὶ ἀτελεῆ γεωργίαν μας, καὶ εἰς τὴν εὐκολίαν τῆς ἀπεριορίστου, ὅσον κατὰστρεπτικῆς βοσκῆς τῶν αἰγῶν εἰς ὅλα τὰ δάση καὶ τοὺς δρυμοὺς, καὶ εἰς τὰς μὴ καλλιεργουμένας, πολυτίμους δ' ἄλλως τε θαμνώδεις ἐκτάσεις.

Καὶ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ μετ' αὐτὴν μέχρι σήμερον, τὸ ἐπικρατοῦν σύστημα κτηνοτροφίας εἶναι τὸ νομαδικόν· οἱ φερέοικοι νομάδες καταγίνονται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, εἰς τὴν διατήρησιν μόνον τῶν προβάτων, ὧν τὰ καλλίτερα εἶδη εἰς τὰ ποιμνια τούτων εὐρίσκονται· τρέφουσι δ' αὐτὰ τὸ μὲν θέρος, εἰς τὰ ὄρεινά μέρη καὶ τὸν χειμῶνα εἰς τὰς πεδιάδας· διὰ τὰς χρεῖας τῶν μόνον τρέφουσιν ὀλίγους ἵππους καὶ χοίρους. Ἀλλὰ, ἐκτὸς τῶν νομάδων, διατηροῦσι ποιμνια προβάτων καὶ αἰγῶν, καὶ ἀγέλας βοῶν, ἵππων καὶ χοίρων, καὶ οἱ κατὰ τόπον μόνιμοι γεωργοὶ καὶ κτηνοτρόφοι, οἵτινες δὲν μεταφέρουσιν, ὡς οἱ προσηρθέντες, τὰ ποιμνια τῶν ἀπὸ τῶν πεδινῶν εἰς τὰ ὄρεινά καὶ τ' ἀνάπαλιν, μετατοπίζουσιν ὅμως αὐτὰ, ἐντὸς τῶν νομῶν τοῦ ἰδίου χωρίου, ἢ δήμου, πρὸς εὔρεσιν τροφῆς, ἢ τὸ ἔδαφος αὐτομάτως παράγει.

Ἡ ἀμελημένη αὐτὴ κατάστασις τῆς ἡμετέρας κτηνοτροφίας, προέρχεται θεοβίως ἐκ τῆς ἀμελημένης καταστάσεως τῶν νομῶν, ἢ μᾶλλον ἐκ τῆς ἐλλείψεως νομῶν, τῶν ὁποίων ἢ παραγωγή εἶναι, ὡς ἐκ τῆς φύσεως τοῦ τόπου, διαλείπουσα, καὶ διὰ τοῦτο ἢ ὑπαρξίς τῶν κτηνῶν παρ' ἡμῖν καθίσταται προβληματικὴ ἐντεῦθεν αἱ περιοδικαὶ καὶ συνεχεῖς καταστροφαὶ τῶν τε αἰγοπροβάτων καὶ τῶν βοῶν, τῶρα διὰ τὴν δριμύτητα τοῦ χειμῶνος, καὶ ἄλλοτε διὰ τὴν σπάνην τῆς τροφῆς ἐκ τῆς ξηρασίας. (δ) Ἐπεκράτησεν εἰς τὴν στερεάν Ἑλλάδα σύστημα τι προσδιορισμοῦ ὀρισμένης δ' ἕκαστον ποιμνιον ἐκτάσεως νο-

(γ) Ὁ μέσος ὄρος κατὰ τὰ ἔτη 1852—	
1860 εἶναι τῶν μὲν προβάτων	2,320,418
τῶν δὲ αἰγῶν	2,153,601
	Τὸ ὅλον. 4,476,060

(δ) Προηγήθη τοῦ ἔτους 1852 δυστυχέστερον πάντων τὸ ἔτος 1850, ὅτε, ὡς ἐκ τοῦ ὑπερβολικοῦ ψύχους, κατεστράφη τὸ ἐν τρίτον ἐπέκεινα τῶν αἰγοπροβάτων καὶ μέγα μέρος τῶν

μῆς, θερινῆς ἢ χειμερινῆς, ἀλλὰ καὶ τὸ μικρὸν αὐτὸ καλόν, μικρὸν ἔχει καὶ τὸ ἀποτέλεσμά του, διότι, μόλις βροχήσῃ τὸ ποίμνιον τὴν ἐκ φύσεως παραγομένην θερινὴν νομὴν, μεταφέρεται εἰς τὴν χειμερινὴν διὰ τὴν ζήτησιν καὶ ἐκεῖ ὅ,τι ἡ γῆ παρήγαγεν αὐτομάτως πρὸς τροφήν αὐτοῦ· προμήθεια καὶ ἀποταμίευσις χόρτου ξηροῦ, διὰ τὰς ἐκτάκτους τοῦ χειμῶνος περιστάσεις, δὲν γίνεται.

Ἐν τοιαύτῃ καταστάσει τῆς κτηνοτροφίας, δύσκολον εἶναι νὰ διατηρηθῇ ἄλλο παρὰ τὸ ἐγγώριον γένος τῶν ζώων, τὸ ὁποῖον, ἐκφυλισθὲν ἅπασι, δύναται νὰ διατηρηθῆται καὶ ἡ ἀντέχῃ εἰς τὰς τοπικὰς καινοχίας· τοῦτο δὲ τὸ γένος εἶναι ἐπιδεικτικὸν τῶν ἐνδεδειγμένων βελτιώσεων, καὶ ἡ ἐπιτηδεύα ζύμη, ἐξ ἧς θέλουσι προκύψει καὶ παρ' ἡμῖν τὰ μάλλον ἐξευγενισμένα εἶδη τῶν ζώων, ὡς ἐγένετο καὶ εἰς τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ κόσμου.

Ἡδύνατο βεβαίως νὰ δημιουργηθῶσι νομαὶ καὶ παρ' ἡμῖν, καὶ νὰ γείνη προμήθεια ὅλων τῶν μέσων ὅσα εἶναι ἀναγκαῖα διὰ τὴν διατήρησιν καὶ ἐγκλιμάτισιν τῶν ἐξευγενισμένων γένων τῶν διαφόρων ζώων· αὐτὰ, δυνατόν εἶναι, καὶ εὐκολον μάλιστα, νὰ εἰσαχθῶσιν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ὅλος ἔτοιμα, ἀλλ' ἡ τοιαύτη ἐπιχείρησις, εἰς τὴν ἀρχὴν αὐτῆς μάλιστα, οὐσα δαπανηρὰ, δὲν δύναται νὰ παλαίσῃ μὲ τὴν εὐθηνὴν παραγωγὴν τῶν ἐγγωρίων προϊόντων. Οἱ βόες π. χ., τὰ πρόβατα καὶ οἱ χοῖροι τῆς Ἀγγλίας, ἀπαιτοῦσι πολὺ ὀλιγωτέραν τροφήν, ἀφ' ὅσῃν δαπανῶσι τὰ ἰδικὰ μας τοιαῦτα ζῶα, διὰ νὰ παράξωσι τὸ αὐτὸ ποσὸν τοῦ κρέατος ἢ τοῦ γάλακτος, καὶ διὰ τοῦτο ἔπρεπε νὰ ᾔναι εὐθηνότερα· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ ἀναθρέψων τοιαῦτα ζῶα ἐνταῦθα, πρέπει νὰ κάμῃ γενναίως προκαταβολὰς, δηλαδὴ νὰ δαπανήσῃ εἰς τὴν ἐξωθεν προμήθειαν καὶ μεταφορὰν αὐτῶν, εἰς τὴν κατασκευὴν κτηνοστασίων, καὶ εἰς τὴν δημιουργίαν καὶ τὴν ἀποταμίευσιν τῆς ἀναγκαίας εἰς τὰ ζῶα ταῦτα τροφῆς, θέλει παράξῃ βεβαίως προϊόντα ἀκριβιώτερα κατ' ἀρχὰς τῶν παραγομένων ἀπὸ τὰ ἐγγώρια ζῶα· ταῦτα, νομαδικῶς

μεγάλων ζώων κατὰ δὲ τὸν χειμῶνα τοῦ 1856 πρὸς τὸ 1857 κατεστράφησαν ὡς ἔγγιστα 700,000 αἰγοπρόβατα μέγιστα, 500,000 νεογά, καὶ 12,000 ἀγελάδες καὶ ἵπποι· τὸ ὅλον δὲ τῆς αἰφνιδίας ταύτης ζημίας ἐκ τοῦ παραγωγικοῦ κεφαλαίου τῆς κτηνοτροφίας, ὑπερέβη τὰ 12,000,000 δραχμῶν.

πρεφόμενα εἰς τὰς χέρσους τοῦ δημοσίου γαίας καὶ εἰς τὰ δάση, δὲν ἀπαιτοῦσι τὴν τοιαύτην δαπάνην.

Τὴν ἐν γένει λοιπὸν βελτίωσιν τῶν ἡμετέρων κτηνῶν, τότε καὶ μόνον δύναμεθα νὰ τὴν περιμένωμεν, ὅταν, ἀναλόγως μὲ τὴν κοινωνικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ τόπου, αὐξήσωσι καὶ αἱ ἀνάγκαι καὶ αἱ ἀπαιτήσεις τῆς καταναλώσεως, ὅταν δηλαδὴ ὑπάρξῃ ζήτησις καλλιτέρων προϊόντων ὅταν, τῆς ἐθνικῆς γῆς— μεταβαλλομένης εἰς ἰδιωτικὴν ἰδιοκτησίαν, ἐκλείψῃ, ἢ περιορισθῇ τὸ ἐπικρατοῦν νομαδικὸν τῆς κτηνοτροφίας σύστημα, καὶ κατασταθῇ ἐφικτὴ καὶ σταθερὰ ἡ παραγωγὴ τῶν ἀναγκαίων μέσων πρὸς τὴν διατήρησιν τῶν ἐξευγενισμένων κτηνῶν (ε) ὅταν τέλος πάντων συνδέσῃ τὴν φυσικὴν καὶ ἀδιάρ-

(ε) Ἐνόσω αἱ μεγάλαι ἐκτάσεις τῶν ἐθνικῶν γαιῶν μένουσιν οἰωνοὶ ἀδέσποτοι, τὰ δὲ ἐθνικὰ δάση ἀνευ ὀροθεσίας, τὸ ἐνεστώσ τῆς κτηνοτροφίας σύστημα δυσκόλως δύναται νὰ μεταβληθῇ ἐπὶ τὸ βέλτιον γενικῶς· καὶ ὁ γεωργὸς καὶ ὁ κτηνοτρόφος εἶναι ἀνάγκη, διὰ καταλλήλων νομοθετημάτων, νὰ τοποθετηθῶσιν εἰς ὠρισμένην γῆς ἔκτασιν ἐντὸς ταύτης συγκεντροῦντες τὰς προσπάθειάς καὶ τὴν ἐργασίαν ἑαυτῶν καὶ τῶν οἰκογενειῶν των, ἔχουσι οὕτως ἐξησφαλισμένα τὰ ριπτόμενα ἐκεῖ κατ' ὀλίγον παραγωγικὰ τῶν κεφάλαια· ὑπὸ μόνον τὸ σύστημα τοῦτο ἀνεγείρεται ὁ φραγμὸς, ἢ ἡ τάφρος τοῦ κτήματος, ἀνεγείρεται ἐν αὐτῷ ἡ ἀγροικία, καὶ παρ' αὐτῇ τὸ κτηνοστάσιον καὶ ὁ χορτοβολῶν ὑπὸ τοιοῦτον σύστημα φυτεύονται καὶ προφυλαγμένα ἀναπτύσσονται καὶ καρποφοροῦσι τὰ δένδρα, γεωργεῖται καὶ σπεῖρεται καταλλήλως ἡ γῆ, συλλέγονται, ἀποταμιεύονται καὶ φυλάσσονται οἱ καρποὶ ἐντὸς τοῦ περιβάλλου τούτου, καὶ μόνον ἐντὸς αὐτοῦ, καὶ ἡ κόπρος οἰκονομεῖται καὶ ἄλλοι λιπασμοὶ κατασκευάζονται, καὶ αἱ τεχνικαὶ νομαὶ καλλιεργοῦνται καὶ τὰ μέγιστα ζῶα ἀντικαθιστῶσι τὰ μικρὰ, καὶ πᾶσα βελτίωσις καὶ οἰκονομία, εἰς τε τὴν γεωργικὴν καὶ τὴν κτηνοτροφικὴν, ἐντὸς αὐτοῦ δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ ἀναπτυχθῇ ἐπιτυχῶς· ἐνὶ λόγῳ ἐντὸς τοῦ ἰδιοκτητοῦ κτήματος ἢ τε γεωργικῇ καὶ ἢ κτηνοτροφικῇ, ἀλλήλαις βοηθούμεναι, κρατύνονται καὶ προοδεύουσι· ἐν αὐτῷ καὶ δι' αὐτοῦ ἀποβάλλει κατ' ὀλίγον ὁ ἄνθρωπος τὴν δουλοπάροικον καὶ ἡμερόβιον αὐτοῦ κατάστασιν, αὐξεῖ τὸν οἶκον καὶ ὑψοῦται εἰς τὴν θέσιν τοῦ φιλοπόνου πατρὸς, τοῦ χρησίμου πολίτου

βηκτόν συμμαχίαν αὐτῆς, ἢ γωργικὴ μετὰ τῆς κτηνοτροφικῆς.
 Ἄλλὰ διὰ τὴν φθάσιν ἢ Ἑλλάς εἰς τὸ ποθοῦμενον τοῦτο ἀποτέλεσμα, πρέπει ν' ἀρχίσωσιν ἀπὸ τοῦδε τὰ δοκίμια τῶν βελτιώσεων τῆς κτηνοτροφίας πλησίον ἰδίως τῶν πόλεων ἐκείνων, τὰς ὁποίας κατοικεῖ ὁ πολὺς καὶ ὁ μᾶλλον ἐξευγενισμένος πληθυσμὸς, καὶ εἶναι διὰ τοῦτο εὐκολωτέρα ἢ τῶν καλλιτέρων προϊόντων κατανάλωσις· πρέπει δὲ ν' ἀναλάβωσι τὰς βελτιώσεις ταύτας ἄνθρωποι ζηλωταὶ καὶ αὐταπαρνήσεως, ἔχοντες τὰς ἀπαιτούμενας γνώσεις, ὑνάμενοι νὰ κάμωσι τὰς ἀναγκαίας προκαταβολὰς ἐπὶ τῷ ὑπισχυομένῳ βεβαίῳ κέρδει τῆς ἐπιχειρήσεως, καὶ νὰ εὐρωσι τυχὸν ἐν ἀνάγκῃ καὶ ἐξωτερικὴν κατανάλωσιν τῶν ἐκ τῆς κτηνοτροφίας προϊόντων.

Δύνανται νὰ ἐπιτύχωσι καὶ μακρὰν τῶν πόλεων αἰ βηθεύσαι βελτιώσεις παρὰ τοῖς φρονίμοις μεγαλοκλήμοσιν ἡμῶν, οἵτινες, καὶ γαίας καὶ δάση ἔχουσιν ἴδια, καὶ τὸ σύστημα τῶν τεχνητῶν νομῶν δύνανται νὰ τελειοποιήσωσι, καὶ τὴν ἐπιμιξίαν ἐξευγενισμένων ξένων ζώων μὲ τὰ ἐγχώρια νὰ εἰσάξωσι καὶ πολλαπλασιάσωσι, καὶ τὰ ζῶα ταῦτα τελευταῖον νὰ τρέφωσιν ἐντὶς τῶν κτηνοστασίων, ἢ κατασκευῆ τῶν ὁποίων εἶναι παρ' αὐτοῖς εὐθηνότατη ὑπεραποζημιῶνται δὲ βεβαίως δι' ὅλα ταῦτα ἀπὸ τὴν ἀφθονον παραγωγὴν τοῦ προϊόντος αὐτῶν, κατὰ τὴν εἶδος ἐκάστου, καὶ ἀπὸ τὴν ὑπερτίμησιν τῶν τοιού-

ἐπ' ἀγορῆ τῆς οἰκογενείας, τῆς κοινωνίας καὶ τῆς πολιτείας.
 Εἰς τὰ μέγιστα ταῦτα συμφέροντα, ὕλικά τε καὶ ἠθικά, τὸ μεγαλύτερον μέρος ἔχει ἡ Κυβέρνησις, καὶ ὡς ὁ μόνος κύριος τῶν ἀπεράτων τοῦ ἔθνους γαιῶν καὶ δασῶν, καὶ ὡς κυβερνήσις ἀπλῶς πολιτῶν· διὰ τῆς κτηματικῆς ἀποκαταστάσεως τῶν κτιοίκων, συνεπαγομένης τὴν μεταβολὴν τοῦ βαρύνοντος τὴν γεωργίαν φορολογικοῦ συστήματος, καὶ διὰ τῆς ὁδοποιίας, διεικλυούσης τὴν συγκοινωνίαν αὐτῶν καὶ τὴν μεταφορὰν τῶν προϊόντων, φυγαδεύεται ἡ πενία, θεμελιούται καὶ κρατύνεται ἡ τάξις, ἐνισχύεται ἡ πίστις, αὖξεται ὁ πληθυσμὸς ἐσωτερικῶς, προστίθενται ἀποικοὶ ἐξωθεν, ζηλωταὶ τῆς γλυκύτητος τοῦ κλίματος ἡμῶν καὶ τῆς πολιτικῆς ἰσότητος, ζωογονοῦνται αἱ τέχναι ἅπασαι καὶ τὸ ἐμπόριον, πλουτεῖ τὸ ἔθνικόν ταμεῖον· διάθεσις λοιπὸν τῶν ἔθνικῶν γαιῶν καὶ κτημάτων, καὶ ὁδοποιία, εἶναι οἱ θεμέλιοι τῶν οἰκονομικῶν βελτιώσεων τοῦ τόπου.

τῶν ζώων, τὰ ὁποία, πρὸς βελτιώσιν τῶν ἰδικῶν τῶν, θέλουσιν ἀγοράζει οἱ περίε κτηνοτρόφοι.

Ἐντοσούτω τὴν πρώτην ὄθησιν πρὸς τὰς σωτηρίους ταύτας βελτιώσεις, πρὸ παντὸς ἰδιώτου, ἀρμοδιωτάτη εἶναι νὰ τὴν δώσῃ ἡ Κυβέρνησις· αὐτὴ, εἰς τὸ γενικὸν συμφέρον τοῦ τόπου ἀποβλέπουσα, δύναται νὰ κάμῃ τὰς πρώτας προκαταβολὰς, εἰσάγουσα τὰ ἐκλεκτώτερα τῶν ξένων ζώων καὶ διανείμουσα αὐτὰ εἰς τοὺς ἰδιώτας κτηνοτρόφους εὐθηνότερα· οὗτοι δὲ θέλουσι ζητήσῃ καὶ εὐρεῖ, ὡς ἐρέθη, συμφέροντα εἰς τὰς κτηνοτροφικὰς ἐπιχειρήσεις· ἡ Κυβέρνησις εἶναι ἀρμοδίᾳ νὰ ὑποδείξῃ εἰς τοὺς δήμους τὴν ἀνάγκην καὶ τὸ μέγιστον συμφέρον, ὅπερ ἔχουσιν οὗτοι νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν ταχυτέραν εἰσαγωγὴν τῶν τοιούτων ζώων, καὶ νὰ ἀπαιτήσῃ ἵνα οἱ ἐτήσιοι προϋπολογισμοὶ αὐτῶν ἔχωσι σταθερὸν καὶ ἀναλόγου ποσοῦ κονδύλιον, διὰ τὴν κατ' ὀλίγον ἀπόκτησιν καὶ διηνεκὴ διατήρησιν ἐκλεκτῶν ἐπιθετόρων κατ' εἶδος, ἤτοι ἐνός ἵππου· δύο ταύρων, ἐνός ἐκ τοῦ εἶδους τῶν γαλακτούχων καὶ ἐτέρου ἐκ τοῦ εἶδους τῶν κρεωφόρων· δύο ὄνων· δύο χοίρων καὶ δέκα κριῶν, πέντε ἐκ τῶν μᾶλλον ἐρισφόρων μερινῶν καὶ πέντε ἐκ τῶν μᾶλλον κρεωφόρων ἄλλων προβάτων.

Ἡ Κυβέρνησις τέλος πάντων, εὐτυχήσασα νὰ ἔχῃ ἐπιτυχῆ τὰ ἀποτελέσματα τῆς εἰσαγωγῆς καὶ τῆς ἀναπτύξεως ἐν Τίρυνθι ποιμνίου ἐκ γνησίων καὶ ἀναμίκτων μερινῶν, οὐδ' ὅλως θέλει διατάσει νὰ προβῆ εἰς τὴν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ μεταφορὰν καὶ τῶν ἄλλων ἐκλεκτῶν ζώων, διὰ λίσσον ἐκπυτῆς καὶ τῶν δήμων.

Τό γε νῦν ἔχον, ἢ ἐπὶ τῆς κτηνοτροφίας εἰδικὴ ἐπιτροπὴ, τῶν Ἑλληνοδικῶν, θεωρεῖ ἀναγκαῖον νὰ βραβευθῶσι τῶν ὀλίγων ἐκείνων αἱ προσπάθειαι, ἢ ἢ προσοχῆ, μὴ ὅλας τὰς ἀπαριθμηθείσας δυσκολίας, ἐστράφη εἰς κτηνοτροφικὰς ἐπιχειρήσεις. Τὰ ἀποτελέσματα τούτων, ὅσον μικρὰ καὶ ἂν ᾖναι, ἔχουσιν μεγίστην σημασίαν, ὡς τὰ πρώτα ἐπιτυχῆ δοκίμια, ὡς οἱ πρόδρομοὶ καὶ ὁδηγοὶ τῶν ἐπιδικωμένων καὶ προσδοκωμένων μεγαλητέρων· αὐτὰ πάντοτε θέλουσιν ἐγγραφῆ πρώτα εἰς τὴν πρώτην σελίδα τῆς ἱστορίας τῆς ἀναγεννωμένης Ἑλληνικῆς κτηνοτροφίας· οὗτος δὲ εἶναι καὶ ὁ σκοπὸς τῆς παρουσίας ἐκθέσεως τῶν Ὀλυμπίων.

Ὡς πρὸς τὰ ἀντικείμενα τῆς 4 κλάσεως, καὶ ἰδίως ὡς πρὸς τὰ ζῶα, ἢ πρώτη αὕτη ἐκθεσις τῶν Ὀλυμπίων εἶναι ἀτυχῶς πτωχοτάτη, μολονότι εἶναι γνωστὸν ὅτι ὑπάρχουσιν ἐν τῷ τόπῳ καὶ πολὺ καλὰ, σχετικῶς πρὸς τὴν κατάστασιν τῆς κτηνοτροφίας ἡμῶν, ζῶα ἐκ τῶν διαφόρων εἰδῶν ἀποδίδομεν τοῦτο

εις την δυσκολίαν και τὸ δαπανηρὸν τῆς μακρόθεν μεταφορᾶς, και εις την δυσκολίαν ὡσαύτως τῆς διὰ τὴν τροφήν και περιποίησιν αὐτῶν φροντίδος ἐν Ἀθήναις, και προσέτι, διότι οἱ κτηνοτρόφοι ἡμῶν, δὲν ἐνόησαν ἴσως τὰ ἐκ τῆς ἐκθέσεως τῶν ἐκλεκτῶν ζώων των προερχόμενα εις αὐτοὺς ὀφέλη· οὐδεμίαν ἀμφιβολία ὅτι εις τὴν προσεχῆ ἐκθεσιν θέλομεν ἔχει και πολλὰ ἐκ πολλῶν ἐπαρχιῶν, και νέα ἐν τῇ περιόδῳ ταύτῃ βελτιωμένα εἶδη τῶν διαφόρων ζώων.

Θέλοντες νὰ ὑπολογίσωμεν τί συνεισφέρει σήμερον, εις τὴν εὐρίσκεται κατάστασιν ἡ κτηνοτροφία ἡμῶν ἐν γένει, εις τὴν ἐθνικὴν παραγωγὴν, ἔχομεν ὡς ἔγγιστα τοὺς ἐφεξῆς ἀριθμούς.

3,500,000	αἰγοπρόβατα παραγωγικὰ, ἐκτὸς τῶν ἐπιβητόρων και στειρῶν, δίδουσιν ἐτήσιον εἰσόδημα ἀκαθάριστον, κατὰ τὰς τιμὰς τῶν τελευταίων ἐτῶν, εις τοκετοὺς, εις γάλα, ἐξ οὗ ὁ τυρὸς και τὸ βούτυρον, εις δέρματα και εις ἔριον, κατὰ μέσον ὄρον πρὸς δραχ. 8.....	δρ. 28,000,000
50,000	κριοι, τράγοι και στεῖρα θήλαα εις ἔριον μόνον, πρὸς λεπ. 70	» 350,000
70,000	ἀγελάδες, εις τοκετοὺς μόνον πρὸς δραχ. 40	» 2,800,000
20,000	φορβάδες ὁμοίως πρὸς δρ. 50.....	» 800,000
30,000	ὄνοι	» 20 .. » 600,000
80,000	χοῖροι	» 15..... » 1,200,000

Ἐτησίᾳ παραγωγή ἐν ὄλῳ δρ. 33,750,000

Δὲν εἶναι βέβαια ὑπερβολὴ τὸ νὰ προείπη τις διπλασίαν τὴν παραγωγὴν ταύτην ἐντὸς ὀλιγίστων ἐτῶν, ἀμα οἱ κτηνοτρόφοι ἡμῶν παραδεχθῶσι σύστημά τι τελειότερον, διὰ τε τὴν τροφήν τῶν ζώων των και διὰ τὴν βελτίωσιν αὐτῶν, και παύσῃ νὰ παραδίδωσιν εις σφαγὴν τόσῳ μικρὰ τὰ ἀρνία και ἐρίφια των (ζ).

(ζ) Κατὰ τὸν ἀκριβέστερον ὑπολογισμὸν τῶν ἐν Ἑλλάδι τρεφόμενων ζώων (ἴδε ὑποσημ. σελ. 20), μεταβάλλεται και ὁ ὑπολογισμὸς τοῦ εἰσοδήματος αὐτῶν ὡς ἐφεξῆς.

3,500,000 αἰγοπρόβατα θήλαα, εις ἀρνία και λοιπὰ ὡς ἀνωτέρω, μὴ συμπεριλαμβανομένου τοῦ γάλακτος τὸ ὅποιον εις τροφήν ἑαυτῶν χρησιμεύονται οἱ ποιμέ-

Ἐκ τῆς ἐπομένης ἀπαρίθμησης τῶν διαφόρων προϊόντων

νες	δρ. 28,000,000
976,000 ἐπιβητόρες και στεῖρα, εις ἔριον ..	» 680,000
70,000 ἀγελάδες, εις τοκετοὺς μόνον ..	» 2,800,000
15,000 φορβάδες	» 600,000
15,000 ὄνοι	» 300,000
60,000 χοῖροι	» 900,000
300,000 κριοι, τράγοι και στεῖρα τοῦ σφαγείου πρὸς δρ. 8 διαφορὰν μεταξὺ τῆς ἀξίας αὐτῶν ὡς νεογνῶν τοῦ ἔτους, και τῆς ἐν ὠριμωτέρῳ ἐποχῇ σφαγῆς αὐτῶν ..	» 2,400,000
100,000 χοῖροι οἰκόσιτοι διὰ σφαγὴν, πρὸς δρ. 20 διαφορὰν μεταξὺ ἀξίας αὐτῶν ὡς νεογνῶν και τῆς ἐν ὠριμωτέρῳ ἐποχῇ σφαγῆς αὐτῶν	» 2,800,000
Ἀκαθάριστον ἐτήσιον εἰσόδημα ἐν ὄλῳ δρ.	<u>37,680,000</u>

Ἐὰν ἦτο δυνατόν νὰ γνωρίζωμεν τὸ ποσὸν τοῦ καταναλισκόμενου κρέατος, ὁ ὑπολογισμὸς τοῦ εἰσοδήματος τῆς κτηνοτροφίας ἤθελε στηρίζεσθαι εις τὴν ἀξίαν αὐτοῦ και εις ἐκείνην τοῦ γάλακτος, τοῦ ἐρίου και τῶν δερμάτων.

Ἐντοσοῦτω γνωρίσαντες κατὰ προσέγγισιν τὸ ἀκαθάριστον εἰσόδημα, εἶναι εὐκόλον ἄραγε νὰ γνωρίσωμεν ὡσαύτως και τὰ παραγωγικὰ ἔξοδα τῆς κτηνοτροφίας ὅπως φθάσωμεν εις τὸν προσδιορισμὸν τοῦ καθαροῦ εἰσοδήματος αὐτῆς; δυσκολώτατον, διότι δὲν ἔχομεν τὰ ἀναγκαῖα διδόμενα· μολοντοῦτο ῥίπτομεν ἐνταῦθα ὑπολογισμοὺς τιναι, ὧν τὴν κατὰ προσέγγισιν ἀκρίβειαν, ἢ τὸ ἐναντίον, θέλουσιν ἀποδείξει μεταγενέστεραι ἐργασίαι.

Τὸν ὅλον ἀριθμὸν τῶν ζώων διαιροῦμεν εις ἀγελαῖα, εις οἰκόσιτα και εις ὑπηρετικά· διὰ τὰ τελευταῖα, ἦτοι διὰ τοὺς ὄνους, ἡμίονους και ἵππους, οὐδὲν παραγωγικὸν ἔξοδον ὑπολογίζομεν, διότι ἡ κατ' οἶκον περιποίησις και τροφή αὐτῶν και ὁ φόρος, ὑπεραποζημιῶνται ἀπὸ τὴν ἐργασίαν των· διὰ τοὺς οἰκόσιτους χοίρους, ἀπὸ ἀλλαγμένων φόρου, σημειοῦμεν τῆς τροφῆς μόνον τὰ ἔξοδα· διὰ δὲ τὰ ἀγελαῖα, βίσκοντα εις τὰς ἐθνικὰς γαίας και τὰ δάση δωρεάν, ὑπολογίζομεν ἔξοδα ποιμάνσεως, τυροκομίας και φόρου. Ὅθεν, ἐπὶ τῇ ὑπόθεσιν ὅτι

των ζώων και της χρησιμότητος αὐτῶν, λαμβάνουσιν ιδέ-

εἰς ποιμὴν ἀρκεῖ διὰ 80 αἰγοπρόβατα, και εἰς βουκόλος, ἱππο-
φορβός, ἢ συβότης διὰ 30 ἀγελαῖα μεγάλα ζῶα, ἔχομεν ἐπὶ
4,500,000 αἰγοπροβάτων ποιμένας σταθεροὺς 56,250

προσθέτους βοηθοὺς διὰ τοὺς ἕξ
μῆνας τοῦ τοκετοῦ και τῆς τυ-
ροκομίας 14788, ἀναλογῶντας
εἰς τὸ ἔτος 7,384

και ἐπὶ 81,000 ἀγελάδων και βοῶν.
20,000 φορβάδων και ἵππων.
90,000 χοίρων.

ἤτοι ἐπὶ 191,000 ἀγελαίων, βουκόλους, ἱπποφορβούς
και συβότας 6,366

Ἐν ὄλῳ 70,000

Ἐπειδὴ εἰς τὴν ποιμάνσιν ἐν γένει χρησιμεύουσι και αἱ γυ-
ναῖκες και τὰ ἀνήλικα τέκνα τῶν ποιμένων και γεωργῶν, ἀρ-
ρένα και θήλεα, και ἐπειδὴ ἡ τροφή αὐτῶν και ὁ ἱματισμὸς
εἶναι λιτότατος, ἢ δὲ παρὰ τὸ χωρίον, ἢ τὴν καλύβην ἐργα-
σία των μικρᾶς ἀξίας. ἢ εἰς χρήματα ἐκτίμησις τῆς ἐν γένει
ποιμάνσεως καθ' ὅλον τὸ ἔτος, ὑπολογιζομένη, μέσῳ ὄρω, πρὸς
δραχ. 300 κατὰ ποιμένα, βουκολὸν κλπ. ὀλίγον ἀφίσταται
τῆς ἀληθείας φέρει δ' ἐντοσοῦτω . . . . . δραχ. 21,000,000

φόρος τῶν 4,500,000 αἰγοπροβάτων πρὸς
λεπ. 25 . . . . . » 1,125,000

φόρος τῶν 191,000 ἀγελ. ἵππων κλπ.
πρὸς δρ. 1 . . . . . » 191,000

τροφή 100,000 οἰκοσίων χοίρων πρὸς
δρ. 12 . . . . . » 1,200,000

νομαὶ πληρονομεναὶ εἰς τινα μέρη . . . . . » 484,000

Ὅλον τῶν παραγωγικῶν ἐξόδων . . . . . » 24,000,000

Τούτων δὲ ἐπιπτομένων ἀπὸ τὸ ῥηθὲν
ἀκαθάριστον εἰσόδημα . . . . . » 37,680,000

Ἵπολείπεται καθαρὸν τῆς κτηνοτρο-
φίας ἔσοδον . . . . . » 13,680,000

Ἐπὶ παραγωγικοῦ κεφαλαίου δραχ. 88,582,000, ποῖα ἄλλη
λαϊκὴ ἐπιχειρήσις δύναται νὰ ὑποσχεθῇ, κέρδος τοιοῦτον; Ἀπο-
λαμβάνοντες δὲ τοῦτο ἐν τοιαύτῃ τῆς κτηνοτροφίας ἡμῶν κα-

αν οἱ κτηνοτρόφοι ἡμῶν και γαιοκτήμονες, ὁποῖοι μεγάλου
θησαυροῦ εἰσὶ κύριοι μεταλευταί, ἅμα θελήσωσι νὰ τρέψωσι τὰ
ζῶα των ὅπως πρέπει, συντρέχοντα και αὐτὰ μεγάλως διὰ
τῆς ἐργασίας και τῆς κόπρου αὐτῶν, εἰς τὴν ἀφθονον παραγω-
γὴν τῆς τροφῆς των. Καὶ ταῦτα περὶ τῶν κτηνῶν ἐν γένει και
τῆς κτηνοτροφίας.

ΜΕΡΟΣ Β΄.

Περὶ τῶν προΐόντων τῆς κτηνοτροφίας.

Ἡ γεωργία, εἰς τὴν γενικὴν αὐτῆς σημασίαν, ὅπως μάλιστα
προέβη και προβαίνει τελειοποιουμένη, ἐμπεριλαμβάνει και τὴν
κτηνοτροφίαν καθ' ὅσον ὅμως χωρίζεται ἢ κυρίως γεωργία ἀπὸ
τὴν κτηνοτροφίαν, οὔτε ἡ πρώτη δύναται νὰ παράξῃ ἀφθό-
νους τοὺς καρποὺς αὐτῆς ἀνευ τῆς συνδρομῆς τῆς δευτέρας,
οὔτε ἡ δευτέρα, τὰ πλούσια προϊόντα αὐτῆς, ἀνευ συνδρομῆς
τῆς πρώτης. Ἵπάρχει λοιπὸν φυσικὸς δεσμὸς μεταξὺ τῶν δύο,
και ὑπὸ τοῦτον συμβαδίζουσι προαγόμεναὶ ἀμφότεραι ἑλλείψει
δὲ αὐτοῦ, ἀμφότεραι ὀπισθοδρομοῦσι. (η)

ταστάσει, διατὶ νὰ μὴν ἐλπίζωμεν αὐτὸ ὑπερδιπλάσιον, ἅμα
ἐπιμεληθῶμεν πεφροντισμένως τὰ τῆς κτηνοτροφίας ἡμῶν;

(η) Παρ' ἡμῖν, ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ἐνεστῶτος συστήματος
τῆς γεωργίας και τῆς κτηνοτροφίας ἐπὶ ἐθνικῶν γαιῶν, οὐχὶ
μόνον δεσμὸς τις μεταξὺ αὐτῶν δὲν ὑπάρχει, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας
ἢ μία ἀντιστρατεύεται κατὰ τῆς ἄλλης ἕνεκα τοῦτου οὔτε
λυσιτελεῖ εἶναι δυνατόν νὰ ἀποβῇ οἰονδήποτε μέτρον ληφθῆ
ὑπὲρ τῆς μιᾶς χωρὶς νὰ ἀποβλέπη συγχρόνως και τὴν βελτί-
ωσιν ἡῆς ἄλλης ὅταν ὅμως ἀποκατασταθῇ ἕκαστος πολίτης
εἰς ὠρισμένην και ἀνάλογον ἔκτασιν γῆς ὡς ἰδιοκτῆτης, γεν-
νάται ἐξ ἀμοιβαίου συμφέροντος τότε ἡ συμμαχία και ὁ δεσμὸς
αὐτῶν ἐν τῇ κτήματι, και ἰδίως ἐντὸς τῶν μεγάλων κτημά-
των τότε και πᾶν μέτρον ἴδιον περὶ τῆς βοσκῆς εἰς τὰ δάση
και τὰς πλεοναζούσας ἀπὸ τὴν γεωργίαν γαίας, ἔξει τὸ αἰσιον
ἀποτέλεσμα του.

Ἐντοσοῦτω ἰδοὺ και παρὰ τοῖς ἀρχαίοις πῶς ἐθεωροῦντο συ-
νημμένοι ἢ γεωργικὴ μετὰ τῆς κτηνοτροφικῆς.

« Ταῦτα, ὦ Κριτόβουλε, ἐγὼ διηγοῦμαι, ἔφη ὁ Σωκράτης,

Ἐάν, ἐπὶ τῆς τροφῆς τῶν ἀνθρώπων περιοριζόμενοι, ζητήσωμεν νὰ μάθωμεν κατὰ τί συνεισφέρει εἰς ταύτην ἐν γένει ἡ γεωργία ἰδίως, καὶ τί ἡ κτηνοτροφία, εὐρίσκομεν ἐξ ἑνὸς, τὸν ἄρτον, τὴν ὄρυζαν, τὰ παντοῖα ὄσπρια καὶ λάχανα, τὰς ὀπώρας, τὸν οἶνον κλπ. ἀφ' ἑτέρου δὲ, τὸ γάλα, τὸ θούτυρον, τὸν τυρὸν, τὸ λίπος, τὰ ὠά. Ταῦτα, ἐν συνόλῳ λαμβανόμενα ὑπ' ὄψιν, ἀμφίβολον εἶναι ἂν ἔχωσιν ἀξίαν μεγαλητέραν τὰ ἐκ τῆς γεωργίας τροφίμα τῶν ἀνθρώπων, ἢ τὰ ἐκ τῆς κτηνοτροφίας.

Ἐάν δὲ ὠθήσωμεν καὶ περαιτέρω τὴν σύγκρισιν, μεταξὺ προϊόντων τῆς βιομηχανικῆς λεγομένης γεωργίας καὶ τῆς κτηνοτροφίας, εὐρίσκομεν πάλιν τὴν πρώτην παράγουσαν τὸ βαμβάκι, τὸ λίνον διαφόρους δημητριακοὺς καρποὺς καὶ λάχανα εἰς τροφήν τῶν ζώων, ἐλαιόπορους, καπνοὺς καὶ παντοῖα ἄλλα τὴν δὲ δευτέραν παράγουσαν ὁμοίως, τὸ ἔριον, τὰ δέρματα, τὰς τρίχας, τὰ ὄσα μεταξὺ δὲ ἄλλων καὶ τὴν κόπρον ἢ προφανῆς ὑπεροχὴ τῆς γεωργίας κατὰ τὴν δευτέραν ταύτην σύγκρισιν, δὲν σμικρύνει τὴν σπουδαιότητα τῆς κτηνοτροφίας. Ἰδοὺ δὲ τὰ καθέκαστα τῶν προϊόντων τῆς τελευταίας.

§. 1. Κρέας.

Ἄρτος καὶ κρέας εἶναι τὰ οὐσιωδέστερα τῆς τροφῆς τοῦ ἀνθρώπου· τὸ κρέας εἶναι τὸ σπουδαιότερον εἰσόδημα ἐκ τῶν κτηνῶν ἀπολαμβάνομεν δὲ τὸ εἰσόδημα τοῦτο εἰς τὸν μεγαλητέρον αὐτοῦ βαθμὸν, ἐάν ἐκλέγωμεν νὰ τρέφωμεν τὰ μᾶλλον εἰς τὸ εἶδος τῶν κρεωφόρα ζῶα, ἐάν τὰ τρέφωμεν ὅπως πρέπει διὰ τὴν ταχυτέραν ἀνάπτυξιν τῆς εὐσαρκίας αὐτῶν, καὶ ἐάν δὲν τὰ παραδίδωμεν εἰς τὸ σφαγεῖον μικρὰ, οὔτε τὰ τρέφωμεν πλέον τοῦ ἀναγκαίου χρόνου, διότι καὶ τὸ ἐν καὶ τὸ ἄλλο εἶναι ἐπιζήμια. Ὅλαι αἱ ἐπιχειρήσεις ἔχουσιν ἀνίτηκτον ἀφενεκτον

ὅτι τῆς γεωργίας οὐδ' οἱ πάνυ μακάριοι δύνανται ἀπέχεσθαι. εἶκοι γὰρ ἡ ἐπιμέλεια αὐτῆς εἶναι ἄμικτος ἡδυπάθειά τις καὶ οἴκου ἀξίησις καὶ σωμάτων ἀσκήσις εἰς τὸ δύνασθαι ὅσα ἀνδρὶ ἐλευθέρῳ προσήκει. Πρῶτον μὲν γὰρ ἀφ' ὧν ζῶσιν οἱ ἄνθρωποι, ταῦτα ἡ γῆ φέρει ἐργαζομένοις, καὶ ἀφ' ὧν τοίνυν ἡδυπαθοῦσι, προσεπιφέρει . . . Ἐπειτα δὲ ὅσα πολλὰ τὰ μὲν φύει, τὰ δὲ τρέφει· καὶ γὰρ ἡ πρώτη ἐντικὴ τέχνη συνίσταται τῇ γεωργίᾳ, ὥστε ἔχειν καὶ θεοὺς ἐξαρτέσθαι θύοντας, καὶ αὐτοὺς χρῆσθαι.» Ἐστροφ. Οἰκονομ.

τῆς οἰκονομίας τοῦ τε χρόνου καὶ τῆς ὕλης, διὰ νὰ ἐπιτύχωσιν εἰς τὰ ἀποτελέσματα τῶν οἰκονομίας, καὶ οἰκονομίας μάλιστα περιφροντισμένης ἔχει χρεῖαν μεγάλην καὶ ἡ κτηνοτροφία, ὡς πρὸς τὸ μέρος αὐτῆς τὸ ἀφορῶν ἰδίως τὴν μεγαλητέραν παραγωγὴν παχέος καὶ εὐχύμου κρέατος.

Τὸ ἐπαναλαμβάνομεν ἢ μὴ ἐπιμελής φροντίς τῶν κτηνοτρόφων ἡμῶν ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν καὶ γενίκευσιν τῶν καλητέρων εἰδῶν τῶν ζώων, ἡ ἀταξία τῆς νομῆς καὶ ἡ ἐκ ταύτης σπατάλη τοῦ χόρτου, ἢ μὴ καλλιέργεια τεχνικῶν νομῶν καὶ ἡ ἔλλειψις κτηνοστασιῶν, πρώτην πασῶν τὴν ἐκ τοῦ κρέατος πρόσοδον καθιστᾷσι πενιχράν· τὴν ἐκ τοῦ κρέατος προσοδὸν ἐλαττώνει οὐχ ἥττον καὶ ἡ πρόωρος σφαγὴ τῶν νεογνῶν· ὡς πρὸς τὸ τελευταῖον τοῦτο ὑπῆρξεν οἰκονομικὴ τις διάταξις ἐν τῇ Τουρκίᾳ, παραληφθεῖσα ἐκ τῆς προτέρας χριστιανικῆς αὐτοκρατορίας, καθ' ἣν ἀπηγορεύετο, ἐπὶ ποινῇ, ἡ σφαγὴ νεογνῶν ἀρνίων ἢ ἐριφίων, πρὸ τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου.

Ἔνεκα τῶν προεκτεθέντων, οὔτε ὅσον κρέας χρειαζόμεθα τὸ ἔχομεν ἐκ τῆς κτηνοτροφίας τοῦ τόπου, οὔτε ὅσον πρέπει εἶναι καλὸν τὸ κρέας τοῦτο, ὅπως εἶναι τὸ ἐν Εὐρώπῃ, καὶ εἰς τιμὴν πωλεῖται σχεδὸν ἴσην μὲ τὴν διατρέχουσαν εἰς τὰς πολυπληθεῖς πόλεις ἐκεῖνης.

Τὸ κρέας, μαγειρευόμενον νωπὸν, τρέφει τοὺς ἐν τῇ ξηρᾷ-ἀλατισμένῳ δὲ (παστρομαῆς), εἶναι ἡ τροφή τῶν ναυτιλλομένων· μεγάλης χρήσεως εἶναι ἐν τε τῇ ξηρᾷ καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ. τὰ ταρυχευμένα, ἢ ἄλλως παρεσκευασμένα χοίρια καὶ ἄλλα κρέατα.

§. 2. Ἐριον.

Ἡ χρησιμότης τοῦ ἐρίου, πρὸς ἐνδυμασίαν τῶν ἀνθρώπων, εἶναι πολὺ ἀρχαιοτέρα τῆς πρὸς τοῦτο χρησιμότητος τοῦ βαμβάκος· ἐπὶ τοσοῦτον δὲ ἀνεπτύχθη, ὥστε καὶ ἡ παραγωγὴ τοῦ ἐρίου κατέστη εἰδικὴ ἐπιχείρησις μεγίστης κτηνοτροφίας. καὶ ἡ ἐμπορία αὐτοῦ, εἰδικὴ ἐπίσης καὶ μεγάλη, χορηγοῦσα τροφήν ἄπειρον εἰς τὴν κλωστικὴν, τὴν βαφικὴν, τὴν ὑφαντικὴν καὶ εἰς ἄλλας τέχνας. Καθόσον αἱ τέχναι αὗται τελειοποιούμεναι παρήγαγον ἔργα πολλὰ καὶ τελειότερα, ἀπήτησαν καὶ ποσότητες ἐρίου πλειότεραν, καὶ ποιότητα αὐτοῦ καλλιτέραν. Τὰ συμφέρον, ὁ μέγας οὗτος μοχλὸς, ὁ τὰ πάντα κινῶν εἰς τὸν πρακτικὸν βίον τοῦ ἀνθρώπου, ὠδήγησεν αὐτὸν εἰς τὴν εὐθνητέραν παραγωγὴν, διὰ τῆς τελειοποιήσεως τῆς κτηνοτροφίας, ἀλλὰ καὶ

εἰς τὴν παραγωγὴν τοῦ ἐκλεκτοτέρου ἐρίου, διὰ τῆς ἐπιμελοῦς ἐκλογῆς τῶν μᾶλλον ἐριούχων προβάτων, καὶ διὰ τῆς ἐπιμιξίας αὐτῶν μὲ τὰ ἔχοντα ἐκ φύσεως τὸ λεπτότερον ἔριον· ἐκ τοιούτων ἀλληλοδιαδόχων συνδυασμῶν ἐπήγασαν τὰ ὑπάρχοντα σήμερον ἐκλεκτότερα εἶδη τῶν προβάτων καὶ τοῦ ἐρίου.

Ἡ Ἰσπανία ἔθρεψε πρώτη ἐν Εὐρώπῃ καὶ ἐπολλαπλασίασε τὸ πρόβατον τὸ καλούμενον μερινόν· τούτου τὸ ἔριον εἶναι τὸ λεπτότερον πάντων καὶ τὸ καταλληλότερον εἰς τὰ λεπτότερα ὑφάσματα· ἡ Ἰσπανία ἐπὶ τοσοῦτον ἀνέπτυξε τὴν κτηνοτροφίαν ταύτην ἕνεκα τῶν μεγάλων συμφερόντων, τὰ ὅποια τῇ ἐγορήγει, ὥστε κατήντησε νὰ ἦναι ἡ πατρίς τοῦ τοιοῦτου εἶδους τῶν προβάτων, καὶ διὰ πολλὴν καιρὸν νὰ ἔχῃ τὸ μονοπώλιον αὐτῆ καὶ μόνῃ ἕνεκα τῆς γλυκύτητος τοῦ κλίματος καὶ τῆς καταστάσεως τῆς ιδιοκτησίας, καὶ πολλῶν ἄλλων περιστάσεων, παραπλησίον μὲ τὰς ἐν Ἑλλάδι, τὸ σύστημα τῆς κτηνοτροφίας ἐκεῖ ὀλίγον διαφέρει τοῦ παρ' ἡμῖν ἐν χρήσει· ἐν ὑπαίθρῳ καὶ περιπλανώμενα βόσκουσι καὶ ἐκεῖ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ διατηροῦνται τὰ τε πρόβατα καὶ τὰ λοιπὰ κτήνη ἀφ' ὅτου δὲ καὶ ἡ γεωργία ἤρχισε νὰ λαμβάνῃ τὸ φῶς τῆς ἐπιστήμης, αἱ ἀρκτικαὶ χῶραι ἐτελειοποίησαν, πρὸς τοῖς ἄλλοις, καὶ τὴν κτηνοτροφίαν αὐτῶν. Ὁ μερινός, μεταφερθεὶς ἐκ τῆς Ἰσπανίας ἐκεῖ, ἐνεκλιματίσθη καὶ ἐπολλαπλασιάσθη, ποῦ δὲ ἀφῆθη γνήσιος, ποῦ δὲ συνεμίγη μὲ ἄλλα εἶδη ἐκλεκτῶν τοῦ τόπου προβάτων τρεφόμενος ὁμοῦ ἐν τοῖς κτηνοστασίοις ἕνεκα τῆς δρυμύτητος τοῦ κλίματος, παρήγαγε καὶ τὸν ἀνώτατον ἔριον ὡς πρὸς τὸ ποσόν, καὶ τὸ ἐκλεκτώτερον ὡς πρὸς τὴν ποιότητα κρέας καὶ ἔριον· τὸ ἐκ μερινοῦ ἔριον τῆς Σαζωνίας κατέστη διὰ τινὰ καιρὸν τὸ ἐκλεκτώτερον πάντων· σήμερον προτεύουσι κατὰ τοῦτο ἀρκτανατολικάτινες χῶραι τῆς Αὐστρίας, ἡ Πρωσία, ἡ Πολλωνία καὶ ἄλλαι, ἡ δὲ Ἰσπανία, κατήντησε πολὺ ὑποδεστέρα τῶν ἀρκτικῶν χωρῶν ὡς πρὸς τὴν τελειοποιημένην καλλιέργειαν τοῦ μερινοῦ.

Μεταξὺ τῶν τοσοῦτω κακουχούντων καὶ κακὰ τρεφόμενων προβάτων τῆς Ἑλλάδος, ὑπάρχουσι καὶ εἶδη σχετικῶς καλὰ, τὰ μὲν ὡς πολὺ ἐριούχα, τὰ δὲ ὡς μᾶλλον κρεωφόρα, καὶ ἄλλα ὡς γαλακτοφόρα. Ὁ μερινός ἐν γένει δὲν ἀνήκει εἰς τὰ γαλακτοφόρα, οὔτε συμφέρει νὰ τρέφῃται πρὸς τὸ τέλος αὐτὸ, μὲ ζημίαν τοῦ πολυτιμοτέρου εἰσοδήματος αὐτοῦ, τοῦ ἐρίου καὶ τοῦ κρέατος· διὰ τὴν παραγωγὴν τοῦ ἐρίου συμφέρει κατὰ πρῶτον λόγον νὰ τρέφῃται ὁ μερινός, καὶ κατὰ δευτέρον διὰ

τὴν παραγωγὴν τοῦ κρέατος, ἐκ τῶν ἀρρένων ἰδίως, τὰ ὅποια πρέπει νὰ παραδίδονται εἰς τὸ σφαγεῖον ἅμα συμπληρώσωσι τὸ τρίτον αὐτῶν ἔτος.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀποδεικνύεται ἤδη ἐκ τῶν ἐκτεθέντων προβάτων τῆς γεωργικῆς σχολῆς τῆς Τίρυνθος καὶ τοῦ Κυρίου Νικολάου Ἐμμανουὴλ ἐξ Ἠλείας, ὅτι, καὶ γνήσιοι μερινοὶ εὐδοκίμοι, καὶ δι' ἐπιμιξίας τούτων μὲ τὸ μᾶλλον ἐριοφόρον ἐγγώριον εἶδος, δυνάμεθα ν' ἀποκτήσωμεν κάλλιστον καὶ ὠφελιμώτατον νέον εἶδος προβάτων· καὶ τοῦτο μάλιστα συμφέρει ἡμῖν νακάμωμεν ἐνόσφ δὲν δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν τελειοποιημένην τὴν κτηνοτροφίαν μας· συμφέρει μάλιστα νὰ παραιτηθῶμεν ὅλως τῆς ἀπαιτήσεως γάλακτος ἐκ τῶν προβάτων τούτων, καὶ νὰ τρέφωμεν αὐτὰ διὰ τὴν παραγωγὴν ἐρίου καὶ κρέατος. Τοῦτο τὸ συμφέρον ἀπέδειξαν ὡς σπουδαιότερον αἱ πολυχρόνιαι προσπάθειαι καὶ δοκιμαίαι τῶν φρονιμωτέρων κτηνοτρόφων τῆς Εὐρώπης, καὶ εἰς τοῦτο καταγίνονται κατὰ προτίμησιν σήμερον οἱ μακρὰν τῶν πόλεων τοιοῦτοι.

Αἱ ιδιότητες τοῦ ἐκλεκτοτέρου ἐρίου ἐν γένει εἶναι, τὸ μῆκος τῆς τριχῆς, ἡ λεπτότης αὐτῆς, ἡ σύστασις, τὸ στιλπνὸν καὶ ἡ ἐλαστικότης· τὸ ἐκ τῶν σφαζομένων προβάτων ἔριον εἶναι κατωτέρας ποιότητος τοῦ ἐκ τῶν ζώντων κειρουμένου· τὸ δὲ ἐκ τῶν θνησιμαίων, εἶναι ἀσυγκρίτως ὑποδεέστερον καὶ ὅλως σχεδὸν ἄχρηστον. Ἐρρέθη ἤδη ὅτι αἱ ιδιότητες αὐταὶ ἀποκτῶνται διὰ τῆς σταθμεύσεως καὶ καλῆς τροφῆς τῶν προβάτων ἐν τοῖς κτηνοστασίοις, ἀποβάλλονται δ' ἐξ ἐναντίας, ὅταν τὰ πρόβατα τρέφονται περιπλανώμενα καὶ σταθμεύοντα εἰς τὸ ὑπαίθρῳ, διότι, καὶ τὸ πολὺ ψύχος, καὶ αἱ βροχαὶ τοῦ χειμῶνος, καὶ ἡ πολλὴ θερμότης τοῦ θέρους, καὶ ἡ ἄμμος, ἡ τὸ χῶμα καὶ ἄλλαι ἀκαθαρσίαι αἱ προσκολλόμεναι εἰς τὸ ζῶον συρόμενον κατὰ γῆς, ὅλα ταῦτα συντρέχουσιν εἰς τὴν μεγαλητέραν χειροτέρευσιν τοῦ ἐρίου. Τὸ τοιοῦτον ἔριον οὔτε κλώθεται, οὔτε ἔαφεται, οὔτε ὑφαίνεται ὅσον πρέπει εὐκόλα καὶ καλὰ· ἀλλὰ τὰ δυστυχεῖ ταῦτα περιστατικὰ ἐλαττώνουσι μεγάλως καὶ τὴν ποσότητα τοῦ ἐρίου ἀποσπωμένου ῥιζηδὸν ἢ κατακοπτομένου, ἀπὸ τοῦς θάμνους, τὰς ἀκάνθας καὶ τὰ ξηρὰ χόρτα, δι' ὧν ἀδιακόπως διέρχονται τὰ πρόβατα ἐν τῇ βοσκῇ αὐτῶν, καὶ ἀπὸ τὰς πέτρας καὶ τοῦς βώλους τῆς γῆς, ἐφ' ὧν συγκυλῶνται κοιμώμενα ἢ ἀναπαυόμενα. Καὶ ἡ μὲν καλὴ ποιότης τοῦ ἐρίου δημιουργεῖται διὰ τοῦ τρόπου τούτου τῆς διατηρήσεως τῶν προβά-

των, τὸ δὲ πολὺ αὐτοῦ παράγεται ἐκ τῶν μεγαλύτερων τοῦ εἶδους των, οὐχὶ τῶν ὑψηλῶν, ἀλλὰ τῶν χαμηλῶν, μακρῶν καὶ ὅσον δυνατὸν πλατυτέρων. Ὅσῳ μεγαλύτεραν ἐπιφάνειαν ἔχει τὸ δέρμα τοῦ προβάτου, τόσῳ πλείοτερον ἔριον παράγει.

Τὸ γνήσιον καὶ ἐκλεκτὸν μερινοῦ ἔριον, καλλήτερον διὰ τὰ λεπτότερα ὑφάσματα, εἶναι καὶ μικροτέρας καταναλώσεως καὶ ζητήσεως ἀναλόγως μικρᾶς σήμερον. Βοηθούμεναι ἡ κλωστικὴ καὶ ἡ ὑφαντικὴ ἀπὸ τῆν ὁσημέραι τελειοποιήσιν τῶν μηχανῶν, καὶ ἀπὸ ἄλλας χημικᾶς προπαρασκευᾶς τοῦ ἔριου, εὐρηκαν μεγαλύτερον συμφέρον καὶ ἀνέπτυξαν τῆς γενικωτέρας καταναλώσεως τὰ ἔργα, καὶ διὰ τοῦτο, τὸ μετὰ τὸν γνήσιον μερινὸν ἐρχόμενον δευτερεῖον ἔριον, τὸ ἐξ ἐπιμιξίας δηλαδὴ αὐτῶν μετὰ καλλήτερα εἶδη τῶν ἐγχωρίων κατὰ τῶν ἄλλων προβάτων, κατέστη πολυζήτητον, διὰ τοῦτο καὶ ἐκαλλιεργήθη καὶ ἀνεπτύχθη, ἐπ' ἐσχάτων μάλιστα, εἰς ὅλας τὰς ἀρκτικὰς χώρας ἰδίως ἢ ἐκ τῆς ἐπιμιξίας ταύτης παραγωγὴ τοῦ τοιοῦτου ἔριου.

Ἐχομεν ἤδη ὑπ' ὄψιν ἐκτεθειμένην ὀλόκληρον κουράν μερινοῦ καὶ ὀλόκληρον κουράν ἐγχωρίου προβάτου ἢ μὲν ζυγίζει περὶ τὰς τρεῖς ὀκάδας ἀπλυτος, καὶ δύναται νὰ φθάσῃ καὶ νὰ ὑπερβῇ τὰς τέσσαρας, ἀλληλοδιαδόχως πρὸς τοῦτο τελειοποιουμένου τοῦ προβάτου, ἢ δὲ, δὲν ζυγίζει οὔτε τὸ ἥμισυ ὥστε κατ' ἀκριβῆ ὑπολογισμὸν τοῦ ἐτησίου εἰσοδήματος εἰς τοσοῦτον καὶ τοιοῦτον κατὰ τὴν ποιότητα ἔριον καὶ κρέας γνήσιου μερινοῦ, ἢ εἰς ἔριον καὶ κρέας ἐξ ἐπιμιξίας τοιοῦτου μετὰ τὸ μᾶλλον ἐρισφόρον καὶ χονδρὸν ἐγχωρίον παρόβατον, ἐν γνήσιον ἢ ἀνάμιχτον μερινὸν προβάτον θέλει παράγει βεβαίως διπλασίαν καὶ ἔτι πρὸς πρόσδοον, ἢ ὅσον παράγει ἐν γνήσιον ἐγχωρίον. Συμφέρει ὅθεν μεγάλως νὰ τρέφῃ καὶ ἐπιμελῆται ὡς πρέπει ὁ κτηνοτρόφος τὸν ἥμισυ ἀριθμὸν προβάτων, καὶ ν' ἀπολαμβάνῃ πρόσδοον ἴσην τοῦ σημερινοῦ διπλασίου ἀριθμοῦ. Καὶ ἰδοὺ διατὶ πρέπει νὰ στραφῇ τὸ ταχύτερον ἢ προσοχὴ τῶν ποιμένων μας, τῶν εἰς μικρὸν ἢ εἰς μέγα μετερχομένων τὴν ἐπιχείρησιν ταύτην, εἰς τὴν κατὰ τὸ δυνατὸν αὐτοῖς βελτίωσιν τῶν εἰδῶν τῶν προβάτων, διὰ τῆς διατηρήσεως γνήσιων πάντοτε μερινῶν ἐπιδητόρων, καὶ εἰς τὴν βελτίωσιν ὡσαύτως τῆς τροφῆς αὐτῶν καὶ περιποιήσεως. Τὸ ἔριον τοῦ μερινοῦ πολλαπλασιαζόμενον ἐν Ἑλλάδι, οὐχὶ μόνον τὴν ἐξ ἔριου ἐν γένει πρόσδοον θέλει πολλαπλασιάσει, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ ἀρτισύστατα φεσοποιεῖα ἡμῶν θέλει χορηγήσει εὐθυωτέρα τὴν πρώτην ὕλην, τὴν ὅποιαν ἐπρομη-

θεύονται ἤδη ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς παντοῦ τῆς Εὐρώπης σχεδόν, ὅπου ἂν ἐπολλαπλασιάσθῃ ὁ μερινός, ἐκεῖ μετ' εὐκολίας πολλῆς συνεστήθισαν καὶ ἐργαστᾶσια διαφόρων ἐξ ἔριου ὑφασμάτων, διὰ τὴν ἀφθονίαν τῆς πρώτης ὕλης ἐγγωρίως διὰτὶ νὰ μὴν ἐλπίζωμεν καὶ ἡμεῖς καὶ νὰ μὴν ἐπιδιώκωμεν τοιαύτην τινὰ κατάστασιν τῆς κτηνοτροφίας καὶ τῆς σχετικῆς μετὰ ταύτην βιομηχανίας;

Παραγωγὴ καὶ χρῆσις τοῦ ἐγχωρίου ἔριου.

Ἡ ἐξ ἔριου πρόσδοος τῶν δύο ἡμισυ ὡς ἐγγίστα ἑκατομμυρίων προβάτων, ἀτινα συνήθως διατηροῦνται ἐν Ἑλλάδι, ὑπολογιζομένη κατὰ μέσον ὄρον, πρὸς δράμια 300 κατὰ κεφαλὴν, ἀναβαίνει εἰς ὀκάδας 1,875,000. Τούτων μόλις τὸν ἐν πέμπτῳ ἢ ἕκτῳ ἐξάγεται εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν, ὅλον δὲ τὸ λοιπὸν καταναλίσκεται ἐν τῷ τόπῳ εἰς ἐνδύματα καὶ σκεπάσματα τῶν χωρικῶν ἐν γένει, εἰς στρώματα δὲ, ἢτοι τάπητας αὐτῶν καὶ τῶν ἐν ταῖς πόλεσι, καὶ εἰς πλήρωσιν τῶν κλινοστρωμῶν.

Λί τιμαὶ τοῦ ἔριου ἐν Ἑλλάδι κυμαίνονται μεταξὺ τῶν λεπτῶν ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατὸν εἴκοσι κατ' ὀκάδα ὥστε ἡ πρόσδοος αὐτῆ τῆς κτηνοτροφίας ἐν γένει δύναται νὰ ὑπολογισθῇ περὶ τὰ δύο δραχμῶν ἑκατομμύρια.

Ὀλίγιστα μέρη τῆς Ἐπικρατείας ἀντιπροσωπεύονται εἰς τὴν προκειμένην ἔλθεσιν διὰ τὴν παραγωγὴν τοῦ ἔριου οὐδὲ τῶν ὀλιγίστων ἐκθετῶν ὑπάρχουσι λεπτομερεῖς πληροφορίαι πρὸς διασάφησιν πολλῶν ἀναγκαίων περιστατικῶν. Ἐκ τῶν ἐνότων ὅμως βοηθουμένη ἢ εἰδικὴ ἐπιτροπὴ προτείνει κατωτέρω τὴν βράβευσιν τῶν καλλητέρων, ἀνάλογον πρὸς τὸ εἶδος καὶ τὴν κατάστασιν ἐκάστου.

Περὶ αἰγιδίου ἔριου.

Ἐρρέθη ὅτι διὰ τὴν μεγίστην ἀτέλειαν τῆς γεωργίας ἡμῶν, καὶ τὴν ὄχι εὐχάριστον κατάστασιν τῆς δασονομίας, καλλιεργοῦνται ἐν Ἑλλάδι καὶ τὰ αἰγίδια, καὶ εἰς ἀριθμὸν μάλιστα τόσο μέγαν, ὅστις ὀλίγον τι διαφέρει τοῦ τῶν προβάτων.

Ἡ κυρία πρόσδοος τῶν αἰγιδίων εἶναι τὸ κρέας καὶ τὸ γάλα, παράγουσι δὲ συγχρόνως καὶ ἔριον μόλις τὸ ἥμισυ τοῦ ἐκ τῶν προβάτων παραγομένου. Τὸ ἔριον τοῦτο τιμώμενον μεταξὺ τῶν λεπτῶν 80 καὶ 100 κατ' ὀκάδα, καταναλίσκεται ὅλον ἐν τῷ τόπῳ εἰς ἐπενδύτας (κάπας) τῶν χωρικῶν, εἰς σκηνὰς τῶν ποι-

μένων, εις σκεπάσματα διαφόρων καρπῶν προφυλάττοντα αὐτοὺς ἀπὸ τὴν βροχῆν, εις ἐπιστάγματα τῶν ἀχθοφόρων ζώων, εις σάκκους καὶ εις ἄλλα οικιακῆς ἀποσκευῆς ἀντικείμενα.

Καθ' ἣν στιγμὴν εὐρεθῶσιν εις εὐτυχεστέρας περιστάσεις ἢ μὲν δασονομία, δυναμένη νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν καλλιέργειαν καὶ ἀνθρώσιν τῶν δασῶν, ἢ δὲ γεωργία ἡμῶν, νὰ συνδέσῃ τὴν καὶ ἀνωτέρω μνησθεῖσαν φυσικὴν συμμαχίαν αὐτῆς μετὰ τῆς κτηνοτροφίας, ἢ καλλιέργεια τῶν αἰγιδίων θέλει ἐλαττωθῆ βαθμηδὸν μέχρις ἐξαλείψεως

§. 3. Τυρός.

Ὁ τυρός περιέχει τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν θρεπτικῶν καὶ παχέων οὐσιῶν τῶν εις τὸ γάλα ἐμπεριεχομένων. Ἐφευρέθη δὲ ἢ κατασκευῆ αὐτοῦ ἐκ τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ σώζηται καὶ διατηρῆται πρὸς βρωσιν τὸ περισσεῦον γάλα τῆς καθημερινῆς τροφῆς τῶν νεογνῶν ζώων καὶ τῶν ἀνθρώπων. Ἡ εὐεργετικὴ αὕτη ἐφεύρεσις, ἢ μεταποιῶσα τὸ γάλα εις τυρὸν, διευκόλυνε μεγάλως καὶ τὴν μεταφορὰν τῆς θρεπτικῆς αὐτῆς ὕλης ἀπὸ τὰ δάση καὶ τὰ πλέον ἀπομεμακρυσμένα καὶ ἀκατοίκητα μέρη, ὅπου εἶναι δυνατὸν νὰ τρέφωνται καὶ διατηρῶνται μὲ μικρὰς δαπάνας τὰ ζῶα, εις τοὺς πλέον πυκνωτέρους πληθυσμοὺς πρὸς κατανάλωσιν. Καὶ εις τὰ διὰ ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης μεγάλα ταξείδια τῶν ἀνθρώπων, ὁ τυρός εἶναι τὸ προχειρότερον ὅσον ἀναγκαῖον ἐφόδιον, εις δὲ τοὺς χωρικοὺς εἶναι τὸ σπουδαιότερον καὶ ἐπίσης πρόχειρον ἄρτυμα, μὲ τὸ ὅποιον τρώγουσι τὸ φωμί των.

Εἰς τὴν Ὀλλανδίαν, τὴν Ἑλβετίαν, τὴν Γερμανίαν, τὴν Ἀγγλίαν καὶ εις πολλὰς ἄλλας χώρας, ἡ τυροκομία κατέστη πλουσιωτάτη ἐπιχειρήσις, καὶ τὸ προῖον αὐτῆς περιζήτητον καὶ ὑπερτιμημένον. Παρ' ἡμῶν δὲ λείπεται πολλῶν διὰ νὰ κατασταθῇ τελεία καὶ δώση εις τοὺς κτηνοτρόφους ἡμῶν τὰς τόσας θεβαίαις αὐτῆς ὠφελείας. Ἀφοῦ ὅπωςδήποτε ἀλμέγουσιν οὗτοι ποσότητά τινα γάλακτος, ἀγνοοῦντες τὸν καταλληλότερον τρόπον τῆς μεταποιήσεως αὐτοῦ εις τυρὸν ἀξιόλογον, καταφεύγουσιν εις τὴν ἐξαγωγὴν τοῦ οὐσιωδεστέρου συστατικοῦ, ἦτοι τοῦ βουτύρου, καὶ χειροτερεύουσιν οὕτω τὴν ποιότητά του εις τὸ μὴ περαιτέρω. Μολαταῦτα ὑπάρχουσι καὶ ἐξαιρέσεις διὰ τόπους τινας, ἰδίως ὄρεινους, ὡς εἶναι ὁ Παρνασσός, ὁ Ἑλικῶν καὶ ἄλλοι νῆς τὴν Στερεάν, ὁ Χελμός, ὁ Ὀλονός, ὁ Ταύγετος καὶ ἄλλοι

εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ διὰ τινὰς ὡσαύτως τῶν νήτων τοῦ Λιγαίου.

Λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τὴν ἐγγώριον παραγωγὴν τοῦ τυροῦ καὶ τὴν κατανάλωσιν, εὐρίσκομεν ὅτι ἡ πρώτη δὲν ἐπαρκῆ εις τὴν δευτέραν καὶ διὰ τοῦτο εἰσάγεται ἐξωθεν τυρός ὀκάδες 50, 000, ἀξίας δραχ. 100000 περίπου . . .

Ὀλίγους ἔχομεν τοὺς ἐκθέτας καὶ τοῦ εἶδους τούτου ἔχομεν ὁμῶς τὰ δυνατῶς σήμερον καλλήτερα τυρία, ὅποια εἶναι τὸ κεφαλοτύρι τῆς Μήλου καὶ Νάξου, αἱ φρουμαγέλαι καὶ τὸ ἐν ἄσκοις τοῦ Παρνασσοῦ καὶ Ἑλικῶνος, καὶ ἡ τρυπητὴ μιλίζηρα τῆς Σύρου, τὰ ὅποια ἂν ἐγίνοντο κοινοτέρως γνωστὰ, ἤθελον εὐχαριστήσαι πολλῶν τὴν γεῦσιν καὶ κατασταθῆ ζήτητὰ, καὶ ἤθελε πολλαπλασιασθῆ ὡς ἐκ τούτου ἡ παραγωγὴ αὐτῶν. Τῶν τοιούτων τυρίων προτείνομεν τὴν βράβεισιν κατωτέρω.

§. 4. Βούτυρον.

Τὸ ἄνθος τοῦ γάλακτος ἐμπεριέχει τὸ ἐξαγόμενον βούτυρον. Μολονότι καθ' ὅλην σχεδὸν τὴν Πελοπόννησον καὶ εις τὰ πλειότερα μέρη τῆς Στερεᾶς, κατέστη γενικὴ ἢ ἀποχώρησις τοῦ οὐσιωδεστέρου τούτου συστατικοῦ τοῦ τυροῦ, καὶ παντοῦ δέρεται τὸ γάλα διὰ νὰ χωρισθῇ τὸ βούτυρον, μολοντοῦτο δὲν ἐπαρκεῖ τὸ παραγόμενον ποσὸν βουτύρου εις τὰς ἀνάγκας τοῦ τόπου, ἀλλ' εἰσάγεται καὶ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ μεταξὺ τῶν πεντήκοντα καὶ ἑνενηκόντα χιλιάδων ὀκάδων κατ' ἔτος ἀξίας δραχμῶν 200,000 περίπου καὶ τοῦτο, διότι καὶ ὀλίγας ἀγελάδας τρέφει ὁ τόπος, καὶ οὐδεμίαν τοῦ γάλακτος αὐτῶν γίνεται χρήσις.

Ὀλίγα εἶναι ὡσαύτως καὶ τὰ ἐκτεθέντα βούτυρα. Μεταξὺ δὲ αὐτῶν μόνη διαφορὰ εὐρέθη ἢ ἐκ τῆς καλῆς ἢ κακῆς διατηρήσεως αὐτοῦ, καὶ ἢ ἐκ τῆς δυνατῆς, ἢ ἀμεληθείσης καθαριότητος αὐτοῦ. Κάτωθι καὶ διὰ τὸ εἶδος τοῦτο προτείνεται ἡ ἀνάλογος βράβεισις.

§. 5. Δέρματα.

Ἐκ τῆς πρὸς βρωσιν σφαγῆς τῶν διαφόρων ζώων παράγεται ἱκανὴ ποσότης δερμάτων. Ἐξαιρέσει τῶν εις τὰ ἡμέτερα θυρσοδεψεῖα κατεργαζομένων, τὰ ὑποῖα πλεονάζουσι τῆς ἀναγκαίας ἐν τῷ τόπῳ χρήσεως τοῦ εἶδους αὐτῶν, καὶ ἐξάγονται ἐν μέρει καὶ εις τὸ ἐξωτερικόν, ἐξάγονται καὶ ἀκατέργαστα μεταξὺ ἑκατὸν εἴκοσι καὶ τριάκοντα χιλιάδων κατ' ἔτος. Τούτων ἡ τιμὴ κατὰ μέσον ὄρον ὑπολογίζεται εις δραχ. 2 κατ' ὀκάδα. Ἄλλου δὲ

είδους κατεργασία καθιστᾷ τὰ δέρματα ελαστικώτερα καὶ τὰς τρίχας αὐτῶν δυσάποστάτους· ταῦτα δὲ ἀποτελοῦσι τὰ ἰδίως εἰς τὰ ψυχρὰ κλίματα τοσοῦτον ἀναγκαῖα γουναρικά, ὧν πολυτιμώτερα εἶναι τὰ τῶν ἀγρίων ζώων.

§. 6. Στέαρ καὶ ἄλειμμα.

Τὰ καλῶς τρεφόμενα ζῶα ἀποκτῶσι σάρκας πολλὰς καὶ κρέας εὐχυμον, περιεκαλυμένον πανταχόθεν ὑπὸ λίπους. Τὸ λίπος τοῦτο δὲν εἶναι ὀλοκλήρως ἀναγκαῖον εἰς τὴν μετὰ τῶν κρεάτων σύγχρονον ἔψησιν καὶ βρώσιν· ἀποχωρίζεται ἐπομένως τὸ πλεονάζον, καὶ τὸ μὲν χοίριον ἀλατίζεται εἰς τεμάχια, χρησιμεῖον βραδύτερον εἰς βρώσιν, ἢ ἀναλύεται καὶ φυλάσσεται εἰς κύστας συνήθως χρησιμεῖον εἰς τὴν ἔψησιν διαφόρων βρωμάτων καὶ ἀναπληροῦν ὡς πρὸς τοῦτο τὸ παρ' ἡμῖν καὶ καθ' ὅλην τὴν ἀνατολὴν ἐν χρήσει βούτυρον· τὸ δὲ ἐκ τῶν λοιπῶν ζώων, τῶν μὴ προωρισμένων εἰς βρώσιν ἐν γένει, καθαρίζομενον παράγει τὸ στέαρ ἐξ οὗ κατασκευάζονται τὰ κηρία, γενικῆς ἤδη χρήσεως πρὸς φωτισμὸν καταστάντα· ὀλιγώτερον δὲ καθαρῶς εἶναι τὸ ἄλειμμα, οὐτινος ἢ κατανάλωσις αὐξάνει καθ' ἑκάστην, διὰ τῆς χρήσεως αὐτοῦ εἰς τὸν ἐξωτερικὸν καθαρῶς τῶν πλοίων, καὶ εἰς ὅλας ἐν γένει τὰς διὰ τῆς κινήσεως ἐνεργούσας μηχανάς. Τὴν σπουδαιοτάτην ταύτην πρόσδοσιν τῆς κτηνοτροφίας ἀγνοοῦσι πληρέστατα τὰ τὴν ἐκμεταλλεῦσιν οἱ ἡμέτεροι κτηνοτρόφοι ἐξ ἑνὸς, καὶ οἱ περὶ τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ λίπους τεχνίται ἀφ' ἑτέρου. Ἴσως τοῦτο, διότι, μὴ κατορθώσαντες ἀκόμη νὰ τρέφωμεν πολλὰ καὶ παχέα ζῶα, δὲν ἔχομεν καὶ λίπους παραγωγὴν ἀφθονοῦ. Ἐντοσοῦτῳ ἔχομεν στέατος, καὶ κηρίων ἐξ αὐτοῦ, εἰσαγωγὴν ἐξώθεν κατ' ἔτος ἀξίας μεγάλης. Εἰς τοὺς κτηνοτρόφους ἡμῶν εἰς τρόπον χρησιμοποίησεως τοῦ λίπους περιήλθεν ἐκ παραδόσεως, καὶ οὗτος περιορίζεται εἰς μόνον τὸ χοίριον, κάκιστα παρασκευαζόμενον μετὰ κρεάτων εἰς βρώσιν μετὰ ταῦτα ἔλλειψει δὲ ἐλαίου, χρησιμεύονται τοῦτο οἱ χωρικοὶ καὶ πρὸς φωτισμὸν, ὅπως καὶ τὸ βούτυρον ἐνίοτε.

§. 7. Ὄστέα, κέρατα, ὄνυχες καὶ τρίχες.

Τὰ ὀστέα τῶν ζώων συμφέρει, καὶ πωλοῦνται πάντοτε μετὰ τοῦ βρωσίμου κρέατος αὐτῶν· τὰ ὀστά ὅμως τῶν ζώων ἐκείνων, ἡμέρων τε καὶ ἀγρίων, τῶν ὀπείων τὸ κρέας δὲν τρώγεται, καθὼς καὶ τὰ κέρατα ὄλων καὶ οἱ ὄνυχες, ἀποτελοῦσι τὴν πρώτην ὕλην σπουδαίας βιομηχανίας εἰς κατασκευὴν παντοειδῶν κτενίων,

ἐργαλείων, σκευῶν, ἐπίπλων καὶ διαφόρων διακοσμῆσεως ἀντικειμένων.

Χρησιμεῖουσι προσέτι τὰ ὀστά τῶν ζώων εἰς καθαρῶς τῶν σακχαρῶν· τὰ δὲ ὅλας περιττὰ εἰς τὰς τέχνας ἢ πλεονάζοντα, θάπτονται εἰς τὴν γῆν, μεταβαλλόμενα οὕτως εἰς λίπασμα τῶν ἀγρῶν ὠφελιμώτατον.

Αἱ τρίχες τῶν ζώων, ἐρρέθη ἀνωτέρω ὅτι, τῶν μὲν προβάτων ἀποτελοῦσι τὸ πολυτίμον ἔριον, μετὰ τὸ ὁποῖον ἔρχεται τὸ τῶν αἰγῶν· ἐκ τῶν τριχῶν δὲ τῶν ἵππων, διαφόρων ἄλλων ζώων καὶ τῶν χοίρων, σχηματίζεται ὕλη χρησιμοτάτη εἰς κατασκευὴν παντοειδῶν ψηκτρῶν, ὑφασμάτων δι' ἐπιπλα, σαρόθρων καὶ λοιπῶν καὶ εἰς πλήρωσιν κλινοστρωμῶν.

§. 8. Κόπρος.

Ἐχουν βεβαίως τὰ ζῶα ἀνάγκην καθημερινῆς τροφῆς διὰ τὰ ζῶσιν, ἀλλὰ καὶ καθημέραν συνεισφέρουσι εἰς τὴν παραγωγὴν τῆς τροφῆς αὐτῶν διὰ τῆς σωματικῆς τῶν ἐργασίας καὶ τῶν περιττωμάτων αὐτῶν· ὅπως ὅλα τὰ περὶ αὐτὸν, οὕτω καὶ τὴν κόπρον τῶν ζώων, εἰς τὸν ἄνθρωπον δέδοται νὰ τὴν χρησιμοποήσει κατὰ τὸν συμφερώτερον αὐτῷ τρόπον· ὅπου λοιπὸν οἱ ἄνθρωποι ἠθέλησαν νὰ προσέξωσιν εἰς τὴν οἰκονομίαν καὶ τὴν καλὴν χρῆσιν τῆς κόπρου ἐν τῷ ἀγρῷ, ἢ ἐν τῷ κήπῳ, ἐδημιούργησαν πολυτίμον κεφάλαιον παραγωγῆς ἀφθονοῦ καὶ βεβαίας. Παρ' ἡμῖν οἱ κηπουροὶ, καὶ μόνον οὗτοι, κάμνουσι χρῆσιν τινὰ, καὶ ταύτην ἀτελή, τοῦ ἐκ τῆς κόπρου λιπάσματος εἰς τοὺς λαχανοκήπους· οἱ δὲ γεωργοὶ οὐδὲν φροντίζουσι περὶ ἐκμεταλλεῦσεως τοῦ ἐν τῇ κόπρῳ καὶ τοῦ δι' αὐτῆς παραγομένου θησαυροῦ.

§. 9 Οἰκία καὶ ὄρνιθες ἐν γένει.

Παρά πάντα τὰ λοιπὰ ζῶα, αἱ οἰκία καὶ ὄρνιθες εἶναι οἱ παντοτεινοὶ σόντροφοι τῆς οἰκογενείας· ἢ διατήρησις τούτων καὶ ἡ μεθοδικὴ ἐπιμέλεια, οὐχὶ μόνον εὐγενῆ καὶ εὐχάριστον ἐνασχόλησιν δίδει εἰς τὴν οἰογένεαν καὶ τοὺς ὑπηρέτας, ἀλλὰ καὶ θέσιν σπουδαίαν καταλαμβάνει ἐν τῇ οἰκιακῇ οἰκονομίᾳ· ἐξαίρεσι τῶν πεπυκνωμένων πληθυσμῶν, ἐντὸς τῶν ὀπείων ἢ στενωχωρία τοῦ τόπου ἐξ ἑνὸς, καὶ ἢ εἰς εἰδικὰ ἔργα καὶ τέχνας ἐνασχόλησις τῶν ἀνθρώπων, ἀφ' ἑτέρου, καθιστῶσι δύσκολον τὴν διατήρησιν τῶν ὀρνίθων, παντοῦ ἄλλοῦ καὶ καθ' ὅλον τὸν κόσμον παρὰ τῇ οἰκογενείᾳ ἐκτρέφονται καὶ αἱ ὄρνιθες πάντοτε· καὶ εἰς αὐτὰ τὰ δάση καὶ εἰς τὰς ἐρήμους, τοῦ ἀλέκτορος ἢ φωνῆ προ-

ἐναγγέλλει ἐγγύς τὴν κατοικίαν ἀνθρώπων καὶ ὁδηγεῖ πολλάκις τὸν ἐν σκότει χειμερινῆς νυκτὸς ἢ ἄλλως περιπλανώμενον, εἰς τὴν καλύβην τοῦ ποιμένος, ἢ τοῦ ἐρημίτου, εἰς σωτήριον ἄσυλον.

Καὶ παρ' ἡμῖν, ἰδίως δὲ εἰς τὰ χωρία, τοιαύτη ὑπάρχει ἢ ἐκτίμησις τῆς χρησιμότητος τῶν οἰκιακῶν ὄρνιθων, ὥστε δὲν λογίζεται οἰκοκυρὰ ἢ μὴ ἔχουσα κἂν δύο ζευγάρια κότταις· οἱ δὲ ποιμένες, οἱ ἀπὸ τὰς θερινὰς εἰς τὰς χειμερινὰς βοσκὰς καὶ τανάπαλιν μεταβαίνοντες, πλησίον τῶν τέκνων αὐτῶν φέρουσι ἐπὶ τῶν ἀγροφύων ζώων ἐπικαθημένους καὶ τὰς ὄρνιθας τῶν καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ πλάνητες ἀθίγανοι, πλησίον τῆς ἐπ' ὤμων φερομένης πολλάκις πενιχρᾶς ἀποσκευῆς καὶ τῶν τέκνων, φέρουσι καὶ τὰς ἀγαπητάς αὐτῶν ὄρνιθας· τὸ ὦν τῆς ὄρνιθας, εἶναι τὸ προχειρότερον προσφάγιον εἰς τὴν οἰκογένειαν, ἰδίως μάλιστα τοῦ χωρικοῦ, ἢ δὲ ὄρνις, τὸ προχειρότερον ὡσαύτως δι' αὐτὸν κρέας, μὲ τὸ ὅποιον τρέφει τὸν ζενιζόμενον (μουσαφίρη του).

Ὅπως καὶ ἡ γεωργία, καὶ ἡ κτηνοτροφία, καὶ πᾶσα βιομηχανία, ἐκαλλιεργήθη μετὰ ζήλου καὶ ἐτελειοποιήθη ἀκμάζουσα ἡδὴ ἐν Ἀγγλίᾳ, οὕτω καὶ αἱ οἰκιακαὶ ὄρνιθες ἐκεῖ ἐξετράφησαν μεθοδικώτατα, καὶ δι' ἐπιμιξίας τῶν ἐκλεκτοτέρων ἀπὸ τὰ διάφορα μέρη τοῦ κόσμου μεταφερομένων ἐκεῖ, παρήχθησαν εἶδη ὄρνιθων, τὰ μάλιστα ὡτόκα καὶ εἰς τὸ μὴ παραιτέρω τοῦ μεγέθους ἀνεπτυγμένα. Ἐκεῖ οἱ ἀλέκτορες πολεμιστὰι κοσμοῦσι τοὺς ὄρνιθόνας τῶν μεγαλοκτημόνων καὶ εὐγενῶν, οἵτινες δὲν εὐρίσκουσι πάντᾳπασιν ἀσυμβίβαστον, πρὸς τὸν μέγαν πλοῦτον καὶ τὴν ὑψηλὴν κοινωνικὴν θέσιν τῶν, τὸ νὰ καταγίνωνται ἐν τῷ ἀγρῷ ἐνασχολούμενοι καὶ εἰς τὴν ὄρνιθοτροφίαν. (θ)

Εὐτυχεῖς οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, οἵτινες κατενόησαν, ἐπροσπάθησαν καὶ ἐδυνήθησαν νὰ φέρωσι σχεδὸν εἰς πέρας, τὸ μέγιστον τῶν κοινωνικῶν ζητημάτων, ἧτοι τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ὑλικῆς εὐπορίας διὰ πάσης μεθοδικῆς καὶ εἰς τὰ ἐλάχιστα ἐνασχολήσεως καὶ φιλοπονίας, ἐξασφαλίσαντες τοιοῦτοτρόφῳ τὴν ἀτομικὴν αὐτῶν ἐλευθερίαν καὶ τὴν τιμιότητα! (θ)

(θ) Καὶ τοὺς μὲν αὐτουργοὺς διὰ τῶν χειρῶν γυμνάζουσα (ἢ γεωργία) ἰσχὺν αὐτοῖς προστίθησι, τοὺς δὲ τῇ ἐπιμελείᾳ γεωργοῦντας ἀνδρίζει πρῶι τε ἐγειρούσα καὶ πορεύεσθαι σφοδρῶς ἀναγκάζουσα ••••• Ἐπειτα ἦν τε σὺν ἵππῳ ἀρήγειν τις τῇ πόλει βούληται, τὸν ἵππον ἱκανοτάτῃ ἢ γεωργία συντρέφειν, ἦν τε πεζῇ,

ἢ ὄρνιθοτροφία περιλαμβάνει τὰς κυρίως λεγόμενας ὄρνιθας, τὰς χίνας, τὰς νήσας, τὰς ὄρνιθας τῶν ἰνδιῶν καὶ τὰς ἡμέρους περιστεράς. Αὕτη πλησίον τῶν μεγάλων πληθυσμῶν, εἶναι ἔργον εἰδικῆς ἐπιχειρήσεως, χορηγοῦσα εἰς αὐτοὺς τὸ ἄπειρον πλῆθος τῶν ὦων καὶ τὸ ὄρνιθιον κρέας· οἱ ὄρνιθοτρόφοι τρέφουσιν ἀφθόνως καὶ καταλλήλως τὰς ὄρνιθας, ὥστε νὰ ἔχωσι καθεκάστην, καὶ δι' ὅλου τοῦ ἔτους, τὰ μεγάλα αὐτῶν ὡὰ διὰ δὲ τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν ὄρνιθων, δὲν περιμένουσι πλέον τὴν φυσικὴν ἐπώασιν αὐτῶν, ἀλλ' ἐν κλιβάνοις πρὸς τοῦτο κατεσκευασμένοις, θέτουσι πλῆθος ὦων, καὶ διατηροῦντες τὴν ἀνάλογον θερμοκρασίαν, καὶ ἀνακινοῦντες αὐτὰ, ἔχουσι μεθ' ἡμέρας καὶ διὰ μιᾶς, πολλὰ νέα ὄρνιθια, τὰ ὅποια μετὰ προσοχῆς τρέφουσι καὶ περιποιῶνται ἀναλόγως τῆς ἡλικίας τῶν. Εἰς τὸ ἀπλούστατον αὐτὸ φαινόμενον ἐγκτεται μεγίστη οἰκονομία· δὲν διακόπτεται ἡ ὡτοκία τῶν ὄρνιθων διὰ τῆς ἐπώασεως καὶ τῆς μετ' αὐτὴν περιποιήσεως τῶν ὄρνιθῶν, καὶ δὲν ἀποτυγχάνουσι τὰ ἐν κλιβάνοις τακτικῶς ἐκθερμενόμενα ὡὰ, ὅπως τὰ ὑπὸ τῶν ὄρνιθῶν ἐπῶαζόμενα· τῶν τελευταίων τούτων ἀτακτεῖ ἢ θερμοκρασία, διότι ἡ ὄρνις, εἰ καὶ πεφροντισμένως, ἀπέργεται κατ'

σφοδρὸν τὸ σῶμα παρέχει••••• Καὶ δραμεῖν δὲ καὶ θαλεῖν καὶ πηδῆσαι τίς ἱκανωτέρους τέχνη γεωργίας παρέχεται; τίς δὲ τοῖς ἐργαζομένοις πλείω τέχνη ἀντιχαρίζεται; τίς δὲ ἥδιον τὸν ἐπιμελούμενον δέχεται προτείνουσα προσίοντι λαβεῖν ὅ,τι χρήζει; τίς δὲ ξένους ἀφθονώτερον δέχεται; χεῖμάσαι δὲ πυρὶ ἀφθόνῳ καὶ θερμοῖς λουτροῖς ποῦ πλείων εὐμάρεια ἢ ἐν χώρῳ; ••••• Τίς δὲ ἄλλη θεοῖς ἀπαρχὰς πρεπωδεστέρας παρέχει, ἢ ἐορτὰς πληρεστέρας ἀποδεικνύει; τίς δὲ οἰκέταις προσφιλεστέρα, ἢ γυναικὶ ἡδίων, ἢ τέκνοις ποθεινότερα, ἢ φίλοις εὐχαριστοτέρα; ἐμοὶ μὲν θαυμαστὸν δοκεῖ εἶναι εἰ τις ἐλεύθερος ἄνθρωπος ἢ κτῆμα τι τούτου ἥδιον κέκτηται ἢ ἐπιμέλειαν ἡδίω τινὰ ταύτης εὐρηκεν ἢ ὠφελιμωτέραν εἰς τὸν βίον. Ἐτι δὲ ἡ γῆ θέλουσα τοὺς δυναμένους καταμανθάνειν καὶ δικαιοσύνην διδάσκει••••• Καλῶς δὲ κάκεινος εἶπεν ὃς ἔφη τὴν γεωργίαν τῶν ἄλλων τεχνῶν μητέρα καὶ τροφὸν εἶναι. Εὐ μὲν γὰρ φορομένης τῆς γεωργίας ἔβρωται καὶ αἱ ἄλλαι τέχναι ἅπασαι, ὅπου δ' ἂν ἀναγκασθῇ ἡ γῆ χερσεύειν, ἀποσθέννυνται καὶ αἱ ἄλλαι τέχναι σχεδὸν τι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν. (Ξενοφ. Οἰκονομ.)

ανάγκην ἐκ διαλειμμάτων εἰς τροφήν αὐτῆς, καὶ διότι ἐνίοτε ἀπὸ ἰδιοτροπίας τῆς ἐγκαταλιμπάνει τὰ ὠά.

Ὅπως ἐπὶ τῶν κτηνῶν, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν ὀρνίθων, ἄλλας μὲν τρέφουσι διὰ τὸ γεννῶσι πολλὰ ὠά, ἐκλέγοντες ὡς τοιαύτας τὰς φύσει μᾶλλον ὠοτόκους, καὶ ἄλλας διὰ τὸ δώσωσι πολὺ κρέας· τὰς τελευταίας δὲ γνωρίζουσιν ἤδη καὶ πόσον καιρὸν πρέπει τὰς τρέφωσι μέχρι τῆς μεγαλητέρας αὐτῶν εὐσαρκίας, ὅτε τὰς πωλῶσι διὰ τὸ μὴ καταναλίσκωσι περαιτέρω τὴν τροφήν αὐτῶν ἐπὶ ματαίῳ.

Ἐκ τῶν ὀρνίθων ἐν γένει τῶν οἰκιακῶν, ἐκτὸς τῶν ὠῶν καὶ τοῦ κρέατος, ἔχομεν τὰ πτερά αὐτῶν, χρῆσιμα εἰς κονδύλια γραφῆς καὶ εἰς κόσμους κράνων, πέλων καὶ λοιπῶν, εἰς ἀριστήρια καὶ ἄλλα· τὰ δὲ πτίλα, διὰ τὰς κλινωστομνάς τῶν μαλθακῶν.

Ὅρνιθες δὲν ἐφέρθησαν ἐν τῇ ἐκθέσει· ἐκ μόνου τοῦ Βασιλ. κτήματος ἐξετέθησαν νῆσσαί τῆς Ἀφρικῆς, περὶ ὧν κατωτέρω γίνεται λόγος.

ΜΕΡΟΣ Γ'.

*Περὶ βραβεύσεως τῶν ἐκτεθέντων ἀρτικειμένων,
τῆς 4 κλάσεως.*

Πρὶν ἢ προβῆ ἢ ἐπιτροπῇ εἰς τὰς προτάσεις τῶν βραβεύων, ὀφείλει τὸ μνημονεύσθαι ἐνταῦθα τοῦ ἀξιοτίμου μέλους αὐτῆς κ. Χρήστου Ζαχαρίτσα, ὅστις πρὸ πολλῶν ἐτῶν, πολλὰς προσπάθειάς καὶ κεφάλαια καταβαλὼν, κατώρθωσε, μόνος ἴσως ἐν Ἑλλάδι μετὰ τὸ Βασιλ. κτηνοστάσιον, τὴν ἀποκτήσθαι καὶ διατηρῆ κτηνοστάσιον ἀγελάδων πολλῶν, γνησίας γερμανικῆς καταγωγῆς μέχρις ἐβδόμης ἐν τῷ τόπῳ γενεᾶς, ἐκ τοῦ εἶδους τῶν γαλακτοῦχων. Ὁ ἐκτεθεὶς ταῦρος αὐτοῦ, αἱ τρεῖς ἀγελάδες καὶ μία δάμαλις, εἶναι τέλεια εἰς τὸ εἶδος τῶν ζῶα.

1. Ζῶα.

B, Κτηνοστάσιον. Εἰς τὸ Β. κτηνοστάσιον προτείνεται ἡ ἀπονομὴ χρυσοῦ νομισματοσήμου ἁ. τάξεως.

1) Διὰ τὰ ἐκτεθέντα παρ' αὐτοῦ ἦτοι ἓνα ταῦρον τετραετῆ, τρεῖς ἀγελάδας καὶ ἓνα μόσχον ἐκ τοῦ εἶδους τῶν γαλακτοφόρων, πρώτης καὶ τρίτης μέχρις ἑκτῆς γενεᾶς ἐν τῷ τόπῳ γνησίας γερμανικῆς καταγωγῆς· μίαν δάμαλιν ἐνὸς ἡμίσεως ἔτους

ἐκ ταύρου γνησίου Ἀγγλικοῦ Δούραμ, εἶδους τῶν μᾶλλον κρεωφόρων· δύο χοίρους λευκοῦς, καὶ δύο μέλανας, ἀρρένας καὶ θηλείας, γνησίας Ἀγγλικῆς καταγωγῆς τοῦ **New Leicester** καὶ **Himpshire**, τῶν ἐκλεκτοτέρων εἰδῶν διὰ τὸ πολὺ πάχος τῶν, διὰ τὸ πολὺ κρέας τῶν καὶ διὰ τὴν πολυτοκίαν τῶν, 3ης καὶ 6ης ἐν τῷ τόπῳ γενεᾶς· λευκὸν τράγον καὶ αἶγα τῆς Ἀγκύρας, 3ης ἐν τῷ τόπῳ γενεᾶς. Νήσασαι τῆς Ἀφρικῆς, αἰτινες, καὶ εἰς τὸ εἶδος μέγισται καὶ μετὰ τῶν ἐγχωρίων ἐπιμιγνόμεναι, παράγουσι νέον εἶδος νησσῶν μεγάλων, κρέατος εὐχύμου καὶ λίαν ὠοτόκων.

2) Διότι τὰ ζῶα ταῦτα, καὶ ἰδίως αἱ ἀγελάδες, διατηροῦνται εἰς μέγα καὶ πολλαπλασιάζονται ἐν τῷ Β. κτηνοστασίῳ, εἰς τὰ γνησία εἶδη τῆς ἀρχικῆς καταγωγῆς τοῦ ἑαστοῦ καὶ

3) Διότι οἱ ἐπιβήτορες τῶν ζῶων τοῦ Β. κτηνοστασίου, προσφέρονται προθύμως πρὸς ἐπιμιξίαν εἰς πάντα, ὅστις μεταφέρει ἐκεῖ τὰ ἰδικὰ του θήλα ἐν τῷ δέοντι χρόνῳ.

Γεωργικὴ σχολὴ Τίρυνθος. Εἰς τὴν σχολὴν τῆς Τίρυνθος ἀπονέμεται νομισματοσήμον ἀργυροῦν ἁ. τάξεως, διὰ τὰ ἐκτεθέντα παρ' αὐτῆς ὀκτὼ πρόβατα, ἦτοι δύο κριοὺς ἐπιβήτορας, δύο προβατίνας, δύο ἑτέρους κριοὺς καὶ δύο ἀμνάδας γνησίου καὶ ἐξ ἐπιμιξίας μὲ ἐγχώρια πρόβατα μερινού· διὰ τὸ ἐκτεθέν ὠσαύτως ἔριον, πλυμένον καὶ ἀπλυτον, γνησίου καὶ ἀναμίκτου μερινού, λίαν καλῆς ποιότητος, καὶ διότι διετηρήθη καὶ ἐπολλαπλασιάσθη ἐν τῇ σχολῇ τὸ εἶδος τοῦτο τῶν προβάτων εἰς ποίμνιον, ἀριθμοῦν ἤδη περὶ τὰ 150.

Νικόλαος Ἐμμανουήλ. Ὁ Νικ. Ἐμμανουήλ μετέφερεν ἐξ Ἠλείας δύο κριοὺς ἡμιμερινούς· ὁ εἰς ἀκέραιος δύο ἐτῶν, 3ης εἰς χεῖρας αὐτοῦ γενεᾶς, ἀπέθανε καθ' ὁδὸν· ἐφέρθη δὲ καὶ ἐξετέθη ὁ ἕτερος, ἐτῶν τεσσάρων, λίαν ἀνεπτυγμένος καὶ παραγωγὸς ἐρίου καλλίστης ποιότητος τοῦ εἶδους αὐτοῦ· ὁ ἴδιος Ἐμμανουήλ ἐπολλαπλασίασεν εἰς ποίμνιον καὶ διατηρεῖ ἤδη, μόνος ἴσως καθ' ὅλον τὸ κράτος ἰδιώτης, περὶ τὰ 120 πρόβατα γνησίων καὶ ἀναμίκτων μερινῶν· διὰ ταῦτα καὶ διὰ τοὺς ἐκτεθέντας πόκους ἐρίου, γνησίου καὶ μικτοῦ μερινού λίαν καλῆς ποιότητος, ἀπονέμεται αὐτῷ νομισματοσήμον ἀργυροῦν Ἀ. τάξεως.

Ἀθ. Βούλγαρος ἐν Ἀθήναις. Εἰς τὸν Ἀθ. Βούλγαρον διὰ τὰς ἐκτεθείσας τέσσαρας ἀγελάδας του, ἐκ τοῦ εἶδους τῶν γαλακτοῦχων, γνησίας γαλλικῆς καταγωγῆς, καὶ διὰ τὰς προ-

σπαθείας, ἃς καταβάλλει εἰς διατήρησιν τοῦ εἶδους αὐτοῦ, ἀπονέμεται χαλκοῦν νομισματόσημον.

Χρῆστος Ἀνδρέου. Ἐπαινεῖται διὰ τὴν ἐκτεθεῖσαν αὐτοῦ χοῖρον ἐκ τοῦ εἰς τὸ Β. κτηνοστάσιον εἶδους τῶν *Hempshire*, καὶ διὰ τὰς προσπάθειάς αὐτοῦ εἰς πολλαπλασιασμόν τοῦ εἶδους τούτου.

Μ. Ξανθόπουλος. Ἐπαινεῖται ὡσαύτως διὰ τὸν ἐκτεθέντα κριὸν καὶ προβατίναν, ἀσιανῆς καταγωγῆς, καὶ ἀμνάδα ἐξ ἐπιμιξίας τοῦ κριοῦ μετ' ἐγγωρίου προβατίνης, καὶ διὰ τὰς προσπάθειάς αὐτοῦ εἰς πολλαπλασιασμόν τοῦ εἶδους.

Δημ. Βότσαρης. Διὰ τὸν ἐκτεθέντα ἐγγωρίον ἵππον ἐτῶν 4 1|2 ὑπέρυθρον, καλῶς ἀνεπτυγμένον καὶ λίαν σίμμετρον, ἐκ μητρὸς ἀραβικῆς καταγωγῆς, πατρὸς δὲ περσικῆς, ἀπονέμεται αὐτῷ ἀργυροῦν νομισματόσημον Β'. τάζεως.

2. Τυρία.

Μ. Κοντζουδάκης ἐκ Μήλου, καὶ δῆμος Κορωπίδος εἰς Νάξου. Διὰ τὰ ἐκτεθέντα κεφαλοτύρια αὐτῶν ἀπονέμεται χαλκοῦν νομισματόσημον· προτρέπονται δὲ ἵνα γείνωσι προσεκτικώτεροι εἰς τὴν τελειωτέραν κατασκευὴν τοῦ τυροῦ, συστατικὸν τῆς ὁποίας εἶναι καὶ τὸ μεγαλύτερον μέγεθος τῶν κεφαλοτυρίων.

Δῆμος Ἀμφίσσης καὶ Θ. Καλπούζος ἐκ τοῦ δήμου Ῥαχόβης. Νομισματόσημον χαλκοῦν ἀπονέμεται εἰς τὸν δῆμον Ἀμφίσσης καὶ εἰς τὸν Θ. Καλπούζον ἐκ Ῥαχόβης διὰ τὰ ἐκτεθέντα ὑπ' αὐτῶν τυρία (φορμαγέλας), ποιότητος εἰς τὸ εἶδος τῶν ἀρίστης· προτρέπονται δὲ ἵνα κατασκευάζωσι μεγαλύτερα πολὺ τὰ τυρία τῶν ταῦτα, καὶ καταστήσωσιν συμπαγέστερα διὰ τῆς πιέσεως, ὅπερ συντελεῖ εἰς τὴν καλητέραν αὐτῶν διατήρησιν.

Δῆμος Παραρσιῶδος. Ἐπαινεῖται διὰ τὰ ἐκτεθέντα παρ' αὐτοῦ τυρία (φορμαγέλας).

Δῆμος Ῥαχόβης. Διὰ τὸ ἐκτεθὲν ὑπ' αὐτοῦ ἀσκοτύριον, ἀρίστης ποιότητος, ἀπονέμεται αὐτῷ νομισματόσημον χαλκοῦν.

Ἀρτώριος Βουτζῆρας ἐκ Σύρου. Διὰ τὴν ἐκτεθεισαν ὑπ' αὐτοῦ κοπανιστὴν λεγομένην μιζύθραν, ἠδείαν τὴν γεῦσιν καὶ διατηρήσιμον ἐπὶ πολὺ, ἀπονέμεται χαλκοῦν νομισματόσημον.

Δῆμος Κέας. Διὰ τὴν ἐκτεθεισαν ὑπ' αὐτοῦ ὁμοίαν μιζύθραν, ἀπονέμεται ἔπαινος.

3. Βούτυρον.

Δῆμος Κλειτορίων ἐν Καλαβρύτοις, καὶ Β. Ἰατρός ἐκ τοῦ δήμου Φαρῶν τῆς ἐπαρχίας Πατρῶν. Ἀπονέμεται αὐτοῖς νομισματόσημον χαλκοῦν διὰ τὴν καθαριότητα καὶ τὴν καλὴν διατήρησιν τοῦ ἐκτεθέντος παρ' αὐτῶν βουτύρου ἐκ γάλακτος προβάτων καὶ αἰγῶν.

Ἰωάννης Λάκης ἐν Ἀθήναις. Ἀπονέμεται καὶ τούτῳ χαλκοῦν νομισματόσημον διὰ τὸ ἐκτεθὲν ἐκ βοῦτου γάλακτος κάλιστον βούτυρον αὐτοῦ, νωπὸν καὶ ἀλατισμένον, καὶ συγχρόνως καθαρώτατον.

4. Ἐρίαι.

Δημ. Δελαγραμμάτης ἐκ Νάξου. Ἐκτὸς τῶν ὑπὸ τῆς γεωργικῆς Σχολῆς τῆς Τίρυνθος καὶ ὑπὸ τοῦ κ. Νικολ. Ἐμμανουήλ ἐκτεθέντων καὶ ἀνωθι ἐν § 1 μνημονευθέντων ἐρίων, ἐξέθηκεν ἄξιον λόγου τοιοῦτον καὶ ὁ κ. Δελαγραμμάτης, δι' ὃ ἀπονέμεται αὐτῷ ἔπαινος. Ὡς ἐκ τοῦ ἐρίου δὲ τούτου εικάζεται, ὅτι τὸ εἶδος τοῦ παράγοντος αὐτὸ προβάτου, ἐρχόμενον εἰς ἐπιμιξίαν μετὰ γνησίου μερινοῦ, θέλει παράξει ἔριον ἐκλεκτὸν ἡμιμερινόν, ὅπερ εἶναι τῆς μεγαλητέρας καταναλώσεως ἐν Εὐρώπῃ καὶ χρησιμώτατον παρ' ἡμῶν καὶ ἐπιζήτητον πανταχοῦ.

Ὁ Εἰσηγητὴς
Π. Ε. Μ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ.

3. Bodentypen.

Die Bodentypen sind nach ihrer Entstehung in drei Klassen eingeteilt zu werden. Die erste Klasse bilden die primären Bodenarten, die aus dem Gestein durch Verwitterung entstehen. Die zweite Klasse bilden die sekundären Bodenarten, die durch Verwitterung der primären Bodenarten entstehen. Die dritte Klasse bilden die tertiären Bodenarten, die durch Verwitterung der sekundären Bodenarten entstehen.

4. Flora.

Die Flora ist die Gesamtheit aller Pflanzen, die in einem bestimmten Gebiet vorkommen. Sie ist ein wichtiger Bestandteil der Landschaft und hat einen großen Einfluss auf das Klima und die Bodenbeschaffenheit.

O. B. ...
D. M. ...

Die Flora ist ein wichtiger Bestandteil der Landschaft und hat einen großen Einfluss auf das Klima und die Bodenbeschaffenheit. Sie ist ein wichtiger Bestandteil der Landschaft und hat einen großen Einfluss auf das Klima und die Bodenbeschaffenheit.

OLYMPIA

1878

1878

OLYMPIA

ΟΛΥΜΠΙΩΝ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Γ΄.

1875.

ΠΟΙΗΜΑΤΙΑ ΠΡΟΣ ΜΕΛΟΠΟΙΗΣΙΝ.

ΟΛΥΜΠΙΩΝ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Γ'

1875

ΠΟΙΗΜΑΤΙΑ ΠΡΟΣ ΜΕΛΟΠΟΙΗΣΙΝ

ΟΛΥΜΠΙΩΝ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Γ'

1875.

ΠΟΙΗΜΑΤΙΑ ΠΡΟΣ ΜΕΛΟΠΟΙΗΣΙΝ.

Α'.

Ὁ γέρων ψωμοζήτητος.

(Αλεξ. Σούτσου).

Ἐνας γέρων στρατιώτης με τοῦ ζήτουλα τὸν δίσκο,
Ἐ τὸ ραβδί ἀκουμβισμένος καὶ με τὸ σακκί 'ς τὸν ὦμον,
Ἐλεγε 'ς ἓνα παιδάκι, ποῦ τοῦ ἔδειχνε τὸν δρόμον.
«Μη, παιδάκι μου, μὴν τρέχῃς καὶ πολὺ ὀπίσω μνήσκω!
»Εἶς ἐσὺ εὐτυχισμένο... τὰ ματάκια σου τὰ ἔχεις,
»Γερά ἔχεις ποδαράκια καὶ ἐλαφρὸ σὰν λάφι τρέχεις...
»Ἐγὼ ἔχασα τὸ φῶς μου 'ς τοῦ Μεσολογγίου τὴν πόλι,
»Καὶ τὸ ἓνα μου ποδάρι με τὸ ἄρπαξε τὸ βόλι...»

»Ποῦ νὰ εἶμασθε, παιδί μου; Εἶναι νύκτα; εἶναι ἡμέρα;

—»Νύκτα εἶναι... Ἐστὸ Ἀνάπλι ἐζυγώσαμε, πατέρα.»

—»Ἐστὸ Ἀνάπλι;» — «Κλαίεις, γέρο;» «Τὰ παλῆά μου
[ἐνθυμοῦμαι...]

»Τ' ἤμουν πρῶτα, τ' εἶμαι τώρα στέκομαι καὶ συλλογοῦμαι.

»Ἐστὸ Ἀνάπλι!!! ἐγὼ πρῶτος καὶ με τὸ σπαθί 'ς τὸ στόμα
Πήδησα 'ς τὸ Παλαμίδι»

»Ἀπὸ ἓνα 'ς ἄλλον βράχον πρῶτα ῥίπτουμουν σὰν φίδι,

»Καὶ σηκώνω μόλις τώρα τὸ ἄρῶν νεκρὸ μου σῶμα.

» Έτυφλώθηκα . . . δὲν βλέπω τῆς Ἑλλάδος τὰ βουνά,
 » Κ' ὁ ἐλεύθερός της ἥλιος 'ς τὰ ματάκια μου δὲν λάμπει·
 » Δενδροσκεπάστοι, ὠραῖοι κ' αἱματοβρεμένοι κάμποι,
 » Εἰς σὰς τώρα κόσμος ἄλλος ζωὴ ἥσυχη περνᾷ.
 » Ἐγὼ μόνος εἰς τοὺς δρόμους τρέχω καὶ ψωμοζητῶ,
 » Σ' τὰ ἐρημοκλήσια μέσα καὶ 'ς τοὺς τάφους ξενυκτῶ.

Παντοῦ εἶμι ἀπορρίμενος·

» Ξένος εἶμαι 'ς τὴν Ἑλλάδα, καὶ 'ς τὸ σπῆτι μ' εἶμαι ξένος.
 » Ὅλος ἄλλαξεν ὁ κόσμος, καὶ αὐτῆς μας τῆς ἡμέρας,
 » Τὰ παιδιὰ εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲν γνωρίζουν τοὺς πατέρας·
 » Τὰς θυσίας, τοὺς ἀγῶνας ἔξεχασαν τῶν παλαιῶν,
 » Καὶ τὸν πλοῦτον ἔχουν ὅλοι διὰ μόνον τοὺς Θεοὺς.
 » Προσπαθῶ τουκάκου ναῦρω ἓνα φίλο τοῦ παλαιοῦ μας
 Τοῦ ἥρωϊκοῦ καιροῦ μας·
 » Ἄλλοι πέθαναν καὶ ἄλλοι ζοῦν ἀπ' ὄλους ξεχασμένοι,
 » Ὅπου ἂν σταθῶ μὲ σπρώχνουν μὲ περιγελοῦν οἱ ξένοι.

» Ξένοι, μὴν περιγελάτε τὰ χυμένα μου τὰ μάτια,
 [τὸ σπασμένο μου ποδάρι!

Γ τοῦ μεγάλου Μπότσαρή μας ἤμουν πρῶτο παλληκάρι.
 » Ἡ παλιά μου φουστανέλλα, ὅπου βλέπετε κομμάτια,
 » Χάρισμα τοῦ Καραϊσκού, ἀπὸ δόξα μὲ σκεπάζει·
 » Τὸ σπαθὶ αὐτὸ ποῦ φέρω 'ς τὸ πλευρό μου κρεμαστό,
 » Ἄν δὲν ἦναι μὲ χρυσάφια μὲ κοράλλια σκεπαστό,
 » Εἶν' ἐνθύμησις φιλίας τοῦ Ἐμμανουὴλ Τομπάζη.
 » Ἡρωες ἐξακουσμένοι!
 » Καὶ ἂν ἦσθε πεθαμένοι,

» Σ' τὴν ἐνθύμησιν τοῦ κόσμου, 'ς τὴν ἐνθύμησίν μας ζῆτε!
 » Πέθαναν, κ' ἂν ζοῦν ἀκόμα, ὅσοι ἄτιμοι πολῖται

Εἰς τοὺς τάφους σας πατοῦν,

» Νὰ κληρονομήσουν ὅλας τὰς θυσίας σας ζητοῦν,
 » Καὶ ἀφίνουν τῆς πατρίδος τοὺς πατέρας, τοὺς προμάχους,
 » Νὰ ψωμοζητοῦν 'ς τὰς πόλεις καὶ νὰ ξενυκτοῦν 'ς τοὺς βράχους!

ᾠδὴ ἡ ὕμνος πρὸς τὴν Πατρίδα
 (Π. Σούτσου).

Τὰ ἐρείπια τῆς παλαιᾶς Σπάρτης.

.....
 » Χαρὰ καὶ δόξα Ἑλληνες! Ἐγίνετ' ἔθνος πάλιν·
 » Τὰ τέκνα σας γεννόμενα εἰς ἐποχὴν μεγάλην
 » Θὰ γένουν καὶ μεγάλα.
 » Ἐλευθερίας ἥλιος θὰ τὰ θερμαίνει βρέφη,
 » Καὶ βρέφη στῶν μητέρων των τὰ στήθη θὰ τὰ τρέψη
 » Ἐλευθερίας γάλα.
 » Ὡ Ἑλληνες, ἐλεύθεροι καὶ ὄχι δοῦλοι πλέον,
 » Φαιδροὶ θ' ἀναγινώσκετε τοὺς στίχους τῶν Τυρταίων,
 » Τοὺς λόγους τῶν Πλατῶνων.
 » Ἄν θὰ λυπῆσθε στὸ ἐξῆς, δὲν θὰ ἐρυθριάτε,
 » Τὴν γῆν σας ὅταν σκάπτοντες ἀγάλματ' ἀπαντᾶτε
 » Καὶ μνήματα προγόνων.
 » Ἐφθάσετε τῶν παλαιῶν στὰς μάχας τὴν ἀνδρείαν
 » Νὰ φθάσετε τοὺς παλαιούς σας μένει στὴν παιδείαν·
 » Ἐφέρετε στὴν γῆν σας
 » Τοῦ Μιλτιάδου τοὺς καιροὺς καὶ τοῦ Θεμιστοκλέους·
 » Τοὺς φωτισμένους φέρετε καιροὺς τοῦ Περικλέους
 » Στὴν ἀναγέννησίν σας.
 » Ὡς πότε πάθη κ' ἔριδες; ὡς μόνη ἀμιλλά σας
 » Βίς τὸ ἐξῆς ἡ ἐθνικὴ ἄς γένη εὐκλεία σας,
 » Κι' ὡς μόνους σας ἀγῶνας
 » Τοὺς ἐθνικούς σας ἔχετε, καθ' οὓς ἐλαίας κλάδος
 » Ἐκάλει στὰ Ὀλύμπια τὰ τέκνα τῆς Ἑλλάδος
 » Στοὺς παλαιούς αἰῶνας.
 » Ἑλλάς, τὸ μέλλον σου λαμπρὸν! τὸ πάλαι σπαραγμένη,
 » Διχονοοῦσα κ' εἰς πολλὰ βασίλεια σχισμένη,
 » Ἐγέννας τόσα φῶτα·
 » Τί θέλεις πράξει σύμφωνος, κ' ὑπ' ἓνα βασιλέα
 » Βαδίζουσα μὲ βήματα σοφὰ γιγαντιαία
 » Στὰ ἔγνη σου τὰ πρῶτα! »

Γ΄.

Ὁ ψάλτης.

(*Αλεξ. Παγκραῆ*).

Μονάχος ὁ ψάλτης πηγαίνει, γυρνᾷ,
Μονάχος, εἰς τὸν κόσμον μονάχος.
Στενάζει, φωνάζει λακίς καὶ βουνά,
Βουβά ἀποκρίνεται ὁ βράχος.
Παντοῦ ὅπου πάγη εὐρίσκει δεινά,
Παντοῦ ἡ καρδιά του πάλλει.
Βουβά τὸν ἀέρα ταραττᾷ ἡ χορδή,
Τοὺς τάφους τρομάζει ἡ μύρη ὠδή.
Ὁ ψάλτης τὸν ἔρωτα ψάλλει.
Ἡ νύκτα σκεπάζει μὲ σκότη τὴν γῆ,
Κ' ἡ φύσις τὸ σκότος φοβάται,
Σ' τοὺς μαύρους του κόλπους κοιμᾷτ' ἡ αὐγή,
Κ' ὁ ἔρωτας μὸν δὲν κοιμᾶται
Στοιχιὰ τριγυρίζουν κοντὰ εἰς τὴν πηγὴ,
Καὶ κάμνουν τρομάρα μεγάλη.
Μονάχος ὁ ψάλτης στοιχιὰ δὲν βρωτᾷ,
Ἄλλου, μακρὰ του ὀνοῦς του πετᾷ.
Ὁ ψάλτης τὸν ἔρωτα ψάλλει.

Ὁ ψάλτης δὲν θέλει εἰς τὴν γῆν πλὴν νὰ ζῆ,
Καὶ νὰ, στρατιῶται προβαίνουν.
Ὁ ψάλτης τοὺς βλέπει, πηγαίνει μαζῆ,
Καὶ σπάθην εἰς τὴν μέσην του δένουν.
Αὐτοὶ μ' εὐθυμίαν χορεύουν, πηδοῦν,
Ἐκεῖ τραγοπίνουσι οἱ ἄλλοι.
Οἱ ἄλλοι παιάνας νικῶν τραγοῦδου,
Προτοῦ πλὴν τὸν χάρον ἐμπρὸς νὰ ἰδοῦν,
Ὁ ψάλτης τὸν ἔρωτα ψάλλει.

Ἡ σάλπιγξ φωνάζει, βροντᾷ ἀντηχεῖ,
Τὰ στήθη κτυποῦν ἀπὸ θάρρος,
Ἐμπρὸς ἀναμμένη πετᾷ ἡ ψυχὴ,
Τὰ νύχθ' ἀκονίζει ὁ χάρος,

Νὰ τώρα, κανόνι ἀντηχοῦν καὶ βροντοῦν,
Νὰ τώρα νὰ τρόμος καὶ ζάλη.
Κ' ἐν ᾧ σὰν χαλάζει τὰ βόλβα πετοῦν,
Κ' ἐν ᾧ εἰς τὲς φλόγες τουφέκια κροτοῦν,
Ὁ ψάλτης τὸν ἔρωτα ψάλλει.

Τὸ χέρι του σφάζει, εἰς τὸ πλῆθος κτυπᾷ,
Πολὺς εἰς τοὺς ἔχθρους εἶν' ὁ θρῆνος.
Πλὴν διέ! μαῦρο βόλι τὸν ψάλτην τρυπᾷ.
Ὁ ψάλτης χλωμαίνει σὰν κρίνος.
« Ποιὰ ἔπαυσαν, λέγει λοιπὸν τὰ δεινά,
Καὶ ποιὰ ἡ καρδιά δὲν θὰ πάλλη;
Κ' αὐτὸ τὸ φιλί μου σ' ἐκείνην πτηνᾷ,
Τὸ λέγει καὶ ὅταν τὸ στόμα σφαλνᾷ.
Ἀκόμη τὸν ἔρωτα ψάλλει.

Δ΄.

ᾠδὴ πρὸς τοὺς ὑπὲρ Πατρίδος θνήσκοντας.

Μετάφρασις τοῦ ἐμβατηρίου τοῦ Τυρταίου ὑπὸ Σπ. Τρικουπῆ.

Τραγοῦδι πολέμου.

Τί τιμὴ εἰς τὸ παλληκάρι, ὅταν πρῶτο εἰς τὴ φωτιά,
Σκοτωθῆ γὰρ τὴν Πατρίδα, μὲ τὸ ξίφος στὴ δεξιᾷ!
Λυπηρότατον! ν' ἀφίγη τὴν Πατρίδα τὴν γλυκειά,
Καὶ τοὺς εὐκαρπούς τοὺς κάμπους, καὶ νὰ ζῆ μὲ διακονιά.
Μὲ γονιὸν νὰ παραδέρνη, μὲ γυναῖκα ὠμορφονιά,
Μὲ γερόντισσα μητέρα, καὶ μ' ἀνήλικα παιδιὰ.
Καὶ ἀπ' τὴ στέρησι καὶ φτώγῃα, ὅπου πάει, ὅπου σταθῆ,
Νὰ γνωρίζ' ὅτ' εἶν' εἰς ὄλους ἡ ζωὴ του μισητή!
Νὰ ντροπιάζη τὴ γενιά του, νὰ ντροπιάζεται καὶ αὐτός,
Καὶ ποτὲ νὰ μὴ τοῦ λείπη ἀπ' τὰ χεῖλ' ὁ στεναγμός.
Τέτολον ἄνθρωπον καθέννας ζωντανὸν καταφρονᾷ,
Μήτ' ἀφ' οὗ εἰς τὸν τάφον πέσῃ, τ' ὄνομά του μελετᾷ.

Εἰς τὴν μάχην ἄς χυθοῦμεν ὅλοι μ' ἀφοβῆ καρδιά,
 Ὁ καθέννας ἄς πεθάνῃ γιὰ Πατρίδα, γιὰ παιδιά.
 Στὴν φωτιά, Πάλληκαράδες, γένητ' ὅλοι ἓνα κορμί,
 Στὴ φωτιά μὴ ντροπιασθῆτε σὰν φυγάδες σὰν δειλοί!
 Λεοντόκαρδον τὸ στήθος καθενός σας ἄς φανῇ,
 Τοὺς ἐχθρούς σας πολεμοῦντες μὴν ψηφάτε τὴν ζωή!
 Νὰ μὴ φύγετε καὶ ἀφήστε τὰ σεβάσματα γερατειά,
 Πόχουν ἀχαιμὰ τὰ χέρια καὶ τὰ γόνατα βαρειά.
 Ἐντροπή σας, ἐντροπή σας, ἀπὸ πίσω νὰ ν' ὁ Νιός,
 Κι' ὁ ἀδύνατος ὁ γέρος ν' ἀποθαίνῃ ἐμπροσθητός,
 Πόχει κάτασπρα τὰ γένηια, κάτασπρη τὴν κεφαλή,
 Καὶ εἰς τὰ χῶματα ν' ἀφίνη τὴν ἀδούλωτη ψυχή.
 Ὅλ' οἱ κίνδυνοι, πολέμοι, ὅλα πρέπουν εἰς τὸ Νιό,
 Εἰς τὸ Νιό οἱ πολέμοι πρέπουν, ποῦ τὸ σῶμα ἔχει ἀνθηρό.
 Σεβαστός εἶναι στοὺς ἄνδρας, σταῖς γυναῖκες ποθητός,
 Εὐμορφος, καὶ ἂν πρωτοπέση καὶ εἰς τὸν πόλεμον νεκρός.
 Ἄς ῥιφθῇ ἔμπροστὰ εἰς τὸν γέρο, κ' ἄσειστος ἄς στυλωθῇ,
 Καὶ τὰ δόντια τ' ὅλα ἄς σφίξῃ, μὲ τὸ αἷμα ἄς κυλισθῇ.

Ε'.

Τὸ φίλημα.

(Γεωργίου Ζαλακώστα).

Μιά βοσκοπούλ' ἀγάπησα, μιὰ ζηλεμένης κόρη,
 Καὶ τὴν ἀγάπησα πολὺ,
 Ἦμουν ἀλάλητο πουλί,
 Δέκα χρονῶν ἀγόρι.
 Μιὰ μέρα ποῦ καθόμαστε εἰς τὰ χόρτα τ' ἀνθισμένα,
 «Μάρω, ἓνα λόγο θὰ σοῦ ἴπῳ,
 »Μάρω, τῆς εἶπα, σ' ἀγαπῶ,
 »Τρελλαίνομαι γιὰ σένα!»
 Ἀπὸ τῆ μέση μ' ἄρπαξε, μὲ φίλησε εἰς τὸ στόμα
 Καὶ μοῦ ἴπε «Γιὰ ἀναστεναγμούς,
 »Γιὰ τῆς ἀγάπης τοὺς καῦμούς
 »Εἶσαι μικρὸς ἀκόμη.»

Μεγάλωσα καὶ τὴν ζητῶ... ἄλλον ζητᾷ ἡ καρδιά της,
 Καὶ μὲ ξεχάνει τ' ὄρφανό...
 Ἐγὼ ὅμως δὲν τὸ λησμονῶ
 Ποτὲ τὸ φίλημά της.

ΣΤ'.

Αἰ ἐπιθυμίαι μου.

(Ἰω. Καρασούτσα).

— Ἀηδόνος ἐπεθύμουν ν' ἀνελάμβανα μορφὴν,
 Καὶ καθήμενος εἰς δάφνης χρυσομένῃ κορυφῇ,
 Νὰ λαλῶ πρὸς τοὺς περῶντας, εὐτυχίαν διαβάται,
 Ἄν ζητῆτε, τὴν παιδείαν διαβάται μου τιμάτε.
 — Ἐπεθύμουν νὰ ἀντήχει εἰς τῶν δυνατῶν τὰ ὄτα
 Ἡ ἀδύνατος φωνή μου, καὶ νὰ κράξῳ, δυνατοί,
 «Μὲ τῆς ἀληθοῦς σοφίας τὰς λαμπάδας καὶ τὰ φῶτα,
 Τῆς ὀμίχλης λυομένης, φαίνεται ἡ Ἀρετή».
 — Ἀπὸ τοὺς συνήλικας μου ἐπεθύμουν ν' ἀκούωμην,
 Κι' ἂν συνέκλιναν ν' ἀκούσουν ἀδελφοῦ των συμβουλήν,
 Ἦθελα τοὺς ἀποτείνει τὴν μικρὰν μου ταύτην γνώμην,
 «Τῆς ψυχῆς κοσμεῖτε φίλοι, τὴν πολὺτιμον στολήν.»
 — Ἐπεθύμουν τέλος πάντων πανταχοῦ νὰ βασιλεύῃ
 Ἡ ἰσότης, καὶ νὰ λάμπῃ ἡ εἰρήνη πανταχοῦ,
 Καὶ αὐτὴ εἰς τὴν ἐστίαν, ὡς Θεὸς νὰ ἐφορεύῃ,
 Τῆς οἰκίας τοῦ πλουσίου, καὶ τῆς στέγης τοῦ πτωχοῦ.

Ζ'.

Τὸ ὄρφανό.

(Ἀχιλ. Παράσχου).

Εἰς τὸν προθάλαμόν σας περίλυπο ἐμβαίνω,
 Μὲ μάτι δακρυμένο, μὲ πρόσωπο ὠχρὸ,
 Γιατί νὰ σὰς χαρίσω δὲν ἔχω, τὸ καῦμένο!
 Οὐδ' ἓνα λουλουδάκι μυρσίνης δροσερό.

Μόνο νά ζῶ ἡ Μοίρα μου ἔγραψε, καί μόνο
 Εἰς τῆς ζωῆς τὸ δρόμο θλιμμένο περπατῶ.
 Πλὴν σήμερον ἐμπρός σας τὰ χερά μου σταυρόνω,
 Καί ψάλλω τὸ ψωμάκι, ἀλλὰ δὲν τὸ ζητῶ...
 Τῆς Μοίρας, ἀποπαίδι, σὰν φθινοπώρου φύλλον,
 Τὸ ἄσκοπό μου βῆμα ἐδῶ κ' ἐκεῖ πλανῶ.
 Κάνεις δὲν μ' ἀγαπάει, κάνεις δὲν μ' ἔχει φίλο,
 Γιατί δὲν ἔχω μάννα καὶ εἶμαι ὄρφανό!
 Δὲν ἔχω μάννα! Μέσα 'ς αὐτὰ τὰ τρία λόγια
 Ἐρήμωσις καὶ πείνα καὶ κρύο κατοικεῖ.
 Μοῦ ψάλλουν καὶ τὰ τρία φρικώδη μυρολόγια,
 Ἐσ' ἀγρία τονισμένη, φρενήρη μουσική.
 Ἄλλα παιδιὰ σὰν βλέπω, ἐκεῖ ποῦ διακονεῖω,
 Νὰ λάμπουν 'ς τὸ μετᾶξι, χαρούμενα, εὐτυχῆ,
 Ἀπ' ὅλα τὰ καλά τους τὴν μάννα τους ζηλεύω...
 Ἄχ! πῶς θὰ σ' ἀγαποῦσα, μαννοῦλά μου φτωχῆ!
 Δὲν πρόφθασ' ἡ καυμένη φιλιὶ νὰ μοῦ χάριση,
 Οὔτε νὰ μὲ χαϊδέψη, οὔτε νὰ μ' εὐχηθῆ...
 Ἄλλοίμονον εἰς ὅποιον 'ς τὸν κόσμον τοῦτον ζήση,
 Ἀπ' τὴν καλὴν του μάννα χωρὶς νὰ φιληθῆ!

Η'.

Αἰσθηματικὸν τοῦ Ἀθανασίου Χριστοπούλου.

Σύντροφοι.

Εἰς θουνὸ ἐγὼ, κἀ Ἔρωσ,
 Κ' ἡ Ἀγάπη μου μαζή,
 Κἀ Θεὸς Καίρὸς ὁ γέρος
 Ἀνεβαίναμε πεζοί.
 Ἡ Ἀγάπημ' ἀποστοῦσε
 Εἰς τὸν δρόμον τὸν σκληρὸν,
 Καὶ ὁ Ἔρωτας περνοῦσε
 Βιαστικά μετ' ὸν Καίρῳ.
 Στάσου, λέγω, Ἔρωτά μου!
 Καὶ μὴ πρέχῃτ' ὀμπροστά.
 Ἡ καλὴ συντροφισά μου
 Ἡ ἀγάπη δὲν βαστά.

Τότε βλέπω καὶ τανίζου
 Καὶ οἱ δυὸ τους τὰ φτερά,
 Καὶ τ' ἀπλώνουν, καὶ ἀρχίζουν
 Καὶ πετοῦν, πετοῦν γερά.
 Φίλοι, λέγω, ποῦ πετᾶτε;
 Τόση βία διὰ τί;
 Ἡ ἀγάπη μας κυτάζω
 Ὡραν ὦρ' ἀδυνατεῖ.
 Τότ' ὁ Ἔρωτας γυρίζει
 Καὶ με λέγει τὸ παρὸν
 Πῶς, ἀρχῆθε συνειβίζει
 Νὰ πετᾶ μετ' ὸν Καίρῳ.

Θ'.

Νανάρισμα.

(Βαλαωρίτου).

Φύσ' ἀγεράκι δροσερὸ
 Μὲς τῶν δεινῶν τὰ φύλλα
 Πᾶρ' ἀπ' τὰ ῥόδα τὸν ἀνθὸ
 Ἀπ' τὴ μηλιά τὰ μῆλα
 Καὶ φέρτα στὸ παιδάκι μου.
 Εἶναι καλὸ καὶ κάνει
 Ἦσυχο νάνι—νάνι.
 Ἀρχίνησε τὸ λάλημα
 Ἀηδόνι ἐρωτευμένο,
 Νανάρισε τὸ φτωχὸ
 Εἶν' ἀποκοιμημένο
 Σὰν τὴ γλυκειά σου συντροφιά
 Μὲς τὴν φωλιά σὰν κάνει
 Τὴν νύχτα νάνι—νάνι.
 Ἄνοιξε νυχτολούλουδο,
 Ἄνοιξε καὶ μὴ κλείσης
 Τὴν ὄμορφὴ σου μυρωδιά
 Ὡσότου νὰ τὴ χύσης
 Ὅλη μετ' τὰ μαλλάκια του.

Παίζει τ' ἀγέρι τοῦ Μαΐου
Μέσα στὸν καλαμιῶνα,
Γελοῦνε τ' ἄνθη, τὰ νερά,
Λαλεῖ ἢ νερογελῶνα.
Εὐτυχισμέν' εἶμαι κ' ἐγὼ
Στὰ στήθια μου σὰν κάνει
Τὸ μαῦρο νάνι—νάνι.

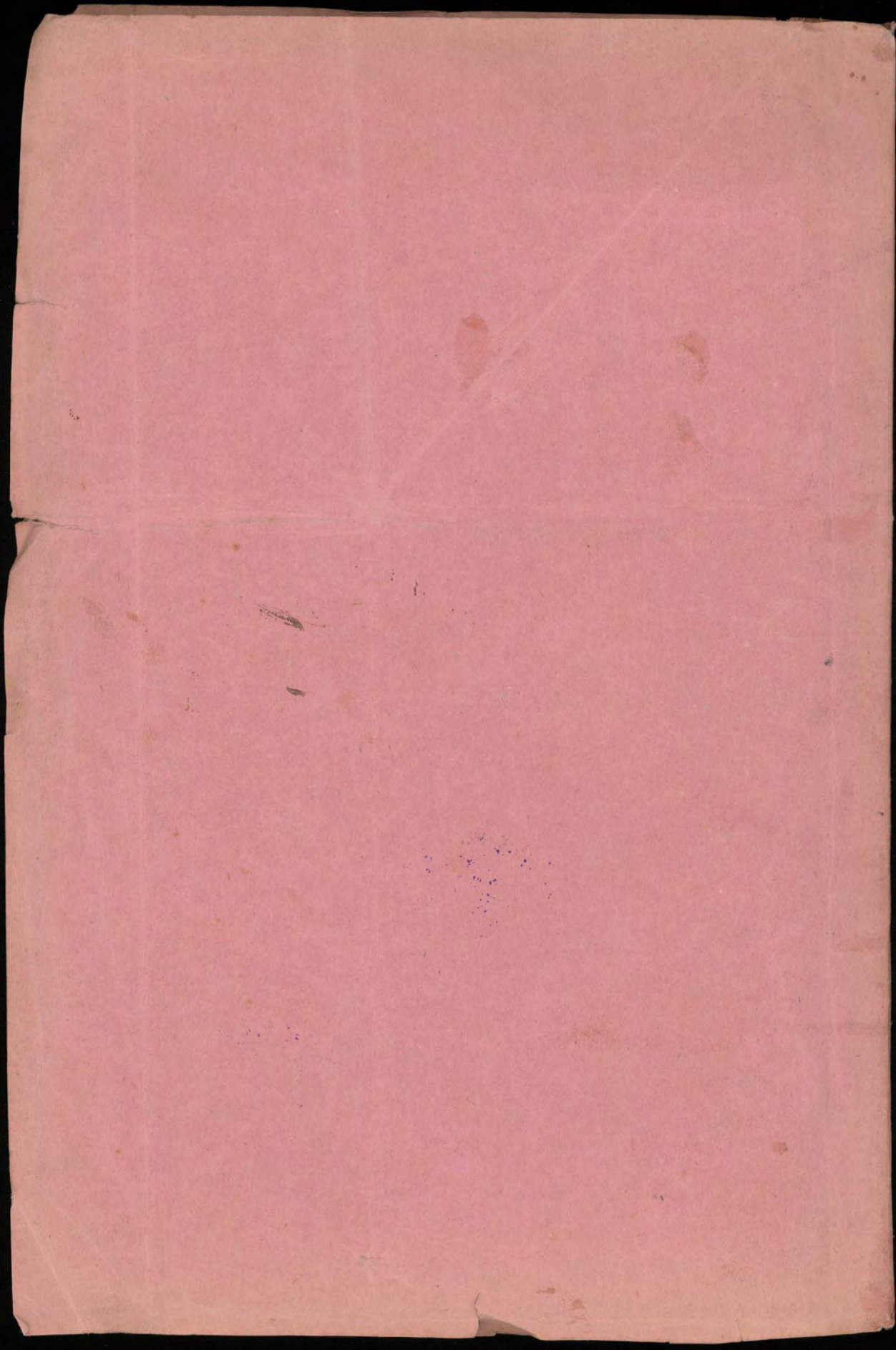
Καὶ σεῖς μὲ τὰ χρυσᾶ φτερά
Ὀνειράτά μου ἐλάτε
Στὸ ἔρμο τὸ καλύβι μας,
Ἀγάλια ἀγάλια ἐμβάτε,
Σιγὰ μὴ τὸ ξυπνήσετε
Κυττάζετε πῶς κάνει
Ἄγγελος νάνι—νάνι.

Ὀνειράτα εἶναι τοῦ φτωχοῦ
Ἡ συντροφιά, ἡ ἐλπίδα
Τῆς χήρας ἢ παρηγορία,
Ὁ ἥλιος, ἡ ἀχτίδα
Ἐλάτε μὴν ἀφήσετε
Τὴ μάνα του ποῦ κάνει
Μαζύ του νάνι—νάνι.

TA

e.

*τα βιβλία Ν. Δραγούμη, τιμωρία βαδίζω υασις, -
πρω και αελας Αθηναισικη*

ΛΟΓΟΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ

ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ

ΚΑΤ' ΕΝΤΟΛΗΝ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗΣ ΣΥΓΚΛΗΤΟΥ

ΤΗ 4 ΜΑΙΟΥ 1875,

ΕΠΙ ΤΗΣ Γ'. ΕΟΡΤΗΣ ΤΩΝ ΥΠΟ ΤΟΥ ΑΟΙΔΙΜΟΥ

ΕΥΑΓΓΕΛΗ ΖΑΠΠΑ

ΙΔΡΥΜΕΝΩΝ ΟΛΥΜΠΙΩΝ,

ΥΠΟ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗ,

Καθηγητού της Ὀφθαλμιατρικῆς ἐν τῇ Ἀθῆναι Ἐθνικῇ Πανεπιστημίῳ.

«Ὅχι αἱ παλαίστραι, οὐδὲ τὰ διδασκαλεῖα, οὐδ' ἡ μουσικὴ
μόνον παιδεύει τοὺς νεωτέρους, ἀλλὰ πολὺ μάλλον τ
δημόσια κηρύγματα».

(Αἰγύ. κ. Κτησίφ.).

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΠΕΡΡΗ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΑΤΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ.

1875

ΛΟΓΟΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ

ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ

ΚΑΤ' ΕΝΤΟΛΗΝ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗΣ ΣΥΓΚΛΗΤΟΥ

ΤΗ 4 ΜΑΙΟΥ 1875,

ΕΠΙ ΤΗΣ Γ'. ΕΟΡΤΗΣ ΤΩΝ ΥΠΟ ΤΟΥ ΛΟΙΔΙΜΟΥ

ΕΥΑΓΓΕΛΗ ΖΑΠΠΑ

ΙΔΡΥΜΕΝΩΝ ΟΛΥΜΠΙΩΝ,

ΥΠΟ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗ,

Καθηγητού της Ὀφθαλμιατρικῆς ἐν τῷ Ἀθηνῶν Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

«Οὐχ αἱ παλαίστραι, οὐδὲ τὰ διδασκαλεῖα, οὐδ' ἡ μουσικὴ
μόνον παιδεύει τοὺς νεωτέρους, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον τὰ
δημόσια κηρύγματα».

(Λίον. κ. Κτησιφ).

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΠΕΡΡΗ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ.

1875

ΛΟΓΟΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ Γ' ΟΛΥΜΠΙΑΔΑ

(1871—1875)

ΕΝ τῇ πανελληνίῳ ταύτῃ ἑορτῇ αισθάνομαι, ὦ εὐγενῆς ὀμή-
γυρις, δειλίαν τινά· καθότι οὔτε τὸ ἀξίωμα ἔχω τοῦ ἐπιφανοῦς λο-
γίου, τοῦ ἐγκαινιάσαντος ἄλλοτε τὸ Ὀλυμπιακὸν τοῦτο βῆμα, οὔτε
τὴν εἰς τὸ λέγειν δεινότητα, ἣτις ἔπρεπε νὰ περικοσμηῇ τὸν ῥήτορα,
τὸν ἐπιχειροῦντα νὰ πανηγυρίσῃ εἰς ἐπήκοον τοιούτων ἀκροατῶν τὴν
πνευματικὴν τῶν Ἑλλήνων πρόοδον. Ἐκεῖνο μόνον μεθάρ-
ρύνει εἰς ἐκπλήρωσιν τοῦ δυσχεροῦς καθήκοντος, ὅπερ μοὶ ἀνέθηκεν ἡ
εὐμενῆς ψῆφος τῆς Ἀκαδημαϊκῆς Συγκλήτου, ὅτι δὲν ἔχει χρεῖαν ψι-
μυθίων ἢ ἀλήθειας, ἵνα δείξῃ καλὴν τὴν γυμνὴν αὐτῆς ὄψιν. Ἐπειτα
εἶναι τάχα ἀνάγκη ῥητορικῶν ἀρετῶν τῶ ἐπαινοῦντι τὴν Ἑλλάδα πρὸς
Ἑλληνας; « ὅταν γάρ τις, τὸ τοῦ Σωκράτους, πρὸς τούτους ἀγωνί-
ζηται, οὐς περ καὶ ἐπαινεῖ, οὐδὲν μέγα δοκεῖν εὖ λέγειν ».

Εἶναι λοιπὸν τσοαῦται καὶ τηλικαῦται αἱ πνευματικαὶ τῶν Ἑλ-
λήνων πρόοδοι, ὥστε καὶ νὰ ἐπιδεικνύωνται πανηγυρικῶς ἀνὰ πᾶσαν
ὀλυμπιάδα; Μὴ παρεξηγηθῶμεν. Ἡ περιοδικὴ αὕτη ἔκθεσις δὲν ἀφορᾷ
εἰς κενὴν ἐπίδειξιν· εἶναι ἐν τῶν βλεμμάτων, ὅσα τὸ ἔθνος στρέφει
κατὰ καιροῦς ἐπὶ τὰ ὀπίσω, ἵνα μανθάνῃ εἰλικρινῶς ποίαν ὁδὸν πο-
ρεύεται, ἢ τίνα μᾶλλον ὄφειλε νὰ τραπῇ, καὶ μέχρι τίνος προέβῃ

εἰς τὸν καθόλου σκοπὸν, εἰς δὲ ἀτενῶς ἀποβλέπει· εἶναι μία τῶν τακτικῶν λογοδοσιῶν πρὸς τὸν πεφωτισμένον κόσμον, οὗτινος ἡ ἐνδελεχής, κάποτε δὲ καὶ δριμύτια ἐπιστάσια τεκμηριοῖ ὅτι ἡ ἐπίδοσις τῶν Ἑλλήνων δὲν εἶναι ζήτημα στενῶς ἐθνικόν, ἀλλ' ἔχει πολὺ πλατυτέραν τὴν σκοπιμότητα καὶ ἦτο ἄρα ὁ φιλελληνισμὸς οὐ μόνον συμπάθεια, ἀλλὰ καὶ ἐλπίς, οὐχὶ ἀπλῶς φόρος χάριτος πρὸς τὸ παρεληλυθός, ἀλλὰ καὶ ἀρραβῶν μεγαλουργιῶν ἐν τῷ μέλλοντι.

Δικαία ἐλπίς, διότι ὑπὲρ τῆς αὔριον ἡγγυάτο ἡ χθές· οὐδὲ δισταῖζω νὰ εἶπω χωρὶς μεγαλαυχιῶν ὅτι δὲν διαψεύδεται. Διώκομεν ἡμεῖς οὐχὶ ὑπεροχὴν ἰδιοτελῆ, ἀλλὰ τὴν σύμπληξιν τοῦ φυράματος, τοῦ μέλλοντος νὰ ἀναζυμώσῃ τὴν Ἑω. Οὐδὲ ὑπάρχει εἰς τοῦτο, παρὰ τὰς κύκλω παντοδαπὰς ἀποπειράς, ἔθνος ἀρμοδιώτερον τοῦ ἑλληνικοῦ· διότι ὁ πολιτισμὸς τῶν ἐθνῶν δὲν αὐτοσχεδιάζεται, οὐδὲ ἀναβαίνουνσι σκιρτηματωδῶς τὰς βαθμίδας τῆς ὑψηλῆς ταύτης κλίμακος· νήπια, χρήζουσι χειραγωγίας γνωρίμου καὶ συμπαθοῦς καὶ πεπειραμένης. Καὶ ἀληθῶς ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν τὸ Ἑλληνικὸν Γένος ἠσφάλισεν ἑαυτῷ τὴν ἐλευθέραν ταύτην ἐστίαν, ὅπου ἀπανταχόθεν συμπίπτουσιν οἱ πνευματικοὶ αὐτοῦ πόλοι, ἦτο πρὸς τὴν Ἀνατολὴν ἀρχὴ γενικῆς ἀναζωπυρήσεως. Καὶ αὐτὰ τὰ νωρρότερα φύλα ἠσθάνθησαν βαθέως τὸν κλονισμὸν τοῦ ἠλεκτρικοῦ τούτου σπινθηρος· ἢ τί ἄλλο εἰσὶν αἱ τῆδε κἀκεῖσε ἀναφυόμεναι ἐθνικαὶ ἀντιζηλῖαι, εἰμὴ σημεῖα ἀρχομένου πνευματικοῦ βίου παρ' ἡμῶν λαβόντος τὰ ζώπυρα; οἱ κορυφαῖοι ἐργάται τῶν ἀνθελληνικῶν τούτων σκευωριῶν ἐστρατολογήθησαν μεταξύ τῶν τροφίμων τῆς ἑλληνικῆς παιδείας, οἱ δὲ καὶ μεταξύ τῶν ἐκτετραμμένων ὑπὸ τὴν φιλόξενον ταύτην στέγην, ἀποδιδόντες φαῦλα τὰ διδασκάλια. Οὐδὲ θορυβοῦσιν ἡμᾶς αἱ προπέτειαι αὐταὶ τῆς παιδικῆς τῶν ἐθνῶν ἡλικίας, τῆς φύσει εὐαπατήτου. Ὅταν βαθύτερον νοήσωσι τὴν ἀξίαν τῶν ἰδεῶν, ὧν αὐτουργὸς ὑπῆρξεν ἀνεκαθεν ὁ Ἑλληνισμὸς, περὶ τοῦτον θέλουν καὶ αὐθις συμπυκνωθῆ, ὡς περὶ κέντρον ἐπαγωγόν, τὰ στοιχεῖα τὰ διεστῶτα. Ὅμοίως ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ γαλβανισμοῦ τὰ τέως ἀδρανῆ στοιχεῖα ἀποσυντίθενται κατ' ἀρχὰς καὶ συγχρούονται, ἕως οὗ αὐτόματα συγκρυσταλλωθῶσι περὶ τὸν πυρῆνα, ὅθεν ὀρμᾶται τὸ κραταῖον ἐκεῖνο ῥευστόν, τὸ ἀκτινοβολήσαν τὴν κίνησιν.

Χρεωστῶν ἡμῶν νὰ τὸ ὁμολογήσω· ἡ περιοδικὴ αὕτη ἀναθεώρησις, συνεπτυγμένη τοῦ λοιποῦ ἐντὸς τῶν στενῶν ὀρίων μιᾶς καὶ μόνης ὀλυμπιάδος, ἀποτελεῖ βραχυτάτην σελίδα τῆς ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ἡκιστα ἱκανὴν εἰς πορίσματα προφανῆ περὶ τῆς καθόλου βροπῆς καὶ δραστηριότητος τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, ἅτινα πρέπει ἀναντιρρήτως νὰ ἦναι τὸ θέμα τῶν πανηγυρικῶν τούτων ἐμιλιῶν. Ἄλλως, οὐδὲ μετροῦνται τὸ παράπαν αἱ ἡλικίαι τῆς πνευματικῆς τῶν ἐθνῶν ζωῆς ἀνὰ τακτικὰς ἐτῶν περιόδους· διότι σταθμοὶ ταύτης ἀληθινοὶ εἰσὶν αἱ ἐπιτολαὶ τῶν ἐξόχων ἐκείνων νοῶν, οἵτινες, οἰονεὶ κέντρα πλανητικῶν συστημάτων, ῥυθμίζουσιν ἐκάστοτε κατ' ἰδίαν ταχύτητα καὶ φοράν τὰς διανοητικὰς τῶν ἐθνῶν κινήσεις, ἐπιτολαὶ κατὰ δυστυχίαν ἀπροσδιόριστοι. Οὐχ ἦττον καὶ ἐξ ὀλίγων βημάτων, ὀρμωμένων ἀπὸ σκοπιᾶς ὀπωσοῦν ὑψηλῆς, δυνατόν εἶναι τοῦλάχιστον νὰ εἰκάσῃς τοῦ σπεύδει ὁ νοῦς ὁ ἑλληνικός.

Δὲν θέλω ἐνδιατροῖψαι εἰς τὴν ἀπαύστως αὐξάνουσαν πληθὺν καὶ τελειότητα τῶν διδακτηρίων, δι' ὧν ἐν τε τῇ ἐλευθέρᾳ καὶ τῇ εἰσέτι δούλῃ Ἑλλάδι ῥωννύονται ὁσμέραι αἱ πνευματικαὶ τοῦ ἔθνους δυνάμεις, καὶ τῶν ὁποίων συνοπτικὴν εἰκόνα ἐξέηκεν ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου κατὰ τὴν προλαβοῦσαν ὀλυμπιάδα ὁ σοφὸς μου προκατόχος, τὸ μὲν διότι ἐν οὕτω βραχεῖ χρόνῳ αἱ αὐξομειώσεις εἶναι μετρίως ἐπαισθηταί, τὸ δὲ καὶ διότι ἡ ἀκριβολογία αὐτῶν ἀποβαίνει ἀδύνατος προκειμένου περὶ τῆς πνευματικῆς προόδου οὐχὶ ἀπλῶς τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους, ἀλλὰ τοῦ ἔθνους τοῦ ἑλληνικοῦ. Ἀντικείμενον τῆς τετραετοῦς ταύτης ἐκθέσεως ἔσται οὐκέτι ἡ ἔκτασις καὶ τὰ ὄργανα τῆς καλλιέργειας, ἀλλὰ τὰ εἶδη καὶ τὸ ποῖον τῶν καρπῶν. Ἀδυνατῶ ὅμως νὰ παρέλθω ἐν σιωπῇ σπουδαίαν τινὰ τροπὴν, ἣν ἔλαβεν ἐπὶ ἐσχάτων ὁ ἐκπαιδευτικὸς ἡμῶν ζῆλος.

Τέως μὲν τὸ ἔθνος προσεῖχε κατ' ἐξοχὴν εἰς τὰ κυριώτερα κέντρα τοῦ Ἑλληνισμοῦ, αὐτόθι ἰδρύον καὶ καταρτίζον σχολὰς καὶ εὐελπιεῖς ὅτι ἀπὸ τούτων, ὡς ἀπὸ τηλαυγῶν πυρσῶν, ἐμελλε θᾶπτον ἢ βράδιον νὰ ἀκτινοβολήσῃ κύκλω τὸ φῶς. Ἐμεινον ὅμως ἐν τούτοις ἀπόκληροι τῆς πατρίου παιδείας καὶ ἔρμια δυσμενῶν προσηλυτισμῶν αἱ ἀποκεντρότεροι αὐτοῦ μοῖραι, καὶ ὅτε ἐκεῖνα ἐτρύφων ἐν διανοητικῆς πανδαισίαις, αὐταὶ «ἐπεθύμουν φαγεῖν ἀπὸ τῶν ψιγίων & ἐπιπτον

ἀπὸ τῆς τραπέζης». Ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς ἐλλάδος φωνῆς ἔμενον μᾶλλον ἢ ἦττον ἀπεστερημένοι διὰ χρόνου ὑπὸ τῆς δουλοσύνης τόσοι ὁμαίμονες ἡμῖν λαοὶ, ἐν μόνῃ τῇ λατρείᾳ τοῦ Θεοῦ ἀκούοντες δύσληπτον, ἀλλὰ ποθεινὸν τὸ ἰδίωμα τῶν προγόνων καὶ οἰονεὶ φυλάσσοντες εὐλαβῶς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἕως οὗ ἐπιστῆ τοῦ χρίσματος ὁ καιρὸς, τὸ ἅγιον τοῦτο μύρον τῆς ἐλληνικῆς ἐθνικότητος. Εἰς τοὺς ἀτυχεῖς ἐκείνους, ἀλλὰ προσφιλεῖς ἀδελφούς, τὸ κηρύσσομεν παρρησία, τρέπεται ἤδη ἀπανταχόθεν δαφιλεστέρα ἢ πνευματικὴ χρηργία τοῦ Ἔθνους· τεκμήρια οἱ ἐκπαιδευτικοὶ σύλλογοι, οἱ συγκροτούμενοι ὁσημέραι ἀπανταχοῦ καὶ προικιζόμενοι ὑπὸ τῶν γενναίων ὁμοεικῶν. Οὐδὲ ὑστέρησε τοῦ καλοῦ τούτου ἀγῶνος ἢ ἐν τῷ παρόντι Ἑλλάς· μάρτυς ὁ πρὸς διάδοσιν τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων ἀθηναϊκὸς σύλλογος, ὁ ἐκ τῶν ἐνόντων τελῶν ἀθορύβως τὸ ἐθνικὸν τοῦτο χρέος, ἴδρυμα, εἰς οὗ τὴν βαθεῖαν σκοπιμότητα ἐπικαλοῦμαι θαρρῶν τὴν σύντονον προσοχὴν τῶν ὅσα δὲν μυωποῦσι.

Ἐπισκοποῦντες πρώτην τὴν εἰς τὰς ἐπιστήμας ἐπίδοσιν παρατηροῦμεν, ὅτι τὸ Ἔθνος ὅρμαξέ μεχρι τοῦδε κατ' ἐξοχὴν πρὸς ἐκείνας, ὅσαι ὑπηρετοῦσιν ἀμέσως τὰ ὑψηλότερα συμφέροντα τοῦ ἔσω καὶ ἔξω Ἑλληνικοῦ κατὰ προτίμησιν τόσῳ ἐπίκαιρον, ὥστε ἀδύνατον νὰ ὑποληφθῇ τυχαία.

Τῷ ὄντι· ἐν τὸς ἢ πατρὶς εἶχε χρεῖαν νομοθεσίας ἐδραιουμένης ἐπὶ τῶν ὑγιῶν ἀρχῶν τοῦ δικαίου, λειτουργῶν εἰδημόνων εἰς ἀκριβῆ τῶν νόμων ἐφαρμογὴν, θεσμῶν ἐπιτηδείων εἰς περιφρούρησιν τῆς ἐλευθερίας, τῆς θεμελιώδους πολιτικῆς ἰδέας, ἣν ὠφείλομεν νὰ ἐνστερνισθῶμεν, νὰ καρπωθῶμεν καὶ νὰ διαδώσωμεν. Καὶ ἀληθῶς εἰς τὰς νομικὰς καὶ πολιτικὰς ἐπιστήμας ἐπεδόθη, τολμῶ εἰπεῖν, προτροπάδην ἢ ἔσω Ἑλλάς· λέγεις, ὅτι διψήσαντες τὴν ἰσονομίαν καὶ τὴν δικαιοσύνην ἐπὶ τοσοῦτους αἰῶνας, δὲν ἐμποροῦμεν νὰ τὰς χορτάσωμεν.

Ἐκ τὸς, πρακτικώτατοι εἰσηγηταὶ τῶν προοδευτικῶν ἰδεῶν εἶναι εἰσέτι οἱ ἰατροί· καθότι διατελοῦντες πρὸς τὰς ποικίλας κοινωνικὰς τάξεις ἐν ἀμέσῳ καὶ ἐμπιστευτικῇ συναφείᾳ, μετέρχονται ἐπ' αὐτὰς ἐνδελεχῆ καὶ βαθεῖαν ἐπιρρόη· τολμηροὶ πρὸς τοὺς ἰσχυροὺς καὶ συμπαθεῖς πρὸς τοὺς ἀδυνάτους, συγκροτοῦσι δύναμιν ἀπροσμάχητον, ἅτε

στηριζομένην παρ' ἐκείνοις μὲν εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ οἰκειότητα, παρὰ τούτοις δὲ εἰς τὸ σέβας καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην. Καὶ εἶναι λοιπὸν ὑπηρεταὶ μεγάλης ἀποστολῆς οἱ ὁμοεικεῖς οὗτοι Ἀσκληπιάδαι, ὧν γηθόσυνος βλέπω προοῦσαν τὴν ἐπικράτησιν μεταξύ τῶν ἐφῶν ἔθνῶν καὶ ἀκμάζον εἰλικρινῶς τὸ φρόνημα, ἀποστολῆς οὐχὶ χθεσινῆς, καθότι ἐν ταῖς δειναῖς τοῦ Γένους δοκιμασίαις ἐκ τοῦ ἱατρικοῦ κύκλου προῆλθον τόσοι ἐπιφανεῖς αὐτοῦ ὁδηγοί. Καὶ ἐν αὐταῖς δὲ ταῖς μητροπόλεσι τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ εἶχον διαπρέψει πολλάκις Ἑλληνες ἰατροὶ ὡς συγγραφεῖς, οἱ δὲ καὶ ὡς καθηγηταὶ τῶν πρωτίστων τῆς ἐποχῆς πανεπιστημίων· οὕτως ἐν μὲν τῷ τοῦ Παταυίου ἐκαθηγέτευε Καλαφάτης ὁ Κρής καὶ Δαλλαδέτσιμας ὁ Κεφαλλῆν καὶ Βονδιόλης ὁ Κερκυραῖος, ἐν δὲ τῷ τοῦ Ταυρίνου Χαρβούρης ὁ ἀδελφὸς τοῦ περιωνύμου μηχανικοῦ, τοῦ μετακομίσαντος τὸν ὑπέρογκον λίθον, ἐφ' οὗ ἴσταται νῦν ὁ ἀνδριάς τοῦ μεγάλου Πέτρου, ἐν Βωνωνίᾳ δὲ ἀνεκάλυπτε τὴν πνευμονικὴν κυκλοφορίαν, καθ' ἐν μόλις βῆμα ἀπολιπόμενος τῆς ἀθανάτου ἀνακαλύψεως τοῦ Ἀρβαίου, ὁ Χῖος Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, ὁ κατόπιν ἐξ ἀπορρήτων.

Ἐτι πλατυτέραν ἰδέαν ὑπηρετοῦσιν αἱ θεολογικαὶ σπουδαί· διότι ἡ πίστις οὐ μόνον διατελεῖ κραταιότατος δεσμὸς τῶν στοιχείων τοῦ Γένους, ἀλλὰ καὶ συνέχει εἰς κοινότητα συμπαθείας καὶ πόθων τόσας ἐθνότητας ἀδελφάς. Χορηγοῦντες αὐτῇ λειτουργοὺς ἀξιόους τῆς ὑψηλῆς αὐτῶν ἐντολῆς, συνεσφίγγομεν τὸν κοινὸν τοῦτο σύνδεσμον, διεψεύδομεν τὰς διαβολὰς, ἐσκεδάζομεν τὰ ἐπικρεμάμενα νέφη καὶ ἀνεδεικνύομεν τὴν ἀρχέγονον ἡμῶν ἐκκλησίαν οἷα ἦτο καὶ ἔσαι διαπαντός, ἐστὶν ἀρχῶν προοδευτικῶν.

Οὐδὲ ὑπῆρξεν ἔθνος ἀναδείξαν ἐν τῇ θεολογίᾳ τοσοῦτους καὶ τηλικούτους φωστῆρας, ἠλίκοις καὶ ὅσους τὸ ἐλληνικόν· διότι τὸν ἠθικὸν κόσμον εἶχε προετοιμάσει εἰς τὴν σωτηριώδη ἀνάπλασιν ἢ ἐλληνικὴ φιλοσοφία, ὅτε δὲ ὁ ἥλιος ἐπέλαμψεν ἐξ ἀνατολῶν, εὔρε τοὺς ἀγλαοὺς ἐκείνης καρποὺς ἐτοίμους εἰς πέπανσιν· ἔκτοτε ὁ Ἑλληνισμὸς, ἀθρόος καὶ ἔνθους, ἀπὸ προδρόμου ἐγένετο εἰς ἀπόστολον τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Καὶ ἐπ' αὐτῶν δὲ τῶν ἡμερῶν τῆς γενικῆς αὐτοῦ δουλείας εἰς τὰς θρησκευτικὰς μελέτας καὶ συγγραφὰς εἶχεν ἐγκύψει τὸ Ἔθνος βαθύ-

τερον, οὐ μόνον παλαιῶν πρὸς τοὺς ἐπιβουλευομένους τὴν ἐνότητά αὐτοῦ τὴν θρησκευτικὴν, ἀλλὰ πρὸ πάντων καθότι οὐδένα ἔχοντες ἐπὶ γῆς ἀρωγόν, εἰς μόνην ἠλπίζομεν τὴν ἐξ ὕψους ἀντίληψιν. Οὐδὲ ἐφεύσθημεν τῶν ἐλπίδων· τὸ ὁμολογοῦμεν, κλίνοντες ἐν εὐχαριστίᾳ τὸ γόνυ.

Εἶναι τάχα ἀνάγκη νὰ δείξω τὴν ἔκτασιν καὶ τὴν σκοπιμότητα τῆς φιλολογικῆς ἐπιδόσεως; ἢ τίς ἀγνοεῖ ὅτι ἀπὸ τῆς τέφρας τῶν προγόνων ἀνεσκαλεύθη τὸ ἱερὸν πῦρ τῆς ἐλευθερίας καὶ ἐρρίπισθη εἰς φλόγα διαδραμοῦσαν ἀπὸ Ἰστρου ἕως Κώρυκος ἄκρας; Ἐρρέθη πολλάκις ὅτι ἡ φιλολογία ὀλίγους ἔχει τανῦν παρ' Ἑλλήσι τοὺς θιασώτας. Ἄν ἐννοῶσι τοὺς γραμματικούς, σύμφημι· αἰτία δὲ τούτου ὁ, ὡς μὴ ὤφειλεν, ὑποβιθασμὸς τοῦ διδασκαλικοῦ ἀξιώματος, ὁ ἀποτρέπων τοὺς ζηλωτάς. Κατὰ τὴν εὐρεϊάν ὅμως τῆς λέξεως ἐννοίαν ὁ φιλολογικὸς ἡμῶν κύκλος εἶναι πλατύς· τὸν εὐρίσκεις ἀπλούμενον μεταξὺ τῶν κληρικῶν καὶ τῶν ἰατρῶν καὶ τῶν νομικῶν καὶ τῶν δημοσιολόγων καὶ αὐτῶν ἔτι ἐνιαχοῦ τῶν ἐμπόρων· ἢ τί ἄλλο εἰσὶ τὰ πλεῖστα, ἴσως μάλιστα καὶ τὰ ὠριμώτερα τῶν τέως πνευματικῶν προϊόντων τοῦ ἔθνους, ὧν τινὰ καὶ μεταγλωττίζουσιν οἱ ἀλλοδαποὶ, εἰμὴ φιλολογικά; τίνες δὲ συγκροτοῦσι τοὺς φιλολογικοὺς συλλόγους, τοὺς ὁσημέραι κοσμοῦντας πᾶσαν, τολμῶ εἰπεῖν, ἐστίαν τοῦ ἔσω καὶ ἔξω Ἑλληνισμοῦ καὶ αὐτὰς ἔτι τῆδε κἀκεῖσε τὰς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἀποικίας τῆς ἐλληνίδος φυλῆς;

Πολὺ ἐλάσσονα χάριν εὖρον αἱ φυσικομαθηματικαὶ ἐπιστῆμαι· διότι τὸ ἔθνος ἀπέβλεψε μέχρι τοῦδε μᾶλλον εἰς τὴν ἠθικὴν δύναμιν, ἢ εἰς τὴν ὑλικὴν εὐημερίαν. Ἄλλ' οὐδὲν ἤττον καίτοι εὐάριθμοι, οἱ θιασῶται αὐτῶν δὲν ἐδείχθησαν ὀλιγώτερον ζηλωταί.

Τόσος ζῆλος πρὸς τὴν ἐπιστήμην παρήγαγεν ἤδη καρπούς; Ἄς ἐξηγηθῶμεν.

Ὅτι μὲν ἡ μετοχέτευσις τῶν ἐπιστημονικῶν γνώσεων μετῆλθεν εὐεργετικὴν ἐπιβρόχην ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ καὶ κοινωνικοῦ βίου τοῦ ἔθνους, ὅτι γίνεται ὁσημέραι πληρεστέρα καὶ μεθοδικωτέρα, ὅτι πρὸς τὸν κοινωνοφελῆ, τὸν ἐπαινετὸν τοῦτον σκοπὸν κοπιῶσιν ἀόκνως καὶ οἱ πεπειραμένοι διδάσκαλοι τῶν ἐπιστημῶν, οἱ προφορικῶς ἢ ἐντύπως ἀρμόζοντες τὴν διανοητικὴν ταύτην τροφήν πρὸς τὴν ἐκάστοτε πνευματι-

κὴν τῆς νεότητος εὐπεψίαν, καὶ οἱ μεταφρασταί, οἱ πολιτογραφοῦντες τοὺς ἐπιφανεστάτους τῶν ἀλλοδαπῶν συγγραφέων, καὶ οἱ ἐπιτέμνοντες αὐτοὺς δι' ἐγχειριδίου καὶ οἱ ἐκδόμενοι τῶν περιοδικῶν, οἱ εἰσκομίζοντες τὰς κατὰ καιροὺς νεωτάτας κτήσεις τῆς ἐπιστήμης, περιττὸν εἶναι νὰ ἀποδείξω· οὐδὲ δύναται τὸ παράπαν ἡ ἀκριβολογία τῆς καθόλου ταύτης ἐννοίας νὰ ἀποβῇ θέμα ἐκθέσεως Ὀλυμπιακῆς, προωρισμένης εἰς δεῖξιν ἐγχωρίων καρπῶν, καὶ ταῦτα παράγουσα αὐτὴν δωρεάν ἐπὶ ἐδάφους Ὀλισθηροῦ· ἀορίστων δὲ πάλιν ἐκφράσεων καὶ κοινῶν τόπων εἴμεθα πάντες ὑπέρκροτοι. Ἄλλως δὲ, περὶ τῆς ἐπιστημονικῆς ἡμῶν φιλολογίας πραγματεύονται αἱ εἰδικαὶ ἐκθέσεις.

Εὐτυχῶς κλάδοι τινὲς τῆς ἀναβαλλούσης ἐλληνικῆς ἐπιστήμης ἤρξαντο ἤδη τοῦ ἀποφέρειν ἰδίους καρπούς· καὶ εἶναι ἄρα οἱ πρῶτοι οὗτοι καρποὶ τὸ προχειρότατον δεῖγμα τῆς ἐν ταῖς ἐπιστήμαις εὐδοκιμήσεως, ἅτε τεκμηριοῦντες ὅτι ἡ ἐπίδοσις τοῦ ἐλληνικοῦ πνεύματος προέβη ἐν αὐταῖς ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε πειρᾶται ἤδη ὀρμώμενον ἀπὸ τῶν γνωστῶν νὰ βαδίσῃ ἐπὶ τὴν ζήτησιν τῶν ἀγνώστων. Τί πρὸς ἡμᾶς ἂν εἶναι εἰσέτι ὀλίγοι; Ὅταν ἡ βλάστησις, ἣν ἐμφαίνουσιν, ἐξακολουθῇ, ἡ περαιτέρω καρποφορία εἶναι ἀπλῶς ζήτημα χρόνου.

Τὸ θέμα λοιπὸν τὸ ἐνταῦθα προκείμενον εἶναι· εἰς τὴν παγκόσμιον εὐφορίαν τῶν ἐπιστημονικῶν ἀληθειῶν ἠρχίσασμεν ἤδη νὰ καταβάλλωμεν, ἔστω καὶ πενιχρὸν, τὸν ἴδιον ἔρανον; θέμα τοῦτο οὐχὶ ἐπιδεικτικόν, καθότι ἡ εὐκαρπία τῶν νεοφύτων δενδρώων οὔτε δυνατόν, οὔτε δίκαιον εἶναι νὰ κρίνηται ἐκ τοῦ προσοῦ τῶν πρῶτων καρπῶν· θέμα ὅμως θαρρύντικόν, διότι αὐτοὶ μὲν οὖσιν ὅτι δὲν εἶναι μακρὰν ὁ καιρὸς θαψιλεστέρας συγκομιδῆς.

Τὸ ζήτημα τοῦτο ἐλπίζω νὰ λύσω καταφατικῶς, καὶ ταῦτα ἀναλαμβάνων τὰ δείγματα, κατὰ χρέος, ἐκ μόνων τῶν ἀνηκόντων τῇ τρίτῃ Ὀλυμπιάδι καὶ ὀνομαστὶ τῶν ἐκτεθειμένων λεπτομερῶς, καθότι αἱ ἐπιστημονικαὶ ἐννοιαί, αἱ διεσπαρμέναι τῆδε κἀκεῖσε ἐν εἶδει πυρήνων, οὐ μόνον εἰσὶ δυσάποκοσκίνιστοι, ἀλλὰ καὶ διαφεύγουσι τὴν ἀνάλυσιν ἕως ὅτου οἱ συγγραφεῖς κρίνωσιν εὐκαιρον ν' ἀναπτύξωσιν αὐτὰς ἰδιαίτερον.

Σπεύδω ὅμως νὰ τὸ κηρύξω· ἡ πανηγυρικὴ αὕτη ἐκθεσις οὐδαμῶς ἔχει χαρακτῆρα ἀκαδημαϊκῆς ἐπικρίσεως· οὐδὲ ἀντιποιοῦμεθα

προπετώς τὴν τριτάνην τῆς Θέμιδος τῶ ἐπιστημῶν, τῆς ὁποίας ἐδῶ πλησίον καλλιτεχνεῖται ὁ ναὸς ὁ ἀρχαῖος καὶ εἰς ἣν ἀπόκειται νὰ δικάζῃ ἂν εἶναι χρυσὸς πᾶν τὸ στίλβον, ἢ ἂν τούναντίον « λίθος, ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος κατέστη εἰς κεφαλὴν γωνίας ». Σκοπὸς ἡμῶν εἶναι μόνον νὰ δείξωμεν ὅτι ἡ ἑλληνικὴ ἐπιστήμη ἤρξατο ἤδη τοῦ ζῆν οὔτε μὲ μόνας τὰς ἐναμνήσεις τοῦ παρελθόντος, οὔτε μὲ μόνας τὰς ἐλπίδας τοῦ μέλλοντος.

Ἐν τῇ Θεολογίᾳ, διότι ἀπὸ ταύτης εἶναι πρέπον ν' ἀρχίσω, τὰ κυριώτερα ζητήματα, περὶ ἃ ἐδέησε νὰ ἀσχοληθῶσι πρωτοτύπως οἱ καθ' ἡμᾶς θεολόγοι, ἦσαν κανονικά, ἐν οἷς καὶ διέπρεψαν οἱ αἰοίδιμοι Οἰκονόμος, Φαρμακίδης καὶ Μισαήλ. Εἰς δύο πρὸ πάντων κατέγειναν πρακτικώτερον, ἀφορῶντα τὸ μὲν εἰς τὸ αὐτοκέφαλον τῆς ἐκκλησίας τοῦ αὐτονόμου Ἑλληνικοῦ βασιλείου, τὸ δὲ εἰς τὸν προσδιορισμὸν τῶν σχέσεων αὐτῆς πρὸς τὸ κράτος. Καὶ ἐκεῖνο μὲν ἐλύθη ὀριστικῶς, τοῦτο δὲ μένει εἰσέτι ἐν πολλοῖς ἐκκρεμῖς, οὐδὲ ὠρίμασεν ἰκανῶς, ἵνα φθάσῃ εἰς λύσιν ἀναμφισβήτητον· καθὰ μάλιστα νεωστὶ γνωματεύει ἐν τοῖς βιβλίοις αὐτοῦ ὁ αἰδεσιμώτατος Κ. Π. Ῥομπότης, φαίνεται ὡς ἀντιδογματικὸς ὁ τέλειος χωρισμὸς τῆς ἐκκλησίας ἀπὸ τοῦ κράτους· διότι κατὰ τὸ πνεῦμα τῆς ἀρχετύπου ἐκκλησίας, ἕπερ διέσωσεν ἡ ὀρθόδοξος ἀνατολική, συγκροτοῦσιν αὐτὴν ἀπὸ κοινοῦ κλῆρος καὶ λαός· οὔτε μόνος ὁ κλῆρος, ὡς παρὰ παπισταῖς, οὔτε μόνος ὁ λαός, ὡς παρὰ διαμαρτυρομένους· διὸ οὐ μόνον τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων μετέχει ὁ λαὸς ἀμέσως, ἢ καὶ ἐμμέσως, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς ἱερωσύνης, συλλειτουργῶν, οὕτως εἰπεῖν, τῶ ἱερατεῖω· καὶ προκύπτουσι μὲν ἔσως ἐντεῦθεν συγκρούσεις τινές, λύονται ὅμως οὐχὶ δικανικῶς, ἀλλὰ κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ χριστιανισμοῦ, ἕπερ ἐστὶν ἡ εὐθύτης καὶ ἡ ἀγάπη. Καὶ τὸ περὶ τοῦ ὅρκου δὲ τῶν κληρικῶν ζήτημα ἔδωκεν ἀφορμὴν σπουδαίων διατριβῶν.

Ἄλλὰ τὸ ἔργον τῶν Ἑλλήνων θεολόγων εἶναι καὶ πρέπει νὰ ἦναι πολὺ ὑψηλότερον· διότι καθῆκον ἔχουσι τὴν ἀκριβῆ ἐρμηνείαν τοῦ πνεύματος τῆς ὀρθοδόξου ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, ἅτε ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ὁμαλύνουσαν βαθμηδὸν τὴν ἐκουσίαν συμπύκνωσιν τῶν ἔθνων εἰς μίαν καὶ ἀδιαίρετον ποιήσιν, καὶ ταῦτα καθ' ἣν ἐποχὴν εἰς τὴν γηραιὰν ἡμῶν ἐκκλησίαν στρέφουσι πολλαχόθεν τὸ βλέμμα διεστώσαι τινας,

ῥέπουσαι πρὸς τοὺς κόλπους αὐτῆς ἐν συνειδήσει ἐλευθέρᾳ καὶ πεφωτισμένῃ· καθότι νοοῦμεν ἡμεῖς ἐνότητα μόνον δογματικὴν, διακεκριμένης ἀείποτε τῆς ἀτομικότητος τῶν ἐκκλησιῶν.

Δυστυχῶς, ἐν μέσῳ τῶν εἰρηνικῶν αὐτῆς μελετῶν ἡ δογματικὴ ἡμῶν θεολογία ἐπελάβετο νεωστὶ κατὰ θλιβερόν, ἀλλ' ἀναπόδραστον χρέος ζητήματος σοβαροῦ, τῆς, ὡς μὴ ὤφειλεν, ἀναφυσίσης φυλετικῆς αἰρέσεως· ἐπὶ τῇ ἐμβριθεῖ δὲ αὐτῆς ἐτυμηγορία ἡ μήτηρ Ἑκκλησία περιδάκρυς καὶ μελανεῖμων ἐδέησε νὰ ἀποκηρύξῃ τὰ ἀπεγνωσμένα ἐκεῖνα τέκνα, τὰ ἀπαρνηθέντα τὸ σύμβολον τῆς ὀρθοδοξίας, καθ' ὃ πιστεύομεν ἀδιστακτικῶς εἰς μίαν ἁγίαν, καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν.

Ἐπὶ τηλικούτῳ πένθει παρήγορος τείνει χεῖρα διαλλαγῆς ἐκκλησία γείτων, περιλσμβάνουσα πέντε ἑκατομμύρια ἀδελφῶν διεσῶτα οὐχὶ κατὰ δόγμα, ἀλλὰ κατὰ λεπτήν τινα θεολογικὴν φρασεολογίαν, ἣν ἠδυνάτει νὰ ἀποδώσῃ κυριολεκτικῶς ἡ γλῶσσα τοῦ ἔθνους ἐκεῖνου. Τῆς ἐκκλησίας δὲ ταύτης τὴν ποθητὴν ἔνωσιν ἐπεχείρησε νεωστὶ νὰ ἐξομαλύνῃ εἰς τῶν θαλερωτέρων βλαστῶν τῶν ἐν Ἀθήναις καὶ Χάλκῃ θεολογικῶν σχολῶν, ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Χίου Γρηγόριος.

ὑπὸ τὸν τίτλον « Περὶ ἐνώσεως τῶν Ἀρμενίων μετὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἑκκλησίας » ὁ σοφὸς ποιμενάρχης ἀπέδειξε δι' ἱστορικῶν τεκμηρίων ὅτι οὐδεμία κατ' οὐσίαν διαφορὰ ὑφίσταται μεταξὺ Ἀνατολικῆς καὶ Ἀρμενικῆς Ἑκκλησίας, ἡ μόνη δὲ κατὰ τὸ φαινόμενον διαφωνία ἔγκειται ἐν ταῖς λέξεσι μίᾳ φύσις ἐν Χριστῷ, δι' ὧν οἱ Ἀρμένιοι ἀκυρολόγως ἐξηγοῦσι τὰς ἑλληνικὰς λέξεις μίᾳ ὑπόστασις, οὐδαμῶς δι' ἐκείνων νοοῦντες τὴν ὁμότηχον αἴρεσιν τῶν μονοφυσιτῶν, ἣν ἀποπτύουσι διαρρήδην· τὰ μόνον δὲ ζητήματα, καθ' ἃ πράγματι διαφέρονται πρὸς ἡμᾶς, εἰσὶ νόμιμά τινα καὶ ἔθιμα οὐχὶ πάντῃ ἀσυμβίβαστα πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς ὀρθοδόξου πίστεως.

Καὶ τοιοῦτο μὲν τὸ θεωρητικὸν μέρος τῆς συγγραφῆς. Ἄλλ' ὁ ἅγιος Χίου εἶναι ἀνὴρ πρακτικώτερος. Ἀποδείξας οὐχὶ ἀδιάλλακτον τὴν διάστασιν, σπεύδει νὰ ὑποδείξῃ τὸν τρόπον τῆς συνδιαλλαγῆς, τρόπον συνάδοντα ἔνθεν μὲν πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς χριστιανικῆς πίστεως, ἔνθεν δὲ πρὸς τὴν φιλοτιμίαν καὶ τὴν ἐρριζωμένην συνειδήσιν

των λαών. Ἀρκεῖ νὰ ὁμολογήσωσιν οἱ Ἀρμένιοι πρῶτον μὲν ὅτι λέγοντες φύσιν νοῦσιν ὑπόστασιν, ἔπειτα ὅτι εἰς τὴν φράσιν ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς οὐδαμῶς ἀποδίδουσι τὴν αἰρετικὴν ἔννοιαν, ἣν ὑπόλως ἀπέδιδεν αὐτῇ ὁ θεοπασχίτης Παῦλος ὁ Κναφεύς· τότε δὲ ὀφείλομεν νὰ συγχωρήσωμεν αὐτοῖς τὴν φρασεολογίαν ἐκείνην κατ' οἰκονομίαν καὶ νὰ κατασπασθῶμεν αὐτοὺς ὡς ἀδελφοὺς, πειθόμενοι τῇ θεοσόφῳ γνώμῃ τοῦ ἐν ἀγίοις Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου: « Οἱ περὶ τὰ θεῖα ζυγομαχοῦντες μὴ ἀσχημονεῖτωσαν, ὡσπερ ἐν ὀνόμασι κειμένης ἡμῖν τῆς πίστεως, ἀλλ' οὐκ ἐν πράγμασι. » Κατὰ μείζω δὲ λόγον παραινεῖ τὴν οἰκονομίαν ὡς πρὸς τὰ ἔθιμα.

Ἀναγινώσκων ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ σκοπιμώτατον τοῦτο σύγγραμμα ἐπεφώνησα, οὐδὲ ἀμφιβάλλω ὅτι θέλουσιν οἱ ἐκεῖ συνεπιφωνήσαι « Τοιοῦτος ἡμῖν πρέπει ἀρχιερεὺς! »

Τῶν φιλοσοφικῶν προϊόντων ἐξαίρετον δεῖγμα παρέχει ἡ τρίτη ὀλυμπιάς τὰς « Περὶ Βλοσσίου καὶ Διοφάνους μελέτας καὶ εἰκασίας » τοῦ Κ. Μάρκου Ῥενιέρη, ὡραίαν σελίδα ἱστορίας τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς φιλοσοφίας. Θέλω πειραθῆ νὰ ἐκθέσω διὰ βραχέων τὰ κεφαλαιώδη πορίσματα τῆς πρωτοτύπου ταύτης μελέτης.

Ἡ Στωϊκὴ φιλοσοφία κυριώτατον μέλημα ἔχουσα τὴν ἠθικὴν τοῦ ἀνθρώπου ἀνάπλασιν ἐπενόησεν, ὡς πᾶσαι αἱ ἄλλαι φιλοσοφικαὶ τῆς Ἑλλάδος σχολαί, ἴδιον πολιτεύματος σχέδιον, ἅτε πρεσβεύουσα, ὡς ἐκεῖναι, ὅτι εἰς ἠθικοποίησιν τοῦ ἀτόμου ὑπὲρ πᾶν ἄλλο σκοπιμωτάτη εἶναι ἡ βελτίωσις τῶν πολιτειῶν. Ὅποια δὲ ἦτο ἡ πολιτεία αὕτη τοῦ Ζήνωνος; Δὲν ἔβλεπεν οὗτος, ὡς ὁ Πλάτων, τὸν κόσμον διηρημένον εἰς Ἑλληνας καὶ βαρβάρους, ἀλλὰ κρημνίσας τὰ μεσότοιχα τῶν ἐθνῶν ὑψώθη εἰς τὴν ἰδανικὴν τοῦ Χριστιανισμοῦ κοσμοπολιτείαν, καθ' ἣν ἔσται ποτὲ μία ποίμνη, εἷς ποιμὴν. Ἔως οὐ ὅμως αὕτη πραγματῶθῃ ἐν τῷ κόσμῳ, ἀρίστην ἐνόμιζε πολιτείαν τὴν μικτὴν ἐκ τε δημοκρατίας καὶ βασιλείας καὶ ἀριστοκρατίας, εἰδός τι συνταγματικῆς μοναρχίας, ὡς ἠθέλομεν εἰπεῖ νεολογικώτερον· διότι αὕτη καταργοῦσα τὰ προνόμια τοῦ γένους καὶ τοῦ πλοῦτου ἠθέλε βαθμηδὸν προετοιμάσει τὴν ἀνθρωπότητα εἰς τὴν φιλοσοφικὴν κοσμοπολιτείαν.

Ἄλλ' ἡ περιεργότερα ἀνακάλυψις τοῦ Κ. Ῥενιέρη εἶναι ὅτι οἱ Στωϊ-

κοὶ δὲν ἦσαν, ὅπως ἐμάθομεν νὰ τοὺς φανταζώμεθα παροιμιωδῶς, ἀπαθείς τινες καὶ ὀλιγοπράγμονες σοφοί, ἀμεριμνοῦντες παντάπασιν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων. Ἐξ ἐναντίας, καθὰ ἀποδεικνύει διὰ βεβαίων ἱστορικῶν γεγονότων, μέχρι τινὸς χρόνου συνεκρότου ἐμάδα ἀνδρῶν δραστηριωτάτην, ἀσχολουμένην ἐκ παντὸς τρόπου εἰς πραγμάτων τοῦ μεγάλου ἐκείνου πολιτικοῦ προγράμματος τῆς Στοᾶς. Πρεσβεύοντες, ὡς ὁ Πλάτων, ὅτι προσφυστάτος μεταρρυθμιστῆς τῶν πολιτειῶν εἶναι ὁ ἀπόλυτος ἀρχὼν καὶ ὅτι ἔπρεπεν ἄρα « ἢ νὰ βασιλεύσωσιν οἱ φιλόσοφοι, ἢ νὰ φιλοσοφήσωσιν οἱ βασιλεῖς », ἐζήτησαν ἀπανταχοῦ νὰ ἐνθρονίσωσιν, ἢ τοῦλάχιστον νὰ μνήσωσιν εἰς τὰ δόγματα τῆς Στοᾶς τὸν κραταῖον τοῦτον ἀναμορφωτὴν. Εἰς τοῦτο δὲ μετεχειρίζοντο ἰσχυρότατον ὄπλον τὴν ἀπερίοριστον ὑπόληψιν, ἣς ἀπήλαυον ὡς ἠθικοδιδάσκαλοι καὶ οἰονεὶ πνευματικοὶ τῶν ἀρχαίων. Δι' αὐτῆς εἰσέδυσον εἰς τὰς αὐλὰς τῶν βασιλείων καὶ τὰ μέγαρα τῶν ἀρχόντων οὐ μόνον ὡς παιδαγωγοὶ τῶν υἱῶν, ἀλλὰ καὶ ὡς μυστικοσύμβουλοι τῶν πατέρων· καθότι δημιουργήσαντες τὴν τέχνην τοῦ λύειν τὰς ἀμφιβολίας τῆς συνειδήσεως ἐν περιπτώσει συγκρούσεως καθηκόντων, ἦσαν πρὸς τοὺς ἀρχαίους δυνάστας ὅ,τι βραδύτερον πρὸς τοὺς χριστιανοὺς ἡγεμόνας τῆς Δύσεως οἱ πνευματικοὶ διευθύνται τῆς συνειδήσεως· ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἦσαν οἱ Ἰησοῦται τῆς ἀρχαιότητος, ἀλλ' Ἰησοῦται ἀφορῶντες εἰς σκοπὸν ὑψηλὸν καὶ γενναῖον.

Ποῦ καὶ πῶς, χρώμενοι τηλικαύτῃ δυνάμει, ἐπεχείρησαν τὴν πραγματοποίησιν τῆς σκοπούμενης ῥιζικῆς μεταπολιτεύσεως; Ἐδῶ ἡ ἱστορικὴ ὕλη δὲν εἶναι ἀπανταχοῦ αὐτάρκης· διότι συχνάκις συνίσταται ἐκ σποράδην τινῶν ἐρειπίων, ἅτινα τότε ὁ συγγραφεὺς ἀσχολεῖται νὰ περιυναγάγῃ καὶ συναρμολογήσῃ καὶ ἀναπληρώσῃ εὐστόχως διὰ τῆς κρίσεως καὶ τῆς φαντασίας.

Τὸ σχέδιον τῆς Στοᾶς ἦτο μεγαλοφυές, ἀλλ' ἐναυάγησε· διότι ἦτο πρῶτύτερον· διότι ἡ φιλοσοφία ἀντὶ νὰ ζητῇ τὴν ἀνάπλασιν τοῦ ἀτόμου διὰ τῆς πολιτείας, ὄφειλε τάνάπαλιν νὰ προετοιμάσῃ τὴν ἀναμόρφωσιν τῆς πολιτείας διὰ τῆς ἀναπλάσεως τῶν ἠθῶν. Αὐτὴν τὴν τακτικὴν ἠκολούθησεν ἡ Στοὰ ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀνέβη ἐπὶ τὴν ἐδραν αὐτῆς ὁ Παναίτιος. Κηρύξασα διαζύγιον ἀπὸ τῆς πολιτικῆς, ἐπεδόθη τοῦ λοιποῦ εἰς μόνην τὴν ἀνάπτυξιν τῆς πρακτικῆς ἠθικῆς, ἡ μόνη δὲ αὐ-

τῆς ἐνέργεια ἐπὶ τῶν πολιτικῶν θεσμῶν περιωρίσθη εἰς τὸ ἀστυκὸν δίκαιον, ἅτε συνεχόμενον ἀμέσως μετὰ τῆς οἰκογενείας καὶ τοῦ ἀτόμου. Ὅτε δὲ τὰ δόγματα τῆς Ἑλληνικῆς φιλοσοφίας προσκτησάμενα κῦρος θρησκευτικὸν διεσπάρησαν ἱκανῶς ἐν τῇ κοινῶν καὶ ἐρρίζωθησαν ἐν ταῖς συνειδήσεσιν, ἡ ἀνθρωπότης ἠθικῶς ἀναγεννηθεῖσα σπεύδει πρὸς τὴν ἰδανικὴν τοῦ Ζήνωνος πολιτείαν, ἣτις «πάντας ἀνθρώπους ἡγήσεται δημότας καὶ πολίτας», καὶ ἐν ἣ «εἰς βίος ἔσται καὶ κόσμος, ὡς περ ἀγέλης συνόμου, νόμῳ κοινῷ συντρεφομένης».

Τοιοῦτος περίπου ὁ σκελετὸς τοῦ γλαφυροῦ τούτου καλλιτεχνήματος, ἕπερ ἀποδεικνύει ἐμπράκτως, ὅτι παρὰ τὴν συνήθη ξηρότητα τῶν φιλοσοφούντων αἱ βαθύτεραι ἔννοιαι κερδαίνουσιν ὑπὸ σχῆμα χάριεν. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ, οὕτως εἰπεῖν, δραματικὸς τρόπος τοῦ φιλοσοφεῖν, οὐ χάριν ὁ συγγραφεὺς παρακινδυνεύει ἐνιαχοῦ τὰς ἱστορικὰς εἰκασίας, ἔχει πολὺ τὸ μεθ' ἡδονῆς διδακτικόν· καθότι τὰ πρόσωπα τοῦ φιλοσοφικοῦ τούτου δράματος δὲν εἶναι «ἐλιννύοντα ἀγάλματ' ἐπ' αὐτὰς βαθμίδος ἑσταότα» κατὰ Πίνδαρον, ἀλλ' ἐνεφύσησεν αὐτοῖς ὁ συγγραφεὺς ψυχὴν ζῶσαν καὶ ὄρας αὐτὰ δρῶντα καὶ ἀκούεις αὐτῶν βουλευομένων καὶ ψηλαφεῖ τοὺς παλμοὺς τῆς μεγάλης αὐτῶν καρδίας. Καὶ ἀφ' ἱστορικῆς δὲ ἀπόψεως ἔχει τὸ ἔργον ἀξίαν πολλήν, ἅτε ἐγκαινιάζον παρ' ἡμῖν εὐστόχως τὴν μέθοδον τοῦ ἀναπληροῦν δι' εἰκασιῶν τὰ κεχρηνότα τῆς ἱστορικῆς ὕλης, μέθοδον, τολμῶ εἰπεῖν, ἀριστοκρατικὴν, καθότι δὲν εἶναι ἔργον παντός.

Αἱ νομικαὶ καὶ πολιτικαὶ ἐπιστῆμαι εὗρον ἐν Ἑλλάδι παρθένον γῆνεῖς νομοθεσίαν σύμφωνον πρὸς τὰς νεωτάτας αὐτῶν προόδους. Συμπληροῦται δὲ αὕτη ἡμέραν ἐξ ἡμέρας, ἀναδεικνύουσα τὴν Ἑλλάδα ἐν τῶν εὐνομουμένων κρατῶν· τινὲς μάλιστα τῶν ἑλληνικῶν νόμων, οἷος φέρ' εἰπεῖν ὁ περὶ ὑποθηκῶν, διαπρέπουσι μετὰ τῶν ἀρίστων ἔργων τῆς νομοθετικῆς τέχνης.

Εἰς ἀκριβῆ τῶν νόμων τούτων ἐφαρμογὴν ἐδέησε νὰ ἀσχοληθῶσι συντόνως οἱ ἐπιφανέστατοι τῶν παρ' ἡμῖν νομομαθῶν περὶ τὴν εὐμέθοδον αὐτῶν ἐρμηνείαν διὰ σπουδαίων συγγραφεῶν, ἐξ ὧν ἀντλοῦσι προχειρῶς οἱ πλεῖστοι τῆς Θέμιδος λειτουργοί, συγγραφεῶν, ἐν αἷς ἀπαντᾶς πολλαχοῦ διεσπαρμένα τὰ περιγεγόμενα ἰδίας μελέτης, ἄξια λεπτομέρεστέρων διατριβῶν.

Κατ' ἐξοχὴν ὁμοῦς πρωτοτύπου μελέτης θέμα κεῖται πρὸ ποδῶν ἡ θεωρία τοῦ κανονικοῦ δικαίου τῆς ὀρθοδόξου ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, θεωρία οὐ μόνον ἔχουσα τὰς πηγὰς καθαρῶς ἑλληνικὰς, ἀλλὰ καὶ ἀποτελοῦσα ἐν τῇ ἐπισήμῃ ἄγνωστον χώραν. Τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ τούτου δικαίου τὰς πηγὰς καὶ τὰς ἐκλεκτοτέρας πραγματείας τῶν ἀρχαίων ἐρμηνευτῶν συνέλεξαν καὶ ἐξέδωκαν μετ' ἀξιολόγων εἰσαγωγῶν ὁ μακαρίτης Μιχαὴλ Ποτλῆς καὶ ὁ καθηγητὴς Κ. Γ. Α. Ῥάλλης, ποιήσαντες ἔργον ἀναγκαιότατον. Τῆς συστηματοποίησεως δὲ τοῦ νέου τούτου κλάδου τῆς ἑλληνικῆς ἐπιστήμης δοκίμιον, ἀφορῶν εἰς ἐν τῶν κυριωτέρων αὐτοῦ κεφαλαίων, ἐξεδόθη νεωστὶ ἡ «Περὶ ἱερατικῆς ἐξουσίας» πραγματεία τοῦ Κ. Ἰωάννου Εὐταξίου Παππαλουκά.

Ἡ κεφαλαιώδης ἀρχὴ, ἀφ' ἧς ἀναχωρεῖ ὁ συγγραφεὺς, εἶναι ἡ ἐξῆς: Ἡ νομοθεσία τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας οὐ μόνον στερεῖται συστηματικότητος, ἀλλὰ καὶ εἶναι ἐν πολλοῖς ἐλλιπής. Ἐντεῦθεν πρὸς καταρτισμὸν πλήρους θεωρίας τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἡμῶν δικαίου δὲν ἀρκεῖ μόνη ἡ συστηματικὴ συναρμογὴ καὶ ἡ κατ' ἀκριβῆ ἐπιστημονικὴν μέθοδον ἐρμηνεία τῶν κυρίων αὐτοῦ πηγῶν, ἀλλὰ καὶ εἶναι ἐπάναγκες ν' ἀναπληρωθῶσιν ἐν αὐτῇ ἐκ τῶν ἐόντων τὰ κεχρηνότα. Εἰς τοῦτο δὲ χρησιμοποιεῖ δύο πλαγίας πηγὰς, πρῶτον μὲν τὰ κατὰ καιροὺς πεπραγμένα ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας, τὴν, οὕτως εἰπεῖν, ἐκκλησιαστικὴν νομολογίαν, ἔπειτα δὲ τὰ παρ' ἄλλαις ἐκκλησίαις ἰσχύοντα νόμιμα, καθόσον δὲν ἀντιβαίνουσιν εἰς τὰ δόγματα καὶ τὸ πνεῦμα τῆς ἡμετέρας. Εἶναι δὲ παρ' ἡμῖν ἡ ἱερατικὴ ἐξουσία ἐπιδεκτικὴ τελείας νομικῆς θεωρίας, ἅτε ἀποτελοῦσα ἀληθῆ νομικὴν ἐξουσίαν φθάνουσαν μέχρι καθαιρέσεως, τοῦθ' ὅπερ οὐδόλως συμβαίνει παρὰ τοῖς δυτικοῖς. Ἰδιαιτέραν σπουδὴν καταβάλλει ὁ συγγραφεὺς εἰς ἐξέτασιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς οἰκονομίας, ἢ συγκαταβάσεως, καὶ τῶν ὀρίων, ὧν περαιτέρω μεταπίπτει εἰς αὐθαιρεσίαν, ζητήματος τούτου ἀληθῶς ἀκανθώδους.

Οἱ δημοσιολόγοι ἡσχολήθησαν μετὰ ζήλου εἰς ἀνάπτυξιν καὶ ἐφαρμογὴν τῶν ἐλευθεριωτέρων ἐπιστημονικῶν ἰδεῶν πρὸς ὄφελος τῆς πατρίδος· παράδειγμα αἱ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Ἰ. Σούτσου ἐκδεδομένα νεωστὶ «Πλουτολογικαὶ μελέται», σειρά διατριβῶν ἠθικοπολιτικῶν

ἀξιολόγων διά τε τὸ ἐπίκαιρον αὐτῶν καὶ τὸν κοινωφελῆ σκοπὸν, εἰς ὃν ἀφορῶσι.

Ἐν τῇ Ἱατρικῇ καὶ αὐτῇ ἡ καθημερινῇ πρᾶξις εἶναι ἀένναος πηγὴ ἐπιστημονικῶν προϊόντων· διότι ἡ Ἱατρικὴ δὲν ἀναγνωρίζει αὐθεντίαν ἄλλην, παρὰ τὴν αὐθεντίαν τῆς πείρας· ἐπειδὴ δὲ αὕτη πρόχειρος καὶ ἀνεξάντλητος, δὲν ὑπάρχει ἱατρὸς πράγματι ἐπιστήμων μὴ ἔχων νὰ συνεισφέρει εὐπρόσδεκτον καὶ τιμῆεντα εἰς τὸ παγκόσμιον οἰκοδόμημα τῆς ἐπιστήμης ἔστω καὶ μικρὸν καὶ ἀλάξευτον λίθον· καὶ ἀληθῶς ἐκ τοιούτων ἐράνων δημιουργεῖται ὡς τὰ πολλὰ ἡ πτέρυξ αὐτοῦ ἡ ἑλληνική.

Εἰσὶ δὲ τὰ τέως ἱατρικὰ ἡμῶν προϊόντα· εἰδικαί μελέται περὶ ἐπιχωριάζοντά τινα πάθη, οἷα οἱ ἐλογενεῖς, ἰδίᾳ δὲ οἱ κακοήθεις λεγόμενοι πυρετοὶ, ἡ ἐν νήσοις τισὶ τοῦ Ἰονίου πελάγους ἐνδημοῦσα πελλάγρα, τὰ πάθη, οἷς ἰδιαζόντως ὑπόκεινται οἱ παρ' ἡμῖν πολυάριθμοι ἀλιεῖς τῶν σπόγγων, κ.τ.τ., ἱατρικαὶ τοπογραφίαι καὶ κλινικαὶ παρατηρήσεις περὶ ἐπιδημικά τινα πάθη, οἷος ὁ ἐξανθηματικός τύφος, ὁ μνηιγαῖος λοιμὸς, ἡ ἴληρις, ἡ ὀστρακιά, ἡ χολέρα, κ.τ.λ., δοκιμασίαι νεωτέρων τινῶν θεραπευτικῶν καὶ χειρουργικῶν ἀγωγῶν, ἡ τροποποιήσεις αὐτῶν, ἡ καὶ ἐφευρέσεις τινὲς πρωτότυποι, περιγραφαὶ σπανίων νοσηρῶν περιπτώσεων, φυσιολογικά τινα πειράματα καὶ τὰ τοιαῦτα· ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις μελέται τινὲς τῆς ἱατρικῆς ἀρχαιότητος οὐ μόνον ἐξ ἐπιστημονικοῦ διαφόρου, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ ἐθνικὸν καθῆκον τοῦ διεκδικεῖν ὑπὲρ τῶν προγόνων τὴν δόξαν ἀνακαλύψεων καὶ ἐφευρέσεων ἀνηκουσῶν μὲν ἐκείνοις, ἀποδιδομένων ὅμως κατ' ἀγνοίαν εἰς μεταγενεστέρους εὐρέτας· οὕτω φέρ' εἰπεῖν ὁ μακαρίτης Ὀλύμπιος ἀπέδειξε δι' ἱστορικῶν τεκμηρίων, ὅτι ἡ λιθοθρυψία, μία τῶν μεγίστων χειρουργικῶν ἐφευρέσεων τοῦ καθ' ἡμᾶς αἰῶνος, ἦτο γνωστὴ τοῖς ἀρχαίοις, διότι κατ' αὐτὴν ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν χρόνων ἐχειρουργεῖτο Θεοφάνης ὁ ὁμολογητής.

Ἐπὶ τῶν διαφορῶν τούτων θεμάτων ἐγένοντο καὶ ἐν τῇ φθινοῦσῃ ὀλυμπιάδι, πολλοὶ ἀξιόλογοι μελέται, στοιχεῖα προσεχῶν μονογραφῶν ἀνακεκοινωμένα ὡς ἐπιτοπολὺ τῇ ἐν Ἀθήναις Ἱατρικῇ Ἑταιρίᾳ, ἡ ὑποβεβλημένα τῷ ἐν αὐτῇ Συμβουλευτικῷ ἀγῶνι, ἡ ἐκδεδομένα ἀμέσως διὰ τῆς ἐφημερίδος αὐτῆς, τῆς ὁποίας ἡ σύνταξις ὀφείλεται ἰδίως

εἰς τὴν φιλοπονίαν τοῦ πεπαιδευμένου ἱατροῦ Κ. Γ. Καραμήτσα. Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων, ἔργων ὡς τὰ πολλὰ τῆς εὐμαθοῦς νεότητος, πραγματεύομαι ἐν τῇ εἰδικῇ ἐκθέσει, οὐ μόνον διὰ τὸ δύσληπτον τῶν ἱατρικῶν θεμάτων εἰς τοὺς πολλοὺς τῶν ἀκροατῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ἀκατάλληλον εἰς πανήγυριν οὕτω φαιδρᾶν. Ἀλλὰ καὶ μελέτην περὶ εὐεξίας καὶ μακροβιότητος παντὶ προσιτὴν καὶ λυσιτελεῖ ἀνέγνω, ὡς ἐνθυμεῖσθε, ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου ὁ καθηγητὴς Κ. Γ. Μακκᾶς, ἀξιόλογον ἰδίως διὰ τὴν ὕλην τὴν συνειλεγμένην ἐκ τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν συγγραφῶν.

Ἐν δὲ ταῖς μαθηματικαῖς ἐπιστήμαις ἔχει εἰς δεῖξιν ἡ τρίτη ὀλυμπιάς δύο σειρὰς ἐξαιρέτων ἐργασιῶν· καὶ πρῶτον ὑπὸ τὸν τίτλον « Μαθηματικὰ ἀνάλεκτα » ἐξέδωκεν ἐν Ἀθήναις ὁ καθηγητὴς Κ. Νικόλαος Νικολαΐδης σειρὰν πρωτοτύπων διατριβῶν ἀναγομένων εἰς διαφόρους κλάδους τῆς ὑψηλῆς μαθηματικῆς. Τῶν σπουδαίων τούτων μελετῶν, αἵτινες περιποιοῦσι τιμὴν τῇ ἑλληνικῇ ἐπιστήμῃ, κυριώταται εἰσιν αἱ ἐξῆς: α'. Ἡ θεωρία τῆς κινήσεως σχήματος ἐπιπέδου ἐν τῷ ἐπιπέδῳ αὐτοῦ ἐγένετο κατὰ μέθοδον νέαν, ἀπλουστέραν τῶν τέως γνωστῶν· β'. ἐν τῇ θεωρίᾳ τῆς κινήσεως ὕλικου σημείου ὁ συγγραφεὺς εὔρε διάφορα θεωρήματα δίδοντα τὴν διεύθυνσιν, ἣν πρέπει νὰ ἔχη ἡ δύναμις, ἵνα ὑπάρχωσιν ἀπλαῖ τινες σχέσεις μεταξὺ τῶν στοιχείων τῆς κινήσεως· γ'. αἱ θεμελιώδεις ἐξισώσεις τῶν ἐπιφανειῶν κατὰ τὴν γενικὴν περίπτωσιν, ὅταν δηλαδὴ τὰ ἐπ' αὐτῶν συστήματα γραμμῶν τέμνωνται ὑπὸ γωνίαν μεταβλητὴν, εὐρέθησαν ὑπὸ μορφὴν ἀπλήν· δ'. τὸ θεώρημα τοῦ Δεσάργου, τὸ ἐκφράζον ἰδιότητά τινα τοῦ τετραπλεύρου, ἐξετάθη εἰς πολύγωνον οἰονδήποτε.

Δεύτερον, ὁ ἀξίως διευθύνων τὸ Ἀθήνησιν ἀστεροσκοπεῖον Κ. Ἰούλιος Σμίθιος ἐποίησε καὶ κατὰ τὴν περίοδον ταύτην μετὰ τοῦ διδάκτορος Δ. Κοκκίδου καὶ τῶν λοιπῶν αὐτοῦ βοηθῶν πολλὰς σπουδαίας ἐρευνας, καὶ ὀνομαστὶ παρατηρήσεις τῶν κηλίδων τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης, ἧς ἀπεικάσθησαν διάφορα μέρη καὶ ἐγράφη ὁ πίναξ, πλανητῶν τινῶν καὶ τῶν ἐπιτειλάντων κομητῶν, ἐκλείψεων, διαττόντων ἀστέρων, τῶν φαινομένων τοῦ λυκαυγοῦς, τοῦ ζφδιακοῦ φωτὸς καὶ τοῦ βορείου σέλαος, πρὸς δὲ παρατηρήσεις πολλῶν ἀστέρων ὡς πρὸς τὴν ἔντασιν τοῦ φωτὸς καὶ τὸ χρῶμα.

Ἐκ τῶν φυσιογραφικῶν ἐπιστημῶν ἐγγωρίους καρπούς ἀπήνεγκε πρὸ πάσης ἄλλης ἢ Βοτανικῆ, χάρις εἰς τὸν ἄοκνον ζῆλον δύο εἰδικῶν ἀνδρῶν, τῶν κυρίων Θεοδώρου Ὀρφανίδου καὶ Θεοδώρου Χελδράχ. Ἔχουσιν οἱ ἀπανταχοῦ γῆς βοτανικοὶ νόμον, οὕτως εἰπεῖν, διεθνή, τεθειμένον ὑπὸ τοῦ Λιναίου, τοῦ μεγάλου τῆς ἐπιστήμης αὐτῶν νομοθέτου· ὅταν τις πρῶτον ἐπισημῶς τῆς ἐπιστήμης ὑπηρεσίας πολλοῦ λόγου ἀξίας, βαπτίζουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν γένος τοῦ φυτικοῦ βασιλείου· δύο δὲ γένη φυτῶν φέρουσιν ἤδη τὰ ὀνόματα τῶν δύο τούτων βοτανικῶν τῆς Ἑλλάδος.

Καὶ ὁ μὲν Κ. Ὀρφανίδης ἐβοτανολόγησε μέχρι τοῦδε τὴν Ἀττικὴν, πολλὰ μέρη τῆς Πελοποννήσου, τὸν Παρνασσόν, τὸν Ὀλυμπον, τὴν Εὐβοίαν, τὴν Χίον, πολλὰς τῶν Κυκλάδων, τὴν Μακεδονίαν μέχρι Βιτωλίων, ἀνακαλύψας πολλὰ εἶδη φυτῶν καὶ διαφορὰς, ἰδιαιτέρον δὲ ἀσχοληθεὶς εἰς ἐξακολούθησιν τῶν ἔργων τοῦ Σιπθοπίου, τὸν προσδιορισμὸν δηλαδὴ τῶν φυτῶν τῶν ἀναφερομένων ὑπὸ τοῦ Διοσκορίδου καὶ Θεοφράστου· ἐκ τῶν ἰδίων δὲ τούτων βοτανολογιῶν καὶ τῶν ἀλλαχόθεν ἀντηλλαγμένων φυτῶν συνεκρότησε συλλογὴν 150 περίπου χιλιάδων δειγμάτων, ἣν πριάμενος ἐδώρησατο νεωστὶ τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ ὁ φιλογενέστατος Κ. Θεόδωρος Π. Ῥοδοκανάκης, καὶ εἰς ἣν εὐκατὸν εἶναι νὰ προστεθῇ ἡ πλουσιωτάτη συλλογὴ τοῦ Κ. Χελδράχ· θέλει οὕτω συγκροτηθῆ μουσεῖον χρησιμώτατον τῷ σπουδάζοντι τὴν ἑλληνικὴν χλωρίδα.

Ὁ δὲ Κ. Χελδράχ ἐβοτανολόγησε τὴν Ἀττικὴν, Πελοπόννησον, νήσους τινὰς τοῦ Ἰονίου πελάγους, τὴν Κρήτην, Μακεδονίαν καὶ πολλὰ μέρη τῆς Μικρᾶς Ἀσίας· ἐν ταῖς ἐκδρομαῖς δὲ ταύταις ἀνεκάλυψε νέα μὲν εἶδη φυτῶν ὑπὲρ τὰ 600, νέα δὲ γένη 6, ὧν δύο μὲν ἐκ τῆς τάξεως τῶν σκιαδοφόρων, ἀνὰ ἐν δὲ ἐκ τῆς τῶν κολοκυνθῶν, τῶν χειλανθῶν, τῶν συνθέτων καὶ τῶν κυρτανδρομόρφων.

Ἄμφοτέρων τὰ ἔργα εἰσὶν ἀναγεγραμμένα ἐν τοῖς συγγράμμασι τοῦ διασήμου Ἐδμόνδου Βοασσιέρου.

Ἐπὲρ πᾶσαν ἄλλην ἐπιστήμην ταχίστην καρποφορίαν ὑπέσχετο ἡ γραμματολογία, ἡ πολυώνυμος ἐκείνη, ἡ κατὰ Βοίικιον ἐπίγνωσις τῶν γνωστικῶν, τὸ μὲν διότι εἰς ἐρμηνείαν καὶ κρίσιν τῶν ἑλληνικῶν ἀριστουργημάτων οὐδεὶς ὁ ἀρμολιώτερος ἡμῶν τῶν τετραμμένων

ἐν τῇ Ἑλλάδι φωνῇ, τὸ δὲ καὶ διότι ἡ ἀναδίφησις τῶν προγονικῶν κειμηλίων εἶναι πρὸς πάντα λόγιον Ἑλληνα χάρις ἀτῆ ἀναψυχὴ τοῦ νός. Τῷ ὄντι οὐδὲν τερπνότερον τοῦ ἀνακαλύψαι τεχνικὴν τινα καλλονὴν ἢ λανθάνον τι νόημα παλαιοῦ συγγραφῆως· φαίνεται σοι, ὅτι ὁ σοφὸς ἐκεῖνος προπάτωρ εἰς σὲ μόνον ἤξιώσε νὰ ἐμπιστευθῇ τὸ μυστήριον τῆς βαθείας αὐτοῦ διανοίας καὶ συνεισδύεις αὐτῷ εἰς χωρία τοῦ ἀρχαίου πνευματικοῦ κόσμου ἀπρόσιτα εἰς τῶν ἄλλων τὰ βλέμματα. Καὶ αἱ μὲν καλαὶ αὐταὶ ἐπαγγελίαι πληροῦνται βραδέως· ἀλλ' ἀντὶ τούτων προβαίνει ταχέως ἡ πλάσις τῆς γλώσσης ἡμῶν.

Τῷ ὄντι ἡ ἀνεξίτηλος αὕτη περγαμηνὴ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν εὐγενείας, ἡ διεφθαρμένη ὑπὸ τοῦ χρόνου, ἐνιαχοῦ δὲ καὶ ἐσπιλωμένη ὑπὸ τῆς ἐπαφῆς τῶν δορυκτετῶν, καθαρεύεται νῦν καὶ πλησιάζει εἰς τοῦ ἀρχαίου ιδιώματος τὴν ἀμίμητον γλαφυρότητα. Ἡ ἐπαναγωγὴ τῆς ὁμιλουμένης γλώσσης εἰς τὸ ἀρχικὸν κάλλος δὲν εἶναι πλέον ἀπόπειρα τολμηρὰ, οὐδὲ περιορίζεται ἐν στενῷ τινι κύκλῳ λογίων· εἶναι ἔργον προβαῖνον ὁρμητικῶς ἀνὰ πᾶν φύλον καὶ πᾶσαν τάξιν κοινωνικὴν· περὶ τὸν ἄμβωνα καὶ τὸ βῆμα καὶ τὴν ἐστίαν ἀκούεις νῦν ὅσμημέραι τὴν γλῶσσαν καθαρωτέραν, νῆ Δία δὲ καὶ ἀρχαίζουσιν ἔστιν ὅτε ὑπὲρ τὸ δέον, ἀλλ' οὐδὲν ἤττον οἰκείαν καὶ εἰς αὐτὰς ἔτι τὰς οὐχὶ πάνυ ὑψηλὰς κοινωνικὰς στιβάδας. Συνεργεῖ δὲ εἰς τοῦτο διαπερὸντιος ἡ προῖουσα ἐκπαίδευσις τοῦ λαοῦ καὶ ἡ δημοσία ὑπηρεσία καὶ ἡ ποίησις καὶ ὁ τύπος, ὄργανον οὐχὶ μὲν πάντοτε γλωσσικῶς ἀνεπίληπτον, ἀλλ' οὐδὲν ἤττον σταλάζον ἐνδελεχῶς τὸ καθαρεῦον ἰδίωμα εἰς τὰ σπλάγχνα τοῦ ἔθνους· διότι κατὰ τὸ ζηλωτὸν παράδειγμα τοῦ σοφοῦ Κοραῆ, οὐτινος φαίνονται μοι συχνάκις ὀλιγωροῦντες οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος νομοθέται τῆς γλώσσης, πλάσσειται αὕτη οὐχὶ διὰ κανόνων, ἀλλὰ δι' ὑποδειγμάτων.

Τῶν ἐν τῇ παρούσῃ ὀλυμπιάδι γραμματολογικῶν προϊόντων ἀρκετὸν εἶναι νὰ παραθέσω δύο ἐξαιρετὰ δείγματα, τὰ ἐξῆς:

Παλίμβουλος ἡ δημοκρατία τῶν γραμμάτων· ποσάκις νεκρὸν ἀποθεοῖ ὃν ἐμυκτήρισε ζῶντα, ποσάκις δὲ πάλιν συντρίβει τὴν ἐπιούσαν τὰ εἰδῶλα, ἅτινα χθὲς ἐθυμιάζεν ἐνθουσιωδῶς! Τοιαύτης παλιμβουλίας θῦμα ἐγένετο ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις εἰς τῶν περιδόξων ῥητόρων τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος, ὁ Ἰσοκράτης. Οἱ λόγοι ἐκεῖνοι, οἱ τέως

κρινόμενοι θαυμαστοί, κατακρίνονται νῦν ἀφειδῶς ὡς ἐστερημένοι οὐκέτι τεχνικῶν ἀρετῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ ὀρθοῦ λόγου. «Ὁ Ἴσοκράτης, λέγει ὁ Νεῖβουρ, εἶναι ἄνθρωπος ἐκ τῶν πλέον ἀνοήτων καὶ πτωχῶν τῶ πνεύματι».

Τηλικούτου προγόνου συνήγορος παρῆλθεν ἐπὶ τὸ βῆμα ὁ πρόωρος μετ' οὐ πολὺ ἀναρπασθεὶς ἀπὸ τοῦ κύκλου τῶν λογίων Ἀριστείδης Κυπριανός. Ἐν ὀψιγόνῳ βιβλίῳ ἐκδεδομένῳ πρὸ τετραετίας ἐπεχείρησε ν' ἀποδείξῃ τὴν πρωτοφανῆ γνώμην, ὅτι οἱ λόγοι τοῦ Ἴσοκράτους δὲν εἶναι ἀπλοῖ, ἐν ἑκάστος θέμα πραγματευόμενοι, ἀλλὰ συγγράμματα τεχνικά, περιλαμβάνοντα ἐν εἴδει παραδειγμάτων ἐντέχνως συνεβραμένων τοὺς ἀπορρήτους ρητορικοὺς κανόνας τοῦ μεγάλου ἐκείνου διδασκάλου τῆς τέχνης· εἶναι δηλαδή αὐτὰ τὰ παρὰ τῶν ἀρχαίων μνημονευόμενα ἀπορρήτα τοῦ Ἴσοκράτους, ἥτοι αἱ τέχναι, ἅς, καθὰ ἱστορεῖ ὁ Πλούταρχος, κρύφα λαβὼν ὁ Δημοσθένης ἐξέμαθεν. Ἀνήκουσι δὲ εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐσχηματισμένων λόγων, τῶν ἐχόντων σύνθεσιν λεληθυῖαν, ἣν διεγίνωσκον μόνοι οἱ τὸ μυστήριον εἰδότες μαθηταί· ἐνῶ δηλονότι ὁ ἐγνοῶν τὴν πλοκὴν τῆς συνθέσεως νομίζει, ὅτι ὁ προκείμενος λόγος πραγματεύεται μίαν μόνην ὑπόθεσιν, οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἴσοκράτους ἔβλεπον ἐν αὐτῷ τὰ σπέρματα πολλῶν καὶ παντοδαπῶν λόγων, ἅτινα συνέμιξε μετὰ θαυμαστῆς τέχνης τόσῳ δεξιῶς, ὥστε νὰ φαίνωνται ἐξωτερικῶς τείνοντα εἰς ἓνα σκοπὸν καὶ ἀφορῶντα εἰς μίαν ὑπόθεσιν. Διὰ τῆς γνώμης ταύτης ἐξήγησεν ὁ Κυπριανός τὰ κατὰ τὸ φαινόμενον ἄτοπα τοῦ Ἴσοκράτους, ἅτινα πρὸς ἐσχηματισμένους λόγους εἰσὶ μᾶλλον ἀρεταί.

Εἶναι ἡ τεχνολογικὴ αὕτη γνώμη ὀρθή; περὶ τούτου ὁ χρόνος κριτής· βέβαια ἕμως ἀνοίγει νέαν καὶ καθαρῶς πρωτότυπον ἀποψιν εἰς περαιτέρω μελέτην καὶ κρίσιν. Ὅπωςδήποτε καὶ ἡ ἐπανθοῦσα πειθὴ καὶ τὸ εὐκρινὲς τῶν ἐνοιῶν καὶ τὸ γλαφυρὸν τῆς λέξεως ἀποδεικνύουσι τὸν συνήγορον ἄξιον τοῦ διαδίκου.

Ἀπέθηκα δάφνης θαλλὸν ἐπὶ τάφου. Ὡς ἂν μὴ ἤρκει δὲ τὸ ὀλιθερὸν τοῦτο χρέος, ὀφείλω νὰ ἀποδώσω τὸν ἕτερον κλάδον εἰς τὴν παρεστῶσαν σκιάν ποθεινοῦ συναδέλφου, οὐτινος ζῶντος εἶχε στέψει ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου τὸν κρόταφον.

Μετὰ τοῦ ζητήματος τῆς ἐνότητος τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους συνέ-

χεται ἀδιασπάτως τὸ περὶ τῆς ἐνότητος τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης. Εἶναι δηλονότι ἡ νέα ἐλληνικὴ γλῶσσα θυγάτηρ τῆς παλαιᾶς, καθὼς φέρ' εἰπεῖν ἡ ἰταλικὴ τῆς λατινικῆς, οἰοεὶ κλάδος ἀναβλαστὼν ἀπὸ τῆς ρίζης δένδρου ἀπεξηραμμένου, ἐμβολιασμένος ἢ μεταπεφυτευμένος, ἢ εἶναι αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ παλαιὸς γλωσσικὸς κορμὸς, περικεκομμένος μὲν κλῶνάς τινας, νέους δὲ ἀντ' αὐτῶν ἀναδεδωκώς, οὐδέποτε ἕμως ἐξηντλημένος τὴν ζωτικὴν ἰκμάδα; Ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ἢ παλαιᾶ καὶ ἡ νέα ἐλληνικὴ γλῶσσα εἶναι μία καὶ ἡ αὐτή; Ἴδου τὸ θέμα, ὅπερ ἐπραγματεύθη ἐν τῷ ὀψιγόνῳ αὐτοῦ Δοκιμίῳ, τῷ νεωστὶ ἐκδεδομένῳ ἐπιμελείᾳ τῆς ἐν Σμύρῃ Εὐαγγελικῆς Σχολῆς, ὁ μακαρίτης καθηγητῆς Δημήτριος Μαυροφρύδης.

Εἶχον ἤδη ὑπονοήσει τὴν ἐνότητα τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης προγενέστεροί τινες συγγραφεῖς, οἱ ὅπως οὖν ἐγκεχυότες εἰς τὰς καθ' ἡλικίας διαφορὰς αὐτῆς, εἶος, φέρ' εἰπεῖν, ὁ Φωριέλ· πρῶτος ἕμως ὁ Μαυροφρύδης ἐπεχείρησε ν' ἀποδείξῃ τὴν ἀλήθειαν ταύτην διὰ τῆς μόνης ἀσφαλούς μεθόδου, τῆς γλωσσολογικῆς, ἀνατέμνων δηλαδὴ τὴν ἐλληνικὴν γλῶσσαν καὶ ἀκριβολογῶν τὰ καθ' ἕκαστα μέρη καὶ ἐρευνῶν τὰς ποικίλας φάσεις αὐτῆς καὶ ἐπιδεικνύων ἐν τῇ φαινομένη διαφορᾷ τὴν ὑπολανθάνουσαν ὁμοιότητα. Ἀλλὰ καὶ πρὸς ἐξήγησιν αὐτῶν τῶν ἀναντιβῆτων διαφορῶν εὐρίσκει ἡ μέθοδος αὕτη ἐν τῇ συγκρίσει τῶν γλωσσῶν καθολικοὺς τινας νόμους, καθ' οὓς ἀναγκαίως εἰς πᾶσαν ἐπέρχονται διὰ χρόνου ὁμοίας φύσεως μεταβολαί, οὐδαμῶς ἀναιροῦσαι τὴν ἐνότητα αὐτῆς. Κατὰ τὴν μέθοδον ταύτην ἀποδεικνύει ὁ συγγραφεὺς ὅτι αἱ περιπέτειαι, εἰς ἅς περιῆλθεν ἡ ἐλληνικὴ γλῶσσα κατὰ τὰς μακρὰς τῶν αἰῶνων περιόδους, ἀποτελοῦσιν ἀπλῶς τὰς διαφορὰς φάσεις αὐτῆς, ὧν τελευταία εἶναι ἡ νέα ἐλληνικὴ· εἶναι δὲ ἡ ἐνότης αὕτη ἀναγκαία συνέπεια τῆς ἐνότητος τοῦ ἔθνους παρὰ τὰς παντοδαπὰς αὐτοῦ φάσεις κατὰ τόπους καὶ χρόνους, ἐνότητος, ἣν ἀντιστρόφως τεκμηριοῖ.

Τὸ ἐπιχείρημα ἦτο ἡράκλειον, καθότι πρῶτον ἤδη ἀπετολμᾶτο ἡ συστηματικὴ ἐρευνα τῶν ποικίλων μεταβολῶν τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης ἀπὸ τῶν ὀμηρικῶν ἕως τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων· καὶ ἦτο ἄρα τὸ δοκίμιον τοῦτο πρῶτος λίθος μεγάλης οἰκοδομῆς.

Ἡ χεὶρ τοῦ σοφοῦ Καππάδοκος κατέπεσε πρὶν ἢ τελειώσῃ καὶ

περιλαξεύση τὸ ἐθνικὸν μνημεῖον, οὕτως ἔβαλε τὰ θεμέλια· ἀλλὰ καὶ οὕτως ἔχον μαρτυρεῖ, ὅτι καὶ ἐν τῷ μυθῷ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος διατηρεῖ ἀδιάφθορον τὴν ἰδιάζουσαν αὐτῷ εὐφυΐαν.

Εἰς παραπλήσιον σκοπὸν συντελοῦσιν αἱ πρὸς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν παραθέσεις δημῶδων τινῶν λέξεων καὶ φρασεολογιῶν, δι' ὧν ἐπλούτισε νεωστὶ τὸ ἑλληνικὸν λεξικὸν ὁ δόκιμος λόγιος Κ. Ι. Πανταζίδης.

Ἀλλὰ καὶ εἰς ἐκδόσεις χειρογράφων τέως ἀνεκδότων ἠσχολήθησαν οἱ λόγοι ἡμῶν, ἐν αἷς ἰδιαιτέρον ἀναγραφτέα κατὰ τὴν παροῦσαν ὄλυμπιάδα ἢ τετράτομος «Μεσαιωνικὴ βιβλιοθήκη» τοῦ φιλοπόνου λόγιου Κ. Κ. Σάθα, περιέχουσα πολλὰ τέως ἀνεκδότα λείψανα τῆς φιλολογικῆς ἐκείνης σειρᾶς, τῆς συνδεούσης τὰ παλαιὰ τοῖς νεωτέροις ἑλληνικοῖς γράμμασι. Πολλὰ δὲ ὡσαύτως ἀξιόλογοι φιλολογικαὶ διατριβαὶ ἐξεδόθησαν διὰ περιοδικῶν συγγραμμάτων.

Εἰς τὰ ἐπαινετώτερα ἔργα τῶν Ἑλλήνων ἐπιστημόνων ἀνήκει ἡ ἀνασκαφὴ καὶ ἀνάδειξις καὶ ἐκδοσις τῶν λειψάνων τῆς ἀρχαίας καλλιτεχνίας, περὶ ἅτινα ἠσχολήθη κατ' ἐξοχὴν ἡ ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρία, ὁμιλος λογιῶν ποριζόμενος τὰ ὑλικά μέσα τὸ μὲν ἐξ δίων ἐράνων, τὸ δὲ καὶ ἐκ δημοσίων τινῶν συνδρομῶν, χορηγίας ἀτόπως φειδωλῆς· ὁμιλος μοχθῶν αὐτεπαγγέλτως ὑπὸ τὸ κράτος νομοθεσίας ἐλευθερίου, οὐδενὶ οὐδέποτε ἀρνούμενης τὴν ἄδειαν τοῦ ἀναδιδεῖν τοὺς ἐθνικοὺς ἡμῶν θησαυροὺς πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ἐπιστήμης.

Παρὰ τὴν ἐνδειαν αὐτῆς ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρία ἐποίησε μέχρι τοῦδε ἔργα πολλοῦ λόγου ἄξια, οἷα φέρ' εἰπεῖν ἡ ἐπισκευὴ τοῦ ἀνατολικοῦ αετώματος τοῦ Θησαείου, ἡ ἀνάδειξις τοῦ Ὁδείου τοῦ Ἡρώδου, ἡ τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου, ἡ ἀνασκαφὴ τῆς Ἀττάλου στοᾶς, ἡ τῶν περὶ τὸ Δίπυλον καὶ τὴν νεκρόπολιν, ἡ ἐν θέσει ἀγίου Δημητρίου Κατηφόρη, ὅπου ἀνεῦρε πλείστας ὄσας ἐπιγραφὰς καὶ γλυπτὰ, αἱ ἐν Χαίρωνείᾳ, σπουδαϊότατα διὰ τὰς ἀνακαλυφθείσας σπανίας αἰολικὰς ἐπιγραφὰς, αἱ ἐν Τανάγρα, ἐν Θήβαις, ἐν Σπάρτῃ, ὅπου καὶ συνεκρότησεν ἐπιτοπίους συλλογὰς, ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις ἡ ἐν Ἀθήναις συγκρότησις δημοσίας συλλογῆς πλουσιωτάτης εἰς πᾶν εἶδος ἀρχαίων, ὑπὲρ τὰ ἑξακισχίλια τὸν ἀριθμὸν, καὶ παλαιῶν νομισμάτων ὑπὲρ τὰ δεκάκις χίλια. Χρῆστω δὲ νὰ τὸ κηρύξω, ψυχὴ τῆς ἀξιεπαίνου ταύτης ἐταιρίας εἶναι ὁ ἀκάματος καὶ μετρίοφρων λόγιος Κ. Στέφανος

Κοιμανοῦδης. Εἰς αὐτὸν ὀφείλει ὡσαύτως ἡ Ἐταιρία τὴν πρωτεύουσαν τῆς γενναίου ἐκείνου δόγματος, ἕπερ αὐτὴ μόνη μεταξὺ τοῦ ἀρχαιολογικοῦ κόσμου ἀνεκλήρυσεν ἑλληνοπρεπῶς ἐν τῷ θεμελιώδει αὐτῆς ὀργανισμῷ: «Τὸ ἀλλόκοτον δικαίωμα τῆς προτεραιότητος τοῦ ἐκδιδεῖν καταργεῖται ἐν Ἑλλάδι, τῇ πατρίδι τῆς ἐλευθερίας».

Τὰ περιγεγόμενα τῆς ἀρχαιολογικῆς τῶν Ἑλλήνων μελέτης συνίστανται ὡς τὰ πολλὰ εἰς ἐκδόσεις καὶ ἐρμηνείας ἀρχαίων ἐπιγραφῶν καὶ νομισμάτων. Πλὴν δὲ τῶν τέως ἐκδομένων ὑπάρχει ἐν τῷ Βαρβακείῳ, ἐνδεῖα χρημάτων ἀνεκδοτος, ὕλη ἐτοίμη εἰς τύπωσιν, ἱκανὴ ν' ἀσχολήσῃ τοὺς ἐκδότας ὑπὲρ τὰ πεντεκαίδεκα ἔτη.

Τοιαύτας πρωτοτύπους συγγραφὰς ἔχει καὶ ἡ παροῦσα ὄλυμπιάς, ἐξ ὧν ἀρκείτωσαν εἰς ἐπίδειξιν αἱ ἀκόλουθοι:

α. αἱ ἐκδόσεις καὶ ἐρμηνεῖαι ἀρχαίων ἐπιγραφῶν καὶ γλυπτῶν, αἱ ἀναγεγραμμέναι ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι ὑπὸ διαφόρων λογιῶν, μάλιστα δὲ τῶν Κ.Κ. Π. Εὐστρατιάδου καὶ Σ. Κοιμανοῦδη.

β. «Ἀττικῆς ἐπιγραφῆς ἐπιτύμβιοι» μικροὶ γράμμασιν ὑπὸ Σ. Κοιμανοῦδη, ὑπὲρ τὰς τετρακισχίλιας τὸν ἀριθμὸν, ἐξ ὧν 1598 τῶν ἀνεκδοτοῦ, ἔργον οὐ μόνον καθ' ἑαυτὸ ἀξιολογώτατον, ἀλλὰ καὶ καθιστῶν εὐπρόσιτον παντὶ λογίῳ τὴν σπουδὴν τῶν ἐπιγραφῶν, ἣν μέχρι τοῦδε ἐποίουν αἱ μεγάλῳ σχημοὶ ἐκδόσεις κτῆμα, οὕτως εἰπεῖν, ἀριστοκρατικόν. Ἀλλὰ καὶ ἡ συλλήβδην θεωρία πολλῶν ὁμοίας φύσεως ἐπιγραφῶν, ἧς πρωτοφανὲς δοκίμιον εἶναι τὸ βιβλίον, ἔχει τοῦτο καλόν, ὅτι ἐπάγεται πολὺ εὐκολώτερον εἰς πορίσματα γενικά· ἐπὶ παραδείγματι, πρῶτον ἤδη μανθάνομεν ἐξ αὐτοῦ ὅτι μόνον τὰ μνήματα τῶν ἀγάμων ἔφερον ὕδρίας, ὅτι εἰς τὰ μνήματα τῶν αὐτόκλημα Ἀττικῶν οὐδέποτε ἀπαντᾶται τὸ χαῖρε καὶ χρῆστέ, καὶ ἄλλα τοιαῦτα.

γ. αἱ νομισματικαὶ ἐκδόσεις δύο εἰδικῶν περὶ ταύτας ἀνδρῶν, τῶν κυρίων Παύλου Λάμπρου καὶ Ἀχιλλέως Ποστολάκα· καὶ ὁ μὲν Κ. Ποστολάκας ἐξέδωκε νεωστὶ τὸν α. τόμον τοῦ «Καταλόγου τῶν ἀρχαίων νομισμάτων τοῦ Ἀθήνησι νομισματικοῦ μουσείου», ἔργον φιλοπονίας καὶ ἐμπειρίας ἐπαινετῆς, διαλαμβάνον τεταγμένα μεθοδικῶς καὶ ἀκριβῶς περιγεγραμμένα 1669 νομίσματα, ἐν οἷς 19 τῶν ἀνεκδοτῶν ὁ δὲ Κ. Λάμπρος ὀκτὼ πρωτοτύπους διατριβὰς, ἐν αἷς

περιγράφει και διαφωτίζει επιστημονικῶς περὶ τὰ 200 ἀνεκδότα νομίσματα ἀρχαῖα καὶ μεσαιωνικά, πλουτίσας τὴν νομισματικὴν γεωγραφίαν διὰ πέντε πόλεων καὶ πολλῶν ἀγνώστων ἔτι νομισματοκοπιῶν. Ἰδιαιτέρας μνείας ἀξιαί εἰσι: α'. ἡ ἐπιγεγραμμένη «Νομίσματα τῆς νήσου Ἀμοργοῦ», ὅπου ὁ συγγραφεὺς ἀποδεικνύει, ὅτι τὸ πολυθρύλλητον ἐκεῖνο σύμβολον, τὸ ἀπαντῶν ὡσαύτως ἐν τοῖς νομισμασὶ τῆς Ἐπιδαύρου, οὐδὲν ἄλλο εἶναι, εἰμὴ ἡ ἱατρικὴ σικύα β'. «Ἀνεκδότα νομίσματα κοπέντα ἐν Πέραν ὑπὸ τῶν Γενοουησιῶν», ἐξ ἧς πρῶτον ἤδη μανθάνομεν, ὅτι οἱ αὐθάδεις ἐκεῖνοι ἀποικοὶ ἔκοπτον ἴδιον νόμισμα ὑπ' αὐτὰ τὰ ὄμματα τῶν αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου. γ'. «Ἀνεκδότα νομίσματα τοῦ μεσαιωνικοῦ βασιλείου τῆς Κύπρου»· διότι τὸ ὄλον τῶν μεσαιωνικῶν νομισμάτων τῆς Κύπρου, τῶν τέως ἐκδεδομένων ὑπὸ εὐρωπαϊῶν νομισματολόγων, συμποσοῦται εἰς 80, ἐν τῇ διατριβῇ δὲ αὐτοῦ ὁ Κ. Λάμπρος περιγράφει καὶ σαφηνίζει 107 τέως ἀνεκδότα. δ'. ἡ «Περὶ ἀνεκδότων νομισμάτων τῆς Ἀχαϊκῆς σύμμαχίας», ὅπου ἐλέγχων τὸ σφαλερὸν τῆς σημασίας, ἣν οἱ εὐρωπαῖοι ἀποδίδουσιν εἰς μονήρη τινὰ ψηφία ἀπαντῶντα ἐν τοῖς ἀρχαίοις ἐλληνικοῖς νομισμασιν, ἀποδεικνύει ὅτι ἦσαν ἀπλῶς δηλωτικὰ τῆς ἀξίας αὐτῶν.

Εἰς ἱστορικὴν δημιουργίαν ἔκειντο πρὸ ποδῶν αἱ δύο πρῶται πράξεις τοῦ νεωτέρου ἡμῶν ἐθνικοῦ δράματος, ἡ πολιτικὴ ἀναβίωσις τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς ἐπάνοδος ἐπτὰ ποθεινῶν θυγατέρων. Καὶ ἐκείνην μὲν ἰστόρησαν ἀπὸ μνήμης πολλοὶ, μάλιστα δὲ οἱ ἀοίδιμοὶ Σπυρίδων Τρικούπης καὶ Ἰωάννης Φιλήμων· εἰς δὲ τὴν ἱστορίαν τῶν κατὰ τὴν Ἐπτάνησον ἐξαίρετον ὕλην παρέχουσι τὰ νεωστὶ ἐκδιδόμενα «Ἀπομνημονεύματα» τοῦ Κ. Κ. Λομβάρδου, ἐνὸς τῶν κορυφαίων ἀγωνιστῶν τῆς ἐνώσεως.

Πρὸ παντὸς ὁμῶς διέφερε τῇ νέᾳ ἡμῶν ἱστορίᾳ ἡ ἀκριβολογία τῶν κρίκων, τῶν συνδεόντων αὐτὴν ἀνευ διακοπῆς μετὰ τῆς ἀρχαίας, συνδέσμου σχοινοτενοῦς, καθότι μετὰ ἐκείνης καὶ ταύτης ἐμεσολάβουν αἰῶνες. Ἐπρέπε δηλονότι ν' ἀποδειχθῇ ἡ ἱστορικὴ τοῦ ἔθνους ἡμῶν ἐνότης οὐχὶ ἀφοριστικῶς, ἀλλὰ διὰ σχετισμοῦ ὄλων τῶν μετὰ τὴν γεγόντων, τῶν ἀποτελούντων τὴν μέσσην αὐτοῦ ἱστορίαν, ἔργου ἀπαραιτήτου εἰς βεβαίαν ἀπόδειξιν καὶ ἀληθῆ ἐρμηνείαν τῆς ἀμ-

φιτβηθηθείσης ἡμῶν ἐθνικῆς εὐγενείας. Τῷ ὄντι· ὅτε ἡ Ἑλλὰς ἐπα- νέτειλεν εἰς τὸν πολιτικὸν ὀρίζοντα, οἱ μὲν ἀνεβόησαν ἐνθουσιῶδως: «τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἀνέστη», οἱ δὲ εἶπον ψυχρῶς: «πλάνη· δὲν ἀναβιοῖ ποτε ἔθνος νεκρὸν· ἂν δὲ ἐν τῷ μετὰ ἐπέζη, ποῦ οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μακροὺς ἐκείνους αἰῶνας;» Ἡ ἱστορικὴ δὲ αὕτη ἐνότης τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους εἶναι ἡ κεφαλαῖωδης ἰδέα τῆς συγγραφῆς, ἣν ἐπέρανε νεωστὶ ὁ καθηγητῆς Κ. Κ. Παππαρῆγόπουλος.

Ἐπεχείρησαν μὲν καὶ ἄλλοι νὰ γράψωσιν ἱστορίαν τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους ἀπὸ τῶν παλαιτάτων ἕως τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, ἀλλ' ἐπλανήθησαν περὶ τὴν εὔρεσιν τῶν διαμέσων ἐκείνων κρίκων· ἐπλανήθησαν, ζητοῦντες διηνεκῶς τὰ ἔχνη τῆς μέσης αὐτοῦ ἱστορίας ἐκεῖ, ὅπου πρὸ πάντων εἶχεν ἀκμάσει τὸ πάλαι καὶ ὅπου σήμερον κεῖται ἐκ νέου τὸ κυριώτατον αὐτοῦ ὀρητήριον· μηδὲ προσέξαντες ἀρκετὰ εἰς τὸ ἐνιαῖον ἱστορικὸν γεγονός, ὅτι ἡ ὑπαρξὶς τοῦ Ἑλληνισμοῦ δὲν εἶναι, ὡς ἡ τῶν ἄλλων ἐθνῶν, προσπεπασσαλωμένη εἰς χώραν τινὰ, ἀλλὰ τὸ στάδιον τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ δις καὶ τρις μετεκινήθη ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, οὐδέποτε διὰ ταῦτα ἀποβαλόντος τὴν ἐθνικὴν ἐνότητα· καὶ εἶναι ἄρα ἡ ἐν τῷ παρόντι Ἑλλὰς οὐχὶ ἡ χώρα, ὅπου τὸ ἔθνος ἐπέζη νεκροφανές, ἀλλὰ μία τῶν γεωγραφικῶν ἐκείνων σκηνῶν, ἐφ' ἧς ἀναδραματίζει τὸν τρισχιλιετῆ αὐτοῦ βίον.

Θέλω πειραθῆ νὰ μικρογραφήσω τὴν εἰκόνα τῆς συνεχοῦς τοῦ ἔθνους ζωῆς, οἷα παρίσταται ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ ἡμετέρου ἱστορικοῦ.

Ἀπὸ τῶν μακεδονικῶν χρόνων ἕως τῶν παραμονῶν τῆς ὀσμаниκῆς κατακτήσεως ὁ Ἑλληνισμὸς ἀποδημήσας ἐντεῦθεν ἐγκαθιδρύθη πρῶτα μὲν ἐν Ἀσίᾳ, ἔπειτα δὲ ἐν Θράκῃ· ἐκεῖ ἔζησε πολιτικῶς, ἐκεῖ ἤνθησε διανοητικῶς, ἐκεῖ ἤκμασεν ὕλικῶς, ἐν ᾧ αἱ κυρίως ἐλληνικαὶ χῶραι διετέλουν δευτεραγωνιστοῦσαι, συχνάκις δὲ καὶ παντελῶς ἀφανεῖς ἐν τῷ ἐθνικῷ ἡμῶν δράματι. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἤκμασαν ἐν τῇ Ἀνατολῇ τὰ βασιλεία τῶν Σελευκιδῶν καὶ τῶν Πτολεμαίων καὶ τὰ πολυάριθμα κράτη, ἐν οἷς καὶ δι' ὧν ὁ Ἑλληνισμὸς διετέλεσε πρωταγωνιστῶν ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἐπὶ διακόσια ἔτη· εὐθὺς δ' ἔπειτα ἐτελέσθη, ὡσαύτως ἐν τῇ ἀνατολῇ, ἡ συζυγία τοῦ Ἑλληνισμοῦ μετὰ τοῦ χριστιανισμοῦ, δι' ἧς ἐτέθησαν αὐτόθι εἰς αἰῶνας οἱ ὅροι τῆς νέας πίστεως τῆς

διεπούσης τὰς συνειδήσεις τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου· περὶ τοὺς αὐτοὺς δὲ χρόνους ἰδρύθη ἐν Κωνσταντινουπόλει ἡ μοναρχία ἐκείνη, ἥτις περισώσασα πᾶν ὅ,τι ἦτο δυνατόν νὰ περισωθῇ ἐκ τοῦ προτέρου μακεδονικοῦ καὶ χριστιανικοῦ ἑλληνισμοῦ, ὑπερεμάχησε τοῦ πολιτισμοῦ ἐπὶ χίλια ἔτη, ἀποκρούσασα τοὺς ἀπανταχόθεν εἰσορμῶντας βαρβάρους, ἰδίᾳ δὲ προφυλάξασα τὰς μὲν ἐνταῦθα ἑλληνικὰς χώρας ἀπὸ τῆς βουλγαρικῆς κατακτῆσεως, τὴν δὲ δυτικὴν Εὐρώπην ἀπὸ τοῦ μωαμεθανικοῦ κατακλυσμοῦ.

Κατὰ τὴν μακρὰν ταύτην περίοδον ἐγεννήθησαν καὶ ἤκμασαν ἐν τῇ Ἀνατολῇ πάντες οἱ ἐπιφανεῖς ἐκεῖνοι ἄνδρες, οἱ διαπρέψαντες ἐπὶ τοῦ σταδίου τῆς πνευματικῆς ἐνεργείας τοῦ ἔθνους, Διονύσιος ὁ Ἀλικαρνασσεύς, Νικόλαος ὁ Δαμασκηνός, Ἀρρίανός, Ἀππιανός, Ἡρωδιανός, Κλαύδιος Πτολιμαῖος, Γαληνός, Δίων ὁ Χρυσόστομος, Δίων ὁ Κάσσιος, Λουκιανός, Ἀθηναῖος, Ἐπίκτητος, Διογένης Λαέρτιος, Πλωτῖνος, Νικόμαχος καὶ Θεών οἱ μαθηματικοί, Ποσειδώνιος ὁ ἀστρονόμος, Σωσιγένης ὁ ἰδρυτὴς τοῦ Ἰουλιανοῦ ἔτους, Στράβων ὁ γεωγράφος, Πausanias ὁ περιηγητής, Λογγίνος ὁ φιλόσοφος καὶ τόσοι ἄλλοι· τότε ἐπέτειλαν, ἐν τῇ Ἀνατολῇ πάντοτε, οἱ φαινοὶ ἀστέρες τοῦ χριστιανικοῦ ἑλληνισμοῦ, οἱ Ἀθανάσιοι, οἱ Βασίλειοι, οἱ Γρηγόριοι, οἱ Χρυσόστομοι, οἱ Συνέσιοι· τότε ἐκαλλιτέχνουν τὸν ναὸν τῆς τοῦ Θεοῦ σοφίας οἱ δύο Τραλλιανοὶ Ἀνθέμιοι καὶ Ἰσιδώρος ὁ Μιλήσιος· τότε ὁ ἐξ Ἡλιουπόλεως Καλλίνικος ἐπενόει τὸ ἑλληνικὸν πῦρ, τὸ πρόδρομον τῆς πυρίτιδος· τότε δὲ ἐκυοφορήθη ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἡ μεγάλη ἐκείνη κίνησις, ἡ ἐν πολλοῖς ὑπερακοντίσασα αὐτὴν τὴν βραδύτερον ἐπελθοῦσαν ἐν Εὐρώπῃ, εἰς ἣν ὁ νεώτερος κόσμος ὀφείλει τὴν ἔξοχον αὐτοῦ πρόοδον.

Ἐνῶ δὲ ὁ ἑλληνισμὸς ἐμεγαλουργεῖ ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ἐν ταῖς κυρίως ἑλληνικαῖς χώραις ἡραιοῦτο καὶ ἐμαραίνετο. Δύο μόνον ὀνόματα προσέφερον εἰς τὴν πολυάριθμον πλειάδα τῶν ἀστέρων, ὅσοι διέλαμψαν ἐν τῇ Ἀνατολῇ, τὸν Πολύβιον καὶ τὸν Πλούταρχον. Οὐδένα ἀνέδειξε τῶν μεγάλων στρατηγῶν καὶ βασιλέων τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει μοναρχίας, ἥκιστα δὲ συνετέλει εἰς καταρτισμὸν τῶν ταγμάτων, ἅτινα στρατολογούμενα ἰδίως ἐν τῇ μικρᾷ Ἀσίᾳ καὶ τῇ Θράκῃ καὶ τῇ Μακεδονίᾳ, προεπολέμουν τοῦ ἑλληνισμοῦ. Μόνον δὲ

ἀφ' ἧς ἐν τῷ ἰγ' αἰῶνι ἰδρύθησαν ἐνταῦθα οἱ Φράγγοι, ἀνεζωπυρήθη δι' αὐτῶν τὸ μάχιμον τῶν κατοίκων πνεῦμα καὶ παρεσκευάσθη οὕτως ἡ συγκρότησις τῶν ἀρματωλῶν καὶ κλεφτῶν, δι' ὧν ἐπὶ τῆς ὁσμανικῆς κατακτῆσεως ἀνεδείχθησαν αἱ χώραι αὗται μαχιμώτεραι πολλῶν ἄλλων ἑλληνικῶν ἐπαρχιῶν. Πνευματικῶς ὁμῶς διετέλουν πρωτεύουσαι αἱ βορειότεραι χώραι, ἰδίως δὲ ἡ Κωνσταντινούπολις, ἕως οὗ, ἐκραγεῖσθαι τῆς μεγάλῃς ἐπαναστάσεως, προέκυψεν ἐκ τοῦ στενωτέρου συνδέσμου τῶν ποικίλων τοῦ ἔθνους δυνάμεων ἡ νῦν διενεργουμένη πληρεστέρα καὶ τελειότερα αὐτοῦ διάπλασις.

Τοιοῦτο περίπου τὸ σχέδιον τοῦ περιφανοῦς μνημείου, ἕπερ ὁ συγγραφεὺς ἀνήγειρεν εἰς τὴν πάτριον ἡμῶν ἱστορίαν, περιποιῶντος τιμὴν καὶ τῷ γράψαντι καὶ τῷ ἔθνει. Καὶ ἐν μὲν τῇ ἀρχαίᾳ καὶ τῇ μακεδονικῇ ὠφελήθη πολὺ ἀπὸ τῶν ἀριστουργημάτων τοῦ Γρόττε καὶ τοῦ Δρόύξεν, ὀρθῶς ποιῶν· ἀλλ' ἡ ἱστορία τῆς βωμαϊκῆς κυριαρχίας, μάλιστα δὲ ἡ μεσαιωνικὴ, καὶ ἡ νεωτέρα εἶναι ἰδία αὐτοῦ ἔργα· καίτοι δὲ δὲν ἐστόλισεν αὐτὰ διὰ σημειώσεων καὶ παραπομπῶν, τῶν τόσον εὐκόλως τὴν σήμερον ἀθροίζομένων καὶ παρατασσομένων, πολυάριθμα ὁμῶς εἰς τὰ ζητήματα, ἅτινα ἐν τῷ κειμένῳ μὲν, ἀλλὰ μνημονευομένων ἐκάττοτε τῶν πηγῶν ἐζήτησε, διηυκρίνησε καὶ ὑπὸ ὅλως ἰδίαν ἔποψιν παρέστησε. Ἀλλὰ καὶ ὡς καλλιτέχνημα εἶναι τὸ ἔργον ἀξιοζήλον, καθότι φυσικὸν πλεονέκτημα ἔχει ὁ συγγραφεὺς τὴν σαφήνειαν, οὐδόλως θαυμάζων τοὺς ἀγαπῶντας τὸ σκοτεινὸν ὡς βαθὺ καὶ ὡς σοφίαν τὸν γρίφον.

Καὶ εἰδικαί δὲ τινες ἱστορίαι ἐξεδόθησαν νεωστὶ, οἷαι φέρ' εἰπεῖν τὰ Κ υ κ λ α δ ι κὰ ὑπὸ τοῦ εὐφυοῦς νέου Α. Μηλιαράκη, σκοπὸν ἔχοντα νὰ δεῖξωσι πόσῳ συνετέλεσαν αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου εἰς τὴν ὕλικὴν καὶ πνευματικὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, καὶ τὰ Μακεδονικὰ τοῦ Κ. Μ. Δήμιτσα, δοκίμιον ἐπικαιρον, θέμα ἔχον ὅτι «ἔστι καὶ ἡ Μακεδονία Ἑλλάς».

Δράττομαι δὲ ἐνταῦθα τῆς εὐκαιρίας, ἵνα ὁμολογήσω ὅτι εἰς τὰς φιλολογικὰς ἐν γένει τοῦ ἔθνους δημιουργίας θαρρῶναι διαφερόντως, κρίνων καὶ παρορμῶν καὶ βραβεύων, ὁ πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν σύλλογος τῶν σοφῶν, ὁ ἀκμάζων ἐν Παρισίοις, τῇ προσφιλεῖ ταύτῃ ἐστὶ γένναίου καὶ ἀφιλοκερδοῦς φιλελληνισμοῦ.

Ἐκ τῆς τροχάδην ταύτης ἐπόψεως προκύπτει, πιστεύω, τὸ πόρισμα, ὅτι ἡ νεωτέρα ἡμῶν ἐπιστημονικὴ δραστηριότης δὲν εἶναι, ὡς ἐνομίσθη, ἀπλῶς μετοχρεωτικὴ. Ἐξ ἐναντίας, καθ' ὅσον αἱ πρῶται πνευματικαὶ τοῦ ἔθνους ἀνάγκαι πληροῦνται, ἀπὸ τῆς εἰσχομιδῆς ἀλλοδαπῶν προϊόντων τρεπόμεθα εἰς παραγωγὴν ἰδίων καρπῶν. Ἀποβήσεται δὲ αὕτη ἀσυγκρίτως ἀφθονωτέρα, διότι προστίθεται ὁσημέραι εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν ἡμῶν κύκλον νεότης εὐμαθῆς, φιλοτιμουμένη νὰ ἀναδειχθῇ· ἀρκεῖ νὰ χρησιμοποιηθῶσιν εἰς τοῦτο ὀριστικώτερον αἱ ἠθικαὶ ἀμοιβαί, τὸ δὲ τοῦτο κέντρον, τὸ μηδένα ἔων καθεύδειν οὐδὲ βραθυμεῖν, νὰ κηρυχθῶσι δηλονότι τὰ ἀξιώματα τῶν δημοσίων τῆς ἐπιστήμης λειτουργῶν ἅθλα μόνης τῆς πράγματι ἑλληνικῆς καὶ εὐδοκίμου παραγωγῆς· καθότι, εἰρήσθω εἰλικρινῶς, ὁ πλατωνικὸς ἔρωσ τῆς ἐπιστήμης εἶναι ἀπανταχοῦ γῆς θαυμαστός δι' αὐτὸ τοῦτο, ὅτι σπάνιος. Ἄλλως δὲ, χωρὶς τοῦ ἀσφαλοῦς τούτου μέτρου ἡ σχετικὴ ἐκτίμησις τῆς ἐπιστημονικῆς ἀξίας εἶναι ἀδύνατος. Καὶ ἔσονται ἄρα χρήσιμοι αἱ περιοδικαὶ αὗται ἐκθέσεις, αἱ ὀφειλόμεναι τῇ φιλοπατρίᾳ τοῦ ἀοιδίμου Εὐαγγέλου Ζάππα, ἅτε προσωρισμέναι νὰ δεικνύωσι δημοσίᾳ οὐχὶ πόσα καὶ πόθεν ἐδανείσθη, ἀλλ' ὁποίους καὶ πόσους τόκους ἀπέδωκεν ὁ ἑλληνικὸς νοῦς.

Ἀφῆκα τελευταίαν τὴν σύνοψιν τῶν καλλιλογικῶν δημιουργιῶν, οἰονεὶ ἀναβαίνων ἀπὸ τῶν θεμελίων εἰς τὸ ἀέτωμα τῆς πνευματικῆς τοῦ ἔθνους οἰκοδομῆς, δημιουργιῶν οὐχὶ καινοφανῶν, καθότι ἐν οὐδεμιᾷ ἐποχῇ καὶ παρ' οὐδεμίαν τοῦ ἔθνους δεινὴν συμφορὰν εἶχε νεκρωθῆ τὸ παράπαν ἡ ἔμφυτος αὐτῶ ὀρμὴ πρὸς τὴν ποίησιν καὶ τὴν εὐγλωττίαν. Ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν καρπῶν τῆς εὐγλωττίας, μάλιστα δὲ τῆς πολιτικῆς, ἀπέχω πάσης ἐρεύνης, ἵνα μὴ θίξω ἀκαίρων καὶ ὑπερτόνων χορδῶν θέλω δὲ μόνον ἐπέλθαι ἐκ περιωπῆς τοὺς ποιητικούς.

Φαίνεται μοι εὐστοχον νὰ εἰκονισθῇ ἡ ἐνεστῶσα παγκόσμιος ῥοπὴ τῶν πνευμάτων δι' ἀρχαίας τινὸς ἀλληγορίας. Κατὰ τὸν μῦθον, ὁ Ἡρακλῆς ἐπαγίδευσεν ζηλοτύπως διὰ πλεκτάνης δύο ἔρωντας θεοὺς, τὸν Ἄρην καὶ τὴν Ἀφροδίτην. Τῶ ὄντι· ἀφ' ἧς ὁ ἀνθρώπινος νοῦς ἐπεδόθη παντὶ σθένει εἰς τὴν βιομηχανίαν, ἡ τέχνη παρέλυσεν τὴν ῥώμην καὶ ὁ πλοῦτος ἐδέσμευσεν τὸν ἔρωτα. Ἐκτοτε ὁ Παρνασσὸς ἐρημοῦται· διότι τί λείπεται εἰς τὴν ποίησιν, ὅταν εὐρωπιῶσιν αἱ

εὐηχότεραι χορδαὶ τῆς ψυχῆς, ὁ ἔρωσ καὶ ἡ ἀνδρεία; Ἐκαστος αἰὼν ἔχει τὰ ἑαυτοῦ· ὁ παρὼν εἶναι αἰὼν χρυσοῦς· οὐδ' αὐτὸς ὁ Ζεὺς θὰ ἦτο τὴν σήμερον ἔραστός ἐπὶ γῆς, εἰμὴ ὑπὸ τὴν μορφήν, ἣτις ἐπλάγησε τὴν Δανάην.

Ἄλλὰ πλὴν τούτου, καθ' ὅσον ἡ ἀνθρωπίνη διάνοια σχίζει τὸν πέπλον τὸν κρύπτοντα τὰ μυστήρια τῆς φύσεως, ἡ ἀλήθεια ἐκθρονίζει τὴν ἀλληγορίαν. Δὲν εἶναι πλέον ὁ Ὀλυμπος θέατρον ἐμφυλίων ἐρίδων, οὐδὲ συνένοχος ἀνθρωπίνων παθῶν, ἀλλὰ διέπει τὸ πᾶν Σοφία πανάγαθος διὰ νόμων φυσικῶν, ἀπαρασαλεύτων, τῶν ὁποίων τὰς δέλτους ὑποκλέπτει μίαν πρὸς μίαν ἢ ἐπιστήμη.

Τὴν ῥιζικὴν ταύτην ἀνατροπὴν βαθύτατα πάντων ἡσθάνθη τὸ ἔπος. Εἰς μάτην τῆδε κἀκεῖσε πειρᾶται νὰ ἀνακύψῃ μετρημφισμένον στολὴν μυθολογικὴν· δὲν παθαίνεται καρδία, ἂν μὴ πιστεῦῃ ὁ νοῦς. Μόνος ὁ Ἄδης διατηρεῖ εἰσέτι ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ πλήθους ἐμπαθῆ χαρακτήρα, μορφήν ἀλληγορικὴν, ἀλλ' ἀηδῆ καὶ μονότονον, ἣτις ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἐποποιίᾳ καταβάλλει ὅλα τὰ ἔξοδα τοῦ ποιητικοῦ θαυμασίου. Ἡμέραν ἐξ ἡμέρας τὸ ὁμηρικὸν ἔπος μεταπίπτει εἰς ἔμμετρον ἱστορίαν, ὅπου ἡ φαντασία περικεκομμένη τὰς ὑπερφυσικὰς πτέρυγας ἀδυνατεῖ νὰ μεταρσιωθῇ ἀπὸ τοῦ γήινου ἐδάφους. Καὶ αὕτη ἡ λύρα διεσκευάσθη ἐπὶ τὸ σοβαρώτερον· ἐκέρδισεν ὕψος, ἀλλ' ἀπεδύθη πολλὰ τῶν θελητήρων.

Ὡς ἂν μὴ ἤρκουν δὲ τηλικαῦται καινοτομίαι, ἀνέθορον ἐκ τῶν σπλάγχων τοῦ νέου πολιτισμοῦ δεινὸν χαλεπώτερον. Τὸ πάλαι, ἡ Μοῦσα προήρχετο τοῦ κομμωτηρίου διεσκευασμένη τὴν περιβολὴν καὶ «ἀναδεδεμένη τὰς κόμας δάφνας χρυσεᾶς»· σήμερον ὅμως ἡ μελανοβαφῆς χεὶρ τοῦ τυπογράφου προάγει αὐτὴν ὡς τὰ πολλὰ ἀκτένιστον ἔτι καὶ ἐγκεκορδυλημένην ἐσθῆτι ἀτημελήτω καὶ ὑπερπερισσῶ. Τῇ ἀληθείᾳ ὁ φοβερώτερος ἐχθρὸς τῆς ποιήσεως εἶναι ὁ τύπος.

Ἐπὶ τοιούτοις οἰωνοῖς ἀνέθαλεν ἡ ἑλληνικὴ ποίησις, καὶ ὅμως ἀνέθαλε σπαργῶσα· διότι εὗρεν ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ἔθνους ἱμάδα πολλήν· οὐδὲ ὑπάρχει ὥρα προσφορωτέρα εἰς βλάβησιν τῆς ποιητικῆς δάφνης, παρὰ τὴν ἐπιούσαν ἀγῶνος ἡρωϊκοῦ, καθ' ἣν ἡ φαντασία εἶναι θερμῆ, τὸ φρόνημα ὑψηλόν, ὁ ἐνθουσιασμός γενικὸς καὶ φλεγμαῖων. Ἡ ἑλληνικὴ λύρα ἔχει πρὸ πάντων νὰ ἐκπληρώσῃ ἱερὸν χρέος.

Ἐναυλος ἔτι περιβομβεῖ τὰ ὦτα ὁ πανελλήνιος ἀγών, καὶ ἀξιοῦσι παρ' εὐσεβῶν ἀπογόνων ἀκήρατα δόξης μνημεῖα οἱ ἐπὶ προμάχοις πεσόντες. Τί λέγω; Χθές ἔτι καὶ πρόην «ἔργω κοῦκέτι μύθῳ χθῶν σεσάλευτο» σφαδάζων Τιτὰν ἐκράδαινε τὸν βαρὺν λίθον, τὸν ἐπικαθημένον εἰς τὰ λάσια στέρνα του. Καὶ εἶναι ποτὲ δυνατόν νὰ μείνη ἀδάκρυτος ἢ στοναχὴ ἐκείνη, ἢ ἀπηχῆσασα ἕως περάτων τῆς γῆς; ἢ εἶναι συγγνωστὸν νὰ μείνη ἀπεριύμνητος ἢ ἐκατόμβη ἢ προσφερθεῖσα ἐθειλουσίως εἰς τὸν Θεὸν τῆς ἐλευθερίας;

Τοιαύτας σκηνάς ἐρραψώδει τὸ πρὶν ἢ ὀρεσίτροφος Μοῦσα, ὑψηλῆ, ὡς αἰ κορυφαὶ τῶν βουνῶν, ὅπου ἐσκήνουν οἱ ἥρωες τῶν ἐπῶν τῆς ὑπὸ ὁμοίων δ' ἐμπνεύσεων ἐνεφοροῦντο κατόπιν οἱ Κάλβοι καὶ οἱ Σολωμοὶ καὶ οἱ Σοῦτσοι καὶ οἱ Ῥαγκαθαῖ καὶ ἡ πλειὰς τῶν ἐπιγόνων ἀοιδῶν τῶν κινουμένων ἐπὶ τὰ ἴχνη τῆς πρώτης ἐκείνης ποιητικῆς γενεᾶς.

Ὡς ἦτο ἐπόμενον, ἡ νεωτέρα ἐλληνικὴ ποίησις ὑπῆρξε πιστὴ εἰκὼν τῶν ἐκάστοτε αἰσθημάτων καὶ διανοημάτων καὶ πεποιθήσεων καὶ ὀρμῶν τοῦ ἔθνους. Μέχρι τινὸς ἤρθετο ὅλας σχεδὸν τὰς ἐμπνεύσεις ἀπὸ τῶν ἀνδραγαθῶν τοῦ ἀγῶνος καὶ τῶν ἐλπίδων τῶν οἰκτρῶς ματαιωθείσων καὶ τῶν πόνων, οἵτινες ἐφλεγον τὰς ψυχὰς τῶν Ἑλλήνων. Ἐν τῷ μεταξὺ ἐτάνυσε πρὸς καιρὸν τὴν νευρὰν ἢ πολιτικὴν σάτυρα. Εὐτυχῶς οἱ ἀκροβολισμοὶ ἐκεῖνοι ἦσαν βραχεῖς τοῦ λοιποῦ, τίς ἐτόξευε κρύβδην, ἐνῶ ἦτο κύριος νὰ ξιφουλκῆ ἀναφανδόν; Κατόπιν, ὁ ποιητικὸς οἶστρος φαίνεται κάπως νωρρότερος· τὸ ἔθνος ἔσπευδε νῦν δι' ἄλλης ὁδοῦ πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτοῦ τὸν παντοτεινόν, καὶ ἦτο ἄρα ἡ ποίησις οὐκέτι ἡχῶ πανδήμων ὀρμῶν, ἀλλὰ μᾶλλον αἰσθηματολογίαι ἀτομικαὶ, κάποτε δὲ καὶ παράξενοι, διακόπτουσαι τὴν μονοτονίαν τοῦ βίου ἡμῶν τοῦ πεζοῦ. Δὲν ἔλειψαν μὲν οὐδὲ τότε ἐνθουσιώδεις τινὲς ἀοιδοὶ, ἀλλὰ τὰ ἔργα αὐτῶν ὁμοίαζον πολὺ μᾶλλον πρὸς ἄνθη βλαστάνοντα ἐντὸς τῶν θερμοκηπίων· τὸ περιέχον ἦτο ψυχρόν. Μεταξὺ τούτων διαπρέπει κατὰ τὴν τολμηράν, κάποτε δὲ καὶ παράβολον φαντασίαν ὁ Λευκάδιος ραψωδὸς τῶν ὀρεσιβίων πολεμιστῶν, τῶν προοιμιασάντων τὴν πολιτικὴν τοῦ ἔθνους ἀνάστασιν. Ὁ Σαμουήλ καὶ ὁ Ἀστράπογιαννοσ εἶναι ἴσως οἱ ἠρωϊκώτεροι φλόγγοι τῆς δευτέρας ἡμῶν ποιητικῆς γενεᾶς. Καὶ αὐτῆς ἔτι τῆς

εὐτραπέλου ποιήσεως τὰ εὐσμοτέρα ἄνθη ἀνέτειλαν ἐπὶ τῶν θερμῶν ἐκείνων ἡμερῶν τὴν Διαθήκην φέρ' εἰπεῖν, ὅπου ὁ ποιητὴς κατώρθωσε νὰ φαιδρύνῃ αὐτὴν τὴν σοβαρὰν τοῦ θανάτου σκηνὴν, ἤθελε φωνήσῃ ὁ Χριστόπουλος, ἂν εἶχε χολὴν ἢ χελιδῶν τῆς Μεκαδονίας· διότι ὁ Τανταλίδης ἔγραφεν ἐν ἡμέραις, καθ' ἃς ὁ γέλωσ δὲν εἶχε φθάσει νὰ ἀπολιθωθῇ ἐπὶ τῶν χειλέων. Περὶεργον! Αἱ μελωδικώτεραι ἀηδόνες τοῦ ἀναθάλλοντος Παρνασσοῦ ἐπεδήμουν ἀπὸ τῶν ὄχθων τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου καὶ τοῦ Πελάγους τοῦ Ἴονίου. Ἦσαν ἄρα γε οἰωνοὶ, ἀληθεύσαντες ἤδη κατὰ τὸ ἡμῖσι;

Εὐτυχὲς γεγονός ἐγκαινιάζει νέαν καὶ γόνιμον ἐποχὴν τῆς ποιητικῆς ἡμῶν δημιουργικότητος, ἢ ἀνεγειρομένη ἐλληνικὴ σκηνή, ἣν εἶχον ἤδη αὐτοσχεδιάσει οἱ Ῥίτσι καὶ οἱ Ζαμπέλιοι, καὶ τῆς ὁποίας δοκιμώτεροι δραματοῦργοι εἶναι τὴν σήμερον ὁμολογουμένως ὁ Δημήτριος Βερναρδάκης καὶ ὁ Ἄγγελος Βλάχος. Ἦτο καιρὸς· διότι τὸ ἔθνος πρὸ πολλοῦ ἤδη ἀνηβῆσαν, εἰσέρχεται νῦν εἰς τὴν ὠριμον ἡλικίαν, καθ' ἣν οἶνος μὲν τῆς ποιητικῆς εὐωχίας εἶνε ἡ ψόδη, ἀλλὰ τὸ δράμα εἶναι ὁ ἄρτος ὁ ἐπιούσιος. Ἀγαθὴ τύχη· διότι τὸ ἐθνικὸν θέατρον ἔσται σχολεῖον πρακτικῆς ἠθικῆς ὑπὲρ πᾶν ἄλλο διδακτικώτατον. Εἶχεν ἤδη ἰδρυθῆ πρωθυστέρως θνητὰ θυμέλη· συχνάκις μάλιστα ἐπὶ τῶν σανίδων αὐτῆς εἶδομεν κυλιόμενον τὸν ῥύπον ἀσέμων ἡθῶν. Τὸ ὁμολογῶ δὲ πρὸς τιμὴν τοῦ ἐλληνικοῦ κοινοῦ, ἀπὸ τῶν κακοζήλων ἐκείνων σκηνῶν ἀποστρέφει τὸ πρόσωπον. Ἐπλήρωσεν ἡ Ἑλλάς ἐν ταπεινώσει καὶ συντριβῇ τὴν ποινὴν τῶν ἀμαρτιῶν· ἐδαπίστη βάπτισμα αἵματος, καὶ ἐκ τῆς φοβερᾶς ταύτης κολυμβήθρας ἀνέδυσαν ἀγνή· κλαίει τὴν πάσχουσαν ἀρετὴν, ἀλλὰ βδελύσσεται τὴν γελῶσαν φαυλότητα.

Κατὰ συγκυρίαν, τὰ πλεῖστα τῶν ἐν τῇ παρουσίᾳ Ὀλυμπιάδι πεπονημένων ἦσαν προανακρούσματα νεαρῶν ἀοιδῶν, πενθούντων δικαίως δύο ὁμηλικας εὐφυεῖς, τὸν Βασιλειάδην καὶ τὸν Παπαρρηγόπουλον· δοκίμια οὐδαμῶς εὐκαταφρόνητα· ἐξ ἐναντίας παρέχει πολὺ τὸ διάφορον ἢ φύσει ποιητικὴ αὐτῇ ἡλικία, καθ' ἣν ὁ νοῦς ὄνειροπολεῖ, ἢ καρδία πυρέσσει, ἢ ψυχὴ δὲν ἐφθασε νὰ ἀπογοητευθῇ· σφάλλει μὲν κάποτε ἢ κρίσις, ἀλλὰ μὴ τάχα ἢ κρίσις ἡμῶν τῶν πρεσβυτέρων εἶναι ἀλάνθαστος; Πρόωρος ὅμως, ἴσως δὲ καὶ ἄδικος θὰ ἦτο

ἡ ἀπὸ τοῦδε ἐκθεσις ἀνθέων μήπω ἀναδεδωκότων ἔλον τὸ ἄρωμα τὸ κατεργαζόμενον ἐν τῷ ἀρτιθαλεῖ τούτῳ κήπῳ· διὸ ταύτην μὲν κληροδοτῶ τοῖς εὐτυχαστέροις μου διαδόχοις. Οὐδὲ ἀνήκει δὲ πάλιν εἰς ἐκθεσιν οὕτω συνοπτικὴν ἢ δεῖξις μονήρων τινῶν ἀνθέων ἀναθηλάντων ἐκ δένδρων ὠριμωτέρων, οἳ φέρ' εἰπεῖν οἱ «Δύω ὄρθροι», οἱ νεωστὶ ποιηθέντες ὑπὸ τοῦ Κ. Ἀχιλλέως Παράσχου ἐν τινι τῶν μουσοτραφῶν ὁμίλων τῆς Ἀθηναϊκῆς νεολαίας.

Ἀλλὰ πρὸς τοῖς ἀγαθοῖς προοιμίαις τοῦ μέλλοντος ἡ τρίτη ὀλυμπιάς ἔχει εἰς ἐπίδειξιν τὸν ἐπίλογον σεμνοῦ παρεληλυθότος, ἔργον τοῦ σοφοῦ τούτου ἀνδρός, ὑφ' οὗ τὴν πολιὰν ὑπελάνθανεν ἡ δάφνη τῆς Πιερίας· ὁ Κ. Φίλιππος Ἰωάννου, λείψανον γεραρὸν τῆς χορείας τῶν διδασκάλων τοῦ Γένους, τῶν λόγῳ καὶ ἔργῳ ἠθληκότων ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς αὐτονομίας καὶ δόξης, ἐκόσμησε νεωστὶ τὰ ἑλληνικὰ γράμματα δι' ἐνὸς τῶν καλλιτεχνημάτων, ἅτινά εἰσι πρὸς τοὺς ἐπιγινόμενους σῆλαι περιφανεῖς, σημαίνουσαι τοὺς ἐκάστοτε σταθμοὺς τῆς φιλολογικῆς τοῦ ἔθνους προόδου. Ὑπὸ τὸν μετριόφρονα τίτλον «Φιλολογικὰ πάρεργα» ἐξέδωκε σειρὰν ποιημάτων γεγραμμένων ἐν κλασικῷ ἰδιώματι, ὧν τὰ μὲν εἰσιν ἔμμετροι ἐξελληνίσεις μεγάλων λατίνων ποιητῶν, τὰ δὲ ποιήματα ἴδια, ἔμπνεύσεις ἀγναῖ τῶν ἐννεά σεμνῶν παρθένων, μεθ' ὧν ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων συνανετράφη ὁ γηραιὸς οὗτος λάτρις τῶν Μουσῶν. Πρόσκειται δὲ τούτοις ἔμμετρος ἐξαρχαίσις δημοδῶν τινῶν τῆς Ἑλλάδος ἀσμάτων, ἵνα ἀποβῆ ὀφθαλμοφανὲς ὅτι ἡ δημοτικὴ ἡμῶν ποίησις διέσωσεν ἀμιγῆ καὶ ἀκμαῖα τὸ πνεῦμα καὶ τὰ αἰσθητάματα τῆς ἀρχαίας.

Τὰ Φιλολογικὰ πάρεργα ἔπρεπεν ἴσως νὰ ταχθῶσι μᾶλλον εἰς τὰ προϊόντα τὰ ἰδίως εἰπεῖν φιλολογικά· διότι ἐγκρατῆς τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης ὅσον οὐδεὶς ἄλλος τῶν καθ' ἡμᾶς, ὁ συγγραφεὺς διαπρέπει μεταξὺ τῶν ἐξόχων ἑλληνιστῶν, ἐν οἷς τὸ ἔργον αὐτοῦ ἔθαυμάσθη ἀπανταχοῦ τοῦ πεφωτισμένου κόσμου, καὶ παρ' οἷς ἡ ἔξις τοῦ γράφειν δοκίμως ἐν κλασικῷ ἰδιώματι θεωρεῖται δικαίως ὡς λυδία λίθος, ἐφ' ἧς δοκιμάζεται ἡ ἀξία τοῦ ἀληθῶς ἀρχαιομαθοῦς. Οὐδὲ τολμῶ νὰ προσθέσω τι εἰς τοὺς ἐπαίνους ἐκείνων, καὶ ταῦτα κινδυνεύων ν' ἀκούσω τὸ παλαιὸν «τίς γὰρ αὐτὸν ψέγει;»

Ἀλλὰ τὸ ἔργον τοῦ Κ. Φιλίππου Ἰωάννου ἔχει πρὸς τῇ γλωσ-

σικῇ πολλὴν ποιητικὴν ἀξίαν· ἀπὸ τῆς ἀπόψεως δὲ ταύτης ἀνήκει καὶ ἡμῖν τοῖς οὐχὶ εἰδικῶς ἑλληνισταῖς. Ἐκεῖνοι θαυμαζέτωσαν τὴν ἐσθῆτα· ἡμεῖς κρίνομεν τὰς Μούσας, ὡς ἔκρινεν ὁ Πάρις τὰς τρεῖς μεγάλας θεοῦς, γυμνάς.

Μαχητῆς προκινδυνεύσας τῆς πατρίδος, οἰκειὸς συμπαθῆς, πολίτης εὐθὺς, «οὗτ' ἐπὶ δήμῳ τρέψας, οὗτ' ἀδίκους ἀνδράσι πειθόμενος», ὁ ποιητῆς ἐμπνέεται ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ ὑπὸ τριῶν εὐγενῶν, ἀλλ' ἀνεπίδεικτων αἰσθημάτων, τῆς φιλοπατρίας, τῆς φιλονομίας καὶ τῆς στοργῆς. Μοῦσα οὐχὶ μεθύουσα, οὐδὲ νυσταλέα, ἀλλὰ νήφουσα καὶ αἰδῆμων· οὐχὶ νεανιεύματα, ἀλλὰ σκέψεις νοῦς ὠρίμου καὶ σώφρονος· εἰκόνες οὐχὶ κατὰ φαντασίαν, ἀλλὰ γεγραμμέναι πιστῶς ἀπὸ σκηνῶν, ἐν αἷς ὁ ποιητῆς ἦτο ὡς τὰ πολλὰ πρόσωπον δρῶν, ἡ μάρτυς αὐτόπτης· πρότυπα οὐχὶ ξένα τινά, ἀλλ' αὐτοὶ οἱ ἀθάνατοι πρόγονοι, πρὸς οὓς ἔχει μακρὰν οἰκειότητα· ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις σκοπὸς τὸ ἐμφυσᾶν ταῖς ψυχαῖς τὸν ἔρωτα τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀρετῆς, ἰδοὺ τὰ κάλλη τῶν λυρικῶν τούτων ποιήσεων.

Κατ' ἐξοχὴν ὠραίαν εὐρίσκω τὴν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς μητρὸς καὶ τὸ ἐλεγεῖον τὸ εἰς τὸν ἀδελφὸν Ῥήγιον, τὸν πεντηκόνταρχον τοῦ ἱεροῦ λόχου, τὸν ἠρωϊκῶς ἐν Δραγατσανίῳ πεσόντα, ἐν αἷς ὁ ποιητῆς ζωγραφεῖ τὰς περιπαθεστάτας σκηνας τῆς ἰδίας αὐτοῦ ζωῆς. Πόσῳ κατανυκτικὸν θέαμα ὁ υἱός, ὁ δρέπων εὐλαβῶς τὸ ἀνθύλλιον, τὸ ἀναβλαστὸν ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς μητρὸς ὡς ἔμβλημα τῆς ἀθανασίας, καὶ στέφων δι' αὐτοῦ τὴν σεπτὴν τῆς τεκούσης εἰκόνα! πόσον δὲ ἀφελῶς διηγεῖται τὴν μάχην, ὅπου ὀλίγος πρὸς πολλοὺς ἠθλησε τὸν καλὸν τῆς πατρίδος ἀγῶνα, ἀγῶνα φεῦ! ἀτυχῆ!

Τοιαῦτα μέλη πρέπουσι τῷ ποιητῇ, τῷ εἰλικρινεῖ τούτῳ συμβούλῳ τῆς κοινωνίας. Οὐδὲ δύναμαι νὰ περάνω τὴν ἀμυδρὰν ταύτην σχιγραφίαν, εἰμὴ ἐπιλέγων τὸ τοῦ ἀρχαίου: « τοιοῦτοι δέκα μοι συμφράδμονες εἶεν Ἀχαιῶν! »

Ἐν γένει, παρὰ τοὺς ἀπαισίους οἰωνοὺς, ἐφ' οἷς ἀνεβίωσεν ἡ ἑλληνικὴ ποίησις, ἀνεπετρώθη πολλάκις εἰς ὑψηλὴν δυσέλπιστα. Ἐτι δὲ λαμπρότερον ὑπόσχονται μέλλον οἱ εὐγενεῖς νεοσσοί, οἱ ἀόκνως ἀσκούντες τὰς πτέρυγας εἰς πτῆσιν ὑψηλοτέραν· ἀρκεῖ νὰ ληφθῆ περὶ τούτου σπουδαιοτέρα φροντίς· ἐμβολιάζοντες δηλονότι καὶ θεραπεύοντες

ἐπιμελῶς τόσους ἄλλους κλάδους τοῦ πνευματικοῦ δένδρου, νὰ μὴ παρίδωμεν ἀτημέλητον καὶ διεστραμμένον τὸν ὑψηλότατον, τὸν εὐρώσως καὶ αὐτομάτως βλαστάνοντα· διότι, τίς τὸ πιστεύει; ἐν τῷ ναῷ τῶν Ἑλληνίδων Μουσῶν λείπει εἰσέτι καθέδρα ῥητορικῆς καὶ ποιήσεως.

Ἄναμφιβόλως, πρὶν ἐπιδοθῶμεν εἰς τὸ καλὸν, ἐπάναγκες ἦτο νὰ ἐπιδιώξωμεν τὸ χρήσιμον· σπεύδοντες νὰ ὁμοιωθῶμεν τοῖς ἔθνεσι ταῖς προηγμένοις εἰς δύναμιν καὶ εὐημερίαν, δαπανῶμεν, ὀρθῶς ποιῶντες, τὰ πλεῖστα τοῦ ἔθνους πνευματικὰ κεφάλαια εἰς μάθησιν τῶν ἐπιστημῶν, οἷονεὶ ἀγωνιῶντες νὰ φθάσωμεν δι' ἀλμάτων τοὺς προπορευθέντας ἐπὶ τοὺς μακροὺς ἐκείνους αἰῶνας, καθ' οὓς οἱ πόδες ἡμῶν ἦσαν δέσμιοι. Ἔμεινεν ὅμως διὰ ταῦτα πολὺ παρεργότερα ἢ καλαισθησία, τὸ ἀνθηρὸν τοῦτο ἔδαφος, ἐφ' οὗ ἔτι καὶ νῦν ἡ ἀρχαία Ἑλλάς προηγεῖται τοῦ κόσμου. Καιρὸς ἤδη νὰ καλλιεργηθῇ παρ' ἡμῶν μεθοδικώτερον ἢ αἰσθησις τοῦ καλοῦ, ἢ λαμπρύνασα τὰς ἀρχαίας Ἀθήνας, ἢ ποιήσασα ἀρεστὰ καὶ αὐτὰ τὰ πολιτικὰ αὐτῶν παραπτώματα, καθὼς εἰς χαρίεσσαν κόρην παρορῶμεν τὰ ἀμαρτήματα θαυμάζοντες καὶ προσμειδιῶντες. Οὐδὲ ἀπέχει ἴσως μακρὰν ὁ χρυσοῦς οὗτος αἰὼν τῶν νέων ἑλληνικῶν γραμμάτων, καθότι δξύνεται ὁσημέραι ἢ αἰσθησις τοῦ κοινοῦ πρὸς τὴν χάριν τοῦ πνεύματος καὶ τὰ κάλλη τοῦ λόγου. Ἐν τῷ ὄντι· ἂν ἡ ἐπιστήμη εἶναι τροφή τοῦ νοῦς, ἢ καλλιτεχνία εἶναι τροφή συναναπτυσσομένη τῇ κοινωνικῇ εὐημερίᾳ.

Δύνανται δὲ ἄρα γε νὰ ἀναπληρώσωσι τὴν ἑλλειψιν εὐμεθόδου διδασκαλίας τῆς αἰσθητικῆς τὰ σποράδην σοφὰ μαθήματα, τὰ συγχάνεις ἀπὸ τοῦ χώρου τούτου αὐτοσχεδιαζόμενα; Ἀμφιβάλλω, ὅταν μάλιστα ἀμελεῖται ὁ πρακτικὸς ἐκείνος κανὼν: «Ἐρέτην χρῆ πρῶτον γενέσθαι πρὶν πηδαλίοις ἐπιχειρεῖν».

Κύριοι,

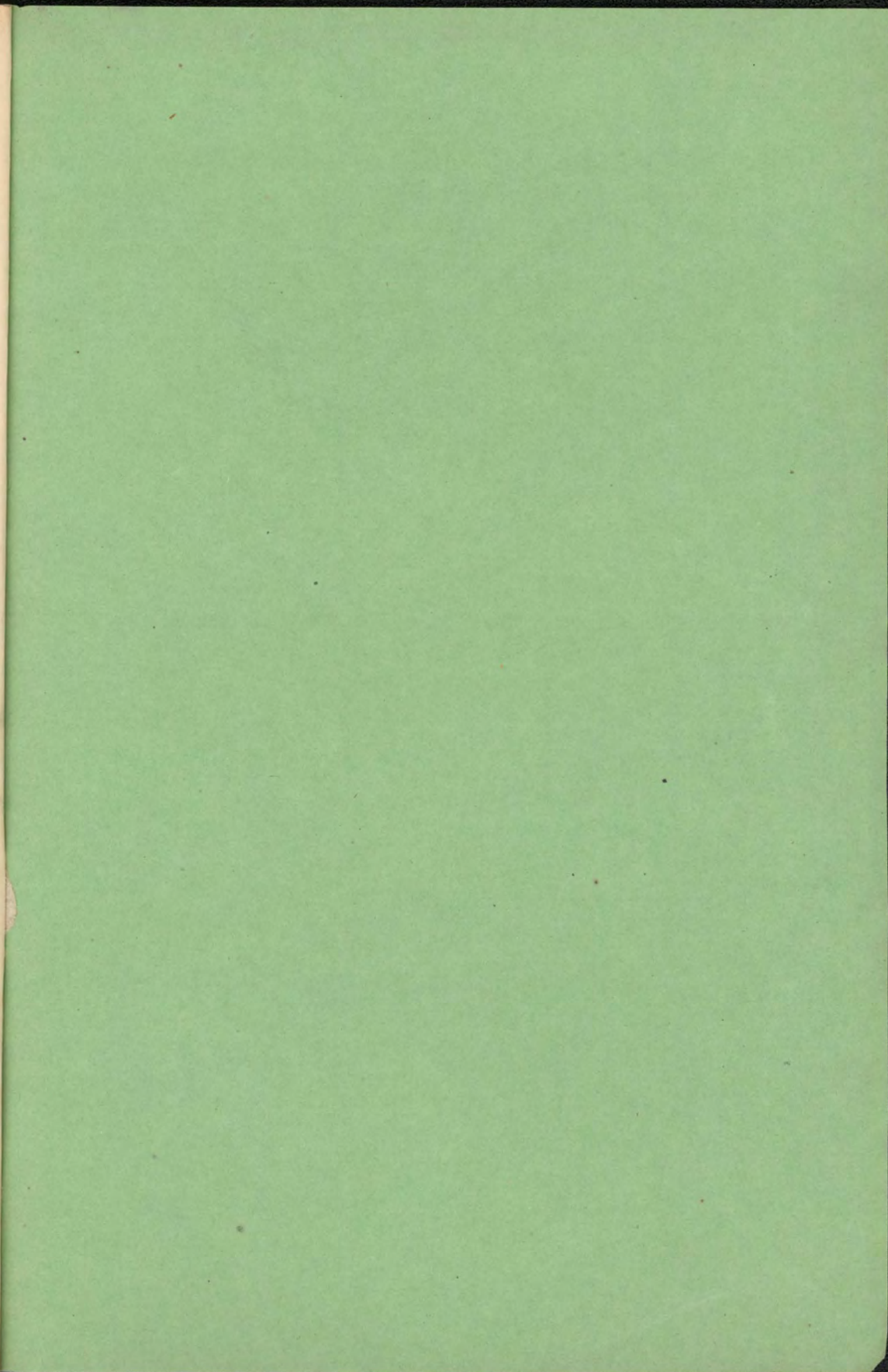
Ἐν τῇ ἀτέχνῳ εἰκόνι, ἣν ἀποπερατῶ, ὑπὲρ τὸ μέτρον καταγρασθεῖς τὴν ὑμετέραν ὑπόμονην καὶ ἐπιείκειαν, ἐπειράθην νὰ δεῖξω ὅτι ἡ πνευματικὴ δημιουργικότης τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ἀναπτύσσεται ὁσημέραι γενναιοτέρη, ἐπιθυμῶν κυρίως νὰ τρέψω πρὸς τὸ ὑψηλὸν τοῦτο στάδιον τὰ βήματα τῆς εὐφυοῦς νεότητος, τῆς φιλοτίμως ἀσκήσεως τὰς ἀκμαίας αὐτῆς δυνάμεις εἰς δόξαν τοῦ ἑλληνικοῦ νοῦς. Δὲν

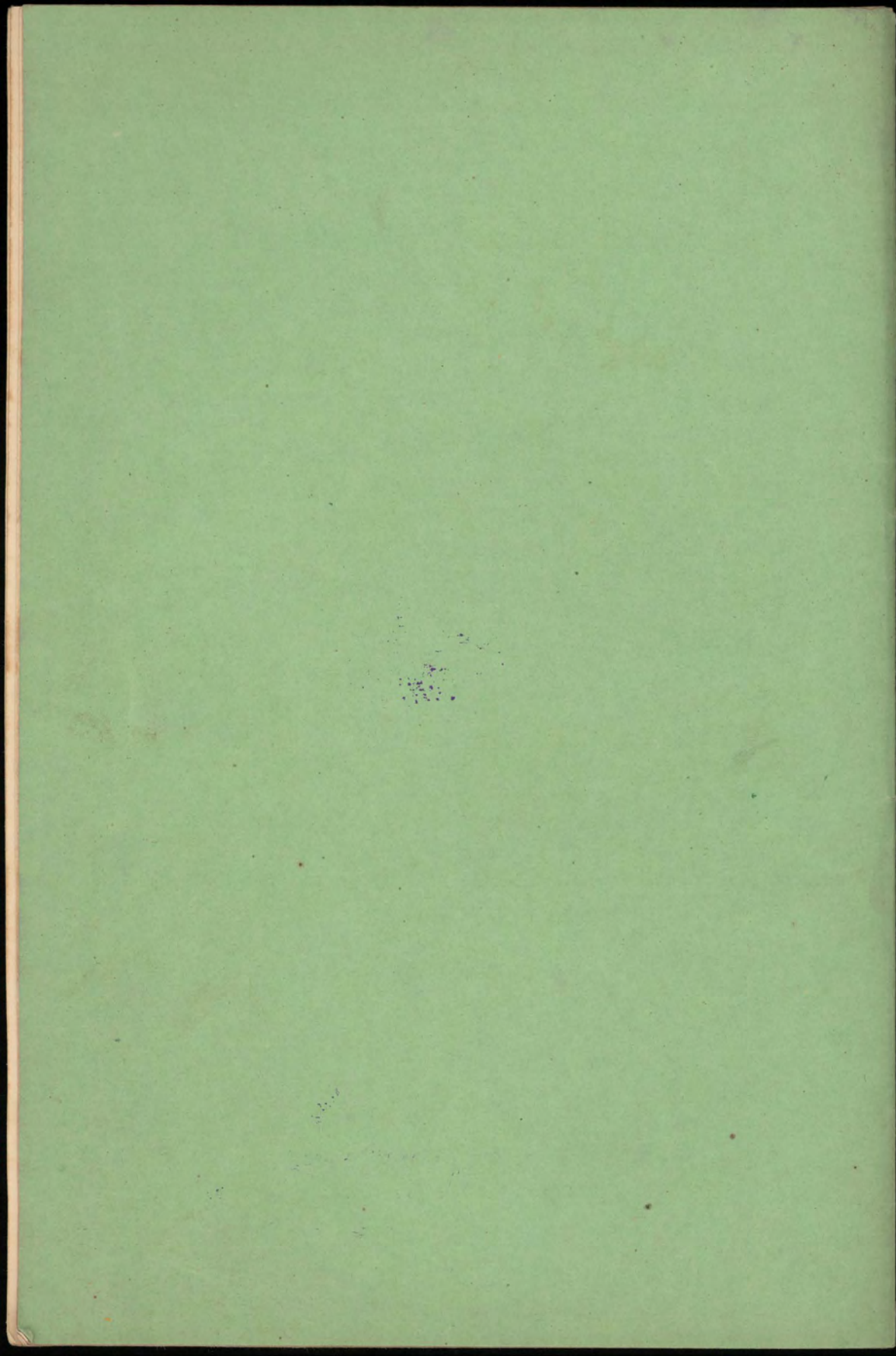
ἐμεγαληγόρησα, «οὐδὲ γὰρ σκυτοτόμον ἠγοῦμαι σπουδαῖον, ὡς εἶπεν ὁ Ἀγησίλαος, ὃς μικρῷ ποδὶ ὑποδήματα μεγάλα περιτίθησιν»· οὐδὲ ἦτο τῇ ἀληθείᾳ ἀνάγκη ῥητορικῶν πλατυσμῶν, ἵνα οἱ εἰδότες διὰ πόσων αἰῶνων περιήλθον τὰ νῦν ἀκμάζοντα ἔθνη εἰς τὴν περιωπὴν, ἀφ' ἧς σεμνύνονται, κρίνωσιν ἱκανῶς γοργὰ τὰ βήματα ἔθνους πρὸ πεντήκοντα μῶλις ἐνιαυτῶν αἰμωδιῶντος ἐν ταῖς ἀλύσεσι.

Τὸ γενικώτερον ὅμως πόρισμα τῆς προχείρου ταύτης μελέτης εἶναι, ὅτι ἐν ταῖς πνευματικαῖς ἐπιδόσεσι τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος κινεῖται οὐχὶ εἰκῆ καὶ ὡς ἔτυχεν, ἀλλὰ βαδίζον σκοπίμως, ἐν συνειδήσει τῆς ἰσχύος καὶ ἐν ἐπιγνώσει τῆς εὐρείας αὐτοῦ ἀποστολῆς. Ὡς αἱ ἀκτῖνες τοῦ κύκλου, ἐκ μιᾶς ἰδέας ὀρμῶνται ἅπασαι αἱ κινήσεις αὐτοῦ αἱ διανοητικαὶ καὶ εἰς αὐτὴν ἐπιστρέφουσι πανταχόθεν.

Εὐέλπιδες ἀτενίζομεν εἰς τὸν ὀρίζοντα τὸν βαθύν. Ἐκεῖ μεγαλοουργεῖται τὸ μέλλον. Κύκλω τελεῖται ἀγὼν ἀναίμακτος, ἀλλὰ κρίσιμος· ἀγὼν τῆς εὐφυΐας πρὸς τὸν ὄγκον, τοῦ πνεύματος πρὸς τὴν ὕλην, τοῦ πολιτισμοῦ πρὸς τὴν στασιμότητα. Ἐν τῷ πλατεῖ δὲ τούτῳ ἀμφιθεάτρῳ πρωταγωνιστεῖ ὁ Ἑλληνισμὸς, φθονούμενος, πολεμούμενος πολυαχόθεν, ἀλλὰ παλαιῶν καρτερικῶς καὶ μόνην ἔχων ἐν ταῖς κινδύνοις ἀρωγὸν τὴν παντοδύναμον δεξιάν, ἣν ἐν οὐδεμιᾷ ἡμέρᾳ ἐπεκαλέσθη ἐπὶ ματαίῳ. Ἐπ' Αὐτὴν ἡ ἐλπίς καὶ πρὸς Αὐτὴν αἱ εὐχαὶ ἡμῶν αἱ διάπυροι!

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Κυρ. Μιχαήλ Βραχούρις.

3
Αποθήκη

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

ΤΟΥ

ΛΑΥΡΙΟΥ ΚΑΙ ΩΡΩΠΟΥ

ΕΚΤΕΘΕΝΤΩΝ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ Γ' ΠΕΡΙΟΔΟΝ

ΤΩΝ

ΟΛΥΜΠΙΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΠΕΡΡΗ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ.

—
1875

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

ΤΟΥ

ΔΑΥΡΙΟΥ ΚΑΙ ΩΡΩΠΟΥ

ΕΚΤΕΘΕΝΤΩΝ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ Γ' ΠΕΡΙΟΔΟΝ

ΤΩΝ

ΟΛΥΜΠΙΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΠΕΡΡΗ
ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ.

1875

Κληθείς παρὰ τοῦ κ. I. Β. Σερπιέρη, Γερικοῦ Διευθυντοῦ τῶν διαφόρων ἐν τε Λαυρίῳ καὶ Ὠρωπῷ μεταλλευτικῶν ἐταιριῶν νὰ συνδρεύσω δι' ἐπιστημονικῆς τιμῆς πραγματείας τὰ πρὸς τὴν ἔκθεσιν τῶν Ὀλυμπίων τοῦ 1875 ἀποστελλόμενα προϊόντα ἡμῶν, δρᾶττομαι τῆς εὐκαιρίας ταύτης νὰ περιγράψω μετὰ λεπτομερείας, οὐ μόνον τὰ ποσάριθμα ἔργα τῶν ἐταιριῶν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τὸν σχηματισμὸν καὶ τὴν πλουσιότητα τῶν διαφόρων τῆς Λαυριωτικῆς στρωμάτων, ἐκθέσω δὲ τοὺς πρακτικὸν νόμους, οὓς ἐκτησάμεθα διὰ μακρᾶς μελέτης καὶ ἐπιμόχθου ἐργασίας, ὅπως χρησιμεύσωσιν οὗτοι ὡς ἀφετηρία νεωτέρων ἐρευνῶν.

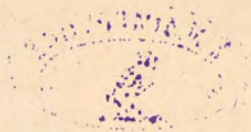
Ὅποτε, ἐν τῇ κατὰ τὸ 1870 πραγματείᾳ μου, ἥτις συνώδευεν τὰ τότε ἐν τοῖς Ὀλυμπίοις ἐκτεθέντα προϊόντα, ἐξέφραζον τὴν ἐλπίδα προσεχοῦς ἐν Ἑλλάδι ἀναπτύξεως, τῆς μεταλλευτικῆς καὶ μεταλλουργικῆς τέχνης, οὐ μόνον μικρὸν ἀφιστάμην τῆς ἀληθείας, ἀλλὰ καὶ πιστεύω σήμερον ὅτι ἡ ἐλπίς μου ἐκεῖνη ἤθελε πραγματοποιηθῆ, εἰὰν τὰ μεταλλευτικὰ ἔργα τῆς ἡμετέρας χώρας διήθονεν ἡ φρόνησις ἐκεῖνη καὶ ἐπιμονή, ἧς δέονται ταῦτα πρὸ παντός.

Αυστηρῶς ἡ βιομηχανία αὕτη κατέπαυσεν ἅμα ἀρξάμενη, ἔνεκα λόγων, οὓς ἐπιφυλάσσομαι νὰ ἐκθέσω εἰς τὸ δεύτερον μέρος τῆς πραγματείας ταύτης.

Ἐν Λαυρίῳ τὴν 10 Ἀπριλίου 1875.

Α. ΚΟΡΔΕΛΛΑΣ

Μεταλλειολόγος.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΙΣΤΟΡΙΑ

« Οὐκοῦν ὅτι μὲν πάνυ ἐνεργὰ ἐστὶ
πᾶσι σαφές. Οὐδεὶς γοῦν πειρᾶται λέ-
γειν, ποίου χρόνου ἐπεχειρήθη. »

(XEN. C. IV. 206).

Αἱ πρῶται ἐν τῇ Λαυριωτικῇ χώρᾳ γενόμεναι μεταλλεύ-
σεις, φαίνονται ἀνερχόμεναι εἰς ἐποχὴν λίαν μεμακρυσμένην.

Μηδὸλως προτιθέμενοι ἐν τῇ πραγματείᾳ ἡμῶν ταύτῃ, νὰ
ἐξακριβώσωμεν αὐτήν, ἀλλ' οὐδὲ καὶ εὐκολον θεωροῦντες τὸ ἔρ-
γον, ἀναφέρομεν μόνον ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Ξενοφῶν, ἡ μόνη ὑπο-
λειπομένη ἡμῖν ἱστορικὴ πηγὴ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, οὐ-
δένα τάσσει ὠρισμένον χρόνον τῆς πρώτης ἐνάρξεως αὐτῶν,
ἀπλῶς μόνον μνημονεύων καθὰ φαίνεται, ἐν τῇ ἐπικεφαλίδι, ὅτι
ἦσαν ἤδη ἀρχαιότατα κατὰ τοὺς χρόνους αὐτοῦ. Ὅλίγα τινὰ
ἐπίσης εἰσὶ γνωστὰ περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐξορύξεως τῶν μεταλ-
λείων τούτων, ἐπὶ Φοινίκων, οἵτινες ἐκμετάλλευσον τὰς μεταλ-
λοφόρους κοίτας τῶν νήσων Κρήτης καὶ Θάσου.

Οὐχ ἥττον φαίνεται, ὅτι ἐπὶ Σόλωνος (600 π. Χ.), τὰ με-
ταλλεῖα τῆς Λαυριωτικῆς, δὲν ἦσαν εἰσέτι ἐν ἀθηρᾷ καταστά-
σει, εἴτε διότι ἡ τέχνη εὕρισκετο ἐν σπαργάνοις, εἴτε διότι οἱ
Ἀθηναῖοι δὲν εἶχον τὸν πλοῦτον ἐκεῖνον καὶ τὰ χρηματικὰ κε-
φάλαια, ἅτινα ἐκέκτηντο ἓνα καὶ ἥμισυ μετὰ ταῦτα αἰῶνα, ἐπὶ

Περικλέους, ὁπότε πᾶσαν καταβαλλόντες δραστηριότητα καὶ ἐνέργειαν ἵνα καταστήσωσι προσοδοφόρα τὰ μεταλλεῖα των, φαίνονται τὰ μᾶλλον εὐδοκίμησαντες. Οὕτω βλέπομεν, ὅτι ἀρχομένου τοῦ πολέμου κατὰ τῶν Περσῶν, (620 π. Χ ἔτη), αἱ δημόσιοι πρόσοδοι ἀνῆρχοντο εἰς 120,000 δραχμῶν. Τεσσαράκοντα ἔτη μετὰ ταῦτα (480 π. Χ.) ἐπὶ Θεμιστοκλέους καὶ πρὸ τῆς εἰσβολῆς τοῦ Ξέρξου, ὁ δημόσιος φόρος ἐπὶ τῆς παραγωγῆς τῶν μεταλλείων τῆς Λαυριωτικῆς ἀνῆρχετο εἰς 200,000 δραχμῶν ποσόν, ὅπερ ἐμφαίνον τὸ εἰκοσιτεταρτημόριον τῆς ἐτησίας παραγωγῆς, ἀνάγει ταύτην εἰς 4,800,000 δραχμῶν.

Ἐφ' ὅσον τὰ κέρδη ἐπηύξανον ἐπὶ τοσοῦτον καὶ τὰ ἔργα προεχώρουν καὶ εὐδοκίμουν, ὥστε ἐπὶ Περικλέους (450 π. Χ.), ἡ ἐν Ἑλλάδι μεταλλευτικὴ καὶ μεταλλουργικὴ τέχνη, ἀνῆλθον εἰς τὸν ὑπατον τῆς προόδου βαθμόν. Δυστυχῶς ὁ καταστρεπτικὸς Πελοποννησιακὸς πόλεμος, καταργήσας τὴν Δημοκρατίαν, ἐγένετο παράτιος καταπτώσεως καὶ τῆς βιομηχανίας ταύτης, ἣτις παρεῖχε εἰς μὲν τὴν ἐργατικὴν τάξιν τὴν εὐημερίαν, εἰς δὲ τὸ κράτος τὰ μέσα τῆς προστασίας τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν, καὶ τῆς ὑποστηρίξεως τῶν θριαμβευτικῶν ἐκείνων μαχῶν, αἵτινες τοσοῦτον ἀνύψωσαν τὴν εὐκλειαν τῶν Ἀθηναίων.

Ἄπαξ των ἔργων παυσαμένων δυσχερεστάτη φυσικῶς ἀπέβαινε, ἐν τῷ ἐφεξῆς χρόνῳ, ἡ χρῆσις συντόνου καὶ ἐπαρκοῦς ἐνεργείας ὅπως ἐπανέλθωσι ταῦτα εἰς τὸ πρό τινων ἐτῶν σημεῖον τῆς προόδου αὐτῶν. Οἱ βραχίονες ἐξέλειπον, ἀσφάλεια καὶ πίστις δὲν ὑπῆρχον πλέον, οἱ δυνάμενοι νὰ διευθύνωσι τὰ ἔργα, εὖρον τὸν θάνατον εἰς τὰ πεδία τῆς μάχης, οἱ δ' οἰκονομικοὶ πόροι εἶχον ἐξαντληθῆ ἐν τῷ καταστρεπτικῷ τούτῳ πολέμῳ.

Ἐν ἔτει 360 π. Χ. βλέπομεν καὶ αὖθις τὰ ἔργα ἐπαναλαμβανόμενα, ὑπὸ τὰς συνετὰς συμβουλάς τοῦ Ξενοφῶντος, ἀλλὰ παρ' ἀνδρῶν μηδὲν γινωσκόντων τὴν ἐκμετάλλειν.

Οἱ τότε μεταλλευταὶ ἐξώρυττον τὰς παρυφὰς τῶν φλεβῶν, καὶ τοὺς ἐναπολειφθέντας παρὰ τῶν προγενεστέρων ὄρους, τοῦθ' ὅπερ ἐπέφερε συνεχεῖς καταπτώσεις. Ἔνεκα τούτου ἐπὶ Φιλίππου

τοῦ Μακεδόνα (336 π. Χ.) ἡ ἱστορία ἀναφέρει ὅτι, ἐν τοῖς μεταλλείοις τῆς Λαυριωτικῆς, συνέβαινον συνεχῆ ἀπευκταῖα, ἐπιφέροντα τὸν θάνατον εἰς τοὺς ἐργαζομένους.

Ἐν ἔτει 318 ἐπὶ ἄρχοντος Δημητρίου τοῦ Φαληρέως, τὰ μεταλλευτικὰ ἔργα φαίνονται ἐπαναληφθέντα μικρὸν τι δραστηριώτερον. Ἀπὸ δὲ τῆς κυριαρχίας τῶν Ῥωμαίων (146 π. Χ.) μέχρι τοῦ πρώτου αἰῶνος μ. Χ. ἐξηκολούθουν ταῦτα χαλαρῶς πως, ἀνατηκομένων τῶν πλουσίων σκωριῶν, καὶ τῶν ὀλίγων συναντωμένων ἐν τοῖς μεταλλείοις ὀρυκτῶν.

Ἀπ' ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, οὐδεὶς τῶν συγγραφέων ποιεῖται μνείαν, τῶν ἐν τῇ Λαυριωτικῇ ἐργασιῶν, ἐκτὸς τοῦ Πausανίου, (δεύτερον αἰῶνα μ. Χ.) ὅστις ἀναφέρει, ὡς ἱστορικόν τι γεγονός, ὅτι τὰ μεταλλεῖα ταῦτα ἀψηχόλουν ἄλλοτε χιλιάδας ἀνδρῶν. Ἐκτοτε πᾶσα βιομηχανία, βαθὺν καὶ ἐπὶ αἰῶνας μακροῦς ἐκοιμήθη ὑπνον, ἀπ' οὗ μόλις πρὸ δεκαετίας ἀφυπνίσθη, ὅπως θέλομεν ἰδεῖ ἐν τῷ δευτέρῳ τῆς πραγματείας ταύτης μέρει, ἐπαναληφθείσης τῆς μεταλλομαστεύσεως καὶ ἐξορύξεως τῶν τοσοῦτον ἄλλοτε ἀνθηρῶν μεταλλείων.

Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον τῆς ἀναγεννήσεως τῆς ἐν Ἑλλάδι μεταλλευτικῆς τέχνης, πολυπληθεῖς ἐγένοντο ἔρευναι, παρὰ διαφόρων ἐταιριῶν, κατόχων μεταλλούχων τῆς Λαυριωτικῆς χώρας γαιῶν, ἀτυχῶς ὅμως ἡ ἔλλειψις χρηματικῶν κεφαλαίων, ἐμονῆς δὲ καὶ ἐπιμονῆς εἰς τὰ μεταλλομαστευτικὰ ἔργα, πρὸ παντὸς δὲ ἐμβριθοῦς μελέτης καὶ σπουδῆς τῆς φύσεως τῶν διαφόρων κοιτασμάτων, ἐπόμενον ἦν νὰ καταλήξωσιν εἰς πλήρη ἀποθάρρυνσιν. Πράγματι δὲ βλέπομεν βαθμηδὸν χαλαρομένης τὰς ἐρεῦνας, παυομένης δ' ἐντελῶς ἅμα τῇ μικροτέρᾳ τῆς προσδοκωμένης ἐπιτυχίᾳ.

Ἡ πίστις εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἐπιχειρήσεως ἐξέλιπεν, ἀποθάρρυνσις δὲ καὶ δισταγμὸς διεδέχθησαν τὸν ζῆλον, πρὸς ἐπανάληψιν ἔργων δυναμένων ν' ἀποφέρωσι σπουδαῖα κέρδη εἰς νοήμονας κεφαλαιούχους.

Αἱ ἑταιρίαι αἵτινες ἐξακολουθῶσιν ἔτι καὶ νῦν τὰ ἔργα αὐτῶν, εἰσὶ καθόλου τέσσαρες.

1^{ον} Ἡ ἑταιρία τοῦ Σουνίου.

2^{ον} Ἡ τοῦ Περικλέους ἥτις συντηρεῖται μετὰ κόπου, τήκουσα μεταλλεύματα λίαν σιδηροῦχα, πτωχὰ δ' ἐν μολύβδῳ καὶ ἀργύρῳ.

3^{ον} Ἡ ἑταιρία τῶν μεταλλουργιῶν Λαυρίου, ἥτις τήκει σκωρίας καὶ ἐκβολάδας ἀρχαίας.

4^{ον} τέλος, αἱ μεταλλευτικαὶ ἑταιρίαι Λαυρίου, συνιστάμεναι ἐκ τῶν ἐφεξῆς παραχωρήσεων, ἃς ὁ Κύριος I. B. Σερπιέρης μεταλλεύεται, εἴτε ἐπ' ὄνοματί του, εἴτε ὡς ἐντολοδόχος.

1^{ον} Παραχώρησις Καμαρίζης,

2^{ον} Παραχώρησις Ἀγριλιέζης,

3^{ον} Παραχώρησις Θορικοῦ.

Ἡ ἑταιρία αὕτη, μετὰ τὴν γενομένην μάλιστα ἀνακάλυψιν διαφόρων ψευδαργυρούχων κοιτασμάτων, κατέβαλεν οὐ μόνον συντόνους προσπαθείας, ἀλλὰ καὶ σπουδαῖα χρηματικὰ κεφάλαια, πρὸς εὐόδωσιν τῆς ἐπιχειρήσεως.

Καὶ δὴ ἐμελέτησεν μετ' ἐπιστάσις τὸ μεταλλοῦχον ἔδαφος, καὶ ἐσχεδιογράφησε μέγα μέρος τῶν ἐκτενῶν ἀρχαίων ἐξορύξεων, ἵνα κατανοήσῃ τὸν πε πλοῦτον καὶ τὴν διάταξιν, τῶν διαφόρων γνωστῶν κοιτασμάτων.

Ἔθετο, μετὰ πολυχρόνιον σπουδὴν, μηχανὰς πρὸς ἐργασίαν ἐκ τῶν νεωτέρων, δι' ὧν ἀποβαίνει οἰκονομικωτέρα καὶ εὐχερῆστερα ἢ ἐν μεγάλῃ κλίμακι ἐξόρυξις τῶν μεγάλων ποσοτήτων τῆς ὕλης, ἥτις εὐρίσκεται εἰς τὰς διαφόρους ταύτας παραχωρήσεις.

Ἦδη δ' ἔχει ἐν πλήρει ἐνεργείᾳ ἀτμοκίνητον μηχανὴν, διὰ τὴν ἐκφορὰν τῶν προϊόντων ψευδαργυρούχου κοιτάσματος, τὸ ὁποῖον δραστηρίως ἐπιδιώκεται, διὰ προπαρασκευαστικῶν πρὸς τὴν ἐφεξῆς ἐξόρυξιν ἐργασιῶν.

Τρεῖς δ' ἄλλας ἀνεκχυστικὰς ἀτμομόνους μηχανὰς μετὰ τῶν συμπληρωμάτων αὐτῶν, τοποθετεῖ ἤδη, αἵτινες ἐν βραχεῖ τίθεν-

ται εἰς ἐνέργειαν, ἵνα ἐκφέρωσι τὰ προϊόντα ἐπιμόνου καὶ κοπιώδους ἐργασίας.

Ἐπίσης τοποθετεῖ κατ' αὐτὰς ἀντλητήρα, ἵνα δυνηθῇ νὰ χωρήσῃ θαρραλέως, ἐρευνῶσα τὰ βαθύτερα τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Πρόκειται δὲ ν' ἀνεγείρῃ ἐντὸς ὀλίγου καμίνοους διὰ τὴν καῦσιν τῆς καθμείας, ὡς καὶ πλυντήρια πρὸς ἐμπλουτισμὸν τῶν μεταλλευμάτων τοῦ μολύβδου καὶ ψευδαργύρου.

Ὁ σχηματισμὸς τοῦ ἐδάφους, ἡ γεωγραφικὴ θέσις τῶν διαφόρων τῆς ἑταιρίας παραχωρήσεων, τὸ ὕγιές τοῦ κλίματος, οἱ παρακείμενοι ἀσφαλεῖς λιμένες, οἵτινες ὀλίγα μόνον στάδια ἀπέχουσι ἀπὸ τοῦ κέντρου τῶν μεταλλείων, αἱ πολυπληθεῖς ἀμαξωτοὶ ὁδοί, αἵτινες συνδέουσιν ἀπάσας τὰς ἐργασίας, διευκολύνουσι πλεῖστον ὅσον τὰς ἐνεργείας τῆς ἑταιρίας ταύτης.

Ὁ ἰστάμενος ἀπέναντι τῆς ἕκ τε τῶν μεταλλείων καὶ τῶν ἀρχαίων μεταλλουργιῶν προερχομένης καταπληκτικῆς σωρείας ὑπολειμμάτων, εἰσερχόμενος δὲ ἀκολούθως εἰς τὰς ὑπογείους ἐργασίας, δύναται μόνον νὰ συλλάβῃ ἰδέαν τοῦ πλοῦτου τῶν ἐξορυχθέντων κοιτασμάτων, τῆς πληθύος τῶν ἐργασθέντων βραχιόνων, καὶ τοῦ καταναλωθέντος χρονικοῦ διαστήματος, πρὸς ἐξαγωγήν τοῦ μολύβδου καὶ ἀργύρου.

Ἄπασα ἡ μεταλλοφόρος ἐπιφάνεια τῆς Λαυριωτικῆς, ἥτις κατέχει ἕκτασιν 200,000 στρεμμάτων, εἶναι ἀνὰ πᾶν, οὕτως εἰπεῖν, βῆμα, ἐξηρευνημένη καὶ διάτρητος παρὰ τῶν ἀρχαίων μεταλλευτῶν. Οὐδόλως δ' ὑπερβάλλομεν ὑπολογίζοντες εἰς δύο χιλιάδας, τὰ κάθετα φρέατα καὶ τὰς κεκλιμένας στοᾶς, δι' ὧν οἱ ἀρχαῖοι εἰσέδουν εἰς τὰ ὀρυκτικὰ αὐτῶν ἔργα.

Τὰ φρέατα ταῦτα καὶ αἱ στοαὶ εἰσὶ συνήθως σχήματος τετραγωνίου μετὰ μέσης τομῆς 4 τετραγωνικῶν μέτρων, ἡ δὲ βαθύτης αὐτῶν 20 μέχρι 120 μέτρων, ἀναλόγως τοῦ ὕψους τοῦ τόπου ἐνθα ἀπαντῶνται.

Λαμβανομένων κατ' αὐτὰ, 80 μέτρων ὡς μίεσου ὄρου μήκους ἐκάστου φρέατος καὶ στοᾶς, ἔχομεν γενικὸν μῆκος 160,000 μέτρων, ἅτινα μετὰ τομῆς τεσσάρων μέτρων ἀποφέρουσι 640,000

κυβικά μέτρα ἀχρήστων ὑλῶν ἦτοι 1,800,000 τόννους περίπου.

Αἱ ὑπόγειοι τῆς Λαυριωτικῆς ἐργασίαι εἰσὶ τηλικαύτης ἐκτάσεως, ὥστε ἀδυνατεῖ τις νὰ σχηματίσῃ ἔννοιαν τῶν ἀπαντωμένων εὐμεγέθων κενῶν, εἰμὴ διατρέξῃ τινὰ τούτων.

Καὶ ἄλλοτε μὲν εἰσὶ μικραὶ στοαὶ κανονικώτατα ἐμβεβλημένα ἐντὸς τιτανολίθου σκληροτάτου, ἄλλοτε δὲ ἀπ' ἐναντίας, αἰθουσαι ἐργασιῶν ἐκτάσεως ἑκατοστῶν μέτρων. Ἐν πολλοῖς ἔχουσαι 10 μέτρων ὕψος πρὸς 40 ἢ 50 πλάτος. Εἰς τὰ ἐπισφαλῆ μέρη τῶν ἀρχαίων τούτων ἐργασιῶν, ἡ ὄροφὴ ὑποβαστάζεται ὑπὸ ὄρων ἐκ ξηρῶν λίθων συναρμολογημένων, τοσοῦτον δὲ καλῶς διατηρουμένων εἰσέτι, ὥστε φαίνονται ὡς ἕαν πρό τινων μόνον ἐτῶν κατεσκευάσθησαν.

Κάλλιστα παρατηρεῖ τις ἐκεῖσε τοὺς δρομίσκους οὓς διέτρεχον οἱ δοῦλοι φέροντες τὰ μεταλλεύματα· τὰς μικρὰς στήλας, αἵτινες ἐχρησίμευον αὐτοῖς ἀντὶ ὁδηγῶν· τὰ μικρὰ ἐν ταῖς παρειαῖς τῶν στοῶν κοιλώματα, ἐνθα ἐτίθεντο αἱ λυχνίαι, αἵτινες ἐφώτιζον τὴν διάβασιν τῶν ἀνδραπόδων, καὶ αἱ ὑδρῖαι τοῦ ποσίμου ὕδατος.

Παρατηρεῖ τις πρὸς τούτοις ἐπὶ τῶν βράχων, καθὼς καὶ ἐπὶ τοῦ ἀνεπάφου μέρους τῶν κοιτασμάτων, ἀπείρους ἐντομάς ἐκ τῶν τότε ἐν χρήσει ἐργαλείων ἐπενεχθείσας.

Ἴσως δὲν ἤθελεν εἶσθαι ἀνωφελῆς ἡ δι' ἀριθμῶν παράστασις τοῦ μεγέθους τῶν μεταλλευτικῶν ἐργασιῶν αἵτινες ἐγένοντο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων παρ' ὅλα τὰ ἀσθενῆ ἐξορύξεως καὶ ἐξαγωγῆς μέσα ἅτινα ἐκέκτηντο.

Αἱ κατὰ καιροὺς ἐκλεχθεῖσαι παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἐπιτροπαί, πρὸς ἐξέτασιν τῶν μεταλλευτικῶν καὶ μεταλλουργικῶν ὑπολειμμάτων, εὗρον,

1^{ον} Ὅτι ἡ ποσότης τῶν σκωριῶν μέσης περιεκτικότητος, 10,67 ἐπὶ τοῖς $\frac{0}{100}$ μολύβδου, ἀνήρχετο εἰς 1,555,107 τόννους.

Ἄλλ' ἔκτοτε ἀνεκαλύφθησαν ἀρκετοὶ σκωριοῦχοι σωροί, εἴτε ὑπὸ τὰς ἐκβολάδας, εἴτε ἀναμειγμένοι μετὰ τῶν μεταλλούχων τούτων χωμάτων, (ὑπόλοιπα μεταλλείων καὶ πλυντηρίων) τοῦθ'

ὅπερ ἀνάγει τὸ ὀλικὸν ποσὸν τῶν σκωριῶν εἰς δύο ἑκατομύρια τόννων.

2^{ον} Ὅτι αἱ ποσότητες τῶν ἐκβολάδων, αἵτινες κεῖνται μόνον ἐπὶ τῆς παραχωρήσεως Σερπιέρη, ἀνέρχονται εἰς ἑπτὰ περίπου ἑκατομύρια τόννων.

Τῆς ἐπιφανείας ὅμως ταύτης, μὴ οὔσης ἢ τὸ δεκαπεμπτημῶριον τοῦ ὅλου μεταλλικοῦ ἐδάφους τῆς Λαυριωτικῆς, τὸ σύνολον τῶν χωμάτων τούτων, ἀνέρχεται εἰς 105,000,000 τόννους, ἦτοι 37,500,000 κυβικῶν μέτρων χώρου παραχθέντος ἐκ τῶν μεταλλευτικῶν ἔργων.

Κατὰ τῶν δεδομένων ἐντεῦθεν ὑπολογισμῶν φερόμεθα πρὸς ἀρκετὰ ἐνδιαφέροντα συμπεράσματα.

Οὕτως ὑποτιθεμένου ὅτι τὰ παρεσκευασμένα, πεπλυμένα καὶ τακέντα παρὰ τῶν ἀρχαίων μεταλλεύματα, ἐνεῖχον, κατὰ μέσον ὄρον, 65 τοῖς $\frac{0}{100}$ μολύβδου, δυνάμεθα νὰ ἀνεύρωμεν τὴν ποσότητα τοῦ ἐκ τῶν Μεταλλείων τῆς Λαυριωτικῆς ἐξαχθέντος μολύβδου καὶ ἀργύρου.

Εἶναι ἤδη γνωστὸν ὅτι αἱ τηκόμεναι ὑπὸ τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου σκωρίαί, ἐνέχουσι κατὰ μέσον ὄρον 10,67 τοῖς $\frac{0}{100}$ μολύβδου. Ὑπολογιζομένης λοιπὸν εἰς 6,33 ἐπὶ τοῖς $\frac{0}{100}$ τῆς ἐκ τῆς ἐξαερώσεως ἀπωλείας κατὰ τὴν τῆξιν, ἔχομεν ὀλικὴν ἀπώλειαν 17 ἐπὶ τοῖς $\frac{0}{100}$.

Ἐμνημονεύσαμεν δὲ ἀνωτέρω ὅτι, τὰ τηκόμενα μεταλλεύματα ἐνεῖχον 65 ἐπὶ τοῖς $\frac{0}{100}$, ἀφαιρουμένων ἐπομένως 17 ἐπὶ τοῖς $\frac{0}{100}$, λόγῳ ἀπωλείας, ἔπεται ὅτι οἱ ἀρχαῖοι, ἐξήγαγον ἐκ τῆς παραγωγῆς 48 ἐπὶ τοῖς $\frac{0}{100}$ ἀργυροῦχον μύλυδον, ἐκ τὸν δηλονότι χιλιόγραμμα ὀρυκτοῦ ἀπέφερον τὰ ἐξῆς ἀποτελέσματα.

48,00 χιλιόγρ. μολύβδου,

6,33 ὄμ. λιγνύας μετεωρισθείσης,

45,67 ὄμ. σκωριῶν.

Ἐπομένως οἱ 2,000,000 τόννοι σκωριῶν, οἵτινες ἔκειντο ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς λαυριωτικῆς, καὶ οἵτινες ἦσαν προῖον

4,377,052, τόννων καμινευθέντος μεταλλεύματος, παρήγαγον περίπου 2,100,084 τόννους άργυρούχου μολύβδου.

Παραδεχόμενοι δέ ως μέσην περιεκτικότητα τοῦ μολύβδου τούτου, 4,000 γραμμ. κατά τόννον, εύρίσκομεν ότι ή άναχθείσα ποσότης τοῦ άργύρου, άνήρχετο εις 8,400,000 χιλιογρ. ότι δ' ή όλική αξία τῶν δύο τούτων μετάλλων άνήρχετο εις

2,407,378,600 Δρ. διά τὸν μόλυβδον,

1,764,000,000 » διά τὸν άργυρον,

Τὸ ὅλον 4,171,378,600 Δρ.

Υποτιθεμένου δ' ἤδη ότι, τὰ ἔργα τῶν μεταλλείων καὶ μεταλλουργείων τῆς λαυριωτικῆς, ἐξηκολούθησαν τακτικῶς ἐπὶ 300 ἔτη, ἔχομεν ἐτησίαν παραγωγὴν, Δρ. 13,904,595, ἐξ ὧν, τὸ κράτος ἀπελάμβανεν, λόγῳ φόρου, τὸ ἐν εἰκοσιτεταρτημόριον ἦτοι 579,658 Δρ.

Περαιτέρω χωροῦντες δυνάμεθα νὰ προσεγγίσωμεν εἰς τὸν προσδιορισμὸν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐν τῇ λαυριωτικῇ κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἐπασχοληθέντων ἐργατῶν.

Εἶδομεν ἐν τοῖς ἀνωτέρω ότι τὸ ὀλικὸν ποσὸν τῶν ἐκβληθεισῶν ὑλῶν άνήρχετο περίπου εἰς 105,000,000 κυβικὰ μέτρα.

Προστιθεμένων τούτοις, τῶν ἐκβληθεισῶν ὑλῶν ἔκ τε τῆς ἀνορύξεως τῶν φρεάτων καὶ τῶν κεκλιμένων στοῶν, καθὼς καὶ τῶν ἐξαχθέντων μεταλλευμάτων, τὸ ὀλικὸν ποσὸν άνέρχεται εἰς 108,000,000 τόννους αἷτινες παριστῶσι 39,000,000 κυβικὰ μέτρα παραχθέντος κενοῦ χώρου.

Παραδεχθέντες 300 ἔτη ὡς χρόνον τακτικῶν ἐν τῇ λαυριωτικῇ ἐργασιῶν ἔχομεν ἐντεῦθεν ἐτησίαν ἐξαγωγὴν 130,000 κυβικῶν μέτρων ἦτοι 433 καθ' ἐκάστην.

Ὅπως προκύψωσιν ὅμως ἀποτελέσματα τοιαῦτα καθ' ὄν χρόνον ἢ χρῆσις τῆς τοσοῦτον λυσιτελοῦς σήμερον ἐν ἐργασίαις τοιαύταις πυρίτιδος ἦτον άγνωστος, οἱ δὲ μεταλλευταὶ εἰργάζοντο διὰ τοῦ τύκου καὶ τῆς γενηίδος, ἐχρηιάσθησαν φρονοῦμεν πλείονες τῶν 4,330 ἀνδρῶν, ἢ ἔλειψις ἀφ' ἐτέρου τῶν σήμερον

ἐν χρῆσει πρὸς ἐξαγωγὴν μέσων, ἀναγκάζουσα ἐκείνους εἰς τὴν ἐπ' ὤμων μεταφορὰν τῶν ὄρυκτῶν, ἐπόμενον ἦν, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν τοῦ μήκους καὶ τῆς σκολιότητος τῶν συρίγγων, νὰ ἐπισχόλει 3,000 τοῦλάχιστον πηροφόρους ἐργάτας.

Προστιθεμένων ἤδη τούτοις τῶν ἐν ταῖς ἐξωτερικαῖς ἐργασίαις ἐνησχολημένων, τῶν ἐργαζομένων δηλονότι εἰς τὰ πλυντήρια καὶ τὰ μεταλλουργεῖα, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ότι, τὰ μεταλλεῖα καὶ μεταλλουργεῖα τῆς λαυριωτικῆς ἐνησχόλου 15,000 ἐργάτας.

Ἐφ' ὅσον δὲ δοῦλοι μόνον ὑπέκειντο εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῶν ἐργῶν καὶ ἡ συντήρησις αὐτῶν ἦτο πενιχρὰ καὶ εὐτελής, ἐπόμενον ἦν νὰ παρέχωσι ταῦτα εἰς τοὺς ἰδιοκτῆτας σπουδαῖα κέρδη.

Ἐπειδὴ τὰ κοιτάσματα τοῦ ἀνωτέρου ὀρίζοντος, ἔκειντο κατ' ἐπιπολὴν, οἱ πρῶτοι μεταλλευταὶ μικρὰς ὑφίσταντο δυσχερείας ἐν ταῖς ἐρεύναις, ἐπιλαμβανόμενοι μετ' ἀκριβείας καὶ δραστηριότητος τῆς ἐξορύξεως αὐτῶν. Παρακολουθήσαντες καὶ ἐξορύξαντες μετὰ ταῦτα τὰς πολυπληθεῖς φλέβας καὶ τὰς διακλαδώσεις αἷτινες διαπερῶσιν τὰ ὑποκείμενα πετρώματα, ἐκβάλλουσαι εἰς τὰ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν μεταλλικὰ κοιτάσματα, καθωδηγήθησαν διὰ τῶν ἐργασιῶν τούτων πρὸς τὰ ἐνδότερα κοιτάσματα, ἅτινα φαίνονται ότι ἦσαν πλουσιώτατα.

Ἄπασαι αἱ ἐν τῇ λαυριωτικῇ ἀπαντῶμεναι ἀρχαῖαι ἐργασίαι, διατηροῦνται κάλλιστα.

Μόλις ἀφαιρουμένων τῶν ἀχρήστων ὑλῶν, ἃς ἔχουν ἐπισωρεύσει τὰ ὑέτια ὕδατα, καὶ δι' ὧν καλύπτονται τὰ ἀρχαῖα φρέατα, φέρεται τις νὰ πιστεύσῃ ότι, ἡ ἐξορύξις τῶν μετάλλων ἐπεσχημένη πρό τινων ἐτῶν μόνον, δὲν χρήζει ἢ ἐπαναλήψεως.

Τὰ φρέατα ταῦτα ἅτινα σχεδὸν ὅλα συγκοινωνοῦσι μετὰ τῶν ὑπογείων ἐργῶν, εἰσὶ λυσιτελέστατα εἰς τὴν παροῦσαν βιομηχανίαν, καθ' ὅσον δι' αὐτῶν καὶ ἡ μελέτη τῆς κατατάξεως τοῦ πλοῦτου τῶν κοιτασμάτων ἀποβαίνει ἀπλουστάτη, δύνανται δ' ἐφεξῆς νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ψυχαγωγικαὶ ὁδοί.

Οἱ ἀρχαῖοι φαίνεται ἀκολουθήσαντες ὁδὸν ὁμοίαν τῇ τῶν

νεωτέρων. Ἀπεχώριζον δηλονότι τὰ πλούσια μεταλλεύματα φέροντες ταῦτα κατ' εὐθείαν εἰς τὰς καμίνας, ἐνεπλούτιζον δὲ ἐπιμελῶς τὰ ἀνάμικτα καὶ πτωχότερα, ἐν ἀπλοῖς καὶ εὐφυῶς κατεσκευασμένοις πλυντηρίοις, ὧν μέγας ἀριθμὸς εὔρηται περὶ τὰς ἀρχαίας ἐξορύξεις. Εἰς τὴν περὶ Λαυρίου πραγματείαν ἡμῶν περιεγράψαμεν τοιοῦτόν τι, ἀνευρεθὲν σῶον παρὰ τῆ Καμαρίζῃ, ἔνθα καὶ παραπέμπομεν τὸν ἀναγνώστην.

Ἐν μέσῳ τῶν ἐπιπόνων τούτων μεταλλευτικῶν ἔργων, οἱ ἀρχαῖοι δὲν παρέβλεπον τὰς ὠραίας τέχνας· ἀρχαιότερες τινὲς καὶ ἐπιγραφαί, εὐρεθεῖσαι ἐν τοῖς πέριξ τῶν Ἐργαστηρίων, καὶ δημοσιευθεῖσαι ἐν τῇ προμνησθείσῃ πραγματείᾳ ἡμῶν, ἐπιμαρτυροῦσι τοῦτο.

Ἐπ' ἐσχάτων ἔτι ἀνεκαλύφθη κεχωσμένη ἐν ταῖς σκωρίαῖς τῆς θέσεως Βαρβαλιάκι, κεφαλὴ μαρμαρίνη ἐξαισίας ὠραιότητος, ἧς ἡ ἐκφραστικότης, ὑτομιμνήσκει τὴν ἐπὶ Περικλέους ἀκμὴν τῶν ὠραίων τεχνῶν.

Ἐν τῇ παραχωρήσει τῆς Ἀγριλιέζας, ἧτις φαίνεται ποτε χρησιμεύσασα κέντρον δραστηρίας ἐξωρύξεως, εὔρηται παμπληθῆ πλυντηρίων καὶ οἰκοδομῶν λείψανα, τινὰ τῶν ὁποίων οἰκοδομημένα διὰ λίθων λιελοξευμένων, φαίνονται ὅτι ἐχρησίμευον ἴσως ὡς κατοικίαι τῶν πλουσίων ἰδιοκτητῶν τῶν μεταλλείων.

Ἐν τῇ θέσει ταύτῃ ἀνεύρομεν καὶ ἡμεῖς πρό τινων μηνῶν; κεχωσμένην μαρμαρίνην πλάκα, φέρουσαν τὴν ἐπιγραφὴν «Καλλίας». Ὁ Καλλίας οὗτος, φαίνεται ὧν ὁ νυμφευθεὶς Ἐλπινίκην τὴν Μιλτιάδου θυγατέρα, καὶ χάριν τοῦ γάμου τούτου ἀποτίσας τοῖς Ἀθηναίοις τὴν ἐπιβληθεῖσαν τῷ πενθερῷ αὐτοῦ πεντήκοντα ταλάντων ζημίαν. Κύριος δὲ τῶν μεταλλείων Ἀγριλιέζης ἔνθα ἐξώρυσσε κοιτάσματα μολυβδοφόρα, πλουσιώτατα ἐν ἀργύρῳ, εἶχεν ἀποκτήσει ἐντεῦθεν κολοσσιαίαν περιουσίαν, καὶ ἃ καὶ ὁ Ῥωμαῖος ἱστορικὸς Κορνήλιος Νέπως μνημονεύει.

«Magnas pecunias ex metallis fecerat.»

(Ἐφημερίς 15 Μαρτίου 1875. Ἔτος Β'. Ἀριθ. 74.—Πανταζής.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΓΕΩΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΟΡΥΚΤΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΟΧΗΣ

Τὸ ἔδαφος τοῦ Λαυρίου συνίσταται κατὰ μέγα μέρος ἐκ μεταμορφικοῦ μαρμαρυγιοῦ σχιστολίθου, καὶ ἐκ κρυσταλλοειδοῦς τιτανολίθου, κειμένων ἐναλλάξ ἐν συμμετρικῇ διαστρώσει.

Τὸ πάχος αὐτῶν παραλλάσσει, ἢ διεύθυνσις εἶναι ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς, ἢ δὲ κλίσις 12⁰ περίπου πρὸς βορρᾶν.

Συνήθως ὁ τιτανόλιθος ἐν σχήματι μικρῶν φακῶν εὔρηται παρεντεθειμένος ἐν τῷ σχιστολίθῳ, ἄλλοτε ὅμως τάνάπαλιν ἀπαντᾶται ὁ σχιστόλιθος ἐν τῷ τιτανολίθῳ.

Ἡ συναφὴ τῶν πετρωμάτων τούτων γενικῶς εἶναι λίαν διαγεγραμμένη, ἀλλ' οὐχ ἦττον εἰς τινα μέρη μέχρις ἀποστάσεως δέκα μέτρων ἀπὸ ταύτης, ὁ σχιστόλιθος εἶναι τιτανούχος, καὶ ἡ τίτανος περιέχει ἀρκετὰ φλεβίδια σχιστολίθου.

Ἐν τῷ μεταμορφικῷ τούτῳ γεωλογικῷ ἔδαφει παρ' ὅλας τὰς γενομένας ἀνασκαφὰς ἐν τοῖς μεταλλείοις καὶ τοῖς λατομείοις, ἀπέβη ἀδύνατος ἄχρι τοῦδε ἡ εὔρεσις ἀπολιθωμάτων, ὅπως ἐντεῦθεν δυνηθῆ νὰ προσδιορισθῆ ἡ ἡλικία του.

Ὁ σχιστόλιθος οὗτος σύγκειται ἐκ γαλακτώδους πυριτολίθου καὶ ἐκ μελαίνης μαρμαρυγῆς. Ἡ ὑφὴ αὐτοῦ εἶναι κρυσταλλοειδῆς, ὅτε μὲν λεπτοφυὲς καὶ χρώματος μελανοῦ, ὅτε δὲ ἰνώδης καὶ χρώματος φαιοῦ, μεταβαίνει δ' οὗτος πολλάκις εἰς ἀργιλλοσχιστόλιθον, εἰς χλωριτοσχιστόλιθον, καὶ εἰς κοκκοσχιστόλιθον.

Διὰ τῆς ἀποσυνθέσεώς του παράγει γαίας πυρομονίμους, καταλλήλους πρὸς μεταλλουργικὰ ἔργα.

Ὡς τυχαῖα ὀρυκτὰ ἀπαντῶνται ἐν τῷ σχιστολίθῳ ἀμφίβολος, ἐπιδότης, ἐνθεις σίδηρος, ἐνυδρον ὀξειδίου τοῦ σιδήρου, εἰς ψευδομορφικὰ δωδεκάεδρα, ὀξυανθρακικὸς σίδηρος, φακκοειδῆς πυρίτις λίθος, καδμεία, σφαρελίτις, καὶ φλέβες ἐνθείου μολύβδου.

Ὁ τιτανόλιθος παρουσιάζεται ὑπὸ δύο λίαν διαφόρους ὄψεις,

εἴτε ὡς ζακχαροειδής, εἴτε ὡς ἡμικρυσταλλοειδής, μᾶλλον ἢ ἤττον συμπαγής κατὰ τὴν εὐθειάν του θλάσιν, εἶναι δ' οὗτος λευκὸς καστανόχρους, ἢ φαιομέλας μεγάλης πολλάκις παχύτητος, διεβρωγῶς καὶ φέρων πληθὺν ρυγμῶν πεπληρωμένων ὑπὸ μεταλλικῶν ὄγκων, μολύβδου καὶ ψευδαργύρου.

Ἡ διεύθυνσις τῆς διαβροχῆς του εἶναι παράλληλος τῷ μεγάλῳ ἄξονι, τῆς ἐξάρσεως τῆς Λαυριωτικῆς χώρας, τοὔτεστιν ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον.

Τῇ ἐπιδράσει τῶν μεταλλοφόρων πηγῶν, ὁ τιτανόλιθος μετεμορφώθη εἰς ὀξυανθρακικὸν τίτανον καὶ σίδηρον, ἤτοι εἰς σιδηροῦχον σπαθικὸν τιτανόλιθον.

Εἰς τὸ πέτρωμα τοῦτο, ἀπαντᾶται συνήθως χλωρίτης, σφαλερίτης, καδμεία, ἐμποτίσεις γαληνίτου, ἀρσενιοῦχον νικέλιον, καὶ ὄγκοι πυριτολίθου.

Τὸ μεταμορφικὸν τοῦτο πρωτογενὲς γεωλογικὸν ἔδαφος, ὅπερ ἐγκλείει τὸν ὀρυκτολογικὸν πλοῦτον, κεῖται καθ' ὅλοκληρίαν ἐπὶ τοῦ γρανίτου (πυροποίκιλον), ὅστις ἀναφαίνεται κατὰ τὴν θέσιν Πλάκα, ἔχων ὕψος 250 μέτρων ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης.

Ἐν τῇ παραχωρήσει ἡμῶν ἔχομεν πολλὰς ἀλληλοδιαδοχὰς τῶν ἤδη περιγραφέντων δύο πετρωμάτων, ἀλλ' αἱ ὑπὸ βιομηχανικὴν ἔποψιν σπουδαιότεραι, καὶ αἵτινες καθωδήγησαν ἡμᾶς εἰς τὰς ἐρεῦνας εἰσὶν αἱ ἐπόμεναι:

1^{ον} Ὁ ἐπιφανομένος τιτανόλιθος ὅστις καλύπτει τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων.

2^{ον} Ὁ μαρμαρυγιακὸς σχιστόλιθος διάφορον παρουσιάζων παχύτητα.

3^{ον} Ὁ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἤττον σχιστοειδής καὶ πυριτοῦχος τιτανόλιθος, ἐμπεποτισμένος ὑπὸ ἐνθείου σιδήρου.

4^{ον} Ὁ μαρμαρυγιακὸς σχιστόλιθος λίαν ἀσθενοῦς παχύτητος.

5^{ον} Ὁ ἔγγειος σακχαροειδής κρυσταλλώδης τιτανόλιθος σχηματίζων τὴν βᾶσιν τοῦ γνωστοῦ ἄχρι σήμερον γεωλογικοῦ σιστήματος καὶ ἀνεπάφου μείναντος παρὰ τῶν ἀρχαίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΜΕΤΑΛΛΟΦΟΡΟΙ ΚΟΙΤΑΙ.

Τὰ μεταλλεύματα τοῦ μολύβδου καὶ τοῦ ψευδαργύρου ἀπαντῶνται ἀδιαφόρως εἰς τε τὸν μαρμαρυγιακὸν σχιστόλιθον καὶ εἰς τὸν τιτανόλιθον, ὑπὸ τὰς ἐξῆς διαφόρους μορφάς, ἃς τινὰς θέλομεν προσπαθήσει νὰ κατατάξωμεν καὶ περιγράψωμεν.

1^{ον} Εἰς κανονικὰς φλέβας διαπερώσας τοὺς σχιστολίθους.

2^{ον} Εἰς ἀκανόνιστους εἰσχωρούσας ἐν τῷ τιτανολίθῳ.

3^{ον} Εἰς ἐπιφανομένας κοιτίδας.

4^{ον} Εἰς στρώματα ἐνδότερα κατὰ τὴν συναφὴν τοῦ τιτανολίθου καὶ τοῦ μαρμαρυγιακοῦ σχιστολίθου.

5^{ον} Εἰς στρώματα κατώτερα ἐν τῷ τιτανολίθῳ.

§ 1. Κανονικαὶ φλέβες διαπερῶσαι τὸν σχιστόλιθον.

Αἱ διαπερῶσαι τὸν σχιστόλιθον φλέβες διευθύνονται ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον, σχεδὸν παραλλήλως τῷ ἄξονι τῆς ἐξάρσεως τῆς κυριωτέρας ὀρεινῆς σειρᾶς τῆς Λαυριωτικῆς χώρας, καὶ ὑπὸ κλίσιν 70 ἕως 80 βαθμῶν πρὸς δυσμὰς. Τὸ πάχος αὐτῶν παραλλάσσει ἀπὸ 0^α, 01, ἄχρις 1 μέτρου, ἢ δὲ συμπληρωτικὴ ὕλη σύγκειται ὅτε μὲν ἐκ γαληνίτου ἀργυροῦχου μετ' ἐνθείου σιδήρου, σφαλερίτου καὶ φθοροῦχου τιτάνου, ὅτε δὲ ἐξ ἀνθρακικοῦ σιδήρου, ἀνθρακικοῦ μολύβδου ἐμπεποτισμένου, μετὰ ψευδαργύρου, χαλκοῦ, φθοροῦχου, τιτάνου, τιτανολίθου καὶ πυρίτου λίθου, κρυσταλλοειδοῦς ἢ συραγγώδους, οὔτινος τὰ διάμεσα πληροῦνται ἀργίλλου κιτρίνης συμφυρμάτων σχιστολίθου.

Εἰς τὴν κοιλάδα τῆς Καμαρίζης, ἣτις ὑπέγκειται τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης ὅσον 150 ἕως 170 μέτρων, ἀπαντᾶται μεγάλη ποσότης φλεβῶν τοιούτων, μεταλλευθειῶν παρὰ τῶν ἀρχαίων. Ἴσως δὲ, ταύτας παρακολούθησαντες οἱ ἀρχαῖοι μεταλλ-

λευταί, ἠδυνήθησαν ν' ἀνακαλύψωσι τὰ ἐνδότερα ἐκτενῆ καὶ πλούσια στρώματα τῆς συναφῆς.

Ἡ συνέχεια τῶν φλεβῶν τούτων κατωτέρω τοῦ τελευταίου μεταλλευθέντος στρώματος, δὲν ἐξηκριβώθη εἰσέτι διὰ τῶν ἐρευνηῶν ἡμῶν.

§ 2. Ἀκανόνιστοι φλέβες ἐν τῷ τιτανολίθῳ.

Αἱ ἀπαντόμεναι ἐν τούτῳ φλέβες εἰσὶ λίαν ἀκανόνιστοι, διευθυνόμεναι γενικῶς ἀπὸ βορρᾶ πρὸς ἴστον καὶ συνιστάμεναι ἐκ τῶν αὐτῶν ὑλῶν, ἐξ ὧν καὶ αἱ ἐν τῷ σχιστολίθῳ κανονικαὶ φλέβες ἢ παχύτης των παραλλάσσει ἀπὸ 1 ἄχρι 3 μέτρων. Αἱ φλέβες αὗται ἐξεμεταλλεύθησαν δραστηρίως παρὰ τῶν ἀρχαίων.

Κατὰ τόπους τὸ κατ' ἐπιφάνειαν ὄρατὸν μέρος αὐτῶν, παρεμφέρει τῷ τιτανολίθῳ, καὶ εὐρηται συνεστηκὸς ὑπὸ ἀξιολόγου μεταλλεύματος ψευδαργύρου.

§ 3. Κοιτίδες ἐπιφανόμεναι.

Τὰ μολυβδόυχα καὶ ψευδαργυροῦχα μεταλλεύματα εἰσὶ διασπαρμένα ἐν σιδηρούχοις, παρεντεθειμένοις ἐν τῷ ἐπιφανομένῳ τιτανολίθῳ.

Τὸ πάχος αὐτῶν παραλλάσσει ἀπὸ 1 ἕως 10 μέτρων, ἢ δὲ συμπληρωτικὴ ὕλη συνίσταται ἐκ γαληνίτου καὶ σφαλερίτου, ἀναμίκτων σπαθικῶ σιδήρῳ, φθορούχῳ, τιτάνῳ, ὀξυανθρακικῶ τιτάνῳ, πυρίτη λίθῳ, καὶ ἐνθείῳ σιδήρῳ καὶ χαλκῶ.

Τὰ ἐκχυλίσματα αὐτῶν συνιστάμενα ἐξ ὀξυανθρακικοῦ καὶ ὀξειδωμένου σιδήρου, καθωδήγουν τοὺς ἀρχαίους μεταλλευτὰς εἰς τὴν ἀναζήτησίν των. Ἡ ἐκμετάλλευσις, ἐν ὑπαίθρῳ ἀρξαμένη, ἔβαινε δραστηριωτάτη.

Ἡ εἰς τὰς κοίτας ταύτας ἀνακάλυψις τοῦ ψευδαργύρου, εἶναι ὅλως μεταγενεστέρα, καθόσον τὸ μέταλλον τοῦτο πρό τινων ἐτῶν ἀνευρεθὲν ἐν ταῖς κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν κοιτίσιν, ἐθεωρήθη ὡς ἀλυσιτελὲς εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ ἐπιβλαβὲς εἰς τὴν ποιότητα τοῦ ἀναζητουμένου μολύβδου.

Μόλις δ' ἐπ' ἐσχάτων ἐπισταμένη ἐξακρίβωσις τῶν ὄγκων τούτων, ἔφερον εἰς τὴν ἀνεύρεσιν σημαντικῶν ποσοτήτων ψευδαργύρου, σπουδαίας περιεκτικότητος.

Ὁ ψευδάργυρος ὅστις ἐπίκειται πάντοτε τῆς κοίτης, φαίνεται παραχθεῖσα ἐκ δευτέρας ἀναδύσεως ψευδαργυρούχων ὑλῶν, αἵτινες ἐπεκάθησαν ἐπὶ τῶν μεταλλευμάτων τοῦ μολύβδου.

Τὰ ἐγκλείοντα συνήθως τὰς μεταλλικὰς κοίτας πετρώματα, δηλ. ὁ κρυσταλλοειδὴς τιτανόλιθος, καὶ ὁ μεταμορφωθεὶς ἤδη ἐκ τῆς πρώτης ἀναδύσεως τῶν σιδηρούχων ὄρυκτῶν πηγῶν σιδηροῦχος τιτανόλιθος, διετήρησαν τὴν σιδηροῦχον καὶ τιτανοῦχον αὐτῶν ὄψιν, ὥστε μικρὸν ἐξησκημένος ὀφθαλμὸς, δυσκολώτατα δύναται νὰ διαγνώσῃ τὴν ὑπαρξίν ψευδαργύρου.

Τὰ ψευδαργυροῦχα ὄρυκτὰ τῶν ἐπιφανομένων κοιτίδων ἔχουσι πολλὰς περὶ τὸν χρωματισμὸν ποικιλίας, ἀπὸ τοῦ λευκοῦ μέχρι τοῦ καστανῶς ἐρυθροῦ.

Ἡ νέα αὕτη ἀνακάλυψις εἶναι οὐσιωδестаτή, καθόσον πρέπει νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν ἐπὶ τῶν μίψῳ εἰσέτι ἐξερευνηθέντων μερῶν, τῶν ἐκτενῶν παραχωρήσεων ἡμῶν· βέβαιον δὲ εἶναι ὅτι αὕτη θέλει φέρεῖ πρὸς τὴν ἀνακάλυψιν ἄλλων πλουσιωτέρων κοιτίδων, καὶ γίνεῖ οὕτω πηγὴ ἐν τῷ τόπῳ νέας τινὸς βιομηχανίας, μέχρι σήμερον ἀγνώστου.

§ 4. Ἐνδότερα στρώματα κατὰ τὴν συναφὴν τοῦ τιτανολίθου καὶ σχιστολίθου.

Τὰ ἐνδότερα στρώματα τῆς συναφῆς τοῦ τιτανολίθου καὶ σχιστολίθου ἔχουν εὐμεγέθεις ἐκτάσεις καθὰ μαρτυροῦσιν αὐτὰ τὰ ἀρχαῖα φρέατα, καὶ αἱ ἐξορύξεις, αἵτινες κεῖνται ἐπὶ ἐπιφανείας πολλῶν τετραγωνικῶν χιλιομέτρων.

Φαίνονται δὲ διευθυνόμενα ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς, καὶ κλίνοντα πρὸς βορρᾶν.

Τὸ πάχος αὐτῶν παραλλάσσει ἀπὸ 1 ἄχρι 7 μ. ἢ δὲ συμπληρωτικὴ αὐτῶν ὕλη, διαφέρει, ἀπὸ σημείου εἰς σημεῖον.

Τὰ ὄρυκτὰ τοῦ μολύβδου παρουσιάζονται ὡς θειοῦχα μεμιγ-

μένα μετὰ σφαλερίτου, ἄλλοτε δ' ὡς δξυανθρακικά, συνοδευόμενα ὑπὸ ἐνύδρου σιδήρου, κιτρίνης ὤχρας, καὶ μαλαχίτου.

Ἡ ἄγνος ὕλη σύγκειται ἐξ ἀργίλλου καὶ ὤχρας, σπαθικοῦ σιδήρου, ἐνθείου σιδήρου καὶ χαλκοῦ, φθορούχου τιτάνου, δξυανθρακικῆς τιτάνου, καὶ συμφυρμάτων μαρμαρυγιακοῦ σχιστολίθου.

Οἱ ἀρχαῖοι κατεσκεύασαν ἐντὸς τῶν κοιτῶν τούτων, καθ' ἀπάσας ἐν γένει τὰς διευθύνσεις, εὐρυτάτους χόρους, μεταλλεύοντες μόνον ὅσα δὲν παρεῖχον πολλὴν δυσκολίαν κατὰ τὴν ἐμπλουτισμὸν καὶ τὴν τῆξιν, ἀφίνοντες δὲ τὸ ὑπόλοιπον. Τοῦθ' ἐνεκεν ἐν ταῖς ἀρχαίαις ἐξορύξεσιν, ἀπαντῶνται εἰσέτι μεγάλα ποσότητες ὀρυκτῶν, ὧν ἡ κατέργασσις, δύναται νὰ ἐπιφέρῃ σήμερον' σπουδαῖα ὠφέλη εἰς τὰς μεταλλευτικὰς ἐταιρίας.

Εἰς τὰς ἀρχαίας ἐργασίας ἀνεκαλύψαμεν πρὸς τούτοις καὶ στρῶμα σπουδαῖον ψευδαργύρου, ἧς ἡ ἐξόρυξις μετ' ὀλίγον ἀρχομένη θέλει εἶσθαι ἐπίσης ἐπωφελής.

§ 5. Κατώτερα ἐν τῷ τιτανολίθῳ στρώματα.

Ἐξακολουθοῦντες τὰς ἐρεῖνας ἡμῶν πρὸς τὰ βαθυτέρω, καὶ φθάσαντες ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ κατωτέρω ὀρίζοντος τῶν γνωστῶν ἀρχαίων ἐργασιῶν, ἠτύχησαμεν νὰ ἀνακαλύψωμεν ἄθικτα ὅλως παρὰ τῶν ἀρχαίων, μολυβδοῦχα καὶ ψευδαργυροῦχα στρώματα, ὧν τινων, ἐν τῇ περιγραφῇ τῶν σημερινῶν ἐργασιῶν, θέλομεν κάμνει μνείαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΑ ΕΡΓΑ.

§ 1. Παραχώρησις Καμαρίτζης.

Ἡ ἔκτασις αὕτη παραχωρηθεῖσα διὰ τῶν ἀπὸ 23 Αὐγούστου 1867, 31 Δεκεμβρίου 1868 καὶ 29 Μαΐου 1873 βασιλικῶν δια-

ταγμάτων, ἐπὶ ἐξορύξει μολυβδοῦχων καὶ ψευδαργυρούχων μεταλλευμάτων, πρὸς τὸν κ. I. B. Σερπιέρην ὀρίζεται ἀνατολικῶς ἀπὸ τὰ μεταλλουργεῖα τοῦ Λαυρίου, δυτικῶς ἀπὸ τὴν Συντερίνην, Καμαρίτζαν καὶ Μεγάλα Πεῦκα, πρὸς βορρᾶν ἀπὸ ἐργαστήρια καὶ Συντερίνην καὶ πρὸς νότον ἀπὸ Μεγάλα Πεῦκα, Σούριτζαν καὶ ἐργαστήρια, εἶναι δὲ ἐκτάσεως 14,550 στρεμμάτων.

Ἄμα τῆς παραχωρήσεως ἡ ἐταιρία ἐπελάβετο συντόνων ἐρευνῶν ἵνα σπουδάσῃ τὴν γεωλογικὴν αὐτῆς σύστασιν, τὴν σπουδαιότητα τῶν ἀρχαίων ἐκμεταλλεύσεων καὶ μάλιστα τὴν κατάταξιν καὶ τὸν πλοῦτον, τῶν διαφόρων κοιτῶν. Καὶ δὴ ἀνώρυξε φρέατα ὅπως βεβαιωθῆ, ἐὰν ὑπὸ τὰς ἀρχαίας ἐκμεταλλεύσεις εὕρητο μεταλλοφόροι κοῖται ὅμοιαι ταῖς ἤδη γνωσταῖς εἰς ἀνώτερον ὀρίζοντα.

Ἀπροσδόκητοι ὅμως περιστάσεις ἠνάγκασαν τοὺς πρώτους τῶν μεταλλείων τούτων κατόχους κατὰ τὸ 1873 νὰ ἐκχωρήσωσι τὴν ἰδιοκτησίαν των ταύτην εἰς κεφαλαιούχους Ἑλληνας οἵτινες ὑπὸ γενικὸν Διευθυντὴν τὸν κ. I. B. Σερπιέρην κατήρτησαν μετοχικὴν ἐταιρίαν πρὸς μετάλλευσιν τῶν ἐν τῇ περιοχῇ διαφόρων κοιτῶν.

Ἡ ἐταιρία αὕτη κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐπεδείξατο ἔκτακτον δραστηριότητα καὶ ἐνέργειαν ἐν ταῖς ἐρεῖναις· διότι μηχανὰς ἐστήσατο κατὰ διαφόρους θέσεις, προσφόρους διὰ τὴν μετάλλευσιν, τὴν ἐξαγωγήν καὶ τὴν οἰκονομικὴν μεταφορὰν τῶν μεταλλευμάτων τούτων, καὶ εἰς τὸ ἀνακαλυφθὲν καδμειοῦχον στρῶμα ἐπεχείρησε δραστηρίας προπαρασκευαστικῆς ἐργασίας αἵτινες ἔτι καὶ νῦν ἐξακολουθοῦσιν.

Αἱ μεταλλομαστευτικαὶ αὗται ἐρευναὶ ἐπεστέφθησαν διὰ τῆς ἀνακαλύψεως ἀρκετῶν ψευδαργυρούχων καὶ μολυβδοῦχων κοιτῶν ἐν αἷς ἐπασχολεῖ ἤδη διακοσίους πεντήκοντα ἐργάτας, καὶ ὁπόθεν ἐν διαστήματι μηνῶν τινῶν, ἐξήγαγεν ἐξ ἐνὸς μόνου στρώματος 1,500 τόνους ψευδαργυρούχου μεταλλεύματος.

Ὁ ψευδάργυρος οὗτος ἀποσταλείς ἀκατέργαστος εἰς Swensea τῆς Ἀγγλίας εἰδείξεν ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν τοῦτο ὀρυκτὸν εἶναι ἀρ-

κούντως τακερόν και παράγει μέταλλον άνωτέρας ποιότητας.

Θεωροῦντες άνωφελές να περιγράψωμεν έντιῦθα άπάσας τας υπό τῆς έταιρίας τῶν μεταλλείων γινομένας έεύνας περιοριζόμεθα μόνον εις τήν περιγραφήν τῶν κυριωδεστρον.

α) Φρέαρ Ίλαρίωνος.

Μεταξύ τῶν πολλῶν φρεάτων και στοῶν άτινες άπαντῶνται κατά τήν κοιλάδα τοῦ Βερζέκου, έξελεξάμεθα πρὸς έξακολούθησιν τῶν έρευνῶν ἡμῶν άρχαίον τι φρέαρ ὅπερ έπωνομάσαμεν Ίλαρίωνα και οὔτινος τὸ στόμιον κείται 124 μέτρα ὑπὲρ τήν έπιφάνειαν τῆς θαλάσσης.

Πέριξ τοῦ φρέατος τούτου άπαντῶνται άρχαίαι έργασίαι έξ ὧν οἱ άρχαῖοι είχον μεταλλεύσει πολλὰς ὑπερκειμένας μεταλλοφόρους κοίτας.

Έκατοστύας τινὰς μέτρων άπό τοῦ φρέατος τούτου, και ἐπὶ τοῦ ὄροπέδιου Βερζέκου άπαντᾶται, κατά τήν συναφήν τῶν άνωτέρω τιτανολίθων μετά τοῦ μαρμαρυγιακοῦ σχιστολίθου μολυβδόουχος κοίτη έν πολλοῖς έξαντληθεῖσα παρά τῶν άρχαίων.

Δευτέρα τιαύτη κατά τήν συνεπαφήν τοῦ έπιφαινομένου μαρμαρυγιακοῦ σχιστολίθου μετά τοῦ κατωτέρω τιτανολίθου παρουσιάζεται άμα άρχομένης τῆς κοιλάδος· τρίτη δὲ τέλος πλουσιωτάτη έν τῷ ἡμετέρῳ φρέατι.

Όπόταν άπεφασίσθη ἡ περαιτέρω διάτρησις τοῦ φρέατος είχε τούτο μέτρα τριάκοντα βαθύτητος, διήρχετο δὲ διά τοῦ έπιφαινομένου μαρμαρυγιακοῦ σχιστολίθου, κατέληγε δὲ εις τὸ κατώτερον μέρος τοῦ τρίτου μολυβδόουχου στρώματος.

Μετά τήν άχρι τοῦ σημείου τούτου κανονικώτεραν τοῦ φρέατος διασκευήν, ἤρξατο δραστηρίως ἡ περαιτέρω διάτρησις.

Μόλις δ' άφικόμενοι εις βάθος 10 μέτρων, άπηντήσαμεν έν τῷ κρυσταλλοειδεῖ και ζακχαροειδεῖ τιτανολίθῳ σίδηρον, ῥωγμὸν και Γεώδη πεπληρωμένα ὑπὸ μολυβδόουχων μεταλλευμάτων περιεκτικότητος 4,000 γρ. άργύρου κατά τόνον μετάλλου και κρυστάλλου νέου ὄρυκτοῦ, συνεστηκότος έξ ὀξειδίου ψευδαργύρου.

Εἰς βάθος δὲ 65 κ. άνεκαλύφθη τὸ στρώμα τοῦ ψευδαργύρου, τὸ ὁποῖον μεταλλεύομεν ἤδη. Έχει δὲ τούτο παχύτητα 2^α·50 και είναι παρεντεθειμένον έν τῷ τιτανολίθῳ, έπικαλυπτόμενον δι' ὄρυκτῶν σιδήρου και άργιλλούχων ὑλῶν.

Ένθαρρυνθέντες ἐπὶ τῇ άνακαλύψει ταύτη ἡτις ὑπὸ γεωλογικὴν έποψιν, έλυε σπουδαιότατον ζήτημα διά τήν μέλλουσαν βιομηχανίαν τῆς ἡμετέρας χώρας, έξηκολουθήσαμεν τήν διάτρησιν τοῦ φρέατος, μέχρι βαθύτητος μ. 132, δηλ. μέχρι 8 μέτρων κατωτέρω τῆς έπιφανείας τῆς θαλάσσης, ὅπου ἔμωσ ἡ κατάκλισις τῶν ὑδάτων, διέκοψε πᾶσαν περαιτέρω έργασίαν.

Πρὸς επανάληψιν τῶν έρευνῶν ἡμῶν, έτοποθετήσαμεν ἤδη εις τὸ φρέαρ Ίλαρίωνος, μηχανήν άτμοκίνητον, ἡτις ὅσον οὔπω άρχεται, διεξαντλοῦσα τὰ ὕδατα. Η μικρὰ τομὴ τοῦ άρχικοῦ φρέατος διηρῦνθη διά τὰς άνάγκας τῆς μεταλλεύσεως, μηχανὴ δὲ πρὸς έξαγωγήν άπό έξ ἤδη μηχανῶν λειτουργοῦσα, επέτρεψεν ἡμῖν νὰ προβῶμεν δραστηρίως εις τὰς προπαρασκευαστικὰς έργασίαις, διά τήν έξόρυξιν τοῦ ψευδαργυρούχου στρώματος.

Τὰ έργα ταῦτα γινόμενα είτε κατά τήν διεύθυνσιν, είτε κατά τήν κλίσιν τοῦ στρώματος, έκτείνονται ἐπὶ τοῦ παρόντος εις έκατοστύας μέτρων και συγκοινωνοῦσι διά σιδηροδρομικῶν ὁδῶν, και αὐτοκινήτων έπιπέδων, άτινα καθιστῶσι τήν μεταφορὰν τάκτικώτεραν και οικονομικώτεραν.

Τὸ ψευδαργυρούχον στρώμα διευθύνεται άπ' άνατολῶν πρὸς δυσμάς, κλίνον 12^ο πρὸς βορρᾶν, και φέρον πάχος άπό 1 άχρι 6 μ., ἡ συμπληρωτικὴ αὐτοῦ ὕλη σύγκειται·

1^{ον} Έκ ψευδαργυρούχου μετάλλου παρακολουθοῦντος τήν κατωτέρω τούτου ὑπόστρωσιν.

2^{ον} Έκ σιδηρούχων ὄρυκτῶν.

3^{ον} Έκ σιδηρούχου άργίλλου, πτωχοῦ έν ψευδαργύρῳ.

Ό τιτανολίθος τοῦ έπιστρώματος, εύρηται πολλάκις έμπεποτισμένος ὑπὸ σιδηρούχων διαλύσεων, άτινες παρήλλαξαν τοῦτον εις σπαθικὸν σίδηρον, φέρει δ' ένίοτε ῥωγμάς πεπληρωμένας ὑπὸ σιδηρούχου και ψευδαργυρούχου ὄρυκτοῦ.

Εἰς τὴν ὑπόστρωσιν παρατηροῦνται ῥωγμαὶ κάθετοι (griffons), αἵτινες περιέχουσιν ἐν παχύτητι 1 μ. ἀξιολογιώτατον μετάλλευμα ψευδαργύρου, διευθύνονται δ' ἅπασαι κατὰ βάθος.

Τὸ καθ' ἡμᾶς οὐδόλως ἀμφιβάλλομεν ὅτι ἐν τῷ γενησειανῷ σχηματισμῷ τούτῳ αἱ ψευδαργυροῦχοι πηγαί, διελθοῦσαι τὰς ῥωγμὰς ταύτας ἐπεκάθησαν ἐπὶ τοῦ τιτανολίθου ὅστις ἐχρησίμευσεν ὡς συμπυκνωτήρ.

Ἐνίοτε μεταξὺ ψευδαργύρου καὶ ἀργίλλου ἀπαντῶνται πυριτικά ὑπόλευκα ὕλαι οἵτινες σκληρύνονται ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος.

Ἡ καθμεία τοῦ Ἰλαρίωνος δὲν ἐνέχει οὔτε μολύβδον οὔτε μεταλλικὴν ἄλλην οὐσίαν ἐπιπλαβῆ.

Συραγγώδης τὴν σύστασιν παρουσιάζει ἐνίοτε πλάκας μεταλλικῶς ἠχούσας καὶ κεκαλυμμένας ὑπὸ ῥομβοἰδῶν κρυστάλλων ὀξυανθρακικῆς τιτάνου.

6) Φρέαρ I. Βαπτιστής.

Τοῦτο κεῖται εἰς τὴν κοιλάδα τῆς Καμαρίζης ἐν μέσῳ πολυπληθῶν μεταλλευτικῶν καὶ μεταλλουργικῶν ἐργασιῶν καὶ εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Ῥιπάρη (Βῆσα).

Τὸ φρέαρ τοῦτο ὠρυχθὲν παρὰ τῶν ἀρχαίων μέχρι βαθύτητος 28 μ. ἔχει τὸ στόμιον 176,65 ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης.

Κατὰ τὸν πυθμένα τοῦ φρέατος οἱ ἀρχαῖοι εἶχον διανοίξει μικρὰν στοᾶν δι' ἧς ἔταμον οὐκ ὀλίγας φλέβας πλουσίας μὲν ἐν μολύβδῳ μικρᾷς ὅμως παχύτητος.

Ἐντοσοῦτῳ εἰς τὸ ἄκρον τῆς στοᾶς ταύτης εὗρηται φλέψ ὅσον ἐνὸς μέτρου παχύτητος συγκειμένη ἐξ ἀνθρακικοῦ μολύβδου, σιδήρου καὶ γαληνίτου ἐνέχοντος 3,000 γράμμων ἀργύρου ἐφ' ἐκάστου τόνου μολύβδου.

Ἡ περαιτέρω ἐπιβάθυνσις τοῦ φρέατος τούτου σκοπὸν προέθετο τὴν βαθυτέραν τομὴν τῶν φλεβῶν ἃς ἐμετάλλευσαν ἤδη δι' ἐγκαρσίων στοῶν κατ' ἀνώτερον ὀρίζοντα.

Ἐν τῇ ἐργασίᾳ ταύτῃ παρουσιάσθη τὸ πρῶτον μαρμαρυγιακὸς σχιστόλιθος, μετὰ δὲ σκληρότατος πυριττοῦχος κρυσταλλοειδῆς τιτανόλιθος ἀρκετὰ μεγάλῃς παχύτητος, ὅστις περιέχει φλέβας παραλλήλας ταῖς προμνημονευθείσαις.

Εἰς 76 μ. βαθύτητα ἀνεύρομεν ἐργασίας ἀρχαίας ἀρκούντως ἀνεπτυγμένας δι' ὧν εἶχον μεταλλεύσει ἐν ἐκτάσει μείζονι τῶν 500 μ. στρῶμα μολύβδου πλουσιώτατον παχύτητος δὲ 2 μέχρις 8 μ.

Τὸ στρῶμα τοῦτο διευθυνόμενον ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς ἀποκλίνει ἀποτόμως πρὸς βορρᾶν ἀντιθέτως πρὸς τὰς φλέβας αἵτινες διευθυνόμεναι ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον ἔχουσι κλίσιν 70 ἕως 80 βαθμῶν πρὸς δυσμὰς.

Αἱ ἀρχαῖαι ἐργασίαι τοῦ φρέατος φέρονται καθ' ἅπασας τὰς διευθύνσεις καὶ εἰσὶ λεπτομερῶς σχεδιαγραφημένα.

Ὅπως κατὰ τοὺς ἄλλους χώρους οὓς διετρέξαμεν, καὶ ἐνταῦθα παρατηρεῖται ὁ αὐτὸς τρόπος τῆς μεταλλεύσεως. Τὰ μαλακὰ καὶ πλούσια τοῦ στρώματος μέρη εἰσὶν ἀφηρημένα ἐνῷ τὰ λοιπὰ μένουσιν ἀνέπαφα.

Ἡ ἐπίστρωσις ὑποβαστάζεται εἰς τὰ ἀσθενῆ μέρη δι' ὄρων λιθοκρίστων οἵτινες διατηροῦνται ἔτι καὶ νῦν ἐν καλῇ καταστάσει.

Ὅπως καρπωθῶμεν τοῦ μεταλλικοῦ τούτου πλούτου, ὅστις κεῖται ἐν ταῖς ἀρχαίαις ἐργασίαις, ἐπήγει σπουδαία καὶ συστηματικὴ μετάλλευσις, καὶ ἐν πρώτοις ἢ διὰ σιδηροδρομικῶν ὁδῶν συγκοινωνία τῶν διαφόρων χώρων ἐνθα ἀνευρέθησαν τὰ ὄρυκτά, ἵνα γίνῃ δυνατὴ ἢ ἥττον δαπανηρὰ ἐξαγωγή μεγάλων ποσοτήτων μεταλλευμάτων, ὧν ὁ ἀποχωρισμὸς δύναται νὰ γίνῃ ἐν ὑπαίθρῳ.

Ἡ περιεκτικότης τῶν μετάλλων παραλλάσει ἀπὸ 8 ἕως 35 ἐπὶ τοῖς $\frac{0}{10}$ μολύβδου καὶ ἀπὸ 2,000 ἕως 3,500 γράμμων ἀργύρου κατὰ τόννον. Εὗρηται δὲ ταῦτα διεσπαρμένα, ὡς θειοῦχα καὶ ὀξυανθρακικά, ἐν μάζᾳ ὅτε μὲν σιδηροῦχῳ ὅτε δὲ ἀργιλλώδει, συνήθως δὲ μεμιγμένα μετὰ σφαλερίτου, πυρίτου, φθορούχου καὶ ἀνθρακικῆς τιτάνου.

Κατά την εξέτασιν τῶν ἀρχαίων τούτων ἐκμεταλλεύσεων ἀνεκαλύφθη ἐσχάτως ἀξιόλογον στρώμα μεταλ. ψευδαργύρου ἔχοντος 43 ἕως 48 τοῖς % ψευδαργύρου, μηδὲν δ' ἐνεχομένου μόλυθδον ἢ ἄλλας ἐπιβλαβεῖς οὐσίας.

Κατὰ τὰς ἐρεῦνας ἡμῶν ἐν τοῖς ἀρχαίαις χώροις ἡ διάτρησις τοῦ φρέατος ἐξηκολούθη δραστηρίως, τὰ δ' ἀποτελέσματα ἐδικαίωσαν τὰς προσδοκίας ἡμῶν, διότι προχωρήσαντες εἰς βάθος 98 μ. ἀνεκαλύψαμεν ἐξαισίον ψευδαργυροῦχον στρώμα παρεντεθιμένον ἐν τῷ κρυσταλλοειδῇ τιτανολίθῳ.

Τὸ ἄθικτον τοῦτο στρώμα σύγκειται καθ' ὅλοκληρίαν ἐκ ψευδαργύρου περιεκτικότητος 50 τοῖς % μετάλλου. Ἐλπίζομεν δὲ ἐντὸς τοῦ ἔτους νὰ κάμωμεν ἑναρξιν τῶν προπαρασκευαστικῶν ἔργων, ἀφοῦ ἡ ἐταιρία ἔνεκα τῆς σπουδαιότητος τῶν γενομένων ἐν τῷ φρέατι τούτῳ ἀνακαλύψεων, προτίθεται νὰ ἐπιληφθῇ σπουδαίων ἔργων.

Πρὸς τοῦτο τὸ φρέαρ διηρῦνθη, τὰ ἐπισφαλῆ αὐτοῦ μέρη ἐκτίσθησαν, καὶ ἐντελής ἀτμοκίνητος μηχανὴ πρὸς ἐξαγωγήν ἐστήθη ὅπως γίνεται ταῦτοχρόνως δυνατὴ ἡ ἐκμετάλλευσις τῶν μολυβδόχων καὶ ψευδαργυροῦχων μεταλλευμάτων, παρέχουσα οὕτως ἐργασίαν εἰς πολλὰς ἑκατοστίας ἐργατῶν.

γ) Φρέαρ Σερπιέρη.

Τὸ φρέαρ τοῦτο κείμενον εἰς τὰ περίξ τῆς Καμαρίζης καὶ 600 μ. νοτιανατολικώτερον τοῦ προηγουμένου, ἔχει τὸ στόμιον αὐτοῦ εἰς ὕψος 166, 97 ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης.

Πρὸ τῆς ἐπαναλήψεως τῶν σημερινῶν ἐργασιῶν, ἐν τῷ φρέατι τούτῳ ἀπηντήθη εἰς βάθος 66,00 μ. στρώμα πλούσιον ἀργυρομολύβδου κατὰ τὴν συναφὴν τοῦ μαρμαρυγιακοῦ σχιστολίθου μετὰ τοῦ κατωτέρω τιτανολίθου, ὡς καὶ εὐμεγέθεις χώροι προερχόμενοι ἐκ τῶν ἀρχαίων μεταλλεύσεων.

Μετὰ τὴν μελέτην τῆς ἀξίας καὶ τῆς διατάξεως τοῦ στρώματος, ἡ ἐταιρία ἔστησε καὶ ἐπὶ τοῦ φρέατος τούτου μηχανὴν

ὁμοίαν τῇ ἐπὶ τοῦ I. Βαπτιστοῦ. Ἐν τῷ πλουσιωτάτῳ τούτῳ στρώματι τοῦ μολύβδου ἀπαντᾶται μεμιγμένος μετὰ σφαιερίτου ἀξιόλογος γαληνίτης περιεκτικότητος 20 ἕως 44 τοῖς % μολύβδου καὶ 3000 ἕως 3,500 γράμμων ἀργύρου κατὰ τόννον.

Ἀργυροῦχος ὀξυανθρακικός μόλυθος περιεκτικότητος 7 ἕως 25 τοῖς % εὐρίσκεται πανταχοῦ ἐπὶ τῶν παρείων τῶν κενῶν χώρων, περιέχει δὲ 2000 ἕως 4500 γράμματα ἀργύρου κατὰ τόννον μολύβδου.

Ἐν μέσῳ τῶν ἐκτενῶν ἀρχαίων μεταλλεύσεων εὔρον ἐσχάτως κατὰ τὴν ὑπόστρωσιν τοῦ μολυβδόχου στρώματος φλέβα ὅσον μέτρου παχεῖαν διευθυνομένην κατὰ βάθος ὑπὸ κλίσιν 88 μοιρῶν.

Ἡ συμπληρωτικὴ μάζα σύγκειται ἐκ γαληνίτου 5 ἕως 10 ὑφεκατομέτρων παχύτητος, καλύπτοντος τὰς παρειάς, καὶ ἐκ ψευδαργύρου ἐνέχοντος 34 ἕως 44 τοῖς % μετάλλου καὶ πληροῦντος τὸ κέντρον τῆς φλεβός.

Διὰ μικροῦ τινος φρέατος ἐπιδιώκεται δραστηρίως ἡ φλέψ, ἣτις διατρέχουσα τὸν κρυσταλλοειδῆ τιτανόλιθον, σχηματίζει τὴν ὑπόστρωσιν τοῦ μολυβδόχου στρώματος. Ἐλπίζεται δὲ διὰ τῆς ἐρεῦνης ταύτης ἡ ἀνακάλυψις καὶ τοῦ ψευδαργυροῦχου.

Περὶ τὸ φρέαρ Σερπιέρη ἀπαντῶνται ἕτεροι ἀρχαῖαι μεταλλεύσεις λίαν ἐκτενεῖς, αἵτινες κατὰ τὴν σχεδιαγράφησίν των καὶ μελέτην κατέδειξαν τὴν ὑπαρξιν σπουδαίων ἐπίσης μολυβδόχων καὶ ψευδαργυροῦχων μεταλλευμάτων.

Ἄμα τῆς ἀτμοκίνητου μηχανῆς στηθησομένης προτίθεται ἡ ἐταιρία νὰ κατασκευάσῃ ἐντὸς τῶν ἀρχαίων ἐκμεταλλεύσεων ἐπιμήκεις στοὰς πρὸς συγκοινωνίαν ἀπασῶν τῶν ὑπερκειμένων μεταλλεύσεων μετὰ τῶν τοῦ φρέατος Σερπιέρη, ἵνα σχηματίσῃ ἐντελῆ ψυχαγωγίαν, ἀρχίση δὲ τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν τε ἡδὴ γνωστῶν μολυβδόχων καὶ ψευδαργυροῦχων μεταλλευμάτων καὶ τῶν κατὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην τυχόν ἀνακαλυφθησομένων.

δ) Έργα ἐν ὑπαίθρῳ.

Πολλὰ μεταλλευτικὰ ἔργασια ἐγένοντο μετ' ἐπιτυχίας εἰς τὰς ἐπιφαινομένας μολυβδόχους καὶ ψευδαργυρούχους κοιτίδας αἵτινες παρουσιάζονται ἐφ' ὅλης σχεδὸν τῆς ἐκτάσεως τῆς ἡμετέρας παραχωρήσεως.

Καθὰ προεῖρηται αἱ κοιτίδες αὗται καὶ σπουδαίαν παχύτητα κέκτηνται καὶ κατὰ διάφορα μέρη ἀνωρύχθησαν παρὰ τῶν ἀρχαίων, πλὴν ἀλλ' ὅμως ἔχουσι ἀκόμη πολλὴν τὴν ἀξίαν.

Ἡ περιεκτικότης τοῦ μολύβδου ἐν ταῖς κοιτίσι τούτοις εἶναι λίαν ἀσταθῆς, ἡ δὲ τοῦ ἐν αὐτῷ ἀργύρου διαφέρει ἀπὸ 2,000 ἕως 6,000 γράμμων κατὰ τόνον μολύβδου.

Τὰ ψευδαργυροῦχα ὄρυκτὰ ἀπαντῶνται πάντοτε κατὰ τὴν ἐπίστρωσιν ἔχουσι δὲ περιεκτικότητα 38 ἕως 52 ψευδαργύρου ὅλως ἀμιγῆ ἐπιβλαβῶν μετάλλων ἔχουσι χρῶμα ὑπόλευκον.

Ἐνίοτε ἀπαντῶνται παρεντεθειμένα ἐν τῇ μολυβδόχῳ μάζῃ, εἰσὶν ὅμως τότε πτωχότερα ἐπὶ μᾶλλον σιδηροῦχα καὶ περιέχουσι μικρὰν μολύβδου ποσότητα.

Πρὸς ἐπωφελῆ κατέργασιν τῶν μικρᾶς περιεκτικότητος μετάλλων τούτων, μὴ δυναμένων νὰ ἀνταποκριθῶσι πρὸς τὰς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἐξαγωγικὰς δαπάνας, ἡ ἔταιρία προτίθεται ἐντὸς ὀλίγου νὰ κατασκευάσῃ καμίνας πρὸς καῦσιν τοῦ ψευδαργύρου καὶ μηχανικὸν πλυντήριον πρὸς ἐμπλουτισμὸν αὐτῶν.

§ 2. Παραχώρησις Ἀγριλιέζης.

Αὕτη κατέχουσα ἐπιφάνειαν 6,175 στρεμμάτων, παρεχωρήθη διὰ τῶν ἀπὸ 17 Ἰανουαρίου 1868 καὶ ἀπὸ 25 Ἀπριλίου 1871 Βασιλικῶν Διαταγμάτων εἰς τὸν κ. Ἀντωνόπουλον, καλλιεργεῖται δὲ δαπάναις τοῦ κ. Σερπιέρη.

Καὶ πρὸς βορρᾶν μὲν ὀρίζεται ἀπὸ τῆς παραχωρήσεως, ἥς τὰς ἐργασίας περιεγράψαμεν ἤδη, ἐκτείνεται δὲ μεταξὺ τῶν ἐν Ἐργαστηρίοις μεταλλουργείων καὶ τῆς θέσεως Ἀγριλιέζης.

Ἀπὸ διετίας ἀρκετὰ ἐγένοντο ἔρευναι πρὸς ἐξακριβώσιν

τῶν λίαν ἀργυρούχων στρωμάτων τῆς περιοχῆς ταύτης, ὧν μνημονεύομεν τὰς κυριωδεστέρας.

α) Στοὰ Φερνάνδου.

Αὕτη κεῖται πρὸς τὸ ἀκρωτήριο τοῦ Σουνίου καὶ ὅσον 7 χιλιομ. ἀπὸ τοῦ λιμένος τῶν Ἐργαστηρίων, μεθ' οὗ συνδέεται δι' ὠραίας ἀμαξηλάτου ὁδοῦ.

Ἄρκετὰ ὑπόγειοι ἔργασια καὶ παμμεγέθεις σωροὶ ἐκβολῶν ἐκτείνονται περὶ τὸ μεταλλεῖον τοῦτο.

Οἱ ἀρχαῖοι ἐν τῇ θέσει ταύτῃ τῆς Λαυριωτικῆς ἐξεμετάλλευον τρεῖς μολυβδόχους κοίτας ἐναλλάξ ὑπερκειμένας ἀλλήλων (κατὰ διαφόρους ὀρίζοντας).

Ἡ στοὰ Φερνάνδου ὠρύχθη ἐπὶ σκοπῷ ἐξακριβώσεως τῆς ἐν ὑπαίθρῳ κοιτίδος, ἥτις εὔρηται παρεντεθειμένη κατὰ τὴν συναφὴν τοῦ ἀποσυντεθειμένου μαρμαρυγιακοῦ σχιστολίθου καὶ τοῦ κυανίζοντος τιτανολίθου.

Ἡ ἄγονος τῆς κοίτης ταύτης ὕλη σύγκειται ἐκ τιτανολίθου σπαθικοῦ σιδήρου, ὠραίων κρυστάλλων, φθορούχου καὶ ἀνθρακικῆς τιτάνου, ἐν οἷς εὔρηται διεσπαρμένος γαληνίτης λεπτῆς κοκκώδους ὕφης ἰσχυρᾶς μεταλλικῆς λάμφεως, καὶ ἐνέχων κατὰ τόνον μολύβδου 3,000 ἕως 7,000 γράμμου ἀργύρου.

Ὁ ἀποχωρισμὸς τοῦ γαληνίτου τούτου ἀπὸ τῶν ἀχρήστων ὑλῶν δυσκολώτατος ἀποβαίνων, ἠνάγκασε τοὺς ἀρχαίους νὰ ὑποβάλλωσι τὸ μέταλλευμα τοῦτο εἰς ἐμπλουτισμὸν διὰ πλυντηρίων, ὧν ἐρείπια εὐρίσκονται πολλαχόσε.

β) Φρέαρ Ἰωάννα.

Τοῦτο κείμενον 800 μέτρ. βορειότερον τῆς προηγηθείσης στοᾶς ἔχει βαθύτητα 96' τὸ δὲ στόμιόν του κεῖται 158 μέτρ. ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης.

Εἰς ἀπόστασιν 18 μέτρ. ἀπὸ τῆς εἰσόδου αὐτοῦ οἱ ἀρχαῖοι εἶχον ἀνεύρει κοίτην μολυβδοῦχον 1 μέτρ. περίπου παχεῖαν,

συνισταμένην ἐκ γαληνίτου, κρυστάλλων, ὀξυανθρακικῆς καὶ φθοροῦχου τιτάνου καὶ ἐκ σπαθικοῦ σιδήρου.

Κατωτέρω εἰς βαθύτητα 58 μέτρ. ἀνεκαλύφθη καὶ ἐπεδιώχθη φλέψ τις μέχρι τοῦ κατωτάτου στρώματος, δηλονότι ἄχρι βαθύτητος 96 μέτρων

Ἡ ἄγονος ὕλη τῆς τελευταίας ταύτης κοίτης, εἶναι ἐντελῶς ὁμοία τῇ τῆς διατμηθείσης ἀνωτέρας φλεβός, ἐκτός τῆς περιεκτικότητος τοῦ ἀργύρου, ὅστις παραλλάσσει ἀπὸ 4,000 ἕως 8,000 γράμμων κατὰ τόνον μολύβδου.

Τὸ ἀρχαῖον φρέαρ Ἰωάννα διετρήθη μέχρι τῆς συναντήσεως τῶν ἀρχαίων ἐργασιῶν τοῦ κατωτέρου στρώματος, διηρύνθη δὲ ἐφεξῆς ὅπως καταστῆ ἐφικτὴ ἢ ἐξαγωγὴ διὰ τελειωτέρων μέσων.

γ) Φρέαρ Βότζαρη.

Εἰς ἀπόστασιν 500 μέτρ. πρὸς ἀνατολὰς τοῦ προμνησθέντος καὶ ἐν τῷ μέσῳ περίπου τῆς παραχωρήσεως Ἀγριλιέζης ἀπαντῶνται εἰς τὰς ὑπωρείας ὑψηλοῦ ὄρους ἀρκετὰ ἀρχαῖα φρέατα.

Ἐν τούτων ἐπονομασθὲν Βότζαρη, ἐξελέχθη πρὸς ἐξακολούθησιν τῶν πρὸς τὰ βάρη ἐρευνητῶν ἡμῶν.

Περιστοιχίζεται δ' ἀπὸ ἀπειραρίθμους ἀρχαίας μεταλλεύσεις καὶ ἔχει τὸ στόμιον αὐτοῦ ὅσον 89, 00 μ. ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης.

Ἐκ τοῦ φρέατος τούτου οἱ ἀρχαῖοι εἶχον ἐκμεταλλεύσει μολυβδοῦχον κοίτην ἀπαντωμένην κατὰ τὴν συναφὴν τοῦ μαρμαρυγιακοῦ σχιστολίθου, μετὰ τοῦ ἐσωτερικοῦ τιτανολίθου καὶ ἀντιστοιχοῦσαν πρὸς τὴν κατωτέραν τοῦ φρέατος Ἰωάννας.

Αἱ μέχρι τοῦδε σχεδιογραφηθέντες χῶροι ἐκτείνονται πλέον τῶν 500 μ. εἰσὶ δὲ χθαμαλοὶ καὶ προχωροῦσιν ὀριζοντίως.

Ἡ παχύτης τοῦ στρώματος τούτου εἶναι λίαν ἀνώμαλος καὶ παραλλάσσει ἀπὸ 0,50 μ. μέχρι 3.

Ἡ συμπληρωτικὴ ὕλη σύγκειται ἐκ σπαθικοῦ σιδήρου,

φθοροῦχου τιτάνου, σίλικος καὶ γαληνίτου. Ὁ τελευταῖος οὗτος ἀπαντᾶται καθ' ὅλον τὸ πάχος τῆς κοίτης ἐν κοκκῶδει καταστάσει ἰσχυρᾶς μεταλλικῆς λάμψεως, ἔχει δὲ μέσην περιεκτικότητα κατὰ τόνον μολύβδου 3,500 γράμμων ἀργύρου.

Ἐν ὄλαις ταύταις ταῖς ἐργασίαις ἀνευρέθη μολυβδοῦχον μετάλλευμα ἀνέπαφον περιεκτικότητος 6 ἕως 20 τοῖς % μολύβδου.

Ἐνεκα τῆς χθαμαλότητος καὶ τοῦ μήκους τῶν στοῶν ἢ μεταλλεύσεις τῶν ὑλῶν τούτων ἀποβαίνει ἐπὶ τοῦ παρόντος δυσχερεστάτη, προτιθέμεθα ὅμως ἅμα ἐξακριβώσαντες τὴν κοίτην ταύτην νὰ συνδέσωμεν διὰ σιδηρῶν ὑπογείων ὁδῶν ὅλα τὰ σημεῖα τῶν παρακειμένων ἀρχαίων ἐργασιῶν μετὰ τοῦ φρέατος Βότζαρη.

Μόλις κατελθόντες διὰ τῆς παραιτέρω διατρήσεως τοῦ φρέατος ὑπὸ τὰς ἀρχαίας ἐργασίας, ἀνεκαλύψαμεν φλέβα παχύτητος ὑφεκατομέτρων τινῶν διευθυνομένην ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον ἐν ἀποκλίσει 315⁰ καὶ κλίνουσαν πρὸς ἀνατολὰς 80⁰.

Ἡ φλέψ αὕτη εἰς 40 μ. βαθύτητα διατέμνει νέαν μολυβδοῦχον κοίτην 0,70 ἄχρις 1 μ. παχύτητος, ἣτις ἔγκειται ἐντὸς χώρου ὅλως ἀμεταλλεύτου. Ἡ διεύθυνσις τῆς κοίτης ταύτης, εἶναι 345⁰ Β. ἢ κλῆσις δὲ 12⁰ πρὸς Α.

Ἡ συμπληρωτικὴ ἄγονος ὕλη σύγκειται ἐκ σιδηροῦχου τιτανολίθου, κρυστάλλων, φθοροῦχου καὶ ὀξυανθρακικῆς τιτάνου καὶ σιδήρου. Ἐντὸς ταύτης παρουσιάζεται γαληνίτης περιεκτικότητος 2,000 ἕως 4,000 γράμμων ἀργύρου κατὰ τόνον μολύβδου, ὁ γαληνίτης οὗτος παρουσιάζεται ἄλλοτε μὲν ἐν ὑφῇ κοκκῶδει λεπτοφυῆ καὶ ἰσχυρᾶς μεταλλικῆς λάμψεως, ἄλλοτε δὲ μεμιγμένος μετὰ πυρώδους μάζης μελανῆς, εὐθραύστου καὶ ἐλαφροτάτης.

Συνελόντι εἰπεῖν κατὰ τὴν παραχώρησιν ταύτην παρατηρεῖται ὅτι αἱ μεταλλοφόροι κοῖται εἰσὶν ἐν γένει μικρὸν ἠλιωμένοι, μετρίως παχύτητος καὶ πλουσιώτεροι ἐν ἀργύρῳ. Ἀναφανόμεναι ἐναλλάξ ἐν τῷ τιτανολίθῳ, εἰσὶν ἠνωμένοι διὰ

παραλλήλων φλεβῶν δι' ὧν διήλθον αἱ μεταλλευτικαὶ διαλύσεις τῆς χώρας ταύτης.

Οἱ ἀρχαῖοι, οἵτινες ἀρκετὴν ἐκέκτηντο πείραν τῶν μεταλλευτικῶν ἐργασιῶν, οὐ μόνον δὲν παρέβλεπον τὰς διασταυρούσας ταύτας φλέβας ἀλλὰ καὶ μετ' ἐπιμελείας τὰς παρηκολούθουν.

Σήμερον, ὅτε οἱ νόμοι τοῦ σχηματισμοῦ τῆς μεταλλοφόρου χώρας τῆς λαυριωτικῆς, εἰσὶν ἀρκούντως μεμελετημένοι, δραστήρια ἐρευνᾶν θέλουσιν ἀνακαλύψει εἰς μέρη ἀνέπαφα παρὰ τῶν ἀρχαίων ἐτέρας κοίτας ἀρκετῆς σπουδαιότητος. Πρὸς τοῦτο ὅμως ἀπαιτεῖται χρόνος, ἐπιμονή, μεγάλα χρηματικὰ κεφάλαια καὶ περιεσκεμμένη τόλμη.

Τότε δὲ μόνον μετὰ βεβαιότητος δύναται τις νὰ παραδεχθῆ ὅτι θέλουν στεφθῆ οἱ ἀγῶνες ἐκείνων οἵτινες οὐδεμίαν ἔσχον ἀμφιβολίαν περὶ τοῦ ὀρυκτολογικοῦ πλούτου τῆς χώρας.

§ 3. Παραχώρησις Θεορικοῦ.

Αὕτη ἐγκριθεῖσα διὰ τοῦ ἀπὸ 30 Ἀπριλίου 1874 Βασιλικοῦ Διατάγματος πρὸς τὸν Κ. Μερκάτην, κατέχει ἑκτασιν 10987 στρεμμάτων ὀρίζεται δὲ πρὸς Β. ὑπὸ τῆς πεδιάδος τοῦ Θεορικοῦ πρὸς Α. παρὰ τῆς θαλάσσης πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς παραχωρήσεως Σερπιέρη καὶ πρὸς Δυσμὰς ὑπὸ τῶν ὀρέων Ῥιπάρη.

Ἡ γεωλογικὴ αὐτῆς σύστασις ἀποτελεῖται ἐξ ἀμοιβαιότητος μαρμαρυγιακοῦ σχιστολίθου καὶ κρυσταλλοειδοῦς τιτάνου, ἐγκλειόντων ἐν τῇ συναφῇ των κοίτας ἀργυροῦχου μολύβδου, ἐπὶ μακρὸν χρόνον μεταλλευθείσας παρὰ τῶν ἀρχαίων.

Ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἅμα τῇ ἐπιτεύξει δηλονότι τῆς παραχωρήσεως, αἱ γενόμεναι ἐρευνᾶι κατὰ τὸν χώρον τοῦτον ἦσαν ἀσήμαντοι. Ἐν τούτοις εἰσὶ γνωσταὶ κατὰ διαφόρους τῆς ἐπιφανείας θέσεις, ψευδαργυροῦχοι κοίται σπουδαίου μέλλοντος, παρουσιαζόμεναι ἐντὸς τιτανολίθου ὅτε μὲν ἐκ σχήματι φλεβῶν διευθυνομένων ἀπὸ Β. πρὸς Ν. ὅτε δὲ ἐν σχήματι κοιτίδων.

Τὰ μεταλλεύματα τοῦ ψευδαργύρου εἶναι χρώματος λευκοῦ, ῥοδοχρόου κιτρίνου, περιεκτικότητος δὲ διαφερούσης ἀπὸ 38 ἕως 54 ἐπὶ τοῖς 0/0.

Αἱ ψευδαργυροῦχοι διαλύσεις ἐνεπότισαν τοὺς σχιστολίθους καὶ τιτανολίθους, ἀλλοιώσασαι τούτους εἰς πυριτοῦχον καὶ ὀξυανθρακικὸν ψευδάργυρον.

§ 4. Ἀνθρακορυχεῖον Ὠρωποῦ.

Τοῦτο κεῖται 40 περίπου στάδια ἤτοι 5 ὡς ἔγγιστα ὥρας πρὸς Β. τῆς πρωτευούσης, μεθ' ἧς συγδέεται δι' ὁδοῦ, ἣτις εἶναι ἀμαξήλατος μόνον ἄχρι τῆς ἐν μέσῳ παρακειμένης Βασιλικῆς Ἐπαύλεως Δεκελείας.

Ἡ ἔπαυλις αὕτη κεῖται 500 μέτρα ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης παρὰ τὰς ἀνατολικὰς ὑπωρείας τοῦ Πάρνηθος, οὔτινος αἱ κορυφαὶ ἐγείρονται εἰς 1200 μέτρα, καλύπτονται δὲ ὑπὸ πρωτογενοῦς τιτανολίθου καὶ ὠραίων ἐλατῶν.

Κατὰ τὸν ἀνθρακοφόρον σχηματισμὸν τοῦ ἐδάφους ὁ Πάρνηθος ἔκειτο ἐν εἴδει εὐμεγέθους νήσου ἐν μέσῳ λεκάνης. Ἐπὶ τῶν πλευρωμάτων δὲ τούτου ἐπεκάθησαν τὰ καθιζήματα, ἅτινα βραδύτερον παρηκολούθησαν τὴν βορειοανατολικὴν ἔξαρσιν τῆς χώρας.

Ἄμα τις ἐξερχόμενος τῶν Ἀθηνῶν ἀπαντᾷ τὰς τριτογενεῖς διαπλάσεις ἐπικαθημένας ἐπὶ τιτανολίθου καὶ μαρμαρυγιακοῦ στιχολίθου.

Τὰ τριτογενῆ ταῦτα στρώματα ὀριζόντεια κατ' ἀρχὰς ἐν τῇ πεδιάδι, ἐγείρονται βαθμηδὸν ἐφ' ὅσον προχωρεῖ τις πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐξάρσεως μέχρι τῶν ἄκρων ὀρίων τῆς Δεκελείας (ὑπώρειαι Μαχουνίων).

Κατὰ τὴν θέσιν ταύτην ἀναφαίνονται ὁ μεταμορφικὸς ἀργιλλοσχιστόλιθος καὶ ὁ κρυσταλλοειδῆς τιτανόλιθος ἐφ' ὧν ἐπικάθηται πέτρωμα κοκκῶδες, ὑπέρυθρον, παρεμφερὲς τῷ πορφύρετῳ καὶ οὔτινος ἢ ἀποσύνθεσις παρέχει πυρομαχικὴν ἀργιλλον.

Ἐνταῦθα παρατηρεῖται στενὴ δίοδος ἔχουσα παρειὰς λίαν

ἀποτόμους καὶ σχηματίζουσα βαθειὰν κλεισώρειαν, δι' ἧς συνεκοινωνοῦν πρὸ τῆς ἐξάρσεως τὰ τριτογενῆ ὕδατα Ὀρωποῦ καὶ Ἀθηνῶν.

Εἰς Ἅγιον Μερκούριον ἀπαντᾶται ὁ κοκκώδης ὑποπράσινος σχιστόλιθος, ὁ κρυσταλλοειδῆς τιτανόλιθος καὶ ὁ ἐρυθρὸς σίλιξ ἐφ' ὧν καὶ πάλιν ἐπικάθηνται αἱ τριτογενεῖς διαπλάσεις, αἵτινες πρὸς τὸ μέρος τοῦτο ἔχουσι μεγάλην παχύτητα.

Εἰς τὰ τελευταῖα ταῦτα τριτογενῆ στρώματα ἀπαντῶνται σπουδαῖαι κοῖται φαιάνθρακος, τοῦ Ὀρωποῦ, ἐξορυττόμεναι ὑπὸ τοῦ Κ^{οῦ} Σερπιέρη καὶ Σ^τ.

Ἡ ἐν λόγῳ παραχώρησις, ἐκτάσεως 3,066 στρεμμάτων, ἐπετευχθεῖσα διὰ τοῦ ἀπὸ 17 Ἀπριλίου 1872 Βασιλικοῦ Διατάγματος, κεῖται μεταξύ τοῦ ὄρους Σκέμπη καὶ τῆς ἐγκαταλελειμμένης μονῆς τῆς Ζωοδόχου πηγῆς.

Κατὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ συνωνύμου ρεύματος Σκέμπη, ὅπερ διαιρεῖ τὸν παραχωρηθέντα χώρον εἰς δύο ἴσα μέρη ἤρξαντο αἱ πρῶται προκαταρκτικαὶ ἐργασίαι, ὧν ἡ ἐπιτυχία ἔφευρεν εἰς τὴν καθίδρυσιν τοῦ σήμερον ἐν ἐνεργείᾳ ὄρυχείου, ὅπερ κεῖται 150 μ. ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, 7 δὲ χιλιόμετρα ἀπὸ τοῦ λιμένος Ὀρωποῦ (Σκάλα) ἐπὶ τοῦ στενοῦ τοῦ Εὐρύπου.

Ὅπως διευκολυνθῆ ἡ μεταφορὰ τοῦ προϊόντος, ἡ Ἐταιρία κατεσκεύασε ἀμαξωτὴν ὁδὸν, παραλλήλως τῷ ρεύματι Σκέμπη, ἐκτυλισσομένην καὶ ἀπολήγουσαν εἰς τὴν πεδιάδα.

Τὸ ἔδαφος σύγκειται, 1^{ον} ἀπὸ μάρνας ἀρκετὰ τιτανούχου ἀνηκούσας εἰς τὴν ἑωκαινικὴν διάπλασιν καὶ περιεχοῦσας πολυαριθμούς ἀπολιθώσεις φυτῶν καὶ λιμνείων κογχυλίων, 2^{ον} ἀπὸ συμφύρματα τιτανολίθου, 3^{ον} ἀπὸ κοκκώδη μαρμαρυγιᾶκόν σχιστόλιθον.

Αἱ μέχρι τοῦδε ἐργασίαι ἀνεκάλυψαν στρῶμα φαιάνθρακος κανονικώτατον καὶ πλούσιον, οὗτινος ἡ μὲν διεύθυνσις εἶναι ἀπὸ τοῦ ΒΑ 320 ΝΑ καὶ ἡ κλίσις 20^ο πρὸς τὸ ΝΔ.

Διατρήσεις γενόμεναι κατὰ διάφορα μέρη ἐβεβαίωσαν ὅτι ἡ παχύτης τῆς ἀνθρακοφόρου κοίτης διαφέρει ἀπὸ 8 ἕως 9, 50

μ. σύγκειται δὲ καθ' ὅλοκληρίαν ἐκ φαιάνθρακος οὐδεμίαν ἄγονον γαιώδη ὕλην περιέχοντος, ἐξαιρέσει μικρῶν τινῶν ἀργιλοῦχων φλεβιδίων, ἅτινα διευκολύνουν μᾶλλον τὴν ἐξόρυξιν.

Ὁ φαιάνθραξ, συμπαγῆς τὴν σύστασιν καὶ ὑπομέλας τὸ χρῶμα, δίδει κόνιν φαιὰν καίει δὲ μετὰ ζωηρότητος καὶ ἐπιμήκους φλογός.

Παραβαλόμενος πρὸς ἄλλας ὄρυκτὰς καυσίμους ὕλας, περιέχει ὀλίγιστον ἐνθειον σίδηρον καὶ θερμαίνει ἄχρι λευκῆς πυρακτώσεως τὸν σίδηρον, ἐναπολείπων μετὰ τὴν καῦσιν τέφραν 7 1/2 ἕως 8 τοῖς 0/0.

Τοῦ φαιάνθρακος τούτου ἐγένετο λίαν ἐπιτυχῆς χρῆσις πρὸς θέρμανσιν τῶν ἀτμομηχανῶν τῆς Ἐταιρίας τῶν Μεταλλουργείων Λαυρίου.

Ἄλλεπάλληλοι δὲ δοκιμαὶ κατέδειξαν ὅτι ἡ θερμαντικὴ ἀναλογία μεταξύ τοῦ ἐξ Ἀγγλίας λιθάνθρακος καὶ τοῦ ἡμετέρου ἑωκαινικοῦ ἀνθρακος εἶναι ὡς 120; 100, 120 δηλονότι χιλιόγρ. φαιάνθρακος παράγουσι τὴν αὐτὴν ποσότητα θερμαντικοῦ ἢν 100 χιλιόγρ. λιθάνθρακος.

Λαμβανομένης ἤδη ὑπ' ὄψιν τῆς ἀξίας τῶν ἐκ νέας Κασέλης τῆς Ἀγγλίας ἀνθράκων ἀνερχομένης εἰς 50, ἕως 60 δρ. κατὰ τόνον καὶ τῆς τῶν ἡμετέρων πωλουμένων εἰς Πειραιᾶ πρὸς δρ. 28 δυνάμεθα νὰ κατανοήσωμεν τὰς ὠφελείας ἄστινας δύνатаι νὰ πορισθῆ ἡ βιομηχανία, χρῆσιν ποιουμένη τῆς ἐν τοπίου καυσίμου ὕλης.

Ἀφ' οὔτου ἐπετευχθῆ ἡ παραχώρησις τῶν φαιάνθρακων Ὀρωποῦ, ἡ Ἐταιρία περιορίσθη εἰς προκαταρκτικὰς μόνον ἐργασίας ἕως δυνηθῆ προϊόντος τοῦ χρόνου νὰ ἐξορύξῃ μεγάλας τούτου ποσότητας.

Πρὸς τοῦτο ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ ρεύματος Σκέμπη καὶ εἰς τὸ ἄκρον μεγάλης τάφρου διήνοιξε στοὰν διὰ τῆς ὁποίας διέταμεν εἰς ἀπόστασιν 100 περίπου μέτρων ἀπὸ τῆς εἰσόδου τὸ ἀνθρακοφόρον τοῦτο στρῶμα ὅσον 18 μ. κάτωθεν τῆς ὑπερχυλίσσεώς του.

Εἰς τὴν ὑπόστρωσιν αὐτοῦ ἀνωρύχθησαν στοαὶ παράλληλοι πρὸς τὴν διεύθυνσιν, ὡς καὶ ἀνιοῦσαι καὶ κατιοῦσαι στοαί, εἰς ἀρκετὴν ἔκτασιν.

Τρία κάθετα φρέατα, βαθύτητος 20 ἕως 35 μ. ὠρύχθησαν ἐπίσης πρὸς ψυχαγωγίαν τοῦ ἀνθρακορυχείου καὶ εὐκολωτέραν εἰσαγωγὴν τῆς ἀναγκαιούσης πρὸς τὴν ἐξόρυξιν ὕλης, πρὸς δὲ καὶ μεγάλη κατιοῦσα ὑπόνομος εἰς τὴν κλίσιν τοῦ στρώματος, ἀρχομένης ἤδη ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας.

Τὸ ἄχρι τοῦδε ἐξακριβωθὲν διὰ τῶν ἐρευνῶν μέρος τοῦ στρώματος ἔχει μῆκος 700 μ. ἐπιφάνειαν δὲ ἀνθρακοφόρον 28, 000 μ. τετραγωνικῶν.

Πρὸς νότον τῆς ὑπονόμου Σκέμπη ἡ κοίτη φαίνεται ἐγειρομένη, ἡ δὲ κλίσις αὐτῆς εἶναι ἀσθενεστέρα καὶ ὁ ἀργιλλος τοῦ ἐπιστρώματος μικροτέρας παχύτητος.

Εἰς τὸ μέρος τοῦτο ἤρξατο ἡ ἀποχώρησις τῶν ἀργιλλωδῶν οὐσιῶν πρὸς ἀποκάλυψιν τοῦ στρώματος καὶ οἰκονομικωτέραν ἐξόρυξιν αὐτοῦ ἐν ὑπαίθρῳ.

Ἀπέναντι τοῦ ἀνθρακορυχείου Σκέμπη εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ ὄρους Βύριζα νεώτεραι ἐρευναι ἀνεκάλυψαν νέον ἀνθρακοῦχον στρώμα τοῦ ὁποίου ἡ ἐξόρυξις δύναται νὰ ἀποβῇ ἐπωφελής. Ἐν ταῖς ἐργασίαις ταύταις ἡ ἐταιρία ἀπασχολεῖ ἐπὶ τοῦ παρόντος 50 ἐργάτας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Α΄.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΕΚΤΙΘΕΜΕΝΩΝ ΟΡΥΚΤΩΝ ΚΑΙ ΠΕΤΡΩΜΑΤΩΝ.

§ 1. *Μεταμορφικὸς ἐκ Καμαρέζης κρυσταλλοειδὴς σχιστόλιθος.* Οὗτος ἐνέχει μεταλλικὰς φλέβας, ἐν δὲ τῇ συναφῇ του μετὰ τοῦ τιτανολίθου, μολυβδόχους κοίτας.

§ 2. *Σχιστοῦχος τιτανόλιθος.* Ἐμπεποτισμένος ὑπὸ ἐνθείου σιδήρου ἐκ τοῦ φρέατος Σερπιέρη. Εἶναι δ' οὗτος ὁ τὴν ἐπίστρωσιν τῶν κατωτέρων μολυβδόχων στρωμάτων σχηματίζων.

§ 3. *Κρυσταλλοειδὴς τιτανόλιθος,* τοῦ φρέατος Ἰλαρίωνος. Παριστᾷ τὴν δευτέραν ἐναλλαγὴν, ἣτις σχηματίζει τὴν ὑπόστρωσιν τοῦ μολυβδόχου στρώματος καὶ ἣτις περιέχει τὸ ψευδαργυροῦχον κοίτασμα.

§ 4. *Σιδηροῦχος τίταρος,* ἡ ἀνθρακικὸς σπαθικὸς σίδηρος. Τὸ δείγμα παριστᾷ τοὺς ὑπὸ τῶν σιδηρούχων διαλύσεων μεταμορφωθέντας κρυσταλλοειδεῖς τιτανολίθους, εὐρηται πέριξ τῶν ἐπιφανομένων μολυβδόχων κοιτῶν, ἔνθα δύναται τις νὰ παρακολουθήσῃ τὸν βαθμὸν τῆς μεταμορφώσεώς του.

§ 5. *Πετρώματα ὑποπράσινα.* Ταῦτα συνιστάμενα ἐκ λεπτοτάτης μάζης καὶ μεταμεμορφωμένα, εἰσι διεσπαρμένα ἐφ' ὅλης τῆς λαυριωτικῆς ἐπιφανείας.

§ 6. *Πλακίτης.* Οὗτος συνίσταται ἐκ μαρμαρυγῆς καὶ ἀγρολίθου ἐπίκειται τοῦ κατὰ τὴν θέσιν Πλάκα γρανίτου καὶ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς νέον πέτρωμα (ἴδε Πραγματεῖαν περὶ Λαυρίου Κορδέλλα).

Φρέαρ Ἰλαρίωνος.

§ 7. *Μετάλλευμα ψευδαργύρου.* Τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ φρέατος Ἰλαρίωνος καὶ ἐνέχει 44—48 τοῖς 0/0 ὁπόταν τὸ μετάλλευμα ᾗναι καθαρὸν.

§ 8. *Ὁξειδωμένος ψευδάργυρος.* Προερχόμενος ἐκ τοῦ φρέατος Ἰλαρίωνος, εὐρηται ὑπὲρ τὰ σιδηροῦχα ὄρυκτὰ, ἅτινα σχηματίζουν τὴν ψευδεπίστρωσιν τῶν ψευδαργυρούχων κοιτῶν. Ἀπαντᾷται δὲ ὅτε μὲν ἐν ταῖς γεώδεσιν, ὅτε δὲ ἐν ταῖς ῥωγμαῖς τοῦ τιτανολίθου.

Ὠραίου πρασίνου χρώματος καὶ μετὰ μαρμαρυγῆς ἀδαμαντίνης κρυσταλλοῦται ὅπως καὶ ἡ Βαρῦτις καὶ Ἀγγλεσίτις.

Σύγκριται ἐξ ὀξειδίου ψευδαργύρου ἐν ᾧ εὐρίσκεται καὶ μικρὰ ἀρσενικοῦ ποσότης. Παριστᾶ εἶδος ὀρυκτοῦ ἀγνώστου εἰσέτι.

Φρέαρ Ἰωάννου Βαπτιστοῦ.

§ 9. Ὀρυκτὸν Ἀργυροῦχου μολύβδου. Εἰλημμένον ἐκ φλεβῶς τοῦ φρέατος τούτου, ἡ περιεκτικότης του παραλλάσσει ἀπὸ 35—60 τοῖς % μολύβδου καὶ 2,000 ἕως 4,000 γράμμων ἀργύρου κατὰ τόνον μολύβδου.

§ 10. Γαληνίτης καὶ Σφαλερίτης. Τὰ μεταλλεύματα ταῦτα τοῦ ἐνθείου μολύβδου καὶ ψευδαργύρου προέρχονται ἐκ τοῦ κατωτέρου στρώματος· ἐνέχουσι δὲ 20—35 ἐπὶ τοῖς % μολύβδου καὶ 1,000 ἕως 3,000 γράμμων ἀργύρου κατὰ τόνον, εἰσὶν ἐπιδεκτικώτατα ἐμπλουτισμοῦ διὰ μηχανικῆς πλύνσεως.

§ 11. Ὄξυανθρακικὸς μολύβδος. Ἐκ τοῦ κατωτέρου στρώματος, περιεκτικότητος 8 ἕως 25% καὶ 1,000 ἕως 3,500 γράμμων ἀργύρου κατὰ τόνον.

§ 12. Μετάλλευμα ψευδαργύρου. Ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ στρώματος περιεκτικότητος 44 ἕως 50 τοῖς %. Ἡ μεταλλεία τοῦ στρώματος τούτου ἀρχεται ἐντὸς ὀλίγου.

§ 13. Κρύσταλλοι θεικῆς τιτάνου (γύψου) εὐρίσκόμενοι ἐν τῷ ἀνωτέρῳ στρώματι τοῦ ψευδαργύρου, προερχόμενοι δὲ, ἐκ τῆς ἀποσυνθέσεως τῶν θειούχων μετάλλων καὶ τοῦ τιτανολίθου.

Φρέαρ Σερπιέρη.

§ 14. Σφαλερίτης καὶ Γαληνίτης. Ἀνάμικτος ἐνθείῳ σιδήρῳ καὶ ἀπαντῶμενοι ἐν τῷ ἐσωτερικῷ στρώματι. Ἡ περιεκτικότης τούτων παραλλάσσει ἀπὸ 18—44 τοῖς % μολύβδου καὶ ἀπὸ 3,000—3,500 γράμμων ἀργύρου κατὰ τόνον τούτου.

§ 15. Ὄξυανθρακικὸς μολύβδος. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ στρώματος περιεκτικότητος 7—25 τοῖς % μολύβδου καὶ 2,000—4,500 γράμμων ἀργύρου κατὰ τόνον.

§ 16. Μετάλλευμα ψευδαργύρου. Ληφθὲν ἐκ τῆς φλεβῶς ἥτις

διαπερᾶ τὸν τιτανολίθον τῆς ὑποστρώσεως τῆς ἐσωτερικῆς μολυβδόχου κοίτης. Ἐμπεριέχει 44 τοῖς % ψευδαργύρον.

§ 17. Ψευδαργύρος ὑπέρυθρος, ὑφῆς φυλλώδους ἐκ τοῦ ψευδαργυροῦχου στρώματος τοῦ ἐν τῷ ὀρίζοντι τοῦ μολυβδόχου συναντῶμενον.

Ἐπιφανόμενα μεταλλεύματα ψευδαργύρου.

§ 18. Ψευδαργύρος ὀροπέδιου Βερτζέκου, ὑπέρυθρος, ὑποπράσινος, φυλλώδης ἐνέχων 35—45 τοῖς %.

§ 19. Ψευδαργύρος ὑπόλευκος καὶ συμπαγῆς ἐκ τοῦ ἀνατολικοῦ ὀροπέδιου Βερτζέκου περιεκτικότητος 48 τοῖς % μετάλλου.

§ 20. Ψευδαργύρος ὑπόλευκος καὶ συμπαγῆς ἐκ τοῦ βέυματος τῶν ἀσβεστοκαμίνων περιεκτικότητος 46—52 τοῖς %.

§ 21. Ψευδαργύρος ὑποκίτρινος σιδηροῦχος συριγγώδης ἀπαντῶμενος ἐνίστε ἐν συμπαγῇ συστάσει καὶ περιβαλλόμενος ἀπὸ ψευδαργύρου λευκοῦ παρεμφεροῦς τῇ Κρήτιδι. Ἐμπεριέχει 34—36 τοῖς %. Ὀροπέδιον ἀσβεστοκαμίνων.

§ 22. Μετάλλευμα σπαθικοῦ σιδήρου ἐνέχοντα θειούχον μολυβδον καὶ ψευδαργύρον περιεκτικότητος 7—20 τοῖς % μολύβδου καὶ 2,000—3,000 γράμμων ἀργύρου κατὰ τόνον μολύβδου. Τὰ δείγματα ταῦτα προέρχονται ἐκ τοῦ μεταλλείου Ἀνδρέα.

§ 23. Ψευδαργύρος ὑπόλευκος, συμπαγῆς ἐκ τοῦ αὐτοῦ μεταλλείου ἐνέχων 38—42 τοῖς %.

§ 24. Ὀρυκτὸν ἀπροσδιόριστον εἰσέτι, χρώματος σμαραγδίνως πρασίνου, ἀκτινοειδὲς καὶ φυλλῶδες συνιστάμενον ἐξ ὀξειδίου, ἀργιλίου, ὕδατος καὶ ἀρσενιοῦχου νικελίου. Ἀπαντᾶται διεσπαρμένον ἐν τῷ σιδηροῦχῳ τιτανολίθῳ, παριστᾶ δὲ νέον εἶδος ὀρυκτοῦ μήπω προσδιορισθέντος,

Παραχώρησις Ἀργιλίτζης.

§ 25. Μετάλλευμα ἀργυρομολυβδόχα. Ἐκ τῆς στοᾶς Φερ-

νάνδου φέροντα και χρυστάλλους φθορούχου τιτάνου και δξυ-
ανθρακικού σιδήρου. Η περιεκτικότης των παραλλάσσει από
10—30 τοῖς % μολύβδου και 4,000—6,000 γράμμων ἀρ-
γύρου κατὰ τόνον.

§ 26. Μεταλλεύματα μολύβδου ἐκ τῶν ἀρχαίων μεταλλεύ-
σεων περιεκτικότητος 10—40 τοῖς % μολύβδου και 2,000—
4,000 γράμμων ἀργύρου κατὰ τόνον. Φρέαρ Βότσαρη.

§ 27. Κρύσταλλοι ἀνθρακικοῦ και φθορούχου τιτάνου ἐκ τῆς
ἐσχάτως ἀνακαλυφθείσης κοιτίδος. Οὗτοι εἰσὶν ἐμπεποτισμέ-
νοι ὑπὸ γαληνίτου ἐλαφροῦ και ὑπομέλανος, περιεκτικότητος
1,000—3,500 γράμμων ἀργύρου κατὰ τόνον. Φρέαρ Βότσαρη.

Παραχώρησις Θορικοῦ.

§ 28. Ψευδάργυρος φυλλώδης, ὑπέρυθρος προερχόμενος ἐκ
φλεβῶς διαπερώσεως τὸν τιτανόλιθον ἐμπεριέχων δὲ 48—52.

§ 29. Ψευδάργυρος ὑπόλευκος συμπαγῆς ἐκ τῆς περὶ τὴν
ἀνατολικὴν κλιτύν τοῦ ὄρους Βήσης (Ριπάρι) θέσεως Λοῦτσα.

§ 30. Σταλακτῆται και Σταλαγμῆται ἐκ τῶν ἀρχαίων στοῶν
δι' ὧν ἐπικοσμεῖται ἡ ὄροφὴ αὐτῶν και τὸ ἔδαφος. Ἐκθέτομεν
δὲ τούτους χάριν περιεργείας καθόσον παριστῶσι πέτρωμα νεω-
τέρου σχηματισμοῦ.

Παραχώρησις Ὠρωποῦ.

§ 31. Φαϊάνθραξ προερχόμενος ἐκ τοῦ ἐν τῷ βαθυτέρῳ ὀρί-
ζοντι τῶν ἐργασιῶν κειμένου στρώματος.

Β'.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΚΤΕΘΕΝΤΩΝ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ.

Διάγραμμα τῶν τριῶν παραχωρήσεων Καμαρίζης, Θορι-
κοῦ και Ἀγριλιέζας. Γεωλογικὴ τομὴ τῶν τριῶν τούτων παρα-
χωρήσεων διευθυνομένης ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον. Ἴπποβαροῦλ-

κος διὰ τὴν ἐκφορὰν τῶν μεταλλευμάτων. Ἀτμομόνος ἀνελ-
κυστικὴ μηχανὴ μετ' ἀντλητῆρος ἐν τῷ φρέατι Ἰλαρίωνος.
Ἀνελκυστικὴ ἀτμομηχανὴ ἐν τῷ φρέατι Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής.
Τομὴ τῆς ξυλοδέσεως τοῦ φρέατος Σερπιέρη και αἵθουσα τῆς
ἀτμομηχανῆς. Διάγραμμα τοῦ ἀνεγερθησομένου μεταλλουργι-
κοῦ ἐργοστασίου ἐν τῇ θέσει Κυπριανοῦ. Διάγραμμα καμίνου
διὰ τὴν καυσὶν τῶν μεταλλευμάτων τοῦ ψευδαργύρου.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΣΗΜΕΡΙΝΗΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ.

Λίαν περιορισμένη αὕτη, ἀπὸ τῆς ἐθνικῆς παλιγγενεσίας ἄχρι τοῦ 1860 ἔτους, περιορίζετο μόνον εἰς τὴν ἐπ' ὠφελεία τοῦ Δημοσίου μετάλλευσιν τῆς ἐν Νάξῳ σμύριδος, τῶν ἐν Μήλω μολολίθων καὶ γύψου, τοῦ ἐν Κύμῃ ληγνίτου, καὶ τῶν ἀλικῶν καὶ εἰς τὴν εἰς ἰδιώτας ἀνήκουσαν τῆς ἐν Θήρᾳ πορσελάνης, τοῦ ἐν Εὐβοίᾳ μαγνησίτου καὶ τῶν ἐν ταῖς νήσοις μαρμάρων.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης, ἣτις συμπίπτει τῇ ἐμῇ ἀφίξει εἰς Ἑλλάδα, οἱ πρῶτοι ἐπιχειρήσαντες θαρραλέως μεταλλευτικὰς ἐργασίας ἐν τῇ πατρίδι ἡμῶν ἦσαν οἱ Κύριοι Μηταράκης καὶ Μελάς, ὧν ἐκεῖνος μὲν ἤρξατο μεταλλεύων τὰ στρώματα χρωμιούχου σιδήρου, ἅτινα εὔρηται παρεντεθειμένα ἐν τῷ Ὄφίτῃ τῆς Σκύρου, ὁ δεύτερος δὲ τὰ ἐν τῷ Τραχίτῃ καὶ ταῖς ἐωκαινικαῖς διαπλάσεσι τῆς Μήλου διεσπαρμένα θειοῦχα ὀρυκτά.

Ὅπως ἐξασφαλισθῶσι τὰ κατατεθέντα ἐν τοῖς μεταλλείοις τούτοις χρηματικὰ κεφάλαια καὶ τὰ προνόμια τῆς ἀνακαλύψεως, ἐφελκυσθῆ δὲ μάλιστα ἡ προσοχὴ τῶν κεφαλαίων ἐπὶ τῆς νέας ταύτης βιομηχανίας, ἐνομοθετήθη ὁ περὶ Μεταλλείων Νόμος τῆς 12 Σεπτεμβρίου 1861, ὅστις δὲν εἶναι ἡ μετάφρασις ἄρθρων τινῶν τοῦ ἀπὸ 1810 ὁμοίου Γαλλικοῦ Νόμου.

Ἐτη τινὰ βραδύτερον οἱ κύριοι Σερπιέρης καὶ Γ. Ροῦ ἔδρυσαν τὴν ἐταιρίαν Ἰλαρίωνος Ροῦ καὶ Σ^ς ἐπὶ τῷ σκοπῷ ἀνατήξεως τῶν ἀρχαίων Λαυριωτικῶν σκωριῶν τοῦ ἀργυρούχου μολύβδου.

Ἡ ἐταιρία αὕτη στήσασα τὰ ἐργαστᾶσια τῆς, παρὰ τὸν λιμένα τῶν ἐργαστηρίων ἐν ἔτει 1864 διηύθυνε τὰς ἐργασίας αὐτῆς μετὰ τοσαύτης ἐνεργείας καὶ περισκέψεως, ὥστε ἠδυνήθη, μετ' ὀλίγα μόλις ἔτη ν' ἀποφέρῃ ἐτησίαν παραγωγὴν 8,000 — 10,000 τόνων μολύβδου. Ὅπως ὁμως περιέλθη εἰς τηλικαῦτα ἀποτελέσματα διέθεσε σπουδαιότατα χρηματικὰ κεφάλαια, καθόσον καὶ πολυαριθμούς ὁδοὺς κατεσκεύασε πρὸς μεταφορὰν τῶν σκωριῶν καὶ προκυμαίαν ὠκοδόμησε πρὸς φόρτωσιν τοῦ προϊόντος τῆς, καὶ πολίχμιον ἐσχημάτισε πρὸς κατοικίαν τῶν ὑπαλλήλων τῆς καὶ τῶν πολυαριθμῶν ἐργατῶν καὶ σιδηρόδρομον ἐνεκαινίασεν, ἐν ἔτει 1870, ὅστις ὑπὸ κλίσιν 30 — 36 ὑποχιλιομέτρων διασχίζει τὴν κλιτὸν τῶν ὀρέων τοῦ Λαυρίου, ἅτινα ἔρημα πρὶν καὶ σιγηλᾶ, ἀντηχοῦσιν ἤδη, ἐκ τῶν συριγμῶν τῶν ἀτμομηχανῶν καὶ ἐκ τῶν κτύπων τῆς σφύρας τῶν μεταλλευτῶν.

Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον, ἡ ἐταιρία εἶχε περιέλθει εἰς τὸ ὕψιστον αὐτῆς σημεῖον τῆς εὐδαιμονίας. Ὁ ἑλληνικὸς λαὸς, ἐλαυνόμενος ἐκ τῶν πρακτικῶν ἀποτελεσμάτων, καὶ ἐκ τῶν κερδῶν τῆς νέας ταύτης βιομηχανίας, ἀφυπνίζεται καὶ στρέφει σύμπασαν τὴν προσοχὴν του περὶ τὰ μεταλλικὰ τοῦ τόπου πλοῦτη, ἀπειράριθμοι δ' ἐνεκα τούτου ἐζητήθησαν καὶ ἐδόθησαν παραχωρήσεις ἐπὶ μεταλλείων διαφόρων ὀρυκτῶν καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα, ἐπὶ ἐκτάσεως 1,000,000 περίπου Βασ. Στρεμμάτων.

Εἰς τὴν ὁσονούπω ἐκδοθησομένην σπουδαίαν στατιστικὴν, παρὰ τοῦ Κ. Γ. Λοιδωρίκη, ὑπουργικοῦ γραμματέως ἐν τῷ τμήματι τῶν Μεταλλείων εὐρήσει καὶ τὰ ὀνόματα καὶ τὰς θέσεις τῶν ἐν τῷ βραχυτάτῳ τούτῳ χρόνῳ δοθεισῶν παραχωρήσεων.

Τὸ τέως ἡμῖν ἄγνωστον πνεῦμα τοῦ συνεταιρισμοῦ, ὃ μοχλὸς οὗτος τῶν μεγάλων οἰκονομικῶν ἐπιχειρήσεων, ἤρξατο ἀνεπτυσσόμενον. Πάμπολλαι μεταλλευτικαὶ ἐταιρίαι συνέστησαν, ἀρκετὰ δὲ δραχμῶν ἑκατομμύρια δ' ἰδρωτός καὶ μόχθου κεκτημένα ὑπὸ τοῦ κοινοῦ, κατετέθεισαν καὶ ἐνεπιστεύθησαν εἰς πρόσωπα, ἅτινα ἤκιστα συνωκειωμένα πρὸς τὴν νέαν ταύτην πηγὴν τοῦ πλούτου, κατηνάλωσαν ταῦτα ἀφειδῶς καὶ ἀνωφελῶς.

Αἱ πρὸς ἀναζήτησιν ἐργασίαι ἤχθησαν εἰς τοσοῦτον σημείον δραστηριότητος, ὥστε δύναται τις νὰ ἐπαναλάβῃ ὅτι ποτὲ ὁ ἄρχων Φαληρεὺς, εἰπὼν, ὅτι οἱ Ἕλληνες εἶχον καταληφθῆ ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας, νὰ ἐξαγάγῃσι τὸν Πλούτωνα ἐκ τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς.

«Οὕτω συντόνως δρῦνται τοὺς ἀνθρώπους ὡς ἂν προσδοκῶντων αὐτὸν ἀνάξειν τὸν Πλούτωνα».

Πᾶν τὸ στίλβον ἦτο χρυσός, πᾶς δὲ τις ἐν βραχεῖ χρόνῳ ἐμελλε νὰ καταστῆ πλουσιώτατος.

Κατὰ τὴν ἄμετρον ταύτην ἐξαψιν, ἥτις ἄλλως τε προηγήθη τῆς ἱστορίας τῶν μεταλλείων παρ' ὅλοις τοῖς λαοῖς ἐκείνοις οἵτινες, ὡς ὁ ἡμέτερος καὶ διαυγείας πνεύματος καὶ φαντασίας, εὐμοιροῦσι, πᾶς τις ἐπηγγέλετο τὸν χημικὸν καὶ τὸν μηχανικόν.

Ὅποτε ἐν ἔτει 1869 ἡ ἐταιρία Ἰλαρίωνος Ροῦ καὶ Σ^α ἤρξατο συντήκουσα μετὰ τῶν σκωριῶν τὰ περισσεύματα τῶν μεταλλείων, ἅτινα ἐκείντο ἐπὶ τῆς παραχωρήσεως τῆς Καμαρίζης, ἡ φαντασία τῶν συμπατριωτῶν ἡμῶν, μύρια ἐφαντάσθη φαντασιώδη καὶ ἀπίθανα ὅπως ἀνέυρη τὸν λόγον τοσοῦτου πλούτου, μὴδ' αὐτῆς τῆς χιμαίρας ὑποληφθεῖσα, ὅτι ἐν ταῖς ὕλαις ἐκείναις ταῖς τόσον πτωχαῖς ἐν μολύβδῳ καὶ τοσοῦτον συντόνου καὶ κοπιώδους ἐπεξεργασίας δεομέναις, εὐρίσκοντο παρεντεθειμένοι παρὰ τῶν ἀρχαίων, ῥάβδοι ἐκ χρυσοῦ, ἐπὶ πολὺν μάλιστα χρόνον ἐπιτροπαὶ διεδέχοντο ἐπιτροπὰς, ἐν μικροῖς διαστήμασι χρόνου, ὅπως ἀνεύρωσι τὰς τε ῥάβδους τοῦ χρυσοῦ καὶ τοὺς κεκρυμμένους στρόφιγκας, ἐξ ὧν ἔρρηεν ὁ ἄργυρος τῶν ἐργαστηρίων.

Ὁ τύπος συνετέλεσεν οὐ σμικρὸν πρὸς κραταίωσιν τῆς πλάνης ταύτης παρὰ τῷ κοινῷ. Ἄριστος ἐν πατριώταις ἦν ὁ τοὺς ἐπαχθεστέρους φόρους προτείνων καὶ καταπνίγων, ὡς εἶπεῖν, τὴν ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ τόπου ἀναγγεννωμένην βιομηχανίαν, προδότης δὲ, πᾶς ὁ ὑποδεικνύων ὀπωσδήποτε τοὺς ἐπιεικεστέρους καὶ νομιμωτέρους.

Ἄπαντες, συνελόντι εἶπεῖν, διετέλουν τότε ἐν πυρωτικῇ τιγὶ μεταλλειομανία ἥτις ἐκορυφώθη ὁπόταν ἐπιτήδειοι ἄνδρες, κλειθέντες ἐξ ἀλλοδαπῆς ἀδραῖς δαπάναις, ὅπως διαφωτίσωσι τὴν Κυβέρνησιν περὶ τε τῆς καταστάσεως καὶ τῆς ἀξίας τῶν μεταλλικῶν ὑπολειμμάτων, ἀπεφάναντο ὅτι ἡ ἀπὸ 3^{ης} Φεβρουαρίου 1871 μελέτη τῆς ἐπιτροπῆς, ἦτον ἀκριβῆς καὶ ἀληθεστάτη.

Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη ἀπαρτιζομένη ἐξ ἀνδρῶν μικρὸν πεπειραμένων, περὶ τὰ μεταλλευτικὰ ἔργα, εὔρεν ἐν μόνοις τοῖς μεταλλικοῖς ὑπολείμμασι τῆς παραχωρήσεως Καμαρίζης (ἐν ὕλαις δηλονότι 2—10 τοῖς 0/0 μολύβδου καὶ 1,000—3,000 γράμμων ἀργύρου κατὰ τόνον) καθαρὸν κέρδος 125,000,000.

Ὅπως περιέλθει εἰς συμπεράσματα τοσοῦτον ἀνεπιστήμονα ἐξετίμησε τὴν ἀπώλειαν τῶν ἐν ταῖς ἐκβολάσι μετάλλων κατὰ τὸν ἐμπλουτισμὸν αὐτῶν εἰς 5 ἐπὶ τοῖς 0/0, (ἐνῶ αὕτη ἀνέρχεται πολλακίς εἰς 50 ἐπὶ τοῖς 0/0) τὴν δὲ τοῦ μολύβδου κατὰ τὴν τῆξιν εἰς 2 ἐπὶ τοῖς 0/0 ἐνῶ πράγματι διὰ πτωχὰς μολύβδου ὕλας, λίαν ψευδαργυρούχους αὕτη ἀνέρχεται εἰς 40 ἕως 45 ἐπὶ τοῖς 0/0¹.

¹ Αἱ ἤδη ἐνεργούμεναι τῆς ἐταιρίας μεταλλουργικαὶ ἐργασίαι ἐπιβεβαιούσι τὰ διδόμενα ταῦτα.

Πράγματι κατὰ τὴν συναμίνευσιν		
90,000 τόν.	Σκωρίας πρὸς 10 1/2 ἐπὶ τοῖς 0/0 μέσης περιεκτικ.	=9,450 τόν. Μολ.
10,000 "	Ἐκβολάδων " 12 1/2 " " " "	1,250
	Τὸ ὅλον	10,700
παράγεται ἀπὸ τὰς καμίνας	5,250 τόνοι	
" " τὴν συλλεγομένην λιγνῶν	1,000 "	6,250
ὅθεν προκύπτει ἀπώλεια τόνων		4,450
μολύβδου, ἰσοδυναμούσης πρὸς 41 1/2 ἐπὶ τοῖς 0/0 τοῦ ἐν ταῖς Σκωρίαις καὶ Ἐκβολάσι ἐνεχομένου μολύβδου.		

Ἐάν ἡ ἐπιτροπή εἶχεν ἀπλὰς μόνον προκαταρκτικὰς γνώσεις τοῦ νέου τούτου εἴδους τῆς ἐργασίας, ἐβασίζετο δὲ ἐν τοῖς ὑπολογισμοῖς ἐπὶ τῆς πραγματικῆς ἀπωλείας τῶν ἐκβολάδων κατὰ τὴν ἐπεξεργασίαν αὐτῶν, ἤθελε περιστείλει εἰς τὸ τρίτημόριον τὴν ὀλικὴν παραγωγὴν τοῦ ἀργυρούχου μολύβδου ἢ ἀνήγαγεν εἰς 249,327 τόνους μηδόλως λησιμονοῦσα νὰ ἐπιπροσθήσῃ καὶ τὴν διάρκειαν εἰκοσαετοῦς κοπιώδους ἐργασίας.

Μετὰ μακροὺς ἀγῶνας καὶ διαφόρους φάσεις τοῦ ἐκβολαδικοῦ ζητήματος, ἡ ἐταιρία Ἰλαρίωνος Ροῦ καὶ Σαῖ παρεχώρησεν ἀντὶ 11,500,000 φράγκων τὰ ἐργοστάσια καὶ τὰ ἐπὶ τῶν ἐκβολάδων καὶ σκωριῶν δικαιώματα αὐτῆς, εἰς τὸν Κ. Ἄνδρ. Συγρόν, τραπεζίτην ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Συνέστη τότε ἡ ἐταιρία τῶν Μεταλλουργείων Λαυρίου μετὰ ὀνομαστικοῦ κεφαλαίου 20 ἑκατομμυρίων, ἐκπροσωπούμενου ὑπὸ 100,000 τίτλων μετοχῶν, οἵτινες διενεμήθησαν εἰς τὸν τόπον.

Τὸ Ἀθηναϊκὸν κοινόν, κακῶς διαπεφωτισμένον ὑπὸ τε τῶν ἐκθέσεων τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς, καὶ ὑπὸ τοῦ τύπου ὄστις, οὔτε ἐπαύσατο προκαλῶν τὴν κοινὴν προσοχὴν ἐπὶ τοῦ ἀμυθῆτου καὶ φαντασιώδους πλοῦτου τῶν περιεχομένων ἐν ταῖς ἐκβολάσιν, ἐπεδόθη μετὰ τοσαύτης ζέσεως καὶ ἀποτυφλώσεως εἰς τοὺς τίτλους τῶν μετοχῶν, ὥστε ἔφθασεν ὑπερτιμῆσαι τούτους ἄχρις 200 φράγκων.

Ἔτεροι μεταλλευτικαὶ ἐργασίαι ὅπως προσελκύσασιν χρηματικὰ κεφάλαια, ἐτράπησαν τὴν αὐτὴν ὁδόν, οὕτω δ' εἰσήχθη παρ' ἡμῖν ἡ τοσοῦτον ὀλεθρία πρὸς πᾶσαν καὶ δὴ πρὸς τὴν μεταλλευτικὴν βιομηχανίαν κυβεῖα.

Ἡ νέα τῶν Μεταλλουργείων Λαυρίου ἐταιρία, περιλαμβανούσα καθαρῶς ἑλληνικὰ στοιχεῖα, ἠλπίζεν ὅτι ἤθελεν τύχει παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ἐλαφροῦ τινος φόρου, δυναμένου καὶ τὰ ἔργα νὰ ἀναπτύξῃ, καὶ τὴν ἐπιχείρησιν νὰ καταστήσῃ ἐπικερδῆ. Δυστυχῶς ὁμως ἡ ἐκ τῆς ὑψίστης ἀξίας τῆς ἐπιχειρήσεως ἑξαφίς δὲν εἶχεν εἰσέτι κατευνασθῆ, αἱ δ' ἐλπίδες τῆς ἐταιρίας ἐματαιώθησαν.

Κατ' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν χρόνον, ἡ Βουλὴ ἐπεκύρωσε τὸν περὶ ἐκβολάδων νόμον, δι' οὗ τὸ δημόσιον ἐδικαιούτο τοῦ ἀμυθῆτου φόρου 53 ἐπὶ τοῖς 0/0, ἐπὶ τῆς παραγωγῆς τῶν μεταλλουργείων Λαυρίου.

Ὁ νόμος οὗτος καὶ τυφλῶ ἀπέβαιεν δῆλον, ὅτι ἤθελε φέρει κατὰ κρημνῶν τὴν ἐταιρίαν, ἀποθαρρύνων ταῦτοχρόνως πᾶσαν μεταλλευτικὴν καὶ μεταλλουργικὴν ἐπιχείρησιν τοῦ τόπου. Καὶ δὴ, οἱ μετοχικοὶ τίτλοι ἀπὸ ὑπερτιμῆσεως μεταπεσόντες εἰς ἄλλεπαλλήλους ἐκπτώσεις, ἔφθασαν τιμώμεναι 60 μόνον φράγκων.

Οὕτως ἐπιχειρήσεις πλήρους αἰσίου μέλλοντος καὶ εὐδαιμονίας τῆς χώρας, ἐπιχειρήσεις ἀξίας ἀνελθούσης εἰς 25—30 ἑκατομμύρια, περιῆλθε μετὰ βραχεῖαν παρέλευσιν χρόνου εἰς ἕξ μόλις ἑκατομμύρια ἀξίαν.

Κατὰ Μάρτιον τοῦ 1874 τὰ μεταλλουργεῖα ἐπανάλαβον τὴν τῆξιν τῶν ἐκβολάδων, μιγνύοντα ταύτας μετὰ σκωριῶν.

Ἐπὶ τῶν ἀποτελεσμάτων καὶ τῆς ἐπιβρόχης τοῦ καταστρεπτικοῦ νόμου, ἡ ἐταιρία κατεῖδεν ἐντὸς ὀλίγου, ὅτι ἔβαινε γοργῶ βήματι πρὸς τελείαν καταστροφὴν. Διαβήματα τότε ἐγένοντο πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ἐπὶ σκοπῶ τροποποιήσεως ἐκείνου, ἅτινα οὐδεμίαν ποθητὴν καὶ ταχεῖαν λαμβάνοντα ἐκβασιν, περιήγαγον τὴν ἐταιρίαν εἰς τὰ ἔσχατα, ἦτο δὲ ἐτοίμη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὰ ἔργα, ὅποτε ὁ πρό τινων ἡμερῶν ἐπικυρωθεὶς νόμος παρέσχεν αὐτῇ νέαν ζωὴν, ἐλαττώσας τὸν φόρον εἰς 10 ἐπὶ τοῖς 0/0 ἐπὶ τοῦ καθαροῦ κέρδους, ἀφίνων ἀπροσδιόριστα τὰ τῆς καμινείας ἔξοδα.

Καί τοι τὰ ἐκ τῆς τροποποιήσεως ταύτης ἀποτελέσματα εἰσὶ σπουδαῖα, εὐρίσκομεν οὐχ ἥττον, ὅτι δὲν εἶναι εἰσέτι ἐπαρκῆ, φρονοῦμεν δὲ, ὅτι πρὸς τε εὐδαιμονίαν τῆς πατρίδος ἡμῶν, καὶ πρὸς τιμὴν τῆς βιομηχανίας ταύτης, ἥτις περιῆλθεν εἰς χεῖρας ἡμῶν, ἐν τοσαύτῃ ἀνθηρᾷ καταστάσει ἀποβαίνει ἐπιναγκες, νὰ μείνῃ αὐτὴ ἐπὶ διετίαν τοῦλάχιστον, ἐλευθέρα παντὸς φόρου, ὅπως δυναθῇ νὰ περατώσῃ τὰς μελέτας αὐτῆς.

Ἐάν δὲ μετὰ τὴν παρέλευσιν τοῦ χρόνου τούτου ἀρξῆται εὐημεροῦσα, δύναται τότε νὰ υποβληθῆ εἰς φόρον ἐπὶ τῆς παραγωγῆς ὀριζόμενον κατὰ τὰ κέρδη.

Δὲν δυνάμεθα νὰ παύσωμεν λέγοντες, ὅτι εἶναι ἀλγεινὸν νὰ ἐπιζητῆται ὁ μαρασμὸς καὶ ἡ καταστροφή ἕνεκα φορολογίας ἑκατοστῶν τινῶν χιλιάδων δραχμῶν, βιομηχανίας, ἣτις ἐγείρει ἀδραεῖς δαπάναις, κολοσσαῖα μηχανήματα, ἐπασχολεῖ χιλιάδας βραχιόνων καὶ γίνεται σχολὴ ἐν τῷ τόπῳ πρακτικῶν σπουδῶν, καὶ περὶ τὴν ὁποίαν συγκεντροῦται ἀρκετὴ ἐμπορικὴ κίνησις καὶ σχηματίζονται ἄλλαι βιομηχανίαι, ἐφ' ὧν τὸ δημόσιον σπουδαίους προσδοκᾷ φόρους. Ἀπλοῦν βλέμμα ἐπὶ τῆς ἱστορίας τῆς βιομηχανίας τῶν ἄλλων ἐθνῶν, διδάσκει ἡμᾶς, ὅτι ὅπου ἡ ἐργασία ὑπεστηρίχθη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἔμεινε ἀνενόχλητος, ἡ βιομηχανία ἀνεπτύχθη ταχύτατα, ἐπὶ κοινῇ εὐημερίᾳ. Ὅπου δ' ἀπεναντίας αὕτη δὲν ἔτυχε τῆς ἰσχυρᾶς κυβερνητικῆς προστασίας, τὰ χρηματικὰ κεφάλαια ἐφυγαδεύθησαν, αὕτη δὲ κατέπεσε συμπαρασύρουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν σπουδαῖα ἰδιωτικὰ συμφέροντα.

Αἱ βιομηχανικαὶ περιπτώσεις ὑφ' ἃς διετέλουν αἱ σκωρίαὶ καὶ αἱ ἐκβολάδες, οὐδόλως μετεβλήθησαν, ἡ ἐπιχείρησις εἶνε ἔτι καὶ νῦν σπουδαῖα. Ὅποταν ἡ ἐταιρία Ἰλαρίωνος Ροῦ καὶ Σ^α, ὑπὸ ἥττον εὐνοϊκᾶς περιστάσεις ἀποδίδουσα τῷ δημοσίῳ φόρον 10 καὶ 30 ἐπὶ τοῖς $\frac{0}{10}$ ἐκ τῆς παραγωγῆς τῆς, ἠδυνήθη νὰ ἔχῃ τοσοῦτον σπουδαῖα κέρδη, οὐδὲν φρονοῦμεν ὑπάρχει τὸ κωλύον τὴν παροῦσαν ἐταιρίαν, νὰ περιέλθῃ εἰς τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα μετὰ τὴν ἐπίτευξιν μάλιστα τῶν τελευταίων τροποποιήσεων τοῦ νόμου.

Ἡ ἐταιρία τῶν μεταλλουργιῶν τοῦ Λαυρίου πασῶν τῶν ἐπιτοπίων ἡ σπουδαιότερα, ὅπως ἐφείλκυσε ὄλων τὰ βλέμματα, ὧφειλε καὶ νὰ ἀποθαρρύνῃ καὶ μαράνη τὸν ζῆλον ἀπασῶν τῶν μεταλλευτικῶν ἐταιριῶν, αἵτινες ἐνησχολοῦντο εἰς τὰς ἐρεῦνας των. Οἱ μέτοχοι περιδεεῖς γενόμενοι, ἤρνοῦντο τὰς καταθέσεις των, ὅλα δὲ τὰ ἔργα ἤρξαντο διαδοχικῶς διακοπτόμενα.

Τῆς μεταλλομανίας κατευνασθείσης, ἡ Ἑλλὰς εἰσῆλθεν ἀνεπαισθήτως εἰς περίοδον ἡσυχωτέραν καὶ εἰς τὴν ἀληθῆ ὁδὸν τῆς βιομηχανίας, ἣτις συνίσταται εἰς τὴν σκέψιν καὶ τὴν πολυχρόνιον μελέτην πρὸ τῆς ἐπιδόσεως εἰς τὰς κινδυνώδεις μεταλλευτικὰς ἐπιχειρήσεις, μάλιστα δὲ, ἐν τῇ ἡμετέρᾳ χώρᾳ, ὅπου ἡ βιομηχανικὴ τάξις μόλις μορφοῦται.

Εὐτυχῶς κατὰ τὴν περίοδον ταύτην, βλέπομεν ἐπανερχομένους ἐκ τῆς Ἑσπερίας Εὐρώπης Ἑλληνας μεταλλειολόγους, οἵτινες μετὰ μακρὰς εἰδικὰς σπουδὰς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ δύνανται νὰ διαφωτίσωσι τότε κοινὸν καὶ τὸ δημόσιον περὶ τῶν πραγματικῶν συμφερόντων, ἀποσοβοῦντες οὕτω τὴν ἐπανάληψιν τῶν κακοβούλων συμβουλῶν, ἀνδρῶν μηδόλως εἰδικῶν περὶ τὰ τοιαῦτα.

Οὕτως εἶδομεν μετ' εὐχαριστήσεως, ὅτι ἡ Κυβέρνησις, ἐπομένη ταῖς συμβουλαῖς τοῦ ἡμετέρου ἐπὶ τῶν μεταλλείων ἐπιθεωρητοῦ Κ. Π. Βουγιούκα, ἐπλήρωσε μέγα τι ὑφιστάμενον κενόν, ἰδρύουσα ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν οικονομικῶν τμῆμα ἴδιον τῶν μεταλλείων, ἔνθα θέλουσι συγκεντρωθῆ τὰ ἀφορῶντα τὴν Μεταλλευτικὴν καὶ Μεταλλουργικὴν διεύθυνσιν τοῦ τόπου σχετικὰ ἔγγραφα.

Ἐν μέσῳ τῆς ἐξάψεως, τοῦ ζητήματος τῶν μεταλλείων μ' ὅλας τὰς ἐπαισθητὰς δαπάνας καὶ τὰς ἀποτυχίας τῶν ἐργῶν αἱ μεταλλευτικαὶ ἐρευναι τῆς χώρας ἡμῶν, ἔφερον ἐνίστε πρὸς καλὰ ἀποτελέσματα.

Οὕτως ἀνεκαλύφθησαν κοῖται μολύβδου, ψευδαργύρου, χαλκοῦ, καὶ ὀρυκτῶν καυσίμων ὑλῶν, αἵτινες μεταλλεῖσθαι συνετώς, δύνανται νὰ δώσωσιν σπουδαῖα κέρδη εἰς τοὺς δυναμένους νὰ καταθέσωσι πρὸς τοῦτο χρηματικὰ κεφάλαια.

Ἀφ' ἐτέρου ἐὰν πολλὰ ἔργα ἀπέβησαν ἄγωνα τινὰ τούτων ἠτύχησαν νὰ δώσωσι κρείττονα ἀποτελέσματα.

Μεταξὺ τούτων ἀναφέρομεν :

1^{ον} Τὰ τοῦ μεταλλείου χρωμίου τοῦ Κ. Β. Βουδούρη, πλησίον τῆς Χαλκίδος, ἐν ᾧ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν μεταλλεῖται κοί-

την ἀρκετὰ κανονικὴν χρωμιούχου σιδήρου παρουσιαζομένην ἐν εἴδει φλεβὸς ἐγκλεισμένης ἐν ὀφίτη λίθῳ.

2^{ον} Τὰ τοῦ μεταλλείου ληγνίτου τοῦ Κ. Μ. Σούτσου, παρὰ τὴν Ζωοδόχον Πηγὴν (Ὠρωποῦ) ἐν ᾧ μετὰ ἔμφρονα καὶ οἰκονομικὴν ἐκχωμάτως μεταλλεύουσι ἐν ὑπαίθρῳ ἀνθρακοφόρον στρῶμα 7 ἕως 8 μέτρων παχύτητος.

3^{ον} Τὰ τοῦ ληγνίτου τῆς Κύμης, καὶ τῶν σιδηρούχων ὄρυκτῶν τῆς Σερίφου, ὑπὸ τῆς Ἑλλ. Μεταλλευτικῆς Ἑταιρίας.

4^{ον} Τὰ τῆς μεταλλευτικῆς ἐταιρίας Σερίφου ἅτινα κατέδειξαν σπουδαῖα μεταλλοφόρα κοίτη ἀργυρομολύβδου, ψευδαργύρου καὶ χαλκοῦ συνεσφιγμένα εἰς τὴν ἐπαφὴν τοῦ τιτανολίθου καὶ τοῦ μαρμαρυγιακοῦ σχιστολίθου.

5^{ον} Τὰ τῆς Καρύστου ἅτινα κατέδειξαν ὠραιοτάτας φλέβας διασχιζούσας τὸν μαρμαρυγιακὸν σχιστόλιθον.

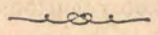
Αἱ φλέβες αὗται, παχύτητος 0,80, ἄχρις 2,50 μ. πληροῦνται σίληκος πεποτισμένου μετὰ πλουσίων μεταλλευμάτων μολύβδου καὶ χαλκοῦ.

Δυνάμεθα λοιπὸν νὰ εὐελπιζόμεθα, ὅτι ὁ τόπος ἡμῶν, ὁ τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα ἐγκλείων στοιχεῖα, θέλει ἴδει ποτὲ ἀναγενομένην τὴν ἐκ τῶν μεταλλείων βιομηχανίαν καὶ τὴν ταύτην συμπαραμαρτοῦσαν εὐημερίαν αὐτοῦ.

Πρὸς τοῦτο ὁμῶς προελάβομεν εἰπόντες, ὅτι ὀφείλει ἡ Κυβέρνησις νὰ παράσχη πᾶσαν συνδρομήν, καὶ ἅπαντα τὰ μέσα ἅτινα κέκτηται ὅπως ἐνισχύσῃ τὴν εὐόδωσιν τοιούτων ἔργων.

Ἐπ' αὐτὸν καὶ μόνον τὸν ὄρον, δύναται ἢ ἐκ τούτων ἐπιτυχία νὰ ᾔηται βεβαία.

Τέλος ἢ ἐπὶ τῶν Μεταλλείων διεύθυνσις ὀφείλει νὰ συμπληρώσῃ τὸν περὶ μεταλλείων νόμον, καὶ θέσῃ οὕτω φραγμὸν εἰς τὰς μεγάλας γενομένας μέχρι τοῦδε παρεκδρομὰς περὶ τὴν ἐπίτευξιν τῶν παραχωρήσεων Μεταλλείων.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΙ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑΤΩΝ

Στοιχ Β'.

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ Γ'. ΟΛΥΜΠΙΑΔΟΣ ΑΠΟ 1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1875 ΜΕΧΡΙ 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1876.

Main financial table with columns for account descriptions, debit (Δραχ. Α.), credit (Δραχ. Β.), and balance (Σελ. καθολ.). Includes sub-sections A, B, and C for various income and expenditure items.

Εν Αθήναις τήν 31 Μαρτίου 1877. Ο Ταμίας Α. Γ. ΔΟΥΡΟΥΤΗΣ.

Εθεώρηθη Εν Αθήναις τήν 3 Αύγουστου 1877. Σ. Α. ΣΠΗΛΙΩΤΑΚΗΣ. Ι. Κ. ΤΣΑΤΣΟΣ.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΙ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑΤΩΝ.
ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ Β'. ΟΛΥΜΠΙΑΔΟΣ ΜΕΧΡΙ 31 ΙΟΥΛΙΟΥ 1874.

Α

		Δραχ.	Λ.			Δραχ.	Λ.
Υπόλοιπον Α'. Ολυμπιάδος	ως ισολογισμός εν τῇ γενικῇ ἐκθέσει αὐτῆς κλ. 55 καὶ 56	1997	81			1654	96
	Εισπράξεις ἀπὸ ἐκποίτησιν καταλόγων καὶ γραμματίων λαχείου	198				540	85
		2195	81			2195	81
Ε Σ Ο Δ Α							
	Υπόλοιπον Α'. Ολυμπιάδος	540	85				
	Περίσσειμα τῆς ἐπὶ τῆς ἐμφυχώσεως τῆς Ἐθνικῆς Βιομηχανίας Ἐπιτροπῆς διαχειρίσεως	919	1459 85				
Μετοχὰι Ἑλλην. Ἀτμοπλοΐας	τῶν 1866, 1867 καὶ 1868	58909					
Ζάππειον κληροδότημα	τοῦ 1869	20100					
	» 1870	20175	99184				
	τῶν 1860, 1861 καὶ 1862	30000					
Μετοχῶν Ἑλλην. Ἀτμοπλοΐας	» 1863 καὶ 1864	20000	60000				
	τοῦ 1865	10000					
Τόκοι	Ἐντόκων γραμματίων τοῦ δημοσίου	7264	48				
Τόκοι διάφοροι	Καταθέσεων εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν	6304	90 13569 38				
Εἰσητήρια	Ἐκθέσεως		8907 75				
Λαχείων	Εἰσπράξεις γραμματίων λαχείου		46239 63				
Πωλήσεις ἐκθεμάτων	Εἰσπράξεις		5004				
	Ἐντάλματα ἀπλήρωτα	1154	85				
	Κατάσχσεις	548	1702 85				
Ε Σ Ο Δ Α							
	Ἀποστολαὶ εἰς Βλαχίαν						
	Ἐξοδα ἐγκαθιδρύσεως γραφείου τὸ 1866						
	1 Πληρωμαὶ πρὸς τὸν ἐργολάβον					8000	23
	2 Ἐπιχορηγίαι, ἰσοπέδωσις, πυρασφάλειαι κλπ.					489	8489 23
	3 Ὑδραγωγείον καὶ παραρτήματα						200
	4 Ἀποζημίωσις ἀρχιτέκτονος, βοηθοῦ καὶ φυλάκων						
Οἰκοδόμησις προσωριν. καταστήματος	1 Μισθοὶ τακτικοῦ προσωπικοῦ					57425	85
	2 Ἐπιχορηγίαι, ἰσοπέδωσις, πυρασφάλειαι κλπ.					1713	15
	3 Ὑδραγωγείον καὶ παραρτήματα					3621	37
	4 Ἀποζημίωσις ἀρχιτέκτονος, βοηθοῦ καὶ φυλάκων					3339	26 66099 63
	1 Μισθοὶ τακτικοῦ προσωπικοῦ					8096	89
	Γραφικὴ ὕλη Γραφείου, σφραγίδες κλπ.					586	90
	Ταχυδρομικὰ					99	30
	Γραφικὴ ὕλη Τηλεγραφικὰ					31	55
	2 Σκευὴ, ἐπιπλα Χάρτης καὶ τυποτ. κανονισμ. ἐκθέσεων Ἑλλανοδ. κλ.					410	50
	Ταχυδρομ. κτλ. Θερελάστρα, γραφεῖον κλπ.					304	
	Καταχωρήσεις εἰς ἐφημερίδας					188	
	Θέρμανσις καὶ διάφορα μικρὰ ἔξοδα					25	16 1645 35 9742 24
Ἐξοδα ἀποστολῆς πρὸς συγκέντρωσιν προϊόντων διὰ τὴν ἔκθεσιν							674 93
	1 Κατασκευὴ ὑδροθηρῶν, θηκῶν, τραπεζῶν, ἀγορὰ ὑελίνων καὶ ἄλλων ἀγγείων					11315	59
	2 Μισθοὶ ἐκτάκτου προσωπικοῦ					5237	15
	3 Ἀγορὰ διαφόρων διὰ τὴν τοποθέτησιν προϊόντων καὶ διακόσμησιν καταστήματος					3320	25 22902 99
	καὶ ἐπιστροφή τῶν προϊόντων καὶ ἔργων						789 90
Μεταφορὰ συγκέντρωσις							11000
Νομισματὸσημα							1650
Συδρομαὶ εἰς ἐκθέτας	1 Διασκευὴ Σταδίου					8521	
	2 Μισθοὶ γυμναστῆρου, προγυμναστοῦ καὶ φυλάκων					1108	
	3 Βραβεῖα ἀριστευσάντων					1500	
	4 Διάφορα ἔξοδα					778	20 11910 20
Ποιητικὸς διαγωνισμὸς							980
Μουσικὸς διαγωνισμὸς							50
Ὀλυμπιακοὶ λόγοι							1306 16
Συλλογὰι	1 Ἀγορὰ διαφόρων ἐκθεμάτων πρὸς συλλογὴν ἔμειναν					368	20 668 20
	Ἐνοίκιον διὰ φρουρῶν καὶ κητόνια					300	
	Ναῦλοι καὶ ἔξοδα μετακομίσεως δικαιογράφων τῆς περιουσίας τοῦ αἰ. δήμου Ε. Ζάππα					338	50
Ἐκτακτὰ ἔξοδα	Διήλυσις θρανίων καὶ θεωρείων σταδίου καὶ μετακόμισις ὕλικοῦ σταδίου κλ.					200	
	Ἀγώνιον ἀμαξῶν					116	65
	Φωτισμὸς φυλάκων					199	15
	Συμβολαιογραφικὰ, δικαστικὰ κλπ.					60	35
	Διάφορα ἔξοδα					29	70 1066 55
	1 Προκαταβολαὶ λόγῳ εὐκολίας					6004	30
	2 Ὁμοίως πρὸς ἀγορὰν προϊόντων καὶ ἔργων					3858	37 9862 67
Ἐκποίησις ἐκθεμάτων	Πληρωμαὶ τῶν πωληθέντων ἐκθεμάτων						3391 50
	1 Ἐξοδα λαχείου					2173	10
	2 Πληρωμαὶ τῶν εἰς τὸ λαχείον ἐκθεμάτων					34651	89
Λαχείων	3 » χρηματικῶν ἐκ τῶν δραχ. 7580					4480	41305 29
	Μετοχὰι Ἑλλ. ἀτμοπλοΐας					200000	192779 73
	Ἐντόκα γραμματίων τοῦ δημοσίου					10000	
	Ἐθ. Τράπεζα ἀτόκως					20000	
Υπόλοιπον	Τόκος ἐντόκων γραμματίων πληρωθεὶς εἰς Ἑλλ. ἀτμοπλοΐαν					213	30
	Ταμείον					13074	43 213287 73
		436067	46				436067 46

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΙ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑΤΩΝ.
 ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ Β'. ΟΛΥΜΠΙΑΔΟΣ ΑΠΟ 1ης ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ ΜΕΧΡΙ 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1871.

B

Ε Σ Ο Δ Δ.		Δραχ.	Λ.	Δραχ.	Λ.	Ε Ε Ο Δ Δ.		Δραχ.	Λ.	Δραχ.	Λ.	Δραχ.	Λ.		
				243287	73							1154	85		
Υπόλοιπον ισολογισμού 31 Ιουλίου 1871						Α'. Οικοδόμησις προσωρινού καταστήματος	4	Εντάλματα απλήρωτα, προηγούμενου ισολογισμού πληρωθέντα							
Τοῦ 1866		10000					5	Αποζημίωσις ἀρχιτέκτονος, βοηθού και φυλάκων			295				
» 1867		10000						Διάφορα έξοδα			348	85	643	85	
» 1868		10000		30000		Β'. Έξοδα γραφείου	1	Μισθοί τακτικού προσωπικού			1550				
								2	Ταχυδρομικά	18	95				
Εντάλματα τοῦ 1871 απλήρωτα		870	15			Γ'. Έξοδα γραφείου	2	Γραφική ύλη, τυπωτ. κανονισμού, εκθέσ. Έλλαν. καλλιγρ. διπλ.	896	50	915	45	2465	45	
Κατάσχσεις		548		1418	15									18	
						Δ'. Τοποθέτησις προϊόντων και έργων και Διακόσμησις τοῦ καταστήματος	2	Μισθοί εκτάκτου προσωπικού			510				
								3	Άγορά διαφόρων διά τήν τοποθέτησιν τῶν προϊόντων			55		565	
						Ε'. Νομισματόσημα		Μεταφορά, συγκέντρωσις και επιστροφή τῶν προϊόντων και έργων						100	60
							ΣΓ'. Συλλογαι	1	Άγορά εκθεμάτων πρὸς συλλογήν						486
								2	» » ἐμειναι			68	14	554	49
						ΙΓ'. Έκτακτα έξοδα		Φωτισμός φυλάκων	41	05					
									Δικηγορικά	218					
									Διάφορα	12	50			271	55
						ΙΕ'. Έκποιήσεις εκθεμάτων		Πληρωμαί						10	30
							ΙΣΓ'. Λαχεῖον		Χρηματίζεται εντάλμ. αριθ. 181 188					200	
													11651	14	
								Μετοχαι Έλληνικῆς Ἀτμοπλοίας			200000				
								Έντοκα γραμματίαι Δημοσίου			10000				
								Κεντρικόν Ταμείον διά 119 ὁμολογίας δανείου 4 ἑκατομμυρίων			29938				
								Έθνικῆ Τράπεζα ἀτοκος λίστης			20000				
								Τόκος ἐντόκων γραμματίων δημοσίου Έλληνικῆς Ἀτμοπλοίας			213	30			
								Κατάσχσεις			548				
								Ταμείον			2305	44	263054	74	
													274705	88	
				274705	88										

Ὁ ταμίας Γ. Α. ΔΟΥΡΟΥΤΗΣ.

Έθ ε ω ρ ή θ η.

Ἀθήναι τῆ 15 Μαρτίου 1874.

Ἡ ἐξελεγκτικῆ ἐπιτροπή Σ. ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ. Ι. Κ. ΤΣΑΤΣΟΣ.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΙ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑΤΩΝ.
 ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ Β'. ΟΛΥΜΠΙΑΔΟΣ ΑΠΟ 1ης ΙΑΝΝΟΥΑΡΙΟΥ ΜΕΧΡΙ 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1872.

Γ

Ε Σ Ο Δ Α.		Δραχ.	Λ.	Δραχ.	Λ.	Δραχ.	Λ.	Ε Ε Ο Δ Α.		Δραχ.	Λ.	Δραχ.	Λ.	Δραχ.	Λ.	
Ζάππειον κληροδότημα	Υπόλοιπον ισολογισμού 31 Δεκεμβρίου 1871					263054	74							δρ. 870	15	
	Του 1871			19950					Ολύμπια 1859.					50		
	» 1872			19950		39900			3 Οικόδομησις προσωρινού καταστήματος			487	25			
Τόκοι εντόκων γραμματίων	Εντόκων γραμματίων δραχ. 10,000 από 27 Νοεμβρίου 1870 μέχρι 27 Ιουλίου 1872 πρὸς 8 0 0	1333	30						4 Ὑδραγωγείον καὶ παραρτήματα			821	80			
	Αφαιρείται τόκος πληρωθείς εἰς Ἑλληνικὴν Ἀτμοπλοῖαν ἀπὸ 27 Ὁβρίου 1870 μέχρι 5 Μαρτίου 1871 πρὸς 8 0 0	213	30	1120					5 Διάφορα ἐξόδα			473	45	1782	50	
Τόκοι ὀμολογιῶν δανείου 4	Εντόκου γραμματίου δραχ. 40,000, προεξοφληθέντος παρὰ τῆς Ἐθν. Τραπ. ἀπὸ 17 Μαΐου μέχρι 23 Ἰουν. 1872 πρὸς 8 0 0	315	65						1 Μισθοὶ τακτικοῦ προσωπικοῦ			5760				
	Ἰδίου γραμ. δρ. 40,000 ἀπὸ 23 Ἰουν. μέχρι 23 Δέκ. 1872.	1600		1915	65	3035	65		2 Καταχωρήσεις εἰς ἐφημερίδας			242	55			
ἐκατομμυρίων	Επὶ 119 ὀμολογιῶν ἀπὸ 15 Ἰουλίου μέχρι 14 Ὁβρίου 1871 ἀπὸ Κεντρικὸν Ταμεῖον πρὸς 8 0 0			324	65				3 Ταχυδρομικὰ			104	55			
	1ον τοκομέρισμα 119 ὀμολογιῶν ἀπὸ 15 Ὁβρίου 1871 μέχρι 15 Ἀπριλίου 1872					1657	45		4 Τηλεγραφήματα			8	70			
Προκαταβολαὶ εἰς ἐκθέτας	Ἀπὸ Μ. Καζαντζῆν			400					5 Χάρτης, τυπωτικὰ ἐκθέσεων Ἑλληνοδικῶν κλ.			1943	45			
	» Νομάρχην Μεσσηνίας			237	95	637	95		6 Γραφεῖον			350		2671	25	
Πωληθέντα ἐκθέματα	Εἰς Ὑπουργεῖον Ἐσωτερικῶν			385					7 Κατασκευὴ ὑελοθηκῶν κλ.					80		
	» διαφόρους			829	22	1214	22		8 Μισθοὶ ἐκτάκτου προσωπικοῦ					1365		
	Εντάλματα τοῦ 1872 ἀπλήρωτα					546	20		9 Τοποθέτησις προϊόντων καὶ ἔργων καὶ διακόσμησις τοῦ καταστήματος					40	1485	
									10 Μεταφορὰ, συγκέντρωσις καὶ ἐπιστροφή τῶν προϊόντων καὶ ἔργων						32	50
									11 Νομισματοσύνη						85	40
									12 Ἀγορὰ ἐκθεμάτων πρὸς συλλογὴν					300		
									13 Συλλογαί.					200	500	
									14 Φωτισμὸς φυλακείων					70	75	
									15 Δικηγορικὰ					191		
									16 Διάφορα					61	17	
									17 Πληρωμαὶ						5	20
									18 Πληρωμαὶ τῶν εἰς τὸ λαγεῖον ἐκθεμάτων						107	50
									19 Χορηγία πρὸς τέλει τοῦ διαγωνίσματος τῆς σκοποβολῆς						1000	
									20 Δάνεια εἰς βιομηχάνους						4000	
									21 Μετοχαὶ Ἑλληνικῆς Ἀτμοπλοῖας					200000		
									22 Ἐντοκα γραμμάτια φρ. 1010 1019					10000		
									23 Ὁμοίως » 1174 1181					40800		
									24 Ὁμολογία 119 δανείου 4 ἐκατομ.					29988		
									25 Ὑπουργεῖον Ἐσωτερικῶν					385		
									26 Κατάσχεσις					548		
									27 Ταμείον					9652	79	
														291373	79	
														310046	21	
						310046	21									

Ὁ ταμίας Γ. Α. ΔΟΥΡΟΥΤΗΣ.

Ἐθεωρήθη.

Ἀθῆναι τῆ 16 Μαρτίου 1874.

Ἡ ἐξελεγκτικὴ ἐπιτροπὴ Σ. ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ. Ι. Κ. ΤΣΑΤΣΟΣ.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΙ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑΤΩΝ
 ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ Β'. ΟΛΥΜΠΙΑΔΟΣ ΑΠΟ 1ης ΙΑΝΝΟΥΑΡΙΟΥ ΜΕΧΡΙ 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1873.

Δ

Ε Σ Ο Δ Δ				Ε Σ Ο Δ Δ								
	Δραχ.	Λ.	Δραχ.	Λ.		Δραχ.	Λ.	Δραχ.	Λ.	Δραχ.	Λ.	
Υπόλοιπον ισολογισμού 1872			291373	79				Εντάλματα του 1872			546	20
Τόκοι ἐντόκων γραμματίων δημοσίου	1133	30			A'. Οικοδόμησις προσωρινού καταστήματος			3) Επίχωση, ισοπέδωση, πυρασφάλησις		538	25	
Γραμματίου δρ. 10,000 από 27 Ιουλίου 1872 μέχρις 27 Δεκεμβρίου 1873 πρὸς 8 0 0								4) Αποζημίωσις ἀρχιτέκτονος, βοηθοῦ καὶ φυλάκων		76		
Γραμματίου δρ. 40,000 από 23 Δεκεμβρίου 1872 μέχρις 23 Δεκεμβρίου 1873 πρὸς 8 0 0	3200		4333	30				5) Διάφορα ἐξόδα		15	60	629
2. Τοκομέρισμα 119 ὁμολογιῶν ἀπὸ 15 Ἀπριλίου μέχρις 15 Ὀβρίου 1872	1332	80						1) Μισθοὶ τακτικῶν προσωπικῶν		5991		
Τόκοι ὁμολογιῶν δανείου ἑκατομμυρίων					B'. Ἐξόδα Γραφείου			Γραφικὴ ὕλη, κλ.	204	75		
3. Τοκομέρισμα 118 ὁμολογιῶν ἀπὸ 16 Ὀβρίου 1872 μέχρις 15 Ἀπριλίου 1873	1321	60						Ταχυδρομικά	30	90		
4. Τοκομέρισμα 118 ὁμολογιῶν ἀπὸ 16 Ἀπριλίου 1872 μέχρις 15 Ὀβρίου 1873	1321	60	3976					Τηλεγραφήματα	5	80		
Κέρδη ὁμολογιῶν δανείου ἑκατομμυρίων								2) Καταχωρήσεις εἰς ἐφημερίδας	415			
5. Πληρωθεῖσων ὁμολογιῶν ἀνὰ δρ. 28			140					Τυπωτικὰ ἐκθέσεων Ἑλληνοδικῶν καὶ καλλιγραφικὰ διπλωμάτων	647			
								Χρηματοκιβώτιον σιδηροῦν	1322	80		
								Διάφορα	25	25	2651	50
								3) Δικηγορικά, δικαστικά, καὶ συμβολαιογραφικά			617	
					E'. Μεταφορὰ, συγκέντρωσις καὶ ἐπιστροφή τῶν προϊόντων καὶ ἔργων							9259
					Z'. Συνδρομαὶ εἰς ἐκθέτας							172
					ΙΑ'. Συλλογαί							1363
												2890
					ΙΓ'. Ἐκτακτὰ ἐξόδα							2890
												70
					ΙΔ'. Προκαταβολαὶ εἰς ἐκθέτας							55
					Προκαταβολαὶ εἰς ἐξόδα							50
												222
												50
												115
												90
												93
												486
												90
												3512
												50
												250
												19111
												75
												200000
												51000
												28728
												385
												548
												50
												34
												280711
												34
												299823
												09
												299823
												09

Ὁ Ταμίας Α. Γ. ΔΟΥΡΟΥΤΗΣ.

Ἐθ ε ω ρ ή θ η.

Ἀθήναι τῆ 15 Μαρτίου 1874.

Ἡ ἐξελεγκτικὴ ἐπιτροπὴ Σ. ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ. Ι. Κ. ΤΣΑΤΣΟΣ.